

วารสาร มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา

Journal of Humanities and Social Sciences
Songkhla Rajabhat University

ISSN 3027-6691 (Online)

บทความวิจัย

การจัดการชุมชน ภูมิเวศ งานและอาชีพ แบบมีส่วนร่วมในพื้นที่เขา-ป่า-นา-เล จังหวัดนครศรีธรรมราช
วายุทัศน์ กาญจนนา, ประทีต ไชยธาดา และบุญจพร จันทรโกตร 1

การศึกษาความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวจีนและชาวไทยที่มีต่อสื่อประชาสัมพันธ์ภาคภาษาจีน
ของวัดม่วง จังหวัดอ่างทอง
นัฐพร ขอพิง และฤทธิพร ประภากร 35

การศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารจัดการศูนย์วิทยาศาสตร์ การกีฬา มหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ
วิทยาเขตอ่างทอง
ทยาตพงศ์ กับกัมกั้น, นวนตกร สังข์สนมบุรณ, วัชรินทร์ กนัตไต, อำนวย เพยศิริ และชวนชม อาษา 63

ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการป้องกันโรค และภัยสุขภาพของนักท่องเที่ยว ที่เดินทางมาพักที่
เกาะหลีเป๊ะ ตำบลเกาะสาหร่าย อำเภอเมือง จังหวัดสตูล
ปฏิกัญญา แก้วทองนวล, ขนิษฐา เกิดศรี และอรรณชัย มาสlik 107

กลวิธีทางภาษาในการนำเสนอข่าวด้วยการใช้คำกริยาในพาดหัวข่าวที่สะท้อนอุดมการณ์สิทธิการเลือก
คู่ครองและสร้างครอบครัวใน สื่อไทยรัฐออนไลน์เกี่ยวกับเทศกาลไพรด์
ภาวดี ทักษิณ และจอนขวัญ สุทธินนท์ 135

ความรุนแรงในวรรณกรรมปลายทุ่งกลอนสวด
ประกายเพ็ชร ประกอบธรรม, ประวิทย์ กลั่นนุช, เกษสุวรรณ ก้านจอน และปฐมนพพงษ์ สุขเล็ก 161

บทความวิชาการ

การเคลื่อนย้ายศูนย์กลางการผลิตอย่างธรรมชาติจากราชธานีสู่สิงคโปร์และแหลมมาลายูในศตวรรษที่ 19
ยุทธิชัย สัมเสถวาท และนรงค์ เพ็ชรประเสริฐ 189

พัฒนา: จากศิลปะพื้นบ้านสู่ศิลปะสร้างสรรค์ในพื้นที่วัฒนธรรมอำเภอตันหยัก จังหวัดเลย
ไทยโรจน์ พวงมณี และณศิริ ศิริพรหม 217

วารสาร มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา

Journal of Humanities and Social Sciences
Songkhla Rajabhat University

ISSN 3027-6691 (Online)

บทความวิจัย

การจัดการชุมชน ภูมิเวศ งานและอาชีพ แบบมีส่วนร่วมในพื้นที่เขา-ป่า-นา-เล จังหวัดนครศรีธรรมราช
วายุภักษ์ กาญจนา, ประกิจ ไชยธาดา และบุญพร จันทร์โคตร 1

การศึกษาความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวจีนและชาวไทยที่มีต่อสื่อประชาสัมพันธ์ภาษาจีน
ของวัดม่วง จังหวัดอ่างทอง
บุญพร ขอพิง และภูทก พรภากร 35

การศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารจัดการศูนย์วิทยาศาสตร์ การกีฬา มหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ
วิทยาเขตอ่างทอง
ทยาพัฒน์ กับกัมกั้น, นวนนตร สังข์สมบูรณ์, วัชรินทร์ ถนิตไธโร, อำนวย เพยศิริ และชวนชม อาษา 63

ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการป้องกันโรค และสุขภาพของนักท่องเที่ยว ที่เดินทางมาพักที่
เกาะหลีเป๊ะ ตำบลเกาะสาหร่าย อำเภอเมือง จังหวัดสตูล
ปฏิกัญญา แก้วทองนวล, ขนิษฐา เกิดศรี และอรรณชัย มาสิลา 107

กลวิธีทางภาษาในการนำเสนอข่าวด้วยการใช้คำกริยาในพาดหัวข่าวที่สะท้อนอุดมการณ์สิทธิการเลือก
คู่ครองและสร้างครอบครัวใน สื่อไทยรัฐออนไลน์เกี่ยวกับเทศกาลไพรด์
ภาวินี ทักษิย์ และจอมขวัญ สุทธินนท์ 135

ความรุนแรงในวรรณกรรมปลานุกองกลอนสวด
ประกายเพชร ประกอบธรรม, ประวีณา กลิ่นนุช, เกษสุวรรณ กับจอน และปฐมพงษ์ สุขเล็ก 161

บทความวิชาการ

การเคลื่อนย้ายศูนย์กลางการผลิตยางธรรมชาติจากราชวัลลภสู่สิงคโปร์และแหลมมาลายูในศตวรรษที่ 19
ยุทธิยง สัมเสถวาท และณรงค์ เพ็ชรประเสริฐ 189

พิศมัย: จากศิลปะพื้นบ้านสู่ศิลปะสร้างสรรค์ในพื้นที่วัฒนธรรมอำเภอต้นชัย จังหวัดเลย
ไทยโรจน์ พวงนบ และนริศ ศิริพรมา 217

จัดทำโดย : คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา
160 หมู่ที่ 4 ถนนกาญจนวนิช ตำบลเขารูปช้าง
อำเภอเมืองสงขลา จังหวัดสงขลา 9000

โทรศัพท์ : 0 7426 0262

โทรสาร : 0 7426 0263

ปี พ.ศ. 2567

วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา
Journal of Humanities and Social Sciences, SKRU

วัตถุประสงค์

วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา เป็นวารสารเพื่อเผยแพร่ผลงานวิชาการ และผลงานวิจัยอีกทั้งเป็นสื่อกลาง แห่งการแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์ทางวิชาการทั้งภายใน มหาวิทยาลัย ระหว่างมหาวิทยาลัย คณาจารย์ นักวิจัย นิสิต นักศึกษา ผู้สนใจ และหน่วยงานต่าง ๆ ซึ่งจะนำไปสู่การสร้างเครือข่ายทางวิชาการแก่ บุคลากรของมหาวิทยาลัยในอนาคตต่อไป

นโยบายและขอบเขตการตีพิมพ์

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ได้จัดทำวารสารมนุษยศาสตร์ และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลาขึ้นเพื่อเป็นช่องทางในการ ประชาสัมพันธ์ผลงานวิชาการ อีกทั้งเป็นสื่อกลางแห่งการแลกเปลี่ยนความรู้ และประสบการณ์ทางวิชาการทั้งภายใน และระหว่างมหาวิทยาลัย แก่คณาจารย์ นักวิจัย นิสิต นักศึกษา และผู้สนใจ ซึ่งจะนำไปสู่การพัฒนา องค์ความรู้ด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ต่อไป วารสารมนุษยศาสตร์ และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลาเปิดรับบทความที่ครอบคลุม เนื้อหาทางด้านสาขาวิชา ดังนี้

วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา
ฉ | ปีที่ 6 ฉบับที่ 1 มกราคม - มิถุนายน 2567

- มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
- ศิลปกรรมศาสตร์
- วิทยาการจัดการ
- ครุศาสตร์

กระบวนการพิจารณาบทความ

บทความทุกบทความจะต้องผ่านการพิจารณาโดยผู้ทรงคุณวุฒิที่เกี่ยวข้องอย่างน้อย 3 ท่าน จากหลากหลายสถาบัน และอยู่ในรูปแบบผู้ทรงคุณวุฒิและผู้แต่งไม่ทราบชื่อกันและกัน (Double-blind review)

ประเภทของบทความ

บทความวิจัย (Research article) และบทความวิชาการ (Original article)

ภาษาที่รับตีพิมพ์

ภาษาไทย

วาระการจัดพิมพ์

วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา
ตีพิมพ์ เป็นวารสารราย 6 เดือน (ปีละ 2 ฉบับ)

ฉบับที่ 1 เดือนมกราคม - มิถุนายน

ฉบับที่ 2 เดือนกรกฎาคม - ธันวาคม

เจ้าของวารสาร

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา

การติดต่อ

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา

160 หมู่ที่ 4 ถนนกาญจนวนิช ตำบลเขารูปช้าง

อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา 90000

โทรศัพท์ : 0 7426 0262

แฟกซ์ : 0 7426 0263

อีเมล : re.husoskru@gmail.com

เว็บไซต์ : <https://www.tci-thaijo.org/index.php/husoskru>

ประกาศลิขสิทธิ์

1. ลิขสิทธิ์ของบทความเป็นของผู้เขียนและคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา
2. ข้อมูลและความคิดเห็นที่ปรากฏในบทความเป็นความรับผิดชอบของผู้เขียน โดยคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา ไม่จำเป็นต้องเห็นด้วยหรือรับผิดชอบต่อข้อมูลและความคิดเห็นเหล่านั้น
3. ผู้เขียนจะยินยอมให้บทความของตน ซึ่งได้รับการตีพิมพ์เผยแพร่ในวารสารฯ ทั้งฉบับพิมพ์และฉบับออนไลน์ ได้รับการนำไปใช้ประโยชน์ทางวิชาการภายใต้ขอบเขตของกฏลิขสิทธิ์

กองบรรณาธิการ

เจ้าของ

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา

ที่ปรึกษา

อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา

รองอธิการบดีฝ่ายยุทธศาสตร์พัฒนาระบบการบริหารและพัฒนา-
หน่วยงาน

รองอธิการบดีฝ่ายยุทธศาสตร์การผลิตบัณฑิต

รองอธิการบดีฝ่ายวิจัยและบริการวิชาการ

รองอธิการบดีฝ่ายวางแผนและงบประมาณ

รองอธิการบดีฝ่ายยุทธศาสตร์การพัฒนานักศึกษาและคุณลักษณะ-
บัณฑิต

ผู้อำนวยการสถาบันวิจัยและพัฒนา

บรรณาธิการบริหาร

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.รัชชพงษ์ ชัชวาลย์

คณบดีคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

อาจารย์ ดร.มูกลิ่นทร์ ผลกล้า
ผู้ช่วยคณบดีฝ่ายพัฒนาและสื่อสารองค์กร
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

อาจารย์ ดร.วิศรุตดา ทองแกมแก้ว
คณະมนุชยศาสตร์และสังคมศาสตร์

รองศาสตราจารย์ ดร.บุญอริ	ยี่หะ
อาจารย์คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์	
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุระพรรณ	จุลสุวรรณ
คณบดีคณะวิทยาการจัดการ	
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ไชยวุธ	โกศล
อาจารย์คณะศิลปกรรมศาสตร์	
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จรรย์สมร	ผลบุญ
รองคณบดีฝ่ายวิชาการ วิจัยและงานสร้างสรรค์	
คณะศิลปกรรมศาสตร์	
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อิสระ	ทองสามสี
อาจารย์คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์	

กองบรรณาธิการภายนอก

ศาสตราจารย์ ดร.จรัส สุวรรณมาลา
อดีตนายกสภามหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา
รองศาสตราจารย์ ดร.จรัส อติวิทยาภรณ์
ผู้อำนวยการ หลักสูตรการบริหารการศึกษา
มหาวิทยาลัยหาดใหญ่
รองศาสตราจารย์ ดร.ประมาณ เทพสงเคราะห์
คณบดีวิทยาลัยนานาชาติติชเยคริน
มหาวิทยาลัยหาดใหญ่
รองศาสตราจารย์ ดร.ศศิวิมล สุขบท
คณะวิทยาการจัดการ
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่
รองศาสตราจารย์ ดร.วาสนา บุญญาพิทักษ์
ผู้อำนวยการวิทยาลัยนาฏศิลปสุพรรณบุรี
รองศาสตราจารย์ ดร.อัศรพล เนื้อไม้หอม
คณบดีคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
รองศาสตราจารย์ ดร.เอกรินทร์ สังข์ทอง
คณบดีคณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี
รองศาสตราจารย์ ดร.สืบพงศ์ ช้างบุญชู
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

รองศาสตราจารย์ ดร.ยุโสภ บุญสุข
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธีรพร ทองชะโชค
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยทักษิณ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.มารดารัตน์ สุขสง่า
วิทยาลัยการเมืองและการปกครอง
มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กัมลาศ เยาะะนิจ
มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์
ในพระบรมราชูปถัมภ์ จังหวัดปทุมธานี
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จารุวัจน์ สองเมือง
รองอธิการบดีมหาวิทยาลัยฟาฏอนี

ฝ่ายจัดการ ประสานงานและเลขานุการกองบรรณาธิการ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.รัชชพงษ์ ชัชวาลย์
อาจารย์ ดร.โชติกา รติชลียกุล
นางฐากร ชูจร
นางสาวอังสนา แซ่ฮ่อ
นางสาววนิดา ทะประสิทธิ์จิต

ฝ่ายพิสูจน์อักษร

ผู้ช่วยศาสตราจารย์สร้อยสุดา	ไชยเหล็ก
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ปิยกุล	บุญญาศรีรัตน์
อาจารย์ ดร.สลิลา	เพชรทอง
อาจารย์สุกานดา	จันทวี
อาจารย์จิตติตา	สินรักษา
อาจารย์ตะวัน	รัตนประเสริฐ
อาจารย์อริศรา	สุขขวัญ
อาจารย์ณพรัตน์จุฬา	ไชยสวัสดิ์
อาจารย์วรวรรณ	สุขใส

ฝ่ายจัดรูปเล่ม

อาจารย์โสภิตา	ขาวหนูนา
นายนิฟาเดล	นิเลาะ
นางสาวอังสนา	แซ่ฮอ

บทบรรณาธิการ

เป็นปีที่ 6 ฉบับที่ 1 (ฉบับเดือนมกราคม - มิถุนายน 2567) บทความประกอบด้วยเนื้อหาเกี่ยวกับมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ทั้งในรูปแบบบทความวิจัย และบทความวิชาการ ทั้งหมด 8 เรื่อง อันประกอบด้วย บทความวิจัย จำนวน 6 เรื่อง และบทความวิชาการ 2 เรื่อง ตามลำดับ ได้แก่ (1) เรื่อง การจัดการชุมชน ภูมินิเวศ งานและอาชีพ แบบมีส่วนร่วมในพื้นที่ เขา-ป่า-นา-เล จังหวัดนครศรีธรรมราช (2) เรื่อง การศึกษาความพึงพอใจ ของนักท่องเที่ยวชาวจีนและชาวไทยที่มีต่อสื่อประชาสัมพันธ์ภาคภาษาจีน ของวัดม่วง จังหวัดอ่างทอง (3) เรื่อง การศึกษาสภาพและปัญหาการบริหาร จัดการศูนย์วิทยาศาสตร์การกีฬา มหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ วิทยาเขต อ่างทอง (4) เรื่อง ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการป้องกันโรค และ ภัยสุขภาพของนักท่องเที่ยว ที่เดินทางมาพักที่เกาะหลีเป๊ะ ตำบลเกาะ สาหรัย อำเภอมือ จังหวัดสตูล (5) เรื่อง กลวิธีทางภาษาในการนำเสนอ ข่าวด้วยการใช้คำกริยาในพาดหัวข่าวที่สะท้อนอุดมการณ์สิทธิการเลือก คู่ครองและสร้างครอบครัวในสื่อไทยรัฐออนไลน์เกี่ยวกับเทศกาลไพรด์ (6) เรื่อง ความรุนแรงในวรรณกรรมปลายุทองกลอนสวด (7) เรื่อง การเคลื่อนย้าย ศูนย์กลางการผลิตยางธรรมชาติจากบราซิลเข้าสู่สิงคโปร์และแหลมมาลายูใน ศตวรรษที่ 19 และ (8) เรื่อง ผิดาโชน: จากศิลปะพื้นบ้านสู่ศิลปะสร้างสรรค์ ในพื้นที่วัฒนธรรมอำเภอด่านซ้าย จังหวัดเลย

กองบรรณาธิการวารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา ตระหนักถึงหน้าที่อันสำคัญในการคัดสรร

วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา
ท | ปีที่ 6 ฉบับที่ 1 มกราคม - มิถุนายน 2567

บทความที่มีคุณภาพ และมีประโยชน์ในการพัฒนาองค์ความรู้ด้าน
มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ โดยได้รับการสนับสนุนเป็นอย่างดีจากทั้ง
ผู้เขียนบทความ ผู้ทรงคุณวุฒิที่ช่วยกลั่นกรองบทความและผู้อ่าน
กองบรรณาธิการวารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ
สงขลา จึงขอขอบพระคุณทุกท่านมา ณ โอกาสนี้ด้วย

อาจารย์ ดร.มูจลินทร์ ผลกล้า
บรรณาธิการ

สารบัญ

บทความวิจัย

หน้า

การจัดการชุมชน ภูมินิเวศ งานและอาชีพ แบบมีส่วนร่วมในพื้นที่
เขา-ป่า-นา-เล จังหวัดนครศรีธรรมราช

THE MANAGEMENT OF COMMUNITIES, LANDSCAPES,
JOBS AND CAREERS WITH PARTICIPATION IN THE KHAO-
PA-NA-LE AREA, NAKHON SI THAMMARAT

วายุภักษ์ ทาบุญมา, ประกิต ไชยธาดา และเบญจพร จันทระโคตร.....1

การศึกษาความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวจีนและชาวไทยที่มีต่อ
สื่อประชาสัมพันธ์ภาคภาษาจีนของวัดม่วง จังหวัดอ่างทอง

A STUDY OF CHINESE AND THAI TOURISTS'S SATISFACTION
FOR CHINESE PROMOTIONAL MEDIA OF WAT MUANG IN,
ANGTHONG PROVINCE

นัฐพร ขอผึ้ง และภูเทพ ประภากร.....35

สารบัญ (ต่อ)

บทความวิจัย (ต่อ)

หน้า

การศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารจัดการศูนย์วิทยาศาสตร์
การกีฬา มหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ วิทยาเขตอ่างทอง

A STUDY OF CONDITIONS AND PROBLEMS OF MANAGEMENT
OF THE SPORTS SCIENCE CENTER, THAILAND NATIONAL
SPORTS UNIVERSITY ANG THONG CAMPUS

หยาดฝน ทับทิมหิน, นวเนตร สังข์สมบูรณ์, วัชรินทร์ ถนัดไธ้,

อำนวยการ เผยศิริ และชวนชม อาษา.....63

ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการป้องกันโรค และภัยสุขภาพ
ของนักท่องเที่ยว ที่เดินทางมาพักที่เกาะหลีเป๊ะ ตำบลเกาะสาหร่าย
อำเภอเมือง จังหวัดสตูล

FACTORS RELATED TO DISEASE PREVENTION BEHAVIOR
AND HEALTH HAZARDS OF TOURISTS TRAVELING TO
STAY AT KOH LIPE, KOH SARAI SUBDISTRICT, MUEANG
DISTRICT, SATUN PROVINCE

ปริญญญา แก้วคงนวล, ขนิษฐา เกิดศรี และอรรณชัย มาลิก.....107

สารบัญ (ต่อ)

บทความวิจัย (ต่อ)

หน้า

กลวิธีทางภาษาในการนำเสนอข่าวด้วยการใช้คำกริยาในพาดหัวข่าว
ที่สะท้อนอุดมการณ์สิทธิการเลือกคู่ครองและสร้างครอบครัวใน
สื่อไทยรัฐออนไลน์เกี่ยวกับเทศกาลไพรด์

LANGUAGE STRATEGIES FOR PRESENTING THE NEW BY
USING VERBS IN NEWS HEADLINES REFLECTING THE
IDEOLOGY OF THE RIGHT TO MATE SELECTION AND
FAMILY CREATION IN THAIRATH ONLINE NEWS ABOUT
THE PRIDE MONTH

ภาวินี หยิกยี่ และจอมขวัญ สุทธีนนท์.....135

ความรุนแรงในวรรณกรรมปลาบู่ทองกลอนสวด

VIOLENCE IN PLA BU THONG KLON SUAD LITERATURE

ประกายเพชร ประกอบธรรม, ประวีณา กลั่นนุช,

เกษสุวรรณ กั่นจอน และปฐมพงษ์ สุขเล็ก.....161

สารบัญ (ต่อ)

บทความวิชาการ

หน้า

การเคลื่อนย้ายศูนย์กลางการผลิตยางธรรมชาติจากบราซิลเข้าสู่
สิงคโปร์และแหลมมาลายูในศตวรรษที่ 19

THE RELOCATION OF THE NATURAL RUBBER PRODUCTION
CENTER FROM BRAZIL INTO SINGAPORE AND THE MALAY
PENINSULA DURING THE 19th CENTURY

ยุทธธียิง ลิ้มเลิศวาที และณรงค์ เพ็ชรประเสริฐ..... 189

ผีตาโขน: จากศิลปะพื้นบ้านสู่ศิลปะสร้างสรรค์ในพื้นที่วัฒนธรรม
อำเภอตำบับชัย จังหวัดเลย

PHI TA KHON: FROM FOLK ARTS TO THE CREATIVE ARTS
IN DAN SAI DISTRICT'S CULTURAL AREA, LOEI PROVINCE

ไทยโรจน์ พวงมณี และณศิริ ศิริพริมา..... 217

การจัดการชุมชน ภูมินิเวศ งานและอาชีพ แบบมีส่วนร่วม
ในพื้นที่เขา-ป่า-นา-เล จังหวัดนครศรีธรรมราช

THE MANAGEMENT OF COMMUNITIES, LANDSCAPES,
JOBS AND CAREERS WITH PARTICIPATION IN THE
KHAO-PA-NA-LE AREA, NAKHON SI THAMMARAT

วายุภักษ์ ทาบุญมา¹, ประกิต ไชยธาดา² และเบญจพร จันทรโคตร^{3*}

Vayupak Thaboonma¹, Prakit Chaithada²,

and Benjaporn Juntarakote^{3*}

Received date: July 5, 2023

Revised date: October 17, 2023

Revised date: October 17, 2023

¹ อาจารย์, สาขาวิชานิติศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช

² ผู้ช่วยศาสตราจารย์, สาขาวิชาวิทยาศาสตร์ทั่วไป คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช

³ อาจารย์, สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช

* Corresponding author, email: benjaporn_jun@nstru.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory action research) ในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อจัดการชุมชน ศึกษาบริบท ความต้องการ ภูมินิเวศ งานและอาชีพ แบบมีส่วนร่วม ในพื้นที่เขา-ป่า-นา-เล จังหวัดนครศรีธรรมราช เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ นอกห้องเรียนสำหรับการเสริมสร้างสมรรถนะผู้เรียนให้เป็นผู้สร้างสรรค์งาน และอาชีพ ผู้สร้างนวัตกรรม ผู้มีวิถีชีวิตเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม และผู้เริ่มการเรียนรู้ด้วยตนเอง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในงานวิจัยนี้ คือ ครู ผู้นำชุมชน ชาวบ้าน ผู้ประกอบการในพื้นที่เขาป่านาเล จำนวนพื้นที่ละ 12 คน รวมทั้งสิ้น 48 คน สร้างกระบวนการมีส่วนร่วมผ่านกิจกรรมต่าง ๆ ในชุมชน โดยใช้การประชุมปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม การฝึกอบรม การระดมความคิดเห็น และการอภิปรายกลุ่ม เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ การศึกษาบริบทชุมชน การสัมภาษณ์เชิงลึก การสังเกตแบบมีส่วนร่วม ผลการวิจัย พบว่า การจัดการชุมชนแบบมีส่วนร่วมโดยการสร้างความร่วมมือระหว่างชุมชนและโรงเรียน เพื่อเป็นต้นน้ำในการจัดกิจกรรมงานและอาชีพให้กับนักเรียน มี 5 ขั้นตอน คือ 1) การศึกษาบริบท ความต้องการ ภูมินิเวศของชุมชน 2) การสำรวจงานและอาชีพของชุมชนที่สัมพันธ์กับภูมินิเวศของชุมชน 3) การวางแผนปฏิบัติการมีส่วนร่วม 4) การประชุมปฏิบัติ การฝึกอบรม การระดมความคิดเห็น การอภิปรายกลุ่ม 5) การประเมินผลการจัดการชุมชนแบบมีส่วนร่วม การวิจัยครั้งนี้ทำให้เกิดการบูรณาการระหว่างผู้วิจัย ชุมชน และโรงเรียน การวิจัยปฏิบัติการทำให้ผู้วิจัยสามารถเข้าถึงกับกลุ่มเป้าหมาย เกิดการวางแผนปฏิบัติการสร้างการมีส่วนร่วม ทำให้ผู้นำชุมชน กลุ่มอาชีพต่าง ๆ และโรงเรียน ทำให้มีความรู้สึก

ว่าเป็นผู้ร่วมสร้างกิจกรรม การปฏิบัติการตามแผนงานที่กำหนดอย่างต่อเนื่องในชุมชนตามแผนกิจกรรมที่วางไว้ ชุมชนและโรงเรียนมีความสัมพันธ์กันมากขึ้น โดยโรงเรียนสามารถออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้เกี่ยวกับงานและอาชีพตามบริบทของชุมชน สามารถใช้ชุมชนเป็นแหล่งเรียนรู้นอกห้องเรียน

คำสำคัญ : การจัดการแบบมีส่วนร่วม, ภูมินิเวศ, งานและอาชีพ, ชุมชน

Abstract

This participatory action research aims to manage communities, study contexts, needs, landscapes, jobs and occupations in a participatory way in the Khao-Pa-Na-Le area, Nakhon Si Thammarat Province to be used as information to develop learning activities outside the classroom for enhancing learners' competency to be creative and professional innovators who live an environmentally friendly lifestyle and initiators of self-learning. The samples used in this research were totally 48 people which included 12 people of teachers, community leaders, villagers, and entrepreneurs in each area. The research results showed that there were 5 steps in participatory community management by creating cooperation between the community and the school for being the sources of work and career activities for students: 1) a study of the context, needs, and the community

landscape; 2) a survey of community jobs and occupations related to the community landscape; 3) participatory action planning 4) practice meetings, training, brainstorming and group discussion 5) assessment of participatory community management. This research outside the classroom.

Keyword: Participatory management, landscapes, jobs and careers, community

1. บทนำ

จังหวัดนครศรีธรรมราช มีพื้นที่ตั้งอยู่ตอนกลางของคาบสมุทรมลายู เป็นแผ่นดินกั้นทะเลอันดามันและอ่าวไทยออกจากกัน ทั้งยังมีทะเลสาบขนาดใหญ่ที่สุดของประเทศอยู่ทางตอนใต้ของจังหวัด ส่วนกลางของพื้นที่ในแนวเหนือใต้มีเทือกเขาขนาดใหญ่ คือเทือกเขานครศรีธรรมราช เชื่อมต่อกับเทือกเขาสกาลาศรีที่ตั้งอยู่ในแนวตะวันออก-ตก ซึ่งกั้นเขตแดนระหว่างมาเลเซียกับไทยในปัจจุบัน เทือกเขานครศรีธรรมราชเป็นพื้นที่ต้นน้ำที่น้ำน้ำและตะกอนดินไหลลงสู่ฝั่งทะเล คนที่เข้ามาตั้งหลักแหล่งทำมาหากิน เริ่มต้นบริเวณปากแม่น้ำ แล้วค่อย ๆ ขยายพื้นที่ออกสู่พื้นที่อื่น ๆ ทำให้จังหวัดนครศรีธรรมราชเป็นพื้นที่ที่มีความหลากหลายและความสมบูรณ์ของทรัพยากร ซึ่งเป็นเงื่อนไขสำคัญที่ส่งเสริมให้ภายในจังหวัดมีการบ่มเพาะภูมิปัญญา พื้นที่เขา ตั้งอยู่ในบริเวณเทือกเขานครศรีธรรมราช ทรัพยากรสำคัญ ได้แก่ ของป่า และที่ดิน พื้นที่นา เป็นพื้นที่ราบ มีทรัพยากรสำคัญคือ ที่ดิน และของป่าที่ได้จากป่าพรุ พื้นที่เล เป็นพื้นที่ชายฝั่งทะเลอ่าวไทย มีทรัพยากร

สำคัญ ได้แก่ ทรัพยากรชายฝั่ง เช่น สัตว์ทะเล ป่าชายเลน (มานะ ชุนวีช่วย, 2558) ในส่วนของพื้นที่ป่ามีลักษณะของทรัพยากรคล้ายกับพื้นที่เขาประกอบด้วย ของป่า พืชพรรณ สมุนไพรท้องถิ่นต่าง ๆ รวมทั้งลักษณะภูมิอากาศแบบร้อนชื้น จึงส่งผลให้สิ่งมีชีวิตที่อาศัยอยู่ในแต่ละพื้นที่มีความหลากหลายและสัมพันธ์ไปกับสภาพพื้นที่ที่อาศัยอยู่ ความหลากหลายของธรรมชาติจึงส่งผลให้ผู้คนเกิดการเรียนรู้ ปรับตัว และถ่ายทอดจากคนรุ่นหนึ่งสู่รุ่นหนึ่ง เกิดเป็นภูมิปัญญาที่มีลักษณะเฉพาะที่สัมพันธ์ไปกับสภาพของแต่ละพื้นที่ ส่งผลให้เกิดการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติอย่างเหมาะสม สมดุล และยั่งยืน การศึกษาถึงสภาพทางภูมินิเวศหรือถิ่นที่อยู่อาศัย (Habitat) ที่มีอิทธิพลต่อรูปแบบวิถีชีวิต และเป็นแหล่งกำเนิดของภูมิปัญญาท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องกับการใช้ประโยชน์จากพืชพรรณที่ปรากฏอยู่ในพื้นที่ จะทำให้เข้าใจถึงความสัมพันธ์ของมนุษย์กับระบบนิเวศ ในฐานะที่เป็นผู้มีบทบาทหน้าที่ในส่วนหนึ่งของกระบวนการในระบบนิเวศ และเป็นส่วนสำคัญอย่างยิ่งต่อการรักษาความสมดุลและความยั่งยืนของธรรมชาติ ในขณะที่ผลจากการเปลี่ยนแปลงทางกายภาพ สังคมวัฒนธรรม และเศรษฐกิจนับจากอดีต จะช่วยให้เข้าใจถึงสภาพเงื่อนไขสำคัญที่ส่งผลต่อการปรับตัวภูมิปัญญาท้องถิ่น ซึ่งจะทำให้มองเห็นร่องรอยและแนวโน้มความสัมพันธ์ของชุมชนกับการใช้ประโยชน์จากพืชพรรณที่กำลังจะเกิดขึ้นในอนาคตต่อไปได้ อันเป็นไปตามหลักการจัดการทรัพยากรธรรมชาติในยุคปัจจุบันที่มีความจำเป็นต้องยอมรับความหลากหลายของสังคมมนุษย์และวัฒนธรรม ในฐานะที่เป็นปัจจัยหลักที่มีผลต่อการใช้ประโยชน์ทรัพยากรธรรมชาติ ซึ่งหากว่าระบบความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับธรรมชาติได้สูญเสียไป เปรียบเหมือนการ

สูญเสียสภาพป่าธรรมชาติ หรือการสูญเสียพันธุ์ของพืช ที่แม้จะพยายามฟื้นฟู หรือสร้างใหม่เพียงใด ก็ไม่อาจที่จะกลับบามีสภาพเหมือนเดิมได้ (นิเวศท้องถิ่น, 2554)

ปัญหาที่พบในการจัดการศึกษาของประเทศไทยอย่างหนึ่ง คือ สถาบันการศึกษาผลิตบัณฑิตออกไปแล้วไม่ตรงตามความต้องการของตลาด หรือไม่สามารถทำงานได้ ปัญหาเหล่านี้ส่วนหนึ่งเชื่อว่ามาจากกระบวนการจัดการเรียนการสอนในปัจจุบัน ที่มุ่งเน้นตำราทางวิชาการมากกว่าประโยชน์ในการนำไปใช้ หรือขาดการบูรณาการความรู้เข้ากับความเป็นจริงของชีวิต การเรียนรู้ในห้องเรียนนั้นเมื่อเทียบกับความรู้ที่มีอยู่จริง การให้ความสนใจมุ่งไปที่การทำกิจกรรมและพัฒนาด้านทักษะ จะสามารถพัฒนาหลักสูตรการเรียนรู้นอกห้องเรียนให้ประสบผลสำเร็จ สิ่งสำคัญคือการออกแบบกิจกรรมนอกห้องเรียนอย่างเป็นระบบ มีความเชื่อมโยงต่อเนื่องตลอดเวลา การจัดกิจกรรมการเรียนรู้นอกห้องเรียนจะช่วยให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์ตรง ได้เรียนรู้สัมผัสสภาพความเป็นจริง ก่อให้เกิดการ เชื่อมโยงระหว่างการเรียนรู้ในห้องเรียนและสภาพความเป็นจริง สามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้กับการสร้างงาน สร้างอาชีพให้กับผู้เรียนได้

ในพื้นที่เขา-ป่า-นา-เลน มีทรัพยากรท้องถิ่น มีปราชญ์ชาวบ้าน และผู้ประกอบการที่เหมาะสมกับการใช้เป็นพื้นที่การเรียนรู้นอกห้องเรียน จากความเป็นมาและสาเหตุของปัญหาดังกล่าวจึงทำให้คณะผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาจัดการชุมชน ภูมินิเวศ งานและอาชีพ แบบมีส่วนร่วมในพื้นที่เขา-ป่า-นา-เลน จังหวัดนครศรีธรรมราช เพื่อเป็นต้นน้ำในการพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการระบบนิเวศการเรียนรู้ เพื่อสร้างเสริมทักษะแห่ง

อนาคตสำหรับผู้เรียน โดยการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้เทคนิคการวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research : PAR) ในการสร้างรูปแบบกิจกรรม เพื่อนำไปสู่ความยั่งยืนและมีประสิทธิภาพในเชิงการจัดการชุมชนในพื้นที่เขา-ป่า-นา-เลต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อจัดการชุมชน ศึกษาบริบท ความต้องการ ภูมินิเวศ งานและอาชีพ แบบมีส่วนร่วม ในพื้นที่เขา-ป่า-นา-เล จังหวัดนครศรีธรรมราช

3. แนวคิด ทฤษฎี กรอบแนวคิด

ในการศึกษาการจัดการชุมชนภูมินิเวศ งานและอาชีพ แบบมีส่วนร่วม ในพื้นที่เขา-ป่า-นา-เล มีแนวคิด ทฤษฎี ดังต่อไปนี้

3.1 การจัดการ

การจัดการ หมายถึง กระบวนการดำเนินงานจะต้องเป็นไปตามขั้นตอนตามลำดับ เป็นการตัดสินใจล่วงหน้าว่าจะทำ อะไร ที่ไหน เมื่อใด โดยใคร ทำให้สมาชิกในองค์กรมีความมั่นใจในการทำงานทำให้การทำงานมีประสิทธิภาพ (สร้อยตระกูล อรรถมานะ, 2545) การบริหารจัดการชุมชนเป็นแนวทางการดำเนินงานหรือการปฏิบัติงานใด ๆ ของบุคลากรและหน่วยงานทุกภาคส่วน ไม่ว่าจะเป็นภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคธุรกิจ และภาคประชาชน นำมาใช้ในการเปลี่ยนแปลง พัฒนา หรือสร้างความสุขความเจริญก้าวหน้าอย่างมั่นคงและยั่งยืนให้แก่ประชาชนและประเทศชาติ (วิรัช วิรัชนิภาวรรณ, 2551) ชุมชนที่มีกระบวนการในการจัดการของชุมชน

กับการพัฒนาและแก้ไขปัญหาของชุมชน จะมีระบบข้อมูล มีแผนชุมชน มีการจัดเวที แลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน มีการนำแผนไปใช้ประโยชน์ มีการจัดการความรู้ ของชุมชนเพื่อเป็นแหล่งถ่ายทอดเรียนรู้ของชุมชน นำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาเป็นกรอบแนวทางในการพัฒนาและมี ผู้นำกลุ่มองค์กร เครือข่ายองค์กร และชุมชนที่ผ่านมาตรฐาน นำไปสู่ความเข้มแข็งของชุมชนที่ยั่งยืน (กรมการพัฒนาชุมชน, 2554) กระบวนการจัดการชุมชนสามารถแบ่งออกได้เป็น 5 ขั้นตอน คือ 1) การเตรียมพร้อมก่อนการวิจัย 2) การบูรณาการระหว่างกลุ่มคนหรือองค์กรที่เกี่ยวข้อง 3) การวางแผนปฏิบัติการสร้างการมีส่วนร่วม 4) การปฏิบัติตามแผนงานที่กำหนดอย่างต่อเนื่อง และ 5) การประเมินผลแบบมีส่วนร่วม (ระพีพัฒน์ ศรีมาลา, พรสุข หุ่นรินทร์ และทรงพล ต่อนี้, 2559)

3.2 การมีส่วนร่วมของชุมชน

การมีส่วนร่วมของชุมชน คือ กระบวนการให้คนในชุมชนหรือคนในท้องถิ่นเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องในการดำเนินการ พัฒนา ร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ แก้ปัญหาของตนเอง ร่วมใช้ความคิดสร้างสรรค์ความรู้และความชำนาญที่เหมาะสม และสนับสนุนติดตามผลการปฏิบัติงานขององค์กรและเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง การมีส่วนร่วมของคนในชุมชนจึงหมายถึง การที่คนในชุมชนพัฒนาขีดความสามารถของตนเองในการจัดการและควบคุมการใช้ทรัพยากร และปัจจัยการผลิตที่มีอยู่ในสังคม เพื่อประโยชน์ต่อการดำรงชีพทางเศรษฐกิจและสังคม และการตัดสินใจต่าง ๆ เป็นที่ยอมรับร่วมกัน (จินตวิรี เกษมสุข, 2554)

3.3 แนวคิดกระบวนการกลุ่ม A-I-C

กระบวนการ A-I-C เป็นเทคนิคการประชุมแบบมีส่วนร่วมอย่างสร้างสรรค์ที่การระดมสมองทำให้เกิดความเข้าใจสภาพปัญหา ชัดจำกัดความต้องการ และศักยภาพของผู้ที่เกี่ยวข้องในเรื่องต่าง ๆ ซึ่งสามารถให้ความหมาย ดังนี้ A-Appreciation คือ การยอมรับชื่นชมความคิดเห็น ความรู้สึกของเพื่อนสมาชิกในกลุ่มด้วยความเข้าใจในประสบการณ์ สภาพ และขีดจำกัดของเพื่อนสมาชิกแต่ละคน เกิดการยอมรับซึ่งกันและกัน มีความรู้สึกที่ดีมีเมตตาต่อกัน เกิดพลังร่วมกันและความรู้สึกเป็นเครือข่าย I-Influence คือ การใช้ประสบการณ์ ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ของแต่ละคน ที่มีอยู่ มาช่วยกันกำหนดวิธีการ ยุทธศาสตร์เพื่อให้บรรลุวิสัยทัศน์ อุดมการณ์ร่วมกัน สมาชิกในกลุ่มจะมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างกัน C-Control คือ การนำยุทธศาสตร์ วิธีสำคัญ มากำหนดแผนปฏิบัติการโดยละเอียด สมาชิกจะเลือกว่าตนเองสามารถรับผิดชอบในเรื่องใดด้วยความสมัครใจ ทำให้เกิดพันธะสัญญาข้อผูกพันแก่ตนเองเพื่อควบคุมตนให้ปฏิบัติจนบรรลุผลตามเป้าหมายร่วมของกลุ่ม เทคนิคนี้จะช่วยให้คนในองค์กรมีส่วนร่วมในการวางแผน ตัดสินใจ สร้างความเข้าใจในการดำเนินงาน มีความรับผิดชอบในฐานะสมาชิกขององค์กร และเกิดความภาคภูมิใจในผลงานที่ตนเองมีส่วนร่วม ก่อให้เกิดผลสำเร็จ (ประชาสรรค์ แส่นกัฒ, 2547)

3.4 ภูมินิเวศ

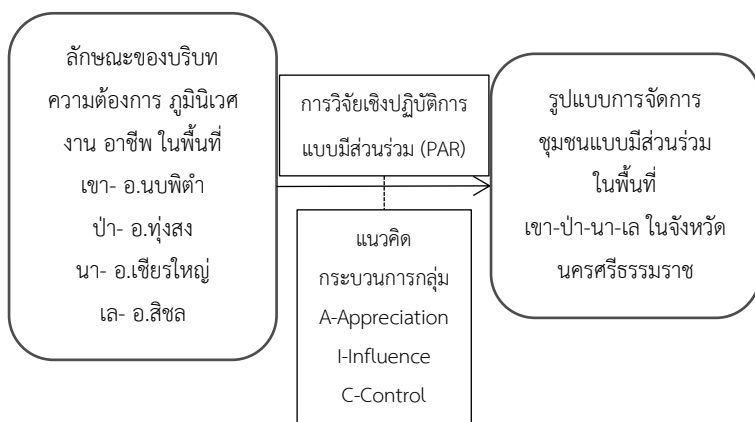
ภูมินิเวศ หมายถึง ภูมิทัศน์ในบริบทของระบบนิเวศ ซึ่งประกอบด้วยโครงสร้าง บทบาทหน้าที่ และการเปลี่ยนแปลง เป็นการทำความเข้าใจภูมิทัศน์ในฐานะระบบนิเวศ โครงสร้างของระบบนิเวศ เป็นลักษณะทาง

กายภาพต่าง ๆ ที่ประกอบกันเป็นองค์ประกอบของระบบนิเวศ เช่น แบบแผนและลักษณะทางธรณีสัณฐาน องค์ประกอบต่าง ๆ และการกระจายตัวขององค์ประกอบต่าง ๆ ประชากรและสังคมสิ่งมีชีวิต พืชพรรณ เป็นต้น ภูมินิเวศในกรอบทฤษฎีนิเวศวิทยา มีองค์ประกอบหลัก 3 ส่วน คือ โครงสร้างภูมินิเวศ บทบาทหน้าที่ภูมินิเวศ และการเปลี่ยนแปลงภูมินิเวศ (Landscape change) (दनัย ทายตะคุ, 2548; ยุพเรศ สิทธิพงษ์ และยุทธนา ทองท่วม, 2562; Forman and Godron, 1986)

3.5 พื้นที่เขา-ป่า-นา-เล ในจังหวัดนครศรีธรรมราช

นครศรีธรรมราช ตั้งอยู่ตอนกลางของคาบสมุทรมลายูซึ่งเป็นพื้นที่ที่กั้นทะเล ตอนกลางมีเทือกเขาขนาดใหญ่ ถัดมาทางตะวันออกเป็นที่ราบลุ่มและถัดมาก็เป็นทะเล ลักษณะของภูมิประเทศเช่นนี้ทำให้นครศรีธรรมราชเป็นพื้นที่ซึ่งมีความหลากหลาย และความสมบูรณ์ของทรัพยากร เป็นที่มาของกลุ่มคนที่เข้าไปใช้ประโยชน์จากทรัพยากรเหล่านั้นแตกต่างกันไป ภูมิประเทศดังกล่าวสามารถแบ่งออกได้น้อยเป็นสามลักษณะ ได้แก่ “เขา” เป็นพื้นที่ซึ่งตั้งอยู่ในบริเวณเทือกเขานครศรีธรรมราช ทั้งฝั่งตะวันออกและตะวันตก ทรัพยากรสำคัญของเขา ได้แก่ ของป่า และที่ดิน “นา” ได้แก่ ภูมินิเวศรวมทั้งผู้คนที่ตั้งถิ่นฐานอยู่ในพื้นที่ราบ ทรัพยากรสำคัญของพื้นที่นี้คือ ที่ดิน ของป่าที่ได้จากป่าพรุ “เล” หมายถึง ภูมินิเวศรวมทั้งผู้คนในพื้นที่ชายฝั่งทะเลของนครศรีธรรมราช ทรัพยากรสำคัญ ได้แก่ ทรัพยากรชายฝั่ง เช่น สัตว์ทะเล ป่าชายเลน (มานะ ขุนวิช่วย, 2558) นอกจากนี้ยังมีพื้นที่ “ป่า” ซึ่งมีลักษณะของทรัพยากรคล้ายกับพื้นที่เขา ประกอบด้วย ของป่า พืชพรรณ สมุนไพรท้องถิ่นต่าง ๆ

การศึกษาการจัดการชุมชนภูมินิเวศ งานและอาชีพ แบบมีส่วนร่วม ในพื้นที่เขา-ป่า-นา-เล จังหวัดนครศรีธรรมราชนี้ เป็นการเตรียมความพร้อมในการทำงาน วางเป้าหมาย กำหนดทิศทาง เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแหล่งเรียนรู้ในชุมชน ใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ในท้องถิ่นของพื้นที่เขา-ป่า-นา-เลมาใช้ในการกระบวนการจัดการเรียนรู้ สร้างความร่วมมือระหว่างโรงเรียนและชุมชน เพื่อให้มีแนวทางปฏิบัติที่ชัดเจน เป็นต้นนำในการสร้างนวัตกรรมการเรียนรู้สู่โลกอนาคตด้วยระบบนิเวศการเรียนรู้เขา-ป่า-นา-เล ซึ่งมีกรอบแนวคิดและทฤษฎี ดังนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดและทฤษฎี

ที่มา : เบญจพร จันทรโคตร (2566)

4. วิธีดำเนินการวิจัย

งานวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory action research) ซึ่งมีองค์ประกอบ ดังนี้

4.1 กลุ่มเป้าหมาย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ครู ผู้นำชุมชน ชาวบ้าน ผู้ประกอบการในพื้นที่เขา-ป่า-นา-เล โดยมีกลุ่มเป้าหมาย คือ ตัวแทนครูในโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานใน 4 อำเภอ ประกอบด้วย อำเภอนบพิตำ (พื้นที่เขา) อำเภอทุ่งสง (พื้นที่ป่า) อำเภอเชียรใหญ่ (พื้นที่นา) และอำเภอลิขิต (พื้นที่เล) พื้นที่ละ 3 คน ตัวแทนจากวิสาหกิจชุมชน กลุ่มอาชีพ พื้นที่ละ 3 คน ผู้นำชุมชน/ปราชญ์ชาวบ้าน พื้นที่ละ 3 คน และชาวบ้านพื้นที่ละ 3 คน รวมทั้งสิ้น 48 คน ซึ่งเป็นบุคคลที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญในการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นที่อยู่ในพื้นที่ที่มีภูมิประเทศและบริบทที่เหมาะสมในการเชื่อมโยงงานและอาชีพสู่การเรียนรู้และสร้างเป็นชุดกิจกรรมในโรงเรียนต่อไป

4.2 ขั้นตอนการดำเนินงานวิจัย

ขั้นที่ 1 ก่อนการดำเนินงานวิจัย คณะผู้วิจัยได้สร้างเครื่องมือวิจัย และยื่นขอรับรองจริยธรรมการวิจัย ผ่านคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในคน มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช ผ่านการรับรองเมื่อวันที่ 29 มีนาคม 2566 ใบรับรองเลขที่ COA No. 015/2566

ขั้นที่ 2 ศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน เป็นสำรวจบริบท ความต้องการภูมิโนเวศ งาน และอาชีพของชุมชนเขา-ป่า-นา-เล

ขั้นที่ 3 กำหนดเป้าหมายการพัฒนา สร้างความสัมพันธ์ระหว่างชุมชนกับโรงเรียน โดยขั้นตอนนี้ โรงเรียนควรคัดสรร สภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการที่ได้จากการศึกษาในขั้นที่ 1 มากำหนดเป็นเป้าหมายการพัฒนา โดยอาจแยกเป็น 3 เป้าหมาย คือ 1) เป้าหมายของสิ่งที่ควรปรับปรุงพัฒนาให้ดีขึ้น 2) เป้าหมายของสิ่งที่ควรแก้ปัญหา และ 3) เป้าหมายของสิ่งที่ควรธำรงรักษาสภาพเดิมไว้

ขั้นที่ 4 กำหนดแนวทางในการศึกษาบริบทชุมชนในการเสริมสร้างสมรรถนะผู้เรียนให้เป็นผู้สร้างสรรค์งานและอาชีพ ผู้สร้างนวัตกรรม ผู้มีวิถีชีวิตเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม และผู้เริ่มการเรียนรู้ด้วยตนเอง โดยเลือกใช้แนวทางในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนทั้งแนวทางในการสร้างความสัมพันธ์ทางตรงและทางอ้อม

4.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการนี้ได้แก่ แบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ การสนทนากลุ่ม และการประชุมเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมของครู ผู้นำชุมชน ชาวบ้าน และผู้ประกอบการ

4.3.1 แบบสำรวจและสัมภาษณ์บริบทชุมชน เป็นประเด็นคำถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเพื่อศึกษาสภาพทั่วไปของชุมชน เช่น สภาพทางภูมิศาสตร์ ข้อมูลประชากร การศึกษา และอาชีพ สถานภาพครอบครัว และการเป็นสมาชิกกลุ่มต่าง ๆ ในชุมชน รวมทั้งบริบท และความต้องการของชุมชนในการมีส่วนร่วมกับโรงเรียน

4.3.2 แบบสัมภาษณ์ความคิดเห็นและองค์ประกอบในการจัดการชุมชนเพื่อสร้างแหล่งเรียนรู้นอกชั้นเรียน โดยเป็นแบบสัมภาษณ์ความคิดเห็นที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น เพื่อวัดความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินงานสร้างเสริมความสัมพันธ์ระหว่างชุมชนและโรงเรียนแบบมีส่วนร่วม ศึกษาองค์ประกอบของคน ชุมชน สิ่งแวดล้อม และแหล่งเรียนรู้ในชุมชน เพื่อบริหารจัดการชุมชนให้เป็นแหล่งเรียนรู้นอกชั้นเรียน โดยทำการเก็บข้อมูลสัมภาษณ์กับกลุ่มผู้นำชุมชน ผู้ประกอบการ ครู และผู้บริหารโรงเรียน

4.3.3 การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ ผู้วิจัยศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาบริบทชุมชน งานและอาชีพ และการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างชุมชนและโรงเรียน เพื่อกำหนดเป็นกรอบในแบบการสำรวจและสัมภาษณ์ชุมชนและโรงเรียน การตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา โดยให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่านตรวจพิจารณาความถูกต้องเหมาะสม จากนั้นผู้วิจัยนำคำถามมาปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญก่อนดำเนินการจัดเก็บข้อมูล

4.4 การเก็บรวบรวมและการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลจากเครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลหลายวิธี ซึ่งข้อมูลที่ได้นี้ในแต่ละส่วน จะนำมาเชื่อมโยงและปรับใช้ในการพัฒนากิจกรรมที่เหมาะสมการเก็บรวบรวมข้อมูลอย่างเป็นระบบขั้นตอน ดังนี้ 1) ดำเนินการติดต่อและส่งหนังสือเชิญให้กับผู้นำชุมชน ผู้ประกอบการ ครู และผู้บริหาร 2) จัดการสัมภาษณ์และการสนทนากลุ่ม 3) รวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูล

การตรวจสอบข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการ ดังนี้ 1) ข้อมูลเกี่ยวกับบริบทชุมชน ผู้วิจัยใช้วิธีตรวจสอบวิธีการแบบสามเส้า (Methodological triangulations) เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลแตกต่างกันในข้อมูลเรื่องเดียวกัน ประกอบด้วย การสังเกตแบบมีส่วนร่วมในชุมชน การสัมภาษณ์เชิงลึก และการสนทนากลุ่ม ก่อนที่จะนำมาสร้างเป็นข้อสรุปเพื่ออธิบายบริบท งานและอาชีพ ความสัมพันธ์ระหว่างชุมชนกับโรงเรียน ในภาพรวม 2) ข้อมูลเกี่ยวกับผลที่เกิดขึ้นจากกิจกรรมการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างชุมชนกับโรงเรียน ผู้วิจัยใช้วิธีตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้าด้านข้อมูล (Data triangulations) เป็นการตรวจสอบข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลหลักหลายคนจากนั้นนำข้อมูลมาเปรียบเทียบเพื่อหาความสอดคล้องของข้อมูลที่ได้เก็บรวบรวมข้อมูล ก่อนจะนำข้อมูลทั้งหมดมาสร้างเป็นข้อสรุปและอภิปรายร่วมกันระหว่างผู้วิจัยและผู้มีส่วนร่วมวิจัยอีกครั้ง

การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลตามระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ ดังต่อไปนี้ 1) ประมวลผลและวิเคราะห์ข้อมูลหลังการสัมภาษณ์ รวบรวม เรียบเรียงความ และตรวจสอบความหมายกับผู้ให้ข้อมูลที่เป็บุคคลสำคัญในแต่ละกลุ่ม พร้อมทำการแก้ไขข้อมูลให้ถูกต้องเพื่อจัดประเภทและจัดหมวดหมู่ สังเคราะห์ แปลความหมาย และตีความข้อมูลที่ได้รวบรวมมา 2) รวบรวมข้อมูลจากเครื่องมือต่าง ๆ เพื่อเปรียบเทียบข้อมูล (Constant comparison) และตรวจสอบความสอดคล้องและความถูกต้องของข้อมูลเพื่อนำไปสู่แนวทางในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนแบบมีส่วนร่วม

5. สรุปผลการวิจัย

จากการศึกษาการจัดการชุมชน ศึกษาบริบท ความต้องการ ภูมิโนเวศ งานและอาชีพ แบบมีส่วนร่วม ในพื้นที่เขา-ป่า-นา-เล จังหวัด นครศรีธรรมราช โดยมีกลุ่มเป้าหมาย คือ ครู ผู้นำชุมชน/ปราชญ์ชาวบ้าน ผู้ประกอบการ และชาวบ้าน จำนวนพื้นที่ละ 12 คน โดยใช้เทคนิคการวิจัย ปฏิบัติ การแบบมี ส่วนร่วม (Participatory Action Research : PAR) ซึ่งสามารถสร้างการมีส่วนร่วมในชุมชนเป้าหมาย ได้ผลการวิจัยดังนี้

พื้นที่เขา (อำเภอнопิตำ จังหวัดนครศรีธรรมราช) จากการสำรวจ บริบทของชุมชน พบว่า อำเภอнопิตำมีต้นทุนที่สำคัญ คือ ทรัพยากรธรรมชาติ ที่อุดมสมบูรณ์ มีความโดดเด่นด้านศิลปวัฒนธรรม จึงเหมาะที่จะเป็นสถานที่ท่องเที่ยว พักผ่อนหย่อนใจ ชุมชนมีการพัฒนาศักยภาพเพื่อเข้าสู่มาตรฐาน การท่องเที่ยว มีกลุ่มเครื่องปั้นดินเผา กลุ่มทำผ้าบาติก การแสดงรำไท่นกพิทิต เป็นการละเล่นพื้นบ้านของตำบลกรุงชิง นอกจากนี้ประชากรยังประกอบ อาชีพทำสวนยางพารา สวนผลไม้ ปลูกพืชไร่ เลี้ยงสัตว์ จากการลงพื้นที่ วิสาหกิจชุมชนท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ต้นน้ำกสายเกิดจากการร่วมตัวกันของ ชาวบ้านบ้านทุ่งใน หมู่ 8 ตำบลнопิตำ โดยยึดหลักแนวคิดในการอนุรักษ์ ทรัพยากรธรรมชาติ การรักษาวัฒนธรรมประเพณีที่ถือปฏิบัติของคนชุมชน รวมถึงวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของคนในชุมชนตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน อำเภอ นอปิตำเป็นพื้นที่ที่มีทรัพยากรทางธรรมชาติที่อุดมสมบูรณ์ มีความสวยงาม อยู่เป็นจำนวนมาก ทั้งยังมีสถานที่ท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่สวยงาม รวมถึง สถานที่ท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม และสถานที่ท่องเที่ยวเชิงเกษตร ทำให้การ จัดการท่องเที่ยวในอำเภอнопิตำมีความหลากหลายสามารถที่จะตอบสนอง

ต่อความต้องการของนักท่องเที่ยวได้ การจัดการท่องเที่ยวชุมชนเป็นการสร้างรายได้ให้แก่คนในชุมชนให้เกิตรงาน เกิดรายได้ สร้างความเข้มแข็งให้ชุมชน โดยเน้นให้ทุกคนมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของกลุ่ม ทำให้ชุมชนได้มีส่วนร่วมในการกำหนดทิศทางการพัฒนา และได้รับประโยชน์จากการท่องเที่ยว จึงทำให้ต้องมีระบบบริหารจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน หัวหน้าชุมชนสามารถทำหน้าที่เป็นวิทยากรให้ความรู้ในโรงเรียนต่าง ๆ โรงเรียนกับชุมชนมีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน พึ่งพากัน ร่วมมือกันสร้างรายได้ให้แก่ชุมชน ชุมชนสามารถแนะนำให้ความรู้แก่นักเรียนนำไปประกอบอาชีพได้ ทำให้นักเรียนมีรายได้ระหว่างเรียน ชุมชนและโรงเรียนต้องการให้มีงบประมาณสนับสนุนในการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาอาชีพให้กับนักเรียน ศูนย์เรียนรู้เพื่อการพัฒนาเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบบ้านไผ่เหนือ เป็นชุมชนต้นแบบเศรษฐกิจพอเพียงของการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ มีการปลูกผักปลอดสารพิษ พืชความยากจน สร้างรายได้เสริมในครอบครัวและชุมชน โดยที่ผ่านมาโรงเรียนมีการเข้ามาใช้พื้นที่เป็นแหล่งเรียนรู้ จึงมีความสัมพันธ์กับทางโรงเรียนใกล้เคียงเป็นอย่างดี ชุมชนมีความต้องการนำองค์ความรู้เข้าไปถ่ายทอดให้กับนักเรียนในโรงเรียนพื้นที่ใกล้เคียง

พื้นที่ป่า (อำเภอทุ่งสง จังหวัดนครศรีธรรมราช) จากการสำรวจบริบทของชุมชน พบว่า พื้นที่ส่วนใหญ่มีลักษณะภูมิประเทศเป็นที่ราบสลับภูเขา มีป่าไม้ค่อนข้างอุดมสมบูรณ์ ซึ่งเป็นแหล่งต้น น้ำลำธารหลายสาย สภาพดินส่วนใหญ่เหมาะแก่การเพาะปลูก ทำสวน โดยเฉพาะสวนผลไม้และสวนยางพารา ศูนย์การเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง บ้านคุณพยนต์ จันทรมาศ มีกลุ่มสาขอาชีพทั้งหมด 14 ฐาน ยกตัวอย่างเช่น กลุ่มเลี้ยงปลา โคขุน เลี้ยง

กบ ไก่พื้นเมือง ผักปลอดสารพิษ กลุ่มเลี้ยงปลาจุก กลุ่มเครื่องแกง กลุ่มไม้กวาดดอกหญ้า กลุ่มเครื่องจักสาน เป็นต้น ชุมชนต้นแบบเศรษฐกิจพอเพียงของการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์แห่งนี้ จะยึดหลักความถูกต้องและอาศัยกฎกติกาเพื่อให้ทุกคนปฏิบัติตามกรอบเดียวกัน อีกทั้ง ยังได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานต่าง ๆ จากการสำรวจพบว่า ประชาชนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม ทำสวน ทำไร่ มีศูนย์การเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงโรงเรียนกับชุมชนมีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน โรงเรียนนำนักเรียนเข้ามาศึกษาดูงานบ้าง โรงเรียนมีการนัดประชุมเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ นำนักเรียนมาทำกิจกรรมนอกพื้นที่ ลงพื้นที่เรียนรู้ทางด้านการเกษตร

พื้นที่นา (อำเภอเชียรใหญ่ จังหวัดนครศรีธรรมราช) จากการสำรวจบริบทของชุมชน พบว่า พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นที่ราบลุ่ม บางส่วนเป็นเนินเขา เช่น เนินเขาพระบาท เนินเขาแก้ววิเชียร มีแม่น้ำปากพนังและลำคลองไหลผ่านครอบคลุมพื้นที่ส่วนใหญ่ของอำเภอเหมาะแก่การทำนา สภาพบริเวณดินดังกล่าวเป็นดินเปรี้ยวไม่เหมาะแก่การเพาะปลูก จากการลงพื้นที่ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงบ้านไสหมากของคุณอุไร ทองปาน ประธานศูนย์การเรียนรู้ฯ ได้ทำมาแล้วกว่า 10 ปี ทุกวันนี้นอกจากจะสร้างงานสร้างรายได้แล้ว ยังเป็นพื้นที่ให้คนเข้ามาศึกษาดูงานกันอีกด้วย ภายในพื้นที่ได้แบ่งเป็นบ่อเลี้ยงปลา และเป็นสถานที่กักเก็บน้ำจืดไว้สำหรับการเกษตร มีปลาหลากหลายสายพันธุ์ เช่น ปลาดุก ปลาหมอ ปลาช่อน เลี้ยงไว้ในนาข้าว มีรายได้จากการแปรรูปหน่อไม้ ไข่เค็มสมุนไพร ทำให้ศูนย์การเรียนรู้สามารถอยู่ได้อย่างยั่งยืน ที่ผ่านมามีโรงเรียนที่เข้ามาใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชนบ้าง ชุมชนมีการสนับสนุนโรงเรียนให้มีการเรียนรู้แก่นักเรียน เมื่อมีกิจกรรมต่าง ๆ

ของโรงเรียน ชุมชนจะเข้าร่วมกิจกรรม เช่นเดียวกันเมื่อชุมชนมีกิจกรรม ทางโรงเรียนก็จะส่งนักเรียนมาเข้าร่วม ทำให้มีงานใหม่ ๆ เกิดขึ้น นักเรียนสามารถนำความรู้ไปต่อยอด หรือประยุกต์ใช้ในครัวเรือน สร้างอาชีพเสริม และรายได้ ชุมชนและโรงเรียนต้องการให้มีงบประมาณเข้ามาช่วยเหลือในการจัดกิจกรรม ต้องการโน้มน้าวให้โรงเรียนมีความสนใจที่จะนำนักเรียนลงพื้นที่ชุมชน ตามความรู้ที่ชุมชนมี

พื้นที่เล (อำเภอสิชล จังหวัดนครศรีธรรมราช) จากการสำรวจบริบทของชุมชน พบว่า มีพื้นที่ติดชายทะเลยาวหลายกิโลเมตร การประกอบอาชีพประมง แบ่งเป็น 2 ส่วน คือ 1) พื้นที่ติดชายทะเล ประชาชนแถบชายทะเลมีอาชีพทำการประมงและเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ และ 2) พื้นที่น้ำจืด ปัจจุบันประชากรในเขตพื้นที่ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทางการเกษตร มีการเพาะปลูกพืชเศรษฐกิจที่สำคัญ เกษตรกรบางพื้นที่ประกอบการอาชีพการเลี้ยงปลา มีการจัดตั้งกลุ่มอาชีพ ได้แก่ กลุ่มเลี้ยงสุกร กลุ่มเลี้ยงปลา กลุ่มการทำลอบปู กลุ่มตัดเย็บเสื้อผ้า กลุ่มเลี้ยงโคขุน จากการลงพื้นที่ศูนย์เรียนรู้โคกหนองนา พัฒนาชุมชนระดับครัวเรือนต้นแบบของคุณสุพจน์ เกิดแก้ว พบว่าภายในชุมชนมีการรวมพลังเครือข่ายโคกหนองนา ประสานพลังการพัฒนาโคกหนองนา อำเภอสิชล ผลักดันสู่ความยั่งยืน วางแนวทางการดำเนินงาน “ก้าวต่อไปโคกหนองนาพัฒนาชุมชน” คณะกรรมการเครือข่ายฯ ได้วางแผนที่จะขับเคลื่อนกิจกรรมให้เป็นรูปธรรม เพื่อสร้างรายได้ให้แก่ครัวเรือน ตลอดจนเพื่อให้เกิดการแบ่งปันผลผลิต การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างเครือข่ายฯ โดยที่ผ่านมาโรงเรียนยังเข้ามาใช้พื้นที่แหล่งเรียนรู้ไม่มากนัก โรงเรียนมีความสัมพันธ์กับชุมชนค่อนข้างน้อย โรงเรียนขาดหลักสูตรที่เกี่ยวข้องกับการสร้างอาชีพ ควรเปิดโอกาส

ให้ชุมชนเข้าไปให้ความรู้แก่นักเรียนมากขึ้น ควรมีการประสานงานกับหน่วยงานของรัฐ เพื่อให้มีงบประมาณในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้กับนักเรียน

จากการศึกษาบริบท ความสัมพันธ์ระหว่างชุมชนและโรงเรียน และความต้องการข้างต้น สามารถสรุปได้ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 บริบท ความสัมพันธ์ระหว่างชุมชนและโรงเรียน และความต้องการของชุมชนในพื้นที่เขา-ป่า-นา-เล

พื้นที่	บริบทชุมชน	ความสัมพันธ์ระหว่างชุมชนและโรงเรียน	ความต้องการของชุมชน
เขา (อ.นบพิตำ)	ทรัพยากรธรรมชาติที่อุดมสมบูรณ์ มีความโดดเด่นด้านศิลปวัฒนธรรม จึงเหมาะที่จะเป็นสถานที่ท่องเที่ยวพักผ่อนหย่อนใจ ชุมชนมีการพัฒนาศักยภาพเพื่อเข้าสู่มาตรฐานการท่องเที่ยว	โรงเรียนกับชุมชนมีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน พึ่งพากัน ร่วมมือกันสร้างรายได้ให้แก่ชุมชน ชุมชนสามารถแนะนำให้ความรู้แก่นักเรียนนำไปประกอบอาชีพได้ เพื่อพัฒนาอาชีพให้กับนักเรียน	ชุมชนและโรงเรียนต้องการให้มีงบประมาณสนับสนุนในการจัดกิจกรรม ชุมชนมีความต้องการนำองค์ความรู้เข้าไปถ่ายทอดให้กับนักเรียนในพื้นที่ใกล้เคียง

พื้นที่	บริบทชุมชน	ความสัมพันธ์ระหว่างชุมชนและโรงเรียน	ความต้องการของชุมชน
ป่า (อ.ทุ่งสง)	มีป่าไม้ค่อนข้างอุดมสมบูรณ์ ซึ่งเป็นแหล่งต้น น้ำลำธารหลายสาย สภาพดินส่วนใหญ่เหมาะแก่การเพาะปลูก ทำสวน	โรงเรียนกับชุมชนมีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน โรงเรียนนำนักเรียนเข้ามาศึกษาดูงานบ้าง โรงเรียนมีการนัดประชุมเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ นำนักเรียนมาทำกิจกรรมนอกพื้นที่ลงพื้นที่เรียนรู้ทางด้านการเกษตร	ชุมชนต้องการให้โรงเรียนจัดทำหลักสูตรที่สามารถบูรณาการการเรียนรู้ในชุมชน
นา (อ.เชียรใหญ่)	พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นที่ราบลุ่ม บางส่วนเป็นเนินเขา มีแม่น้ำปากพนังและลำคลองไหลผ่าน ครอบคลุมพื้นที่ส่วนใหญ่ เหมาะแก่การ	ที่ผ่านมาโรงเรียนที่เข้ามาใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชนบ้าง ชุมชนมีการสนับสนุนโรงเรียนให้มีการเรียนรู้แก่นักเรียน เมื่อมีกิจกรรมต่าง ๆ	ชุมชนและโรงเรียนต้องการให้มีงบประมาณเข้ามาช่วยเหลือในการจัด

พื้นที่	บริบทชุมชน	ความสัมพันธ์ระหว่างชุมชนและโรงเรียน	ความต้องการของชุมชน
	ทำนา สภาพบริเวณดินดังก้าวเป็นดินเปรี้ยวไม่เหมาะแก่การเพาะปลูก	ของโรงเรียน ชุมชนจะเข้าร่วมกิจกรรมเช่นเดียวกันเมื่อชุมชนมีกิจกรรมทางโรงเรียนก็จะส่งนักเรียนมาเข้าร่วมนักเรียนสามารถนำความรู้ไปต่อยอดสร้างอาชีพเสริมและรายได้	กิจกรรมต้องการโน้มน้าวให้โรงเรียนมีความสนใจที่จะนำนักเรียนลงพื้นที่ชุมชนตามความรู้ที่ชุมชนมี
เล (อ.สิชล)	มีพื้นที่ติดชายทะเลยาวหลายกิโลเมตรประชาชนแถบชายทะเลมีอาชีพทำการประมงและเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำปัจจุบันประชากรในเขตพื้นที่ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพ	โรงเรียนยังเข้ามาใช้พื้นที่แหล่งเรียนรู้ไม่มากนักโรงเรียนมีความสัมพันธ์กับชุมชนค่อนข้างน้อยโรงเรียนขาดหลักสูตรที่	โรงเรียนควรเปิดโอกาสให้ชุมชนเข้าไปให้ความรู้แก่นักเรียนมากขึ้น ควรมีการประสานงานกับหน่วยงานของรัฐ เพื่อให้

พื้นที่	บริบทชุมชน	ความสัมพันธ์ ระหว่างชุมชนและ โรงเรียน	ความต้องการ ของชุมชน
	ทางการเกษตร มี การเพาะปลูกพืช เศรษฐกิจที่สำคัญ	เกี่ยวข้องกับการ สร้างอาชีพ	มีงบประมาณ ในการจัด กิจกรรมการ เรียนรู้ให้กับ นักเรียน

ที่มา : วายุภักษ์ ทาบุญมา (2566)

การจัดการชุมชนแบบมีส่วนร่วมโดยการสร้างความร่วมมือระหว่างชุมชนและโรงเรียน เพื่อเป็นต้นน้ำในการจัดกิจกรรมงานและอาชีพให้กับนักเรียนแบ่งเป็น 5 ขั้นตอนดังต่อไปนี้

1) การเตรียมพร้อมก่อนการวิจัย โดยผู้วิจัยต้องมีความเข้าใจในบริบทของชุมชนที่จะทำการศึกษา ทั้งจากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง และการลงพื้นที่สำรวจเพื่อสร้างเป้าหมายในการจัดการชุมชน การพัฒนาศักยภาพผู้นำชุมชน ผู้ประกอบการ และครูร่วมกัน สามารถเชื่อมโยงกิจกรรมต่าง ๆ อย่างเป็นระบบ สามารถการสร้างความสัมพันธ์อันดีกับบุคคลต่าง ๆ ที่เปิดโอกาสให้ทำงานร่วมกันในการจัดการชุมชนแบบมีส่วนร่วม

2) การบูรณาการระหว่างผู้วิจัย ชุมชน และโรงเรียน ในการวิจัยปฏิบัติการทำให้ผู้วิจัยสามารถเข้าถึงกับกลุ่มเป้าหมาย มีส่วนสำคัญในการปรับเปลี่ยนมุมมอง สร้างแนวทางประสานการทำงานระหว่างชุมชนและ

โรงเรียน การเปิดเวทีให้ชุมชนและโรงเรียนมีส่วนร่วมในการระดมความคิดเห็น พูดคุย แลกเปลี่ยน สร้างการมีส่วนร่วมทำให้เกิดสัมพันธภาพที่ดี ทำให้สามารถใช้ประโยชน์จากบริบทชุมชน ทรัพยากร งานและอาชีพที่มีอยู่ให้มีความเหมาะสมและสอดคล้องกับการวิจัย

3) การวางแผนปฏิบัติการสร้างการมีส่วนร่วม ทำให้ผู้นำชุมชน กลุ่มอาชีพต่าง ๆ และโรงเรียน เกิดความรู้สึกร่วมกันเป็นผู้ร่วมสร้างกิจกรรม ปรากฏชาวบ้านนำเอาองค์ความรู้ไปใช้ในกิจกรรมการเรียนรู้ ครูสร้างเป็นแผนการจัดการเรียนรู้เพื่อนำไปใช้กับนักเรียน โดยการสร้างความร่วมมือโดยใช้เทคนิคกระบวนการวางแผนแบบมีส่วนร่วม (Appreciation-Influence-Control, AIC) และการประชุมปฏิบัติการ ส่งผลให้สามารถวิเคราะห์ปัญหา และกำหนดกิจกรรม เกิดเป็นกลยุทธ์ใหม่ในการสร้างกิจกรรมการเรียนรู้ นอกห้องเรียน การกำหนดเป้าหมายการพัฒนา สร้างความสัมพันธ์ระหว่างชุมชนกับโรงเรียน สามารถแบ่งออกเป็น 3 เป้าหมาย คือ

3.1) เป้าหมายของสิ่งที่ควรปรับปรุงพัฒนาให้ดีขึ้น คือ การให้ชุมชนมีส่วนร่วมกับกิจกรรมการเรียนรู้ของนักเรียนในโรงเรียน ปรากฏชาวบ้านในชุมชนมีองค์ความรู้ที่สามารถเป็นวิทยากรในการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น โรงเรียนควรมีหลักสูตร รายวิชา หรือกิจกรรมที่สามารถสอดแทรกองค์ความรู้ที่มีอยู่ในชุมชน เพื่อเป็นการต่อยอดองค์ความรู้ที่ยั่งยืน

3.2) เป้าหมายของสิ่งที่ควรแก้ปัญหา โรงเรียนยังมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ที่ทางชุมชนจัดขึ้นค่อนข้างน้อย ดังนั้นคณะกรรมการโรงเรียนที่เป็นตัวแทนจากผู้ปกครอง หรือผู้นำชุมชน ควรแจ้งกิจกรรมที่ชุมชนจะจัดขึ้นอย่างสม่ำเสมอ และควรมีการประชาสัมพันธ์ให้ทราบโดยทั่วกัน

3.3) เป้าหมายของสิ่งที่ควรธำรงรักษาสภาพเดิมไว้ คือ การที่ชุมชนมีแหล่งเรียนรู้ รวมทั้งองค์ความรู้จากปราชญ์ชาวบ้าน ควรได้รับการส่งเสริม อนุรักษ์ โรงเรียนควรเข้ามาใช้พื้นที่การเรียนรู้ จัดกิจกรรมสร้างความสัมพันธ์ และส่งเสริมกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐานให้มากยิ่งขึ้น

4) การปฏิบัติการตามแผนงานที่กำหนดอย่างต่อเนื่อง ในชุมชนตามแผนกิจกรรมที่วางไว้ใน 3 กิจกรรมย่อย ประกอบด้วย

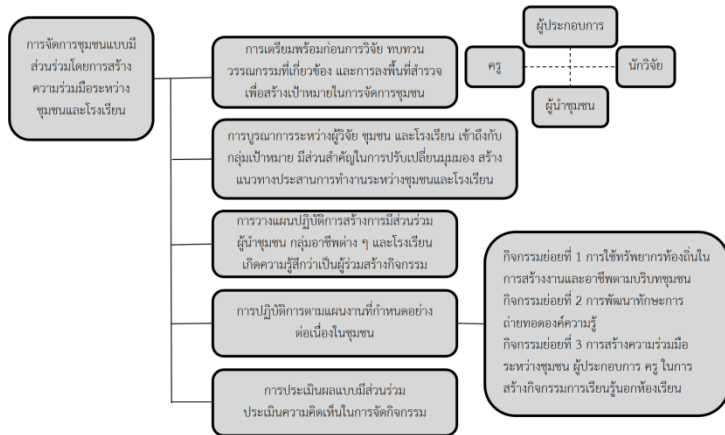
กิจกรรมย่อยที่ 1 การใช้ทรัพยากรท้องถิ่นในการสร้างงานและอาชีพตามบริบทชุมชน

กิจกรรมย่อยที่ 2 การพัฒนาทักษะการถ่ายทอดองค์ความรู้

กิจกรรมย่อยที่ 3 การสร้างความร่วมมือระหว่างชุมชน ผู้ประกอบการ ครู ในการสร้างกิจกรรมการเรียนรู้นอกห้องเรียน

5. การประเมินผลแบบมีส่วนร่วม ประเมินความคิดเห็นในการจัดกิจกรรม โดยการสัมภาษณ์เชิงลึก การตรวจสอบข้อมูลสามเส้าจากผู้นำชุมชน ผู้ประกอบการ ครู และผู้บริหารโรงเรียน

การจัดการชุมชนแบบมีส่วนร่วมโดยการสร้างความร่วมมือระหว่างชุมชนและโรงเรียน ทั้ง 5 กระบวนการ สามารถสรุปเป็นแผนภาพ ดังภาพที่ 2

ภาพที่ 2 แผนภาพการจัดการชุมชนแบบมีส่วนร่วม

ที่มา : ประกิจ ไชยธาดา (2566)

6. อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัยนี้ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อจัดการชุมชน ศึกษาบริบทความต้องการ ภูมินิเวศ งานและอาชีพ แบบมีส่วนร่วม ในพื้นที่เขา-ป่า-นา-เล จังหวัดนครศรีธรรมราช สามารถอภิปรายในประเด็นดังต่อไปนี้

1) การเตรียมพร้อมก่อนการวิจัย ผู้วิจัยต้องมีความเข้าใจในบริบทของชุมชนที่จะทำการศึกษาทั้งจากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง และต้องมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมสร้างความร่วมมือต่าง ๆ ระหว่างชุมชนและโรงเรียน สอดคล้องกับงานวิจัยของ อุทัย ปริญาสุทธินันท์ (2562) ที่ได้กล่าวว่า ผลสำเร็จของการจัดการชุมชนอยู่ภายใต้บริบทของชุมชนที่มีปัจจัยเอื้อสำคัญ คือ ความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรธรรมชาติ

วัฒนธรรม และประเพณี ชุมชนจึงอยู่บนพื้นฐานทรัพยากรที่มี โดยเน้นการพัฒนาในสามเสาหลักซึ่งก็คือ เศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม เป็นจุดเริ่มต้นในการพัฒนาเพื่อสร้างความอยู่ดีมีสุขให้แก่คนในชุมชนอย่างทั่วถึง

2) การบูรณาการระหว่างผู้วิจัย ชุมชน และโรงเรียน ในการวิจัยปฏิบัติการทำให้ผู้วิจัยสามารถเข้าถึงกับกลุ่มเป้าหมาย สอดคล้องกับงานวิจัยของ สัญญา ยีอราน และศิริโชค วรรณวิจิตร (2561) ที่ได้กล่าวว่าการวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม เป็นกระบวนการวิจัยที่มุ่งศึกษาชุมชนด้วยนักวิจัยร่วมกับผู้มีส่วนร่วม ร่วมกันทำงานอย่างเป็นระบบผ่านวงจรรอบด้วยการเน้นการวิเคราะห์ปัญหา ศึกษาแนวทางการแก้ปัญหา ปฏิบัติตามแผน และติดตามประเมินผล สะท้อนการสร้างความสามารถของชุมชนโดยเน้นคนเป็นศูนย์กลาง

3) การวางแผนปฏิบัติการสร้างการมีส่วนร่วม ทำให้ผู้นำชุมชน กลุ่มอาชีพต่าง ๆ และโรงเรียน เกิดความรู้สึกว่าเป็นผู้ร่วมสร้างกิจกรรม สอดคล้องกับงานวิจัยของ เจน จันทรสุกาเสน, กาญจน์ คุ่มทรัพย์, รุจิรา คุ่มทรัพย์, ศศิธร แท่นทอง, เขมปรีดา ขุนราชเสนา, ฤทัยรัตน์ น้อยคนดี และคณะ (2563) ได้ใช้เทคนิค AIC เพื่อสร้างการมีส่วนร่วมของชุมชนในการอนุรักษ์แมงกะพรุนน้ำจืด ประชาชนและชุมชนเรียนรู้และหาข้อมูลศึกษา วิเคราะห์ถึงปัญหา รวมทั้งการแก้ไขปัญหาที่กำลังประสบอยู่โดยการร่วมกันวางแผน และกำหนดการดำเนินงานตามแผนหรือโครงการ พร้อมทั้งการปฏิบัติตามแผน เพื่อให้บรรลุเป้าหมายโดยการสร้างแนวทางปฏิบัติการนำเอาโครงการหรือกิจกรรมต่าง ๆ มาสู่การปฏิบัติและจัดกลุ่มผู้

ดำเนินงานซึ่งจะรับผิดชอบต่อโครงการหรือกิจกรรมขั้นตอนโดยการแบ่งกลุ่มรับผิดชอบ

4) การปฏิบัติการตามแผนงานที่กำหนดอย่างต่อเนื่องในชุมชนตามแผนกิจกรรมที่วางไว้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ รัตยานภิศ พละศึก, เบญจวรรณ ถนอมชยธวัช และดลปัทฏ์ ทรงเลิศ (2561) พบว่า กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมโดยใช้ชุมชนเป็นฐานในการแก้ปัญหา เป็นการนำทรัพยากรจากชุมชนมาพัฒนาศักยภาพชุมชนให้สามารถคิด วิเคราะห์ วางแผน ดำเนินการ และติดตามประเมินผลในการแก้ปัญหาของชุมชนได้อย่างเป็นรูปธรรม ชุมชนเกิดกระบวนการเรียนรู้ในการแก้ปัญหาของชุมชน การวางแผนแก้ปัญหาตามศักยภาพของชุมชน สร้างโอกาสให้เกิดการพัฒนา ศักยภาพของชุมชนในการแก้ปัญหา สนับสนุนชุมชนให้เกิดกระบวนการแก้ปัญหา และติดตามประเมินผลการแก้ปัญหา

5) การประเมินผลแบบมีส่วนร่วม ประเมินความคิดเห็นในการจัดกิจกรรม พบว่า ชุมชนและโรงเรียนมีความสัมพันธ์กันมากขึ้น โดยโรงเรียนสามารถออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้เกี่ยวกับงานและอาชีพตามบริบทของชุมชน สามารถใช้ชุมชนเป็นแหล่งเรียนรู้นอกห้องเรียน ผู้นำชุมชน และผู้ประกอบการสามารถเป็นวิทยากรแนะนำองค์ความรู้ให้กับนักเรียนในโรงเรียน สอดคล้องกับงานวิจัยของ ชูชาติ พ่วงสมจิตร (2560) ซึ่งค้นพบว่าการสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างโรงเรียนกับชุมชนช่วยให้โรงเรียนและชุมชนเกิดความเข้าใจอันดีต่อกัน ช่วยลดปัญหาความขัดแย้ง และช่วยให้ความร่วมมืออันดีต่อกัน โดยทั้งสองฝ่ายจะต้องปฏิบัติตามบทบาทของตนด้วยวิธีการที่เหมาะสม แนวทางการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับ

ชุมชนสามารถดำเนินการได้ 2 แนวทางหลัก คือ 1) การสร้างความสัมพันธ์โดยตรง เป็นการนำโรงเรียนออกสู่ชุมชนและการนำชุมชนเข้ามาสู่โรงเรียน และ 2) การสร้างความสัมพันธ์โดยทางอ้อม เป็นการดำเนินการผ่านการปรับปรุงพัฒนาบุคลากรของโรงเรียน และการปรับปรุงพัฒนาสถานที่ให้เหมาะสมเป็นที่ประทับใจต่อผู้เข้ามาเยี่ยมชม การดำเนินการตามแนวทางนี้จะส่งผลให้เกิดความร่วมมือในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาและคุณภาพชีวิตของคนในชุมชนได้ดียิ่งขึ้นต่อไป อีกทั้งผู้บริหารโรงเรียนเล็งเห็นถึงประโยชน์ของการเรียนรู้นอกห้องเรียน สามารถทำให้นักเรียนมีโอกาพัฒนาทักษะทางวิชาชีพระหว่างเรียน และยังก่อให้เกิดรายได้ระหว่างเรียน โดยใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ในท้องถิ่น สอดคล้องกับงานวิจัยของ ญญฐณิชา สังข์ศิลป์เลิศ และศรุติพงศ์ ภูวัชรวรานนท์ (2564) ที่พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษามีความสามารถระดมทรัพยากรจากชุมชนและหน่วยงานภายนอก รวมทั้งความสามารถในการคิดและประยุกต์ใช้ความรู้ให้เกิดประโยชน์ต่อสถานศึกษามีความสามารถในการวางแผน คาดการณ์อนาคตของสถานศึกษา แสวงหาโอกาสและอาศัยประสบการณ์ในการบริหาร มีการวางกลยุทธ์ วิสัยทัศน์ กำกับ ติดตาม ประเมินผล เพื่อให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลง และความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี

7. ข้อเสนอแนะและการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

7.1 ควรมีการติดตามผลการใช้กิจกรรมการเรียนรู้นอกห้องเรียนอย่างต่อเนื่อง เพื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์ของการเรียน และการใช้ประโยชน์จากการจัดกิจกรรมร่วมกันระหว่างชุมชนและโรงเรียน

7.2 ควรนำรูปแบบกิจกรรมไปขยายผลกับชุมชนและโรงเรียนอื่นที่มีพื้นที่ บริบทชุมชน และทรัพยากรเหมาะสมกับการทำกิจกรรมการเรียนรู้ นอกห้องเรียน

8. กิตติกรรมประกาศ

คณะผู้วิจัยขอขอบพระคุณแหล่งทุนวิจัยจากกองทุนส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัย และนวัตกรรม (กองทุน ววน.) ประเภท Fundamental Fund ประจำปีงบประมาณ 2566 ซึ่งบทความนี้เป็นส่วนหนึ่งของโครงการวิจัยเรื่อง การศึกษาภูมินิเวศ งาน และอาชีพ เขา-ป่า-นา-เล เพื่อสร้างสรรค์ชีวิตทางสังคมและเศรษฐกิจ ภายใต้แผนงาน นวัตกรรมการเรียนรู้สู่โลกอนาคตด้วยระบบนิเวศการเรียนรู้เขาป่านาเลเพื่อสร้างสรรค์ชีวิตทางสังคมและเศรษฐกิจที่มีความสุขอย่างมีคุณค่า

9. เอกสารอ้างอิง

- กรมพัฒนาชุมชน. (2554). *กระบวนการส่งเสริมระบบการบริหารจัดการชุมชน*. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: สำนักเสริมสร้างความเข้มแข็งชุมชน.
- จินตวิโรจน์ เกษมสุข. (2554). *การสื่อสารกับการเปลี่ยนแปลงของสังคม*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เจน จันทรสุภาเสน, กาญจน์ คัมทรัพย์, รุจิรา คัมทรัพย์, ศศิธร แทนทอง, เขมปรีตร ขุนราชเสนา, ฤทัยรัตน์ น้อยคนดี และคณะ. (2563). *การใช้เทคนิค AIC เพื่อการเฝ้าระวังและการมีส่วนร่วมของชุมชน*

- ในการอนุรักษ์แมงกะพรุนน้ำจืดในพื้นที่ตำบลหนองแม่นา อำเภอเขาค้อ จังหวัดเพชรบูรณ์. *วารสารรัชต์ภาคย์*. 14(37), 204-214.
- ชูชาติ พวงสมจิตร. (2560). การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน. *Veridian E-Journal, Silpakorn University*. 10(2), 1342-1354. สืบค้นเมื่อ 22 มิถุนายน 2566, จาก <https://he02.tci-thaijo.org/index.php/Veridian-E-Journal/article/view/98396/76585>
- ณัฐธินิชา สังข์ศิลป์เลิศ และศรุตติพงษ์ ภูวพัชรวรานนท์. (2564). ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์กับการบริหารจัดการความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 1. *วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา*. 3(1), 56-83.
- दनัย ทายตะคุ. (2548). โครงสร้างเชิงปริภูมิของภูมิทัศน์กับการวิเคราะห์และการสร้างแบบจำลอง: การทบทวนทางทฤษฎีของกระบวนการเชิงปริมาณทางภูมิโนเวศวิทยา. *วารสารวิชาการสถาปัตยกรรมศาสตร์*. 1, 97-124.
- นิเวศท้องถิ่น. (2554). *ภูมิโนเวศและภูมิปัญญาท้องถิ่น*. สืบค้นเมื่อ 2 มิถุนายน 2566, จาก <http://habitat2011.blogspot.com/2012/08/blog-post.html>
- ประชาสรรค์ แสนภักดี. (2547). *เทคนิคกระบวนการวางแผนแบบมีส่วนร่วม*. prachasan.com. สืบค้นเมื่อ 23 กรกฎาคม 2566, จาก <http://www.prachasan.com/mindmapknowledge/aic.html>

มานะ ขุนวิชัย. (2558). ประวัติศาสตร์การต่อสู้เพื่อเข้าถึงทรัพยากร เขา-นา-เล ในนครศรีธรรมราช. *วารสารมนุษยศาสตร์สังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ*. 10(2), 107-125.

ยุพเรศ สิทธิพงษ์ และยุทธนา ทองท้วม. (2562). ภูมินิเวศวิทยาในวัฒนธรรมล้านนากับแนวทางการบูรณาการทางภูมิสถาปัตยกรรมเพื่อลดผลกระทบทางอุทกวิทยาน้ำผิวดินจากการเปลี่ยนแปลงสิ่งปกคลุมผิวดิน กรณีศึกษาแอ่งเชิงใหม่-ลำพูน. *วารสารสิ่งแวดล้อมสรรค์สร้างวินิจัย คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น*. 18(1), 19-35.

ระพีพัฒน์ ศรีมาลา, พรสุข หุ่นนิรันดร์ และทรงพล ต่อนี้. (2559). การจัดการสุขภาพชุมชนแบบมีส่วนร่วม : กรณีศึกษาชุมชนแห่งหนึ่งในจังหวัดฉะเชิงเทรา. *วารสารวิจัยและพัฒนา วไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์*. 11(3), 159-168.

รัถยานภิศ พละศึก, เบญจวรรณ ถนอมชยวัช และดลปภัฏ ทรงเลิศ. (2561). การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม: กระบวนการพัฒนาการสร้างเสริมสุขภาพชุมชนอย่างมีส่วนร่วม. *วารสารเครือข่ายวิทยาลัยพยาบาลและการสาธารณสุขภาคใต้*. 5(1), 211-223.

วิรัช วิรัชนิภาวรรณ. (2551). *การบริหารจัดการตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงในชุมชน*. กรุงเทพฯ: ธรรมมลพิมพ์.

สร้อยตระกูล อรรถมานะ. (2545). *พฤติกรรมองค์กร : ทฤษฎีการประยุกต์*. (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

สัญญา ยี่อราน และศิริวิไลซ์ วนรัตน์วิจิตร. (2561). การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม สู่ความสำเร็จการเปลี่ยนแปลงนโยบายในระบบสุขภาพ. *วารสารเครือข่ายวิทยาลัยพยาบาลและการสาธารณสุขภาคใต้*. 5(2), 288-300.

อุทัย ปริณญาสุทธินันท์. (2562). ถอดบทเรียนการจัดการชุมชนทุ่งตำเสา. *วารสารมหาวิทยาลัยศิลปากร*. 39(3), 63-80.

Forman, R. T. T. and Godron, M. (1986). *Landscape ecology*. New York, NY: John Wiley & Sons.

การศึกษาความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวจีนและชาวไทยที่มี
ต่อสื่อประชาสัมพันธ์ภาคภาษาจีนของวัดม่วง จังหวัดอ่างทอง
A STUDY OF CHINESE AND THAI TOURISTS'S
SATISFACTION FOR CHINESE PROMOTIONAL MEDIA
OF WAT MUANG IN, ANGTHONG PROVINCE

นัฐพร ขอผึ้ง¹ และภูเทพ ประภากร^{2*}

Natapone Kopong¹ and Puthep Prapagorn^{2*}

Received date: November 14, 2023

Revised date: February 13, 2024

Revised date: February 14, 2024

¹ นักศึกษาด้านภาษาจีน คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัย
ราชภัฏเทพสตรี

² อาจารย์ประจำสาขาวิชาภาษาจีน คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัย
ราชภัฏเทพสตรี

* Corresponding author, E-mail: puthep.p@lawasri.tru.ac.th

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ ดังนี้ 1) เพื่อสร้างสื่อประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยววัดม่วงให้นักท่องเที่ยวชาวจีนและชาวไทยที่มีความรู้ทางด้านภาษาจีน 2) เพื่อประเมินความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวจีนและชาวไทยต่อการใช้สื่อประชาสัมพันธ์วัดม่วง กลุ่มเป้าหมายที่ศึกษา ได้แก่ นักท่องเที่ยวชาวจีน จำนวน 10 คน และนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีความรู้ทางด้านภาษาจีน จำนวน 10 คน โดยเป็นนักท่องเที่ยวที่เคยมาท่องเที่ยวที่วัดม่วง เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลได้แก่ แบบประเมินความพึงพอใจสื่อประชาสัมพันธ์โดยกำหนดเนื้อหาแบบประเมินออกเป็น 4 ด้าน ได้แก่ ด้านเนื้อหา ด้านการเผยแพร่ ด้านการออกแบบ และด้านประโยชน์การใช้สื่อ หลังจากนั้นนำผลการตอบแบบสอบถามมาวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน แปลความหมายของค่าเฉลี่ยรายข้อ รายด้านและหาค่าเฉลี่ยในภาพรวมพบว่าความพึงพอใจในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.45$) ความพึงพอใจทางด้านเนื้อหาอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.28$) ความพึงพอใจทางด้านการเผยแพร่อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.60$) ความพึงพอใจทางด้านการออกแบบอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.43$) และความพึงพอใจทางด้านประโยชน์การใช้สื่ออยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.53$)

คำสำคัญ : นักท่องเที่ยว, ภาษาจีน, สื่อประชาสัมพันธ์, วัดม่วง, จังหวัดอ่างทอง

Abstract

This research aims: 1) to create promotional media for Chinese and Thai tourists with some background knowledge of Chinese language who visited Wat Muang, 2) to evaluate the satisfaction of Chinese and Thai tourists on the use of promotional media for Wat Muang. The sampling target groups included 10 Chinese tourists and 10 Thai tourists who had background knowledge of the Chinese language and had previously visited Wat Muang. The data collection tools included a satisfaction assessment questionnaire with content assessment, dissemination, design, and usefulness. Subsequently, the survey responses were analyzed to calculate the average values. The results showed that overall satisfaction was at a high level ($\bar{x}=4.45$). Satisfaction with content was at a high level ($\bar{x}=4.28$). Satisfaction with dissemination was at the highest level ($\bar{x}=4.6$). Satisfaction with design was at a high level ($\bar{x}=4.43$), and satisfaction with the usefulness of the media was at the highest level ($\bar{x}=4.53$)

Keywords: tourists, Chinese, promotional media, Wat Muang, Ang Thong Province

1. บทนำ

ปัจจุบันการท่องเที่ยวของประเทศไทยมีอัตราการเข้ามาของนักท่องเที่ยวชาวจีนแผ่นดินใหญ่มากถึง 410,311 คน (กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา, 2566) ซึ่งเป็นจำนวนนักท่องเที่ยวที่เข้ามาท่องเที่ยวในเดือนกรกฎาคม ปีพ.ศ. 2566 ซึ่งถือว่าการท่องเที่ยวเป็นรายได้หลักของประเทศ นอกจากนี้ศูนย์วิจัยเศรษฐกิจและธุรกิจ ธนาकरไทยพาณิชย์ (ศูนย์วิจัยเศรษฐกิจและธุรกิจ ธนาकरไทยพาณิชย์, 2566) ยังได้วิเคราะห์แนวโน้มนักท่องเที่ยวต่างชาติในปี ค.ศ. 2023 โดยปรับประมาณการจำนวนนักท่องเที่ยวต่างชาติจะเพิ่มมากขึ้นถึง 30 ล้านคน จากการกลับมาของนักท่องเที่ยวชาวจีนและการฟื้นตัวที่ดีของนักท่องเที่ยวจากชาติอื่น โดยระบุเพิ่มเติมว่าการกลับมาของนักท่องเที่ยวจีนจะช่วยส่งเสริมให้ภาคธุรกิจการท่องเที่ยวฟื้นตัวอย่างต่อเนื่อง ดังนั้นภาคธุรกิจและสถานที่ท่องเที่ยวต่าง ๆ จึงต้องเร่งการประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อออนไลน์ในหลายช่องทาง ประกอบกับในช่วงปี พ.ศ. 2565 การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.) ได้จัดทำแผนส่งเสริมการท่องเที่ยวเมืองรอง 55 จังหวัดทั่วประเทศไทย เพื่อกระตุ้นเศรษฐกิจระดับท้องถิ่นและกระจายนักท่องเที่ยว ในพื้นที่ภาคกลางมีทั้งสิ้น 7 จังหวัด รวมถึงจังหวัดอ่างทองด้วย

ปัจจุบันพบว่านักท่องเที่ยวชาวจีนยังไม่รู้จักสถานที่ท่องเที่ยวในจังหวัดอ่างทองมากนัก จากสถิตินักท่องเที่ยวต่างชาติที่เข้ามาท่องเที่ยวในจังหวัดอ่างทองที่รวบรวมโดยสำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดอ่างทอง ในช่วงเดือนมกราคม-กรกฎาคม พ.ศ. 2566 มีจำนวน 4,191 คน และมีรายได้จากนักท่องเที่ยวต่างชาติรวม 5.66 ล้านบาท แม้จำนวนนี้จะ

ไม่ได้ระบุจำนวนนักท่องเที่ยวที่แน่นอน แต่พบอนุสาวรีย์ได้แล้วยังมีจำนวนน้อยมาก ทั้งนี้สาเหตุมาจากจังหวัดอ่างทองเป็นจังหวัดขนาดเล็ก ตั้งอยู่บริเวณที่ราบลุ่มภาคกลางมีแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญส่วนใหญ่เป็นสถานที่สำคัญทางประวัติศาสตร์ ศาสนา วัฒนธรรม วิถีชีวิต และภูมิปัญญาชาวบ้าน และยังมีวัดที่มีความสำคัญทางประวัติศาสตร์ และมีความสวยงาม น่าสนใจมากถึงกว่า 200 วัด ในจำนวนนี้มีวัดที่มีชื่อเสียง อาทิ วัดไชโยวรวิหารหรือวัดเกาะไชโย วัดต้นสน วัดจันทรังษี วัดขุนอินทประมูลและวัดม่วง ซึ่งวัดเหล่านี้ได้รับการจัดให้อยู่ใน 10 สถานที่ท่องเที่ยวจากเว็บไซต์ของจังหวัดอ่างทอง ทั้งนี้ งานวิจัยของ ชัญญา พิริยานิช และรวิภา ธรรมโชติ (2565) ได้เสนอองค์ประกอบหรือเงื่อนไขสำคัญของเมืองรองที่ประสบความสำเร็จพบว่ามี 5 องค์ประกอบคือ ศักยภาพการท่องเที่ยว ความร่วมมือระหว่างภาครัฐและภาคเอกชน การสร้างเครือข่าย สังคมและวัฒนธรรม และวิสัยทัศน์ผู้นำ ซึ่งต้องอาศัยองค์ประกอบหลายส่วนเข้าด้วยกันเพื่อชดเชยข้อบกพร่องและเพิ่มขีดความสามารถทางการแข่งขัน ดังนั้นการเร่งหาช่องทางเพิ่มศักยภาพในการแข่งขันและดึงดูดนักท่องเที่ยวจึงยังมีความสำคัญอย่างมาก

สำหรับวัดม่วงตั้งอยู่ที่หมู่ 6 ตำบลห้วยตะพาน อำเภอวิเศษชัยชาญ จังหวัดอ่างทอง จุดเด่นที่นำมาจัดทำสื่อประชาสัมพันธ์ให้กับนักท่องเที่ยวคือ วัดม่วงมีพระพุทธรูปที่ใหญ่เป็นอันดับ 4 ของโลก มีพระนามว่าพระพุทธรูปมหายานมิตรศากยมนัสศรีวิเศษชัยชาญ ด้วยขนาดหน้าตักกว้าง 62 เมตร สูง 93 เมตร และยังเป็นพระพุทธรูปที่มีความสูงมากที่สุดในประเทศไทย ภายในวัดม่วงยังมีสิ่งที่น่าสนใจอย่างเช่น รูปปั้นที่เกี่ยวข้องความเชื่อทางศาสนา กษัตริย์ และวรรณคดี แต่เมื่อผู้วิจัยลงพื้นที่ไปสำรวจการประชาสัมพันธ์

วัดม่วงพบว่ายังขาดสื่อประชาสัมพันธ์ภาษาจีนที่รองรับนักท่องเที่ยวภาษาจีน ตลอดจนสื่อประชาสัมพันธ์ที่สามารถนำไปเผยแพร่ผ่านสื่อออนไลน์ที่เข้าถึงนักท่องเที่ยวชาวจีนได้สะดวกมากขึ้น นอกจากนี้ในเว็บไซต์ของจังหวัดอ่างทองได้แนะนำวัดม่วงเป็นภาษาจีนไว้เฉพาะข้อมูลของพระพุทธรูปนามวินทร์ศากยมุนีศรีวิเศษชัยชาญ ความเป็นมาว่า

芒寺：建造 Phra Buddha Maha Nawamin Sakyamuni Sriwiset Chaichan 的项目，它是由钢筋混凝土梁分层建造的，就像一座 32 层建筑的结构，通体由砖

和石膏制成，涂成金色。“Phra Buddha Maha Nawamin Sakyamuni Sriwiset

Chaichan”，这个名字 Luang Por Kasem 旨在制作一尊佛像，献给 Luang Por

Kasem 的一群学生拉玛九世国王陛下。准备好联手 帮助一起创造 也有信仰的

人至 2007 年 2 月 16 日佛像竣工，总工期约 16 年，佛像的搭接宽度为 63.05 米，

佛像底座至发顶的高度 95 米，花费了 1 亿多泰铢的预算。

“วัดม่วง: โครงการสร้างพระพุทธรูปนามวินทร์ศากยมุนีศรีวิเศษชัยชาญ นั้นก่อสร้างเป็นคานคอนกรีต

เสริมเหล็กเป็นชั้น ๆ แบบโครงสร้างตึกสูง 32 ชั้น ก่ออิฐถือปูนฉาบพาสีทองตลอดทั้งองค์ “พระพุทธรูปมหา

นวนิมนตรีศากยมุนีศรีวิเศษชัยชาญ” พระนามนี้หลวงพ่อกษมตั้งใจสร้างองค์พระเพื่อถวายแด่

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 9 คณะลูกศิษย์หลวงพ่อกษมได้พร้อมใจรวมพลัง ช่วยกันสร้าง

ร่วมกับ ประชาชนผู้มีจิตศรัทธาด้วย จนการก่อสร้างองค์พระเสร็จสมบูรณ์ เมื่อวันที่ 16 กุมภาพันธ์ 2550

มีระยะเวลาการก่อสร้างรวมประมาณ 16 ปี และวัดหน้าตักองค์พระได้ 63.05 เมตร ความสูงจากฐาน

จากฐานถึงยอดเศหา วัดได้ 95 เมตร ใช้งบประมาณไปกว่า 100 ล้านบาท”

(สำนักงานประชาสัมพันธ์จังหวัดอ่างทอง, 2564)

จากที่กล่าวมาข้างต้น ทำให้เห็นถึงสภาพปัญหาเรื่องการขาดแคลนสื่อประชาสัมพันธ์นักท่องเที่ยวชาวจีนที่ถือว่าเป็นกลุ่มนักท่องเที่ยวต่างชาติที่ใหญ่ที่สุดของประเทศไทย และแหล่งข้อมูลประชาสัมพันธ์ของจังหวัดอ่างทองยังขาดความสมบูรณ์ของเนื้อหาที่ใช้บรรยายเกี่ยวกับวัดม่วง เพราะมีเพียงการบรรยายพระพุทธรูปนวนิมนตรีศากยมุนีศรีวิเศษชัยชาญเท่านั้น ซึ่งในความเป็นจริง วัดม่วง จังหวัดอ่างทองยังมีสถานที่และสิ่งที่มีคุณค่าทางพุทธศาสนาอีกมากมายที่สมควรนำมาแปล และจัดทำ ออกแบบเป็นสื่อประชาสัมพันธ์

ด้วยเหตุนี้ คณะผู้วิจัยจึงต้องการช่วยลดสภาพปัญหาดังกล่าวและกำหนดโจทย์ปัญหาสำหรับการวิจัยครั้งนี้คือการผลิตสื่อประชาสัมพันธ์ให้เผยแพร่ให้นักท่องเที่ยวชาวจีนที่มีประสิทธิภาพ มีเนื้อหาครบถ้วนควรมีลักษณะเป็นอย่างไรและความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวหลังรับชมสื่อแล้วเป็น

อย่างไร จึงเป็นที่มาว่าคณะผู้วิจัยจึงเลือกผลิตสื่อประชาสัมพันธ์ในรูปแบบอินโฟกราฟิกให้แก่นักท่องเที่ยวชาวจีน โดยได้ไปศึกษาแนวคิดการสร้างและออกแบบสื่ออินโฟกราฟิกส์ตลอดจนงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง อาทิ งานวิจัยของราตรี เอี่ยมประดิษฐ์, กาญจนา ส่งสวัสดิ์ และกนกพร ยิ้มนิล (2565) เรื่องการพัฒนาสื่อโมชันส่งเสริมการท่องเที่ยวจังหวัดอ่างทอง พบว่าสื่อโมชันช่วยส่งเสริมการท่องเที่ยวจังหวัดอ่างทอง ได้รับผลการประเมินในภาพรวมในความพึงพอใจของสื่อโมชันกราฟิกอยู่ในระดับมากที่สุด เนื้อหาภายในสื่อมีการเล่าถึงประวัติของวัดม่วง และสถานที่ตั้งของวัดและเส้นทางไปวัดม่วง จังหวัดอ่างทอง ผู้วิจัยเห็นว่าเนื้อหาของสื่อโมชันกราฟิกส่งเสริมการท่องเที่ยวจังหวัดอ่างทองขาดสิ่งที่น่าสนใจภายในวัดม่วง จังหวัดอ่างทอง เช่น วิหารแก้วรัตนพราหมณ์-สุวรรณपाल ศาลพระแม่กวนอิมมหาโพธิสัตว์ พลับพลา 3 มหาราชกุฎแผ่นดิน เป็นต้น และผู้วิจัยเห็นว่ายังไม่มีใครทำสื่อประชาสัมพันธ์ภาษาจีนมาก่อน จึงนำสิ่งที่ขาดจากสื่อนี้มาพัฒนาสื่อประชาสัมพันธ์รูปแบบอินโฟกราฟิก

การศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยได้เลือกผลิตสื่อประชาสัมพันธ์วัดม่วงในรูปแบบอินโฟกราฟิกส์ ผู้วิจัยจึงมีการผลิตสื่อประชาสัมพันธ์วัดม่วงไปให้กับนักท่องเที่ยวชาวจีน จำนวน 10 คน และนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีความรู้ทางด้านภาษาจีน จำนวน 10 คน โดยเผยแพร่ในรูปแบบคิวอาร์โค้ดหรือลิงก์หลังจากนักท่องเที่ยวชาวจีนและนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีความรู้ทางด้านภาษาจีนได้ชมสื่อแล้ว ผู้วิจัยมีการให้นักท่องเที่ยวทำแบบประเมินความพึงพอใจของสื่อในด้านต่าง ๆ เพื่อเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาสื่อต่อไป และประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับคือการพัฒนาสื่อประชาสัมพันธ์และนำไปเผยแพร่ให้เกิด

ประโยชน์ในด้านการท่องเที่ยวของวัดม่วง อีกทั้งนำสื่อประชาสัมพันธ์ที่มี
ความคิดสร้างสรรค์ประชาสัมพันธ์ให้นักท่องเที่ยวชาวจีน

2. วัตถุประสงค์การวิจัย

- 2.1 เพื่อสร้างสื่อประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวเป็นภาษาจีน
- 2.2 เพื่อประเมินความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวจีนและชาวไทยที่มี
ความรู้ทางด้านภาษาจีนที่มีต่อสื่อประชาสัมพันธ์วัดม่วง

3. ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

- 3.1 วัดม่วงได้มีสื่อประชาสัมพันธ์ภาษาจีนที่ได้รับการพัฒนาแล้วและ
สามารถนำไปเผยแพร่ให้นักท่องเที่ยวและผู้ที่มาทำบุญ รวมถึงสื่อ
ออนไลน์หรือเว็บไซต์ของหน่วยงานราชการ เพื่อเพิ่มช่องทางการเผยแพร่
ข้อมูลได้หลากหลายมากยิ่งขึ้น
- 3.2 สามารถสร้างและเผยแพร่องค์ความรู้ของวัดม่วงให้เป็นสากลมาก
ยิ่งขึ้น รองรับการขยายตัวด้านการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวชาวจีนที่เข้ามา
ท่องเที่ยวมากยิ่งขึ้น

4. แนวคิด งานวิจัยที่เกี่ยวข้องและกรอบแนวคิด

4.1 แนวคิดการผลิตสื่ออินโฟกราฟิกส์

พัชรา วาณิชชิน (2558) ได้เผยแพร่บทความเรื่องศักยภาพของ
อินโฟกราฟิกส์ในการเพิ่มคุณภาพการเรียนรู้ โดยกล่าวว่าอินโฟกราฟิกส์
จัดเป็นเครื่องมืออันทรงพลังที่มีศักยภาพในการเพิ่มมูลคุณภาพการเรียนรู้ได้ดี
เมื่อใช้เป็นเครื่องมือสื่อสารโดยเน้นพื้นฐานสำคัญ 3 ประการของการสื่อสาร

ที่มีประสิทธิภาพในด้านความน่าสนใจ ความเข้าใจและการจดจำ ซึ่งเมื่อนำอินโฟกราฟิกส์ไปใช้ สามารถช่วยสื่อสารอธิบาย สร้างความเข้าใจ ความน่าสนใจ และการจดจำเนื้อหาสำคัญที่น่าเสนอได้ดี ทั้งยังนำเสนอแนวทางการสื่อสารด้วยอินโฟกราฟิกส์เพื่อสร้างความน่าสนใจ ความเข้าใจและการจดจำ ประกอบด้วย 1. ควรให้ข้อมูลเท่าที่จำเป็น อย่าให้มากเกินไปจนไม่รู้ว่าจะประเด็นสำคัญอยู่ที่ตรงจุดไหน 2. เลือกภาพที่สื่อความหมายและสอดคล้องกับสาระสำคัญเท่าที่จำเป็น จำกัดจำนวนภาพไม่มากเกินไป จนทำให้ผู้อ่านสับสน 3. มุ่งสร้างความเข้าใจ ความน่าสนใจและความแปลกใจ 4. นำเสนอในรูปแบบสร้างสรรค์ น่าสนใจ ทันสมัย ทันเหตุการณ์ อาจเลือกใช้สี ขนาด หรือรูปแบบตัวอักษร คำพูด ภาพ กราฟที่แปลกใหม่และแปลกตาเข้ามาช่วยในการออกแบบได้

นอกจากนี้ยังพบว่ามีแนวคิดของ พงษ์พิพัฒน์ สายทอง (2557) ที่เขียนบทความเรื่องการออกแบบอินโฟกราฟิกแอนิเมชันเพื่อการเรียนการสอน โดยนำแนวคิด ADDIE Model มาประยุกต์ใช้ มีกระบวนการสำคัญ ประกอบด้วย 1. การวิเคราะห์ หมายถึงการประเมินความต้องการของกลุ่มผู้เรียนหรือกลุ่มเป้าหมาย กำหนดเนื้อหาและเป้าหมายของการจัดทำสื่อ กำหนดโครงสร้างเนื้อหาและวางแผนการประเมินผล 2. การออกแบบ ประกอบด้วย การออกแบบบทเรียน การออกแบบผังงาน การสร้างแบบประเมินการรับรู้ เขียนบทบรรยายจากโครงสร้างเนื้อหา จัดทำสตอรี่บอร์ด และการออกแบบส่วนอื่น ๆ ลำดับความสำคัญของข้อมูลและจัดวางข้อมูลเพื่อให้กลุ่มผู้เรียนเข้าถึงข้อมูลได้ครบถ้วน ออกแบบให้มีความเรียบง่าย โดยนำส่วนประกอบที่ไม่เกี่ยวข้องกับข้อมูลออกไป มีการคุมโทนสีโดยรวม

ของงาน เพิ่มข้อมูลเสริมหรือส่วนประกอบเสริม จะมาส่วนช่วยให้เข้าใจได้ดียิ่งขึ้น 3. การพัฒนาเป็นขั้นตอนที่สร้างและปรับปรุงสื่อให้มีความสอดคล้องกับกลุ่มเป้าหมายและข้อมูลมากที่สุด 4. การนำไปใช้ โดยอาจนำไปทดลองใช้กับกลุ่มผู้เรียนหรือกลุ่มเป้าหมาย และ 5. การประเมินผล หลังจากนำไปใช้ควรมีการประเมินผลรวบรวมข้อมูล เพื่อทำให้ทราบว่าผลลัพธ์การเรียนรู้เป็นไปตามที่คาดหวังมากน้อยเพียงใด สื่อมีข้อบกพร่องหรือประเด็นที่ต้องนำกลับมาปรับปรุงอีกครั้ง

4.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

สำหรับงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการผลิตและออกแบบสื่อประชาสัมพันธ์เพื่อการท่องเที่ยวในประเทศไทยพบว่า มีงานวิจัยอยู่จำนวนมาก อาทิ งานวิจัยของ บุษบา หมีเงิน และกุลกนิษฐ์ ทองเงา (2566) ได้ศึกษาการพัฒนาสื่อสิ่งพิมพ์ในรูปแบบแผ่นพับและโปสเตอร์ผสมผสานร่วมกับ QR Code และสื่อวีดิทัศน์ เพื่อการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวในเขตเทศบาลตำบลบางพลี อำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ ผลการวิจัยพบว่า การพัฒนาสื่อมีความเหมาะสม ความพึงพอใจของกลุ่มตัวอย่างในด้านสื่อสิ่งพิมพ์ ด้านสื่อวีดิทัศน์ และด้านเนื้อหา อยู่ในระดับมากที่สุด สรุปได้ว่าสื่อสิ่งพิมพ์ในรูปแบบแผ่นพับและโปสเตอร์ผสมผสานร่วมกับ QR Code และสื่อวีดิทัศน์ช่วยส่งเสริมประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวในเขตเทศบาลตำบลบางพลี อำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ ต่อมาพบงานวิจัยของ อัจฉริยา สายน้ำเย็น, รัตติกาล บัวจันทร์, วริทธิ์ สร้อยจาตุรนต์, ศุภธิดา นันตะภูมิ, พรเทพ สุวรรณศักดิ์ และจิตชนก เทพบัณฑิต (2564) ได้ศึกษาการพัฒนาสื่อมัลติมีเดียภาษาญี่ปุ่น เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวพื้นที่ในชุมชนตำบลป่าตึง อำเภอแม่จัน จังหวัด

เสียงราย พบว่าสื่อมัลติมีเดียภาษาญี่ปุ่นมีความเหมาะสมทั้งรูปแบบและเนื้อหาการนำเสนอที่ตรงความต้องการของผู้นำเที่ยวที่สามารถแนะนำให้นักท่องเที่ยวชาวญี่ปุ่นให้เข้าใจถึงกิจกรรมการท่องเที่ยวต่าง ๆ ในแหล่งท่องเที่ยวได้โดยง่ายที่ได้ใช้ QR-Code เพื่อบริการข้อมูลให้นักท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวในลักษณะสื่อผสม 3 ภาษาที่กล่าวว่า QR-Code สามารถช่วยให้นักท่องเที่ยวยุคใหม่ที่ใช้อุปกรณ์มือถือสามารถเข้าถึงข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวได้อย่างมีประสิทธิภาพ งานวิจัยของ เมธาวิณ สารยาน (2564) ได้ศึกษาการสร้างสรรค์สื่อวีดิทัศน์เพื่อส่งเสริมการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวโดยชุมชนบ้านในดง อำเภอยะยา จังหวัดเพชรบุรี ผู้วิจัยได้นำสื่อวีดิทัศน์เพื่อส่งเสริมการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวโดยชุมชนที่ผลิตขึ้นไปทดสอบใช้จริงโดยมีขั้นตอนกระบวนการผลิต 4 ขั้นตอน คือ 1) ขั้นตอนวางแผนการเตรียมการ (Planning) 2) ขั้นตอนการผลิต(Production) 3) ขั้นตอนหลังการผลิต (Post-Production) และ 4) ขั้นตอนการทดสอบและประเมินผล (Post-test and Evaluation) การประเมินผลพบว่ากลุ่มผู้รับสื่อที่เป็นนักท่องเที่ยวให้ความสนใจและความเข้าใจในเนื้อหาที่นำเสนอ และเมื่อนำเสนอสื่อวีดิทัศน์ไปเผยแพร่ ทำให้ชุมชนบ้านในดง อำเภอยะยา จังหวัดเพชรบุรีเป็นที่รู้จักและเป็นเส้นทางมาท่องเที่ยวชุมชนที่นักท่องเที่ยวให้ความสนใจเดินทางมาท่องเที่ยวและต้องการมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ของชุมชน อีกทั้งยังเป็นช่องทางที่สามารถจำหน่ายสินค้าของชุมชนได้อีกด้วย รวมถึงงานวิจัยของ อนุพัชร์ ชัยเชษฐ์, รัชดา รักดี ยิ่ง และจริยา บันหวังกูร (2564) ได้ศึกษาการพัฒนาสื่อประชาสัมพันธ์อิเล็กทรอนิกส์เพื่อการท่องเที่ยวเชิงพุทธ ในจังหวัดขอนแก่นจากการพัฒนาสื่อประชาสัมพันธ์อิเล็กทรอนิกส์เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิง

พุทธพบว่า สื่อประชาสัมพันธ์อิเล็กทรอนิกส์สามารถนำมาใช้เป็นสื่อเพื่อการประชาสัมพันธ์เพื่อการเชิญชวนให้นักท่องเที่ยวมาท่องเที่ยวได้และสื่อประชาสัมพันธ์อิเล็กทรอนิกส์ ประเภทสื่อวีดิทัศน์ เป็นสื่อที่ใช้งานได้ง่าย สามารถสร้างความเป็นรูปธรรม สามารถนำมาเป็นสื่อประชาสัมพันธ์เพื่อการส่งเสริมการท่องเที่ยวได้ ตลอดงานวิจัยของ อนุชา กลมเกลี้ยง, ณัฐวิทย์ คงศรีชาย, ธรรมรัตน์ จรูญชนม์, ฤทธิรัตน์ ดารารัตน์ และศิริชัย รัศมีแจ่ม (2565) ได้เขียนบทความเรื่องการออกแบบกราฟิกและภาพประกอบเพื่อการสื่อสารทางวัฒนธรรมการท่องเที่ยว จังหวัดอ่างทอง โดยเพื่อศึกษาผลการออกแบบกราฟิกและภาพประกอบและประเมินความพึงพอใจต่อสื่อผลการวิจัยพบว่ากระบวนการออกแบบเกิดจากการถอดสัญญาณเป็นภาพประกอบจากคำขวัญจังหวัดอ่างทอง ภาพรวมความพึงพอใจต่อการออกแบบกราฟิกและภาพประกอบมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับดีมากทุกด้าน ประกอบด้วยด้านความงามและองค์ประกอบของสัญลักษณ์และภาพประกอบด้านการสื่อสาร/ตีความที่สอดคล้องกับสัญญาณ งานวิจัยนี้สามารถนำมาใช้เป็นต้นแบบในการพัฒนาสื่อประชาสัมพันธ์อื่น ๆ ได้

จากแนวคิดและงานวิจัยที่กล่าวมาข้างต้น คณะผู้จัดทำนำมาใช้เป็นแนวคิดในการออกแบบสื่ออินโฟกราฟิก เพื่อให้มีลักษณะของสื่อประชาสัมพันธ์ที่ดี สามารถตอบสนองวัตถุประสงค์ของการผลิตสื่อได้อย่างแท้จริง ตั้งแต่ขั้นตอนเริ่มต้นของการทำงานไปจนถึงการนำไปใช้จริง อีกทั้งยังนำมาใช้เป็นแนวทางการพัฒนาสื่อให้สามารถใช้งานได้ง่าย โดดเด่นและตอบสนองต่อการท่องเที่ยวได้อีกด้วย

4.3 กรอบแนวคิดการวิจัย

งานวิจัยนี้เป็นงานวิจัยเพื่อการพัฒนาและสำรวจความพึงพอใจของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ผู้วิจัยได้นำแนวคิดการผลิตสื่อประชาสัมพันธ์ในรูปแบบอินโฟกราฟิกส์ที่เกี่ยวข้องกับการผลิตสื่อในครั้งนี้ และวิเคราะห์งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง คณะผู้วิจัยจึงกำหนดกรอบแนวคิดการวิจัย ดังนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

ที่มา : คณะผู้วิจัย (2566)

5. ขอบเขตการวิจัย

5.1 เนื้อหาการศึกษา

ศึกษาผลการใช้สื่ออินโฟกราฟิกส์ในการประชาสัมพันธ์ ผู้วิจัยได้เลือกเนื้อหาที่น่าสนใจของวัดม่วงและสถานที่ตามจุดต่าง ๆ ของวัดม่วง ที่ใช้ในการประชาสัมพันธ์ให้กับนักท่องเที่ยวชาวจีนและนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีความรู้ทางด้านภาษาจีน ดังนี้

- 1) ประวัติวัดม่วง
- 2) พระพุทธรูปหินทรายปางสมาธิสมัยสุโขทัย
- 3) วิหารแก้วรัตนพราหมณ์-สุวรรณपाल
- 4) ศาลพระแม่กวนอิมมหาโพธิสัตว์

5) พลัปปลา 3 มหาราชกุแผ่นดิน

6) ภายในวัดม่วง จังหวัดอ่างทองมีรูปปั้นต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับ
ความเชื่อทางศาสนา และวรรณคดี

5.2 กลุ่มเป้าหมาย

กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัยแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มที่ 1
คือนักเที่ยวชาวจีน จำนวน 10 คน กลุ่มที่ 2 คือนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มี
ความรู้ทางด้านภาษาจีน จำนวน 10 คน กลุ่มเป้าหมายทั้ง 2 กลุ่มได้มาจากการ
คัดเลือกแบบเจาะจงของผู้วิจัย ทั้งนี้ การกำหนดกลุ่มเป้าหมายการวิจัย
ข้างต้นคำนึงถึงวัตถุประสงค์ของการออกแบบสื่อและผู้ที่ต้องใช้สื่อ
ประชาสัมพันธ์อินโฟกราฟิกเป็นหลัก จึงต้องแบ่งกลุ่มเป้าหมายออกเป็น 2
กลุ่ม และผู้วิจัยเห็นว่านักท่องเที่ยวชาวจีนที่เดินทางไปท่องเที่ยวในวัดม่วง
จังหวัดอ่างทองยังมีจำนวนน้อย ดังนั้นเมื่อจัดทำและออกแบบสื่อ
ประชาสัมพันธ์อินโฟกราฟิกเสร็จสิ้นแล้ว จึงได้มีการนำไปเผยแพร่ผ่าน
ช่องทางสื่อออนไลน์ที่สามารถเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายให้มากขึ้นต่อไป

5.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการผลิตสื่อประชาสัมพันธ์ คือ แบบบันทึกประวัติ
ของวัดม่วง โดยคณะผู้วิจัยจัดทำเป็นตารางสรุปเนื้อหาจากการลงพื้นที่ไป
สำรวจและเก็บข้อมูล ซึ่งได้มีการจดบันทึก ถ่ายภาพและสัมภาษณ์ผู้ที่
สามารถให้ข้อมูลเกี่ยวกับวัดได้ จากนั้นนำข้อมูลที่ได้มาสรุป เรียบเรียงก่อน
จะนำไปแปลเป็นภาษาจีนและจัดทำสื่อต่อไป เนื้อหาในแบบบันทึกฉบับนี้
จะแบ่งตามสถานที่สำคัญภายในวัด เนื้อหาที่บันทึกประกอบด้วยประวัติความเป็นมา
ลักษณะการก่อสร้าง และจุดเด่น เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ครอบคลุมมากที่สุด

เครื่องมือที่ใช้ในการดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบประเมินความพึงพอใจในการออกแบบสื่อประชาสัมพันธ์ธวัธม่วงในรูปแบบอินโฟกราฟิก โดยผู้วิจัยกำหนดขอบเขตด้านเนื้อหาของแบบประเมินออกเป็น 4 ด้าน ได้แก่ 1. ด้านเนื้อหา เน้นการสอบถามเรื่องเนื้อหาของสื่อมีความเข้าใจง่าย การใช้ภาษาจีนที่ถูกต้องตามหลักภาษาจีนกลาง ซึ่งในด้านนี้มีข้อคำถามทั้งหมด 3 ข้อ 2. ด้านการออกแบบสื่ออินโฟกราฟิก เน้นการสอบถามเรื่องรูปแบบการนำเสนอ องค์ประกอบอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง ทั้งเรื่อง สี ตัวอักษร ภาพประกอบ เป็นต้น ซึ่งในด้านนี้มีข้อคำถามทั้งหมด 3 ข้อ 3. ด้านประโยชน์ของการใช้สื่อ เน้นการสอบถามเรื่องการนำสื่อประชาสัมพันธ์ธวัธม่วง จังหวัดอ่างทองชุดนี้ไปใช้เพื่อการประชาสัมพันธ์ให้แก่นักท่องเที่ยว ซึ่งในด้านนี้มีข้อคำถามทั้งหมด 3 ข้อ 4. ด้านการเผยแพร่ เน้นการเผยแพร่ที่มีความน่าสนใจ สะดวกและทันสมัย ซึ่งในด้านนี้มีคำถามทั้งหมด 2 ข้อ รวมทั้ง 4 ด้าน มีข้อคำถามทั้งหมด 11 ข้อ ซึ่งผู้วิจัยต้องการให้แบบสอบถามความพึงพอใจมีจำนวนข้อคำถามที่ไม่ซับซ้อนและไม่มีความยากจนเกินไป เพื่ออำนวยความสะดวกให้แก่ผู้ตอบแบบสอบถาม ทั้งยังเพื่อให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ในการวิจัยครั้งนี้ที่ต้องการศึกษาความพึงพอใจในการออกแบบสื่อประชาสัมพันธ์

การตรวจสอบคุณภาพของแบบสอบถามเพื่อประเมินความพึงพอใจครั้งนี้ได้เชิญผู้เชี่ยวชาญด้านการออกแบบสื่ออินโฟกราฟิกประชาสัมพันธ์ธวัธม่วง และผู้เชี่ยวชาญด้านภาษาจีน จำนวน 3 ท่านเป็นผู้ตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการหาค่าความเที่ยงตรงของแบบสอบถาม (IOC) ผลการตรวจสอบพบว่า ค่า IOC ที่ได้อยู่ระหว่าง 0.50-0.80 แสดงว่าแบบสอบถามสามารถนำไปใช้ได้

6. วิธีการดำเนินการวิจัย

6.1 คัดเลือกเนื้อหาที่จำเป็นต่อการสื่อสาร โดยมีการลงพื้นที่สำรวจจำนวนนักท่องเที่ยวและสถานที่สำคัญภายในวัด

6.2 นำผลการสำรวจมาวางแผนออกแบบสื่อประชาสัมพันธ์ ศึกษาการใช้สื่ออินโฟกราฟิกส์นำความรู้มาใช้ในการออกแบบสื่อให้ผู้ใช้อีกกลุ่มเป้าหมายมีส่วนร่วมในการประเมินผล เพื่อนำข้อคิดเห็นไปพัฒนา

6.3 นำสื่อประชาสัมพันธ์ที่ผลิตเสร็จแล้วให้ผู้เชี่ยวชาญด้านภาษาจีนและด้านการผลิตสื่อประชาสัมพันธ์จำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบความถูกต้องและความเหมาะสม แล้วนำไปปรับปรุง

6.4 นำสื่อที่ปรับปรุงเสร็จแล้ว ส่งมอบให้กลุ่มเป้าหมายประเมินความพึงพอใจหลังดูสื่อและนำไปใช้ พร้อมทั้งนำสื่อไปเผยแพร่ในแอปพลิเคชัน xiaohongshu เพื่อสะดวกต่อนักท่องเที่ยวชาวจีนนำไปใช้งานขึ้น ทั้งนี้เพื่อให้กลุ่มเป้าหมายเสนอข้อคิดเห็นเกี่ยวกับสื่อประชาสัมพันธ์ เพื่อพัฒนาต่อไป

6.5 จัดทำรายงานและสรุปผลความพึงพอใจ

การเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้การส่งลิงก์แบบประเมินสื่อ ให้กลุ่มตัวอย่างประเมินความพึงพอใจต่อสื่อประชาสัมพันธ์โดยการให้คะแนน ดังนี้

ระดับ 5 หมายถึง ผู้ตอบมีความพึงพอใจในระดับมากที่สุด

ระดับ 4 หมายถึง ผู้ตอบมีความพึงพอใจในระดับมาก

ระดับ 3 หมายถึง ผู้ตอบมีความพึงพอใจในระดับปานกลาง

ระดับ 2 หมายถึง ผู้ตอบมีความพึงพอใจในระดับน้อย

ระดับ 1 หมายถึง ผู้ตอบมีความพึงพอใจในระดับน้อยที่สุด

เกณฑ์การให้ความหมายของค่าที่วัดได้ ผู้วิจัยกำหนดเกณฑ์ที่ใช้ในการให้ความหมาย โดยการให้ค่าเฉลี่ยเป็นรายด้านและรายข้อ ดังนี้

4.51 - 5.00 หมายถึง พึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด

3.51 - 4.50 หมายถึง พึงพอใจอยู่ในระดับมาก

2.51 - 3.50 หมายถึง พึงพอใจอยู่ในระดับปานกลาง

1.51 - 2.50 หมายถึง พึงพอใจอยู่ในระดับน้อย

1.0 - 1.50 หมายถึง พึงพอใจอยู่ในระดับน้อยที่สุด

7. ผลการวิจัย

ผู้วิจัยพัฒนาและออกแบบสื่อเพื่อประชาสัมพันธ์วัดม่วง จังหวัดอ่างทอง ในรูปแบบสื่ออินโฟกราฟิก แล้วนำไปสอบถามความพึงพอใจของกลุ่มเป้าหมาย ตัวอย่างสื่อประชาสัมพันธ์ ดังนี้

ภาพที่ 2 สื่ออินโฟกราฟิกเพื่อประชาสัมพันธ์วัดม่วง จังหวัดอ่างทอง

ที่มา : คณะผู้วิจัย (2566)

เนื้อหาของสื่อประชาสัมพันธ์ประกอบด้วยประวัติวัดม่วง ประวัติพระพุทธรูปมณฑลนิมิตร์ศากยมนิศรีวิเศษชัยชาญ สถานที่สำคัญต่าง ๆ ภายในวัดตั้งที่ได้กล่าวไว้แล้วในขอบเขตการวิจัยด้านเนื้อหา โดยได้นำแนวทางการออกแบบสื่ออินโฟกราฟิกมาประยุกต์ใช้ และได้มีการให้ผู้เชี่ยวชาญด้านภาษาจีนและเจ้าของภาษาจำนวน 3 คนตรวจสอบความถูกต้อง การเรียงลำดับเนื้อหา จากนั้นนำข้อเสนอไปแก้ไขสื่อ

ผู้วิจัยออกแบบสื่อประชาสัมพันธ์ในรูปแบบอินโฟกราฟิก แล้วนำไปสอบถามความพึงพอใจของกลุ่มเป้าหมายตอบแบบประเมินความพึงพอใจครบถ้วน ผลการตอบแบบประเมินความพึงพอใจ ดังนี้

ตารางที่ 1 แสดงผลการประเมินความพึงพอใจการออกแบบสื่อประชาสัมพันธ์วัดม่วง จังหวัดอ่างทอง

ข้อ	รายการประเมิน	ค่าเฉลี่ย	S.D.	การแปลค่า
1	ด้านเนื้อหา	4.28	0.72	มาก
	เนื้อหาของสื่อใช้ภาษาจีนที่ถูกต้อง	4.30	0.64	มาก
	สื่อประชาสัมพันธ์วัดม่วง มีเนื้อหา	4.25	0.76	มาก
2	อย่างครบถ้วน			
	เนื้อหาและการเรียงลำดับเนื้อหาของสื่อ	4.30	0.78	มาก
3	ประชาสัมพันธ์วัดม่วงเข้าใจง่าย			
1	ด้านการเผยแพร่	4.6	0.62	มากที่สุด
	รูปแบบการนำเสนอทันสมัย	4.65	0.57	มากที่สุด
	รูปแบบการนำเสนอของสื่อมีความน่าสนใจ	4.55	0.66	มากที่สุด
2	สามารถดึงดูดให้มาท่องเที่ยวที่วัดม่วง			

ข้อ	รายการประเมิน	ค่าเฉลี่ย	S.D.	การแปลค่า
1	ด้านการออกแบบ	4.43	0.82	มาก
	การนำสื่อไปใช้และเผยแพร่ไม่ซับซ้อน	4.65	0.65	มากที่สุด
	เหมาะสำหรับการนำไปประชาสัมพันธ์เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยว	4.45	0.66	มาก
2	รูปภาพประกอบ ขนาดตัวอักษรมีความเหมาะสม ชัดเจน	4.20	1.16	มาก
3	องค์ประกอบอื่นๆ ภายในสื่อมีความเหมาะสม			
1	ด้านประโยชน์การใช้สื่อ	4.53	0.63	มากที่สุด
	สื่อประชาสัมพันธ์สามารถนำไปใช้เพื่อการเรียนรู้ของวัดม่วง ได้อย่างต่อเนื่อง	4.50	0.59	มากที่สุด
	คุณค่าของสื่อประชาสัมพันธ์ชุดนี้ที่มีต่อวัดม่วง	4.45	0.73	มาก
3	ความพึงพอใจในภาพรวมหลังใช้สื่อประชาสัมพันธ์	4.65	0.57	มากที่สุด
ค่าเฉลี่ยรวม		4.45	0.71	มาก

ที่มา : คณะผู้วิจัย (2566)

จากตารางสรุปผลการประเมินความพึงพอใจข้างต้นพบว่า ในภาพรวมผู้ตอบแบบสอบถามความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.45 และมีค่า S.D. เท่ากับ 0.71 โดยรายการที่มีความพึงพอใจมากที่สุดอันดับที่หนึ่งมี 3 รายการ 1.รูปแบบการนำเสนอสะดวกและทันสมัย

มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.65 ค่า S.D. เท่ากับ 0.57 2.การนำเสนอไปใช้และเผยแพร่ไม่ซับซ้อน เหมาะสำหรับนำไปใช้ในการประชาสัมพันธ์เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยว มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.65 ค่า S.D. เท่ากับ 0.65 3.ความพึงพอใจในภาพรวมหลังใช้สื่อประชาสัมพันธ์ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.65 ค่า S.D. เท่ากับ 0.57 อันดับที่สองคือรูปแบบการนำเสนอของสื่อมีความน่าสนใจ สามารถดึงดูดให้มาท่องเที่ยวที่วัดม่วง มีค่าเฉลี่ย 4.55 ค่า S.D. เท่ากับ 0.66 อันดับที่สามสื่อประชาสัมพันธ์สามารถนำไปใช้เพื่อการเรียนรู้ของวัดม่วง จังหวัดอ่างทองได้อย่างต่อเนื่องมีค่าเฉลี่ย 4.50 ค่า S.D. เท่ากับ 0.59 สำหรับข้อเสนอแนะเพิ่มเติมในการพัฒนาออกแบบสื่อประชาสัมพันธ์วัดม่วง จังหวัดอ่างทอง พบมีข้อเสนอแนะ ให้เพิ่มเติมของรูปแบบควรมีรูปแบบที่สามารถพกพาได้และสะดวกต่อการใช้ เช่น แผ่นพับ โปสเตอร์ เป็นต้น

8. อภิปรายผล

จากที่ได้รวบรวมแบบประเมินความพึงพอใจพบว่าสามารถผลิตและสร้างสื่อเพื่อประชาสัมพันธ์วัดม่วง จังหวัดอ่างทอง ให้กับนักท่องเที่ยวชาวจีนตรงตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้และมีผลประเมินความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก ซึ่งมีส่วนช่วยส่งเสริมและสนับสนุนให้เกิดการท่องเที่ยวให้แก่วัดม่วง จังหวัดอ่างทองไปสู่นักท่องเที่ยวชาวจีนได้อีกช่องทางหนึ่ง ทั้งยังสะท้อนให้เห็นถึงความสำคัญของการใช้สื่ออินโฟกราฟิกที่สามารถเป็นส่วนหนึ่งในการช่วยประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวของวัดม่วง ซึ่งการนำเสนอข้อมูลในรูปแบบอินโฟกราฟิกส์เป็นที่นิยมอย่างมากในการนำมาสร้างสื่อประชาสัมพันธ์ เพราะทำให้ผู้อ่านสามารถรับรู้ข้อมูลได้รวดเร็ว และเข้าใจง่าย

จากการแปลงข้อความมากมายให้ออกมาเป็นภาพ สอดคล้องกับแนวคิดข้อดีของการนำสื่อประชาสัมพันธ์อิเล็กทรอนิกส์ไปใช้กับการท่องเที่ยวของ อนุพล สีขันธ์ ไชยเชษฐ์, รัชดา ภักดิ์ยิ่ง และจรรยา ปันหวังกูร (2564) ได้กล่าวไว้ว่าสื่อประชาสัมพันธ์อิเล็กทรอนิกส์สามารถนำมาใช้เป็นสื่อ เพื่อการประชาสัมพันธ์เชิญชวนให้นักท่องเที่ยวมาท่องเที่ยวได้และสื่อประชาสัมพันธ์อิเล็กทรอนิกส์ประเภทสื่อวีดิทัศน์ เป็นสื่อที่ใช้งานได้ง่าย สามารถสร้างความเป็นรูปธรรมสามารถนำมาเป็นสื่อประชาสัมพันธ์เพื่อการส่งเสริมการท่องเที่ยวได้

ผลการวิจัยนี้สะท้อนให้เห็นถึงประโยชน์และประสิทธิภาพของสื่อประชาสัมพันธ์ประเภทอินโฟกราฟิกที่นำมาใช้ในกิจกรรมการประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวต่าง ๆ สาเหตุที่งานวิจัยนี้เลือกใช้สื่อประเภทอินโฟกราฟิกเนื่องจากรูปแบบและการนำเสนอสื่อสอดคล้องกับวัตถุประสงค์การวิจัยและจุดมุ่งหมายในการนำสื่อไปใช้เผยแพร่ให้นักท่องเที่ยวชาวต่างชาติได้สะดวก สอดคล้องกับแนวคิดของ พัทธรา วาณิชวสิน (2558) โดยกล่าวว่าอินโฟกราฟิกจัดเป็นเครื่องมืออันทรงพลังที่มีศักยภาพในการเพิ่มมูลคุณภาพการเรียนรู้ได้ดี เมื่อใช้เป็นเครื่องมือสื่อสารโดยเน้นพื้นฐานสำคัญ 3 ประการของการสื่อสาร ที่มีประสิทธิภาพในด้านความน่าสนใจ ความเข้าใจและการจดจำ ซึ่งเมื่อนำอินโฟกราฟิกไปใช้ สามารถช่วยสื่อสารอธิบาย สร้างความเข้าใจ ความน่าสนใจและการจดจำเนื้อหาสำคัญที่นำเสนอได้ดี

ผลการวิจัยพบว่าด้านที่มีผลการประเมินความพึงพอใจมากที่สุดคือด้านการเผยแพร่สื่อ ซึ่งผู้วิจัยเห็นว่าสาเหตุที่ผู้ตอบแบบประเมินความพึงพอใจในครั้งนี้ล้วนเห็นตรงกันว่าในยุคปัจจุบันมีการใช้มือถือและใช้อินเทอร์เน็ตในการดำเนินชีวิต และในการเผยแพร่ในรูปแบบ QR-code นี้

มีความทันสมัยและเข้าถึงคนในยุคปัจจุบันได้ง่ายและสามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวที่ไม่รู้จักหรือสนใจสามารถเข้าถึงได้ง่ายโดยไม่ต้องมาถึงสถานที่จริง ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับ อัลนิกา สายน้ำเย็น, รัตนติกุล บัวจันทร์, วรวิทย์ สร้อยจาตุรงค์, ศุภธิดา นันตะภูมิ, พรเทพ สุวรรณศักดิ์ และ ชิตชนก เทพบัณฑิต (2564) ที่กล่าวว่า QR-Code สามารถช่วยให้นักท่องเที่ยวยุคใหม่ที่ใช้อุปกรณ์มือถือสามารถเข้าถึงข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ผลการตอบแบบประเมินความพึงพอใจในด้านประโยชน์การใช้สื่อบพบว่ามีผลความพึงพอใจในระดับมากที่สุด สาเหตุที่ผู้ตอบแบบประเมินความพึงพอใจในครั้งนี้ล้วนเห็นว่าสื่อประชาสัมพันธ์ชุดนี้สามารถนำไปใช้ประโยชน์ในการกระตุ้นด้านการท่องเที่ยวของวัดม่วง จังหวัดอ่างทอง เนื่องจากวัดม่วงนั้นยังไม่มีสื่อประชาสัมพันธ์ที่เป็นภาษาจีน ยังไม่เป็นที่รู้จักแพร่หลายในกลุ่มนักท่องเที่ยวชาวจีน ซึ่งการออกแบบสื่อประชาสัมพันธ์ในครั้งนี้จึงเป็นการเตรียมความพร้อมทางด้านความรู้และสิ่งที่น่าสนใจภายในวัดม่วงและมีการเผยแพร่ที่เข้าถึงง่าย สามารถเข้าใช้ได้ทุกเมื่อที่ต้องการและในผลการประเมินด้านนี้มีผลการประเมินรายข้ออยู่ในระดับมากที่สุดทุกข้อก่อให้เกิดประโยชน์ผ่านรูปแบบการประชาสัมพันธ์ให้แก่วัดม่วงได้โดยตรงทั้งยังเป็นการชักชวนให้นักท่องเที่ยวชาวจีนเลือกมาท่องเที่ยวในวัดม่วงเพิ่มขึ้นอีกด้วยเผยแพร่ให้แก่นักท่องเที่ยวชาวจีนเพิ่มมากขึ้น

ผลการตอบแบบประเมินความพึงพอใจในการออกแบบพบว่าในภาพรวมมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก สะท้อนให้เห็นว่าผู้ตอบแบบสอบถามเห็นว่าการนำสื่อชุดนี้ไปใช้หรือเผยแพร่ไม่ซับซ้อน เหมาะสมกับ

การนำไปประชาสัมพันธ์เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวให้ทั่วถึง รวมถึงสามารถนำไปเผยแพร่ผ่านสื่อออนไลน์ในรูปแบบที่หลากหลายได้ เพียงแต่เพิ่มองค์ประกอบเพิ่มเติม เช่น วิธีการเดินทางท่องเที่ยววัดม่วง จังหวัดอ่างทอง และรูปภาพของสถานที่ เป็นต้นจะยิ่งทำให้ช่วยสื่อประชาสัมพันธ์ความสมบูรณ์มากขึ้น ผลการตอบแบบประเมินความพึงพอใจในด้านเนื้อหาพบว่า มีผลความพึงพอใจในระดับมาก ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าการออกแบบสื่อประชาสัมพันธ์ชุดนี้ยังสามารถนำเสนอได้อย่างครบถ้วนผ่านสื่ออินโฟกราฟิก อีกทั้งการเรียงลำดับและแบ่งหมวดหมู่ของเนื้อหานั้นทำให้ผู้ที่รับชมสื่อยังไม่เข้าใจในประวัติของวัดม่วงและสถานที่ต่าง ๆ ภายในวัดม่วง ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ พงษ์พิพัฒน์ สายทอง (2557) ที่กล่าวถึงความสำคัญของการจัดลำดับข้อมูล ควรคำนึงถึงการลำดับต่อมาคือการนำข้อมูลมาจัดลำดับว่าข้อมูลใดควรนำเสนอ ก่อน-หลัง ข้อมูลใดสำคัญที่สุด และสำคัญรองลงมา หรือข้อมูลใดควรนำเสนอก่อน เพราะมีผลต่อการนำเสนอข้อมูลในส่วนถัดมา เพื่อจัดลำดับการรับรู้ของผู้อ่านให้เข้าใจง่ายที่สุด

9. ข้อเสนอแนะ

ผู้จัดทำเห็นถึงคุณค่าและประโยชน์ต่อการนำสื่อประชาสัมพันธ์วัดม่วง เพื่อไปใช้ในการส่งเสริมการท่องเที่ยว จึงขอเสนอแนวทางการสื่อประชาสัมพันธ์วัดม่วงไปใช้ประโยชน์ ดังนี้

- 1) นำเสนอผ่านทางสื่อออนไลน์ xiaohongshu สื่อที่คนจีนมักนิยมใช้เป็นหลัก เพื่อเป็นการประชาสัมพันธ์ให้กลุ่มนักท่องเที่ยวที่สนใจ และสามารถเข้าไปศึกษาได้ตลอดเวลา

2) พัฒนาสื่อประชาสัมพันธ์วัดมั่งงี้ให้เข้าถึงการเผยแพร่ในรูปแบบอื่น ๆ ที่หลากหลาย น่าสนใจ เข้าถึงนักท่องเที่ยวชาวจีนและชาวไทยได้

3) ในการดำเนินงานวิจัยครั้งต่อไปสามารถพัฒนาสื่อประชาสัมพันธ์ในรูปแบบอื่นเพิ่มเติมได้ เช่น โปสเตอร์ แผ่นพับ วิดิทัศน์ เป็นต้นและเพิ่มภาษาของสื่อที่นอกจากภาษาจีนกลางและภาษาไทย นอกจากนี้จะนำสื่อไปเผยแพร่สื่อออนไลน์ทั้งในและต่างประเทศ เพื่อประเมินความพึงพอใจของผู้ใช้สื่อ เพื่อพัฒนาสื่อต่อไป

10.เอกสารอ้างอิง References

กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา. (2566). สถิตินักท่องเที่ยวชาวต่างชาติที่เดินทางมาประเทศไทยช่วงเดือนมกราคมถึงกันยายน. สืบค้นเมื่อ 10 ตุลาคม 2566, จาก <https://www.mots.go.th/news/category/706>

ชญญา พิริยานิช และรวีภา ธรรมโชติ. (2565). องค์ประกอบความสำเร็จของการท่องเที่ยวเมืองรอง. *วารสารวิชาการคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร*. 6(2), 68-79.

บุษบา ภูมิเงิน และกุลกนิษฐ์ ทองเงา. (2566). การพัฒนาสื่อสิ่งพิมพ์ในรูปแบบแผ่นพับและโปสเตอร์ผสมผสานร่วมกับ QR code และสื่อวิดิทัศน์ เพื่อการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวในเขตเทศบาลตำบลบางพลี อำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ. *Journal of Roi Kaensarn Academi*. 8(2), 251-263.

- ราตรี เอี่ยมประดิษฐ์, กาญจนา ส่งสวัสดิ์ และกนกพร อัมนิล. (2565). *รายงานการวิจัย เรื่อง การพัฒนาสื่อโมชันกราฟิกส่งเสริมการท่องเที่ยวจังหวัดอ่างทอง*. พระนครศรีอยุธยา: คณะบริหารธุรกิจและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ ศูนย์พระนครศรีอยุธยา.
- พัชรา วาณิชคิน. (2558). ศักยภาพของอินโฟกราฟิกส์ (Infographic) ในการเพิ่มคุณภาพการเรียนรู้. *วารสารปัญญาภิวัฒน์*. 7(ฉบับพิเศษ), 227-240.
- พงษ์พิพัฒน์ สายทอง. (2557). การออกแบบอินโฟกราฟิกแอนิเมชันเพื่อการเรียนการสอน. *วารสารวิชาการศิลปะและสถาปัตยกรรมศาสตร์มหาวิทยาลัยนเรศวร*. 5(2), 119-135.
- เมธาวิน สาระยาน. (2564). การสร้างสรรค์สื่อวีดิทัศน์เพื่อส่งเสริมการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวโดยชุมชนบ้านในดง อำเภอท่ายาง จังหวัดเพชรบุรี. *วารสารนิเทศศาสตร์ มสธ*. 11(1), 1-12.
- สำนักงานประชาสัมพันธ์จังหวัดอ่างทอง. (2564). *10 สถานที่ท่องเที่ยวอดนิยมในจังหวัดอ่างทอง*. สืบค้นเมื่อ 12 กันยายน 2566, จาก http://www.angthong.go.th/2564/travel_top/detail/1/data.html
- ศูนย์วิจัยเศรษฐกิจและธุรกิจ ธนาคารไทยพาณิชย์. (2566). *SCB EIC ปรับประมาณการนักท่องเที่ยวต่างชาติ ปี 2023*. สืบค้นเมื่อ 16 กันยายน 2566, จาก <https://www.scbeic.com/th/detail/file/>

product/8820/gi9bewtdcy/SCB-EIC_In-Focus_Foreign-tourist_20230215.pdf

อนุชา กลมเกลี้ยง, ณัฐวิทย์ คงศรีชาย, ธรรมรัตน์ จรุงชนม์, ฤทธิรัตน์ ดารารัตน์ และศิริชัย รัชมีแจ่ม. (2565). การออกแบบกราฟิกและภาพประกอบ เพื่อการสื่อสารทางวัฒนธรรมการท่องเที่ยว จังหวัดอ่างทอง. *วารสารศิลปศาสตร์ มทร. กรุงเทพ*. 4(1), 85-96.

อนนพิชฐ์ ไชยเชษฐ์, รัชดา ภักดิ์ยิ่ง และจริยา ปันหวังกูร. (2564). การพัฒนาสื่อประชาสัมพันธ์อิเล็กทรอนิกส์เพื่อการท่องเที่ยวเชิงพุทธในจังหวัดขอนแก่น”. *Journal of Buddhist Education and Research*. 7(1), 120-129.

อัลณิกา สายน้ำเย็น, รัตน์ติกุล บัวจันทร์, วรวิทย์ สร้อยจาตุรนต์, ศุภิตดา นันตะภูมิ, พรเทพ สุวรรณศักดิ์ และชิตชนก เทพบัณฑิต. (2564). การพัฒนาสื่อมัลติมีเดียภาษาญี่ปุ่นเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวในพื้นที่ชุมชนตำบลป่าตึง อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย. *วารสารวิชาการและวิจัยสังคมศาสตร์*. 16(3), 118-125.

การศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารจัดการศูนย์วิทยาศาสตร์
การกีฬา มหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ วิทยาเขตอ่างทอง
A STUDY OF CONDITIONS AND PROBLEMS OF
MANAGEMENT OF THE SPORTS SCIENCE CENTER,
THAILAND NATIONAL SPORTS UNIVERSITY
ANG THONG CAMPUS

หยาดฝน ทับทิมหิน^{1*}, นวเนตร สังข์สมบุญ², วัชรินทร์ ถนัดไร่³,
อำนวย เพยศิริ⁴ และชวนชม อาษา⁵
Yatfon Thapthimhin^{1*}, Nawanate Sangsomboon²,
Watcharin Thanatrai³, Amnuay Phoeysiri⁴
and Chuanchom Arsa⁵

Received date: November 22, 2023

Revised date: February 13, 2024

Revised date: February 14, 2024

^{1, 3} คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ วิทยาเขตอ่างทอง

^{2, 5} คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ วิทยาเขตอ่างทอง

⁴ คณะวิทยาศาสตร์การกีฬาและสุขภาพ มหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ วิทยาเขตอ่างทอง

* Corresponding author, E-mail: yatfon.ns@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารจัดการศูนย์วิทยาศาสตร์การกีฬา มหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ วิทยาเขตอ่างทอง 2) เพื่อศึกษาความพึงพอใจของสมาชิกศูนย์วิทยาศาสตร์การกีฬา มหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ วิทยาเขตอ่างทอง กลุ่มตัวอย่างเป็นอาจารย์ เจ้าหน้าที่ศูนย์วิทยาศาสตร์การกีฬา และสมาชิกศูนย์วิทยาศาสตร์การกีฬา มหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ วิทยาเขตอ่างทอง จำนวน 66 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม จำนวน 2 ชุด ได้แก่ แบบสอบถามชุดที่ 1 อาจารย์และเจ้าหน้าที่ศูนย์วิทยาศาสตร์การกีฬา และชุดที่ 2 สมาชิกศูนย์วิทยาศาสตร์การกีฬา ผลการวิจัยพบว่า

1) สภาพและปัญหาการบริหารจัดการศูนย์วิทยาศาสตร์การกีฬา มหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ วิทยาเขตอ่างทอง เกี่ยวกับการใช้ทรัพยากรการบริหารโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.32$) เมื่อพิจารณาตามรายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด 1 ด้าน ได้แก่ ด้านสถานที่ อุปกรณ์และสิ่งอำนวยความสะดวก ($\bar{X} = 4.56$) ในส่วนของกระบวนการวางแผนการบริหารโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.19$) เมื่อพิจารณาตามรายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด 1 ด้าน ได้แก่ ด้านการปฏิบัติ ($\bar{X} = 4.60$)

2) ความพึงพอใจในการใช้บริการของสมาชิกศูนย์วิทยาศาสตร์การกีฬา มหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ วิทยาเขตอ่างทอง ในส่วนประสมทางการตลาด โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.61$) เมื่อพิจารณาตามราย

ด้านพบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด 3 ด้าน ได้แก่ ด้านผลิตภัณฑ์ ($\bar{X} = 4.84$)
ด้านราคา ($\bar{X} = 4.68$) ด้านสถานที่ ($\bar{X} = 4.67$)

คำสำคัญ : สภาพและปัญหา, การบริหารจัดการ, ศูนย์วิทยาศาสตร์การกีฬา

Abstract

This research aimed to study 1) the conditions and problems of management of the Sports Science Center, Thailand National Sports University Ang Thong Campus, and 2) the satisfaction of members at Sports Science Center, Thailand National Sports University Ang Thong Campus. The sample consisted of 66 instructors, staff, and members of the Sports Science Center, Thailand National Sports University Ang Thong Campus. The research instruments were 2 sets of questionnaires, namely: Questionnaire set 1 was distributed to instructors and staff at the Sports Science Center as the respondents and set 2 was distributed to members of the Sports Science Center as the respondents

The research results indicated as follows:

1) For conditions and problems of management of the Sports Science Center, Thailand National Sports University Ang Thong Campus, the overall utilization of management

resources was at a high level ($\bar{x} = 4.32$). When individual aspects were considered, an aspect with the highest mean was place, equipment, and facilities ($\bar{x} = 4.56$). The overall management cycle process was at a high level ($\bar{x} = 4.19$). When individual aspects were considered, an aspect with the highest mean was practice ($\bar{x} = 4.60$).

2) The overall satisfaction of members at Sports Science Center, Thailand National Sports University Ang Thong Campus in terms of marketing mix was at the highest level ($\bar{x} = 4.61$). When individual aspects were considered, an aspect with the highest level was product ($\bar{x} = 4.84$), followed by price ($\bar{x} = 4.68$), and place ($\bar{x} = 4.67$).

Keywords: Conditions and problems, management, Sports Science Center.

1. บทนำ

ในปัจจุบันสถาบันอุดมศึกษาได้ให้ความสำคัญกับการออกกำลังกายของนิสิต นักศึกษา บุคลากรและบุคคลทั่วไปมากขึ้น โดยจัดให้มี ศูนย์วิทยาศาสตร์การกีฬาไว้ในสถาบันการศึกษา เพื่อให้ นิสิต นักศึกษา บุคลากรและบุคคลทั่วไป เข้ามาใช้บริการเพื่อเสริมสร้างสุขภาพร่างกายให้สมบูรณ์แข็งแรง ส่งเสริมและพัฒนาทางด้านกิจกรรมทางกายเพื่อสุขภาพ การออกกำลังกาย

การกีฬาและวิทยาศาสตร์การกีฬา การนำเอาวิทยาศาสตร์การกีฬาไปใช้ ในการฝึกซ้อมกีฬาของนักกีฬา จำเป็นที่จะต้องใช้อุปกรณ์ ในศูนย์วิทยาศาสตร์การกีฬาเข้ามาช่วย ให้มีขีดความสามารถทางด้านร่างกายเพิ่มมากขึ้น (สรารุณิ พงษ์พิพัฒน์, ประกรณ์ ต้อยศรี และชัชชาจารย์ โรจน์วัฒนดิษฐ์กุล, 2560) ซึ่งการบริหารจัดการศูนย์วิทยาศาสตร์การกีฬานั้น ต้องการเจ้าหน้าที่และบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถและจำนวนที่เพียงพอต่อการปฏิบัติงาน ซึ่งบุคลากรด้านวิทยาศาสตร์การกีฬามีจำนวนไม่เพียงพอในทุกกระดับ และองค์ความรู้ยังไม่ถูกนำไปใช้เท่าที่ควรในการเสริมสร้างสุขภาพของประชาชน และการพัฒนาศักยภาพของนักกีฬา (กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา, 2560)

ศูนย์วิทยาศาสตร์การกีฬา มหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ วิทยาเขต อ่างทอง ยังขาดการประเมินการปฏิบัติตามแผนงานพัฒนา ศูนย์วิทยาศาสตร์การกีฬา ในการบริหารจัดการอย่างไรให้มีประสิทธิภาพครอบคลุมและสามารถนำไปใช้ในศูนย์วิทยาศาสตร์การกีฬาได้จริง การพัฒนาระบบการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ จะทำให้การพัฒนาการกีฬาด้วยวิทยาศาสตร์การกีฬาได้ผลเป็นที่ยอมรับ โดยการออกกำลังกายได้รับความนิยมน้อยอย่างมากในยุคปัจจุบัน ทำให้เกิดศูนย์ออกกำลังกายและสถานที่ ที่ใช้ในการเล่นกีฬาและออกกำลังกายขึ้นอย่างมากมาย ทั้งในหน่วยงานของภาครัฐและภาคเอกชน เพื่อรองรับความต้องการของประชาชน จึงเกิดการแข่งขัน การดึงดูดผู้เข้ามาใช้บริการ ซึ่งศูนย์ออกกำลังกายและสถานที่ ที่ใช้ในการเล่นกีฬาและออกกำลังกายนั้นจะมีผู้มาใช้บริการมาน้อย ก็ขึ้นอยู่กับความสามารถในการให้บริการ เพื่อให้ผู้มาใช้บริการเกิดความพึงพอใจ โดยก่อนที่จะทำให้

ลูกค้าพึงพอใจได้นั้น จะต้องมีการบริหารจัดการที่มีศักยภาพและสามารถดำเนินงานได้อย่างเป็นระบบเสียก่อน ซึ่งศูนย์วิทยาศาสตร์การกีฬา มหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ วิทยาเขตอ่างทอง มีผู้เข้ามาใช้บริการเป็นจำนวนน้อย อาจมีสาเหตุมาจากปัจจัยด้านต่าง ๆ ได้แก่ ด้านทรัพยากรการบริหาร ด้านกระบวนการวงจรบริหาร และด้านส่วนประสมทางการตลาด

จากมูลเหตุดังกล่าว จึงไม่สามารถทำให้ศูนย์วิทยาศาสตร์การกีฬา มหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ วิทยาเขตอ่างทอง ขับเคลื่อนไปสู่เป้าหมายที่ตั้งไว้ได้ อีกทั้งยังไม่มีการศึกษาและวิจัยที่เป็นรูปธรรม ในการแก้ไขและปรับปรุงการบริหารงานภายในศูนย์วิทยาศาสตร์การกีฬา ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารจัดการศูนย์วิทยาศาสตร์การกีฬา มหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ วิทยาเขตอ่างทอง โดยประยุกต์ใช้แนวคิดด้านทรัพยากรการบริหาร (4M) ประกอบด้วย 1. บุคลากร 2. การเงินและงบประมาณ 3. สถานที่ อุปกรณ์และสิ่งอำนวยความสะดวก 4. การจัดการ ด้านกระบวนการวงจรบริหาร (PDCA) ของ W.Edwards Deming ประกอบด้วย 1. การวางแผน 2. การปฏิบัติ 3. การตรวจสอบ 4. การนำผลการประเมินมาพัฒนาแผน และศึกษาความพึงพอใจในส่วนประสมทางการตลาด (4P) ของ Philip Kotler and Edmund Jerome McCarthy ประกอบด้วย 1. ผลิตภัณฑ์ 2. ราคา 3. สถานที่ (ช่องทางการจัดจำหน่าย) 4. การส่งเสริมการตลาด เพื่อนำผลการวิจัยที่ได้ไปใช้เป็นข้อมูล ในการแก้ไข ปรับปรุง และพัฒนาการบริหารจัดการศูนย์วิทยาศาสตร์ การกีฬา มหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ วิทยาเขตอ่างทอง ต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.1 เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารจัดการศูนย์วิทยาศาสตร์การกีฬามหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ วิทยาเขตอ่างทอง

2.2 เพื่อศึกษาความพึงพอใจของสมาชิกศูนย์วิทยาศาสตร์การกีฬามหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ วิทยาเขตอ่างทอง

3. วิธีดำเนินการวิจัย

3.1 ศึกษาข้อมูล แนวคิดทฤษฎีการบริหารจัดการจากเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการศูนย์วิทยาศาสตร์การกีฬา เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม โดยกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษา เป็นอาจารย์, เจ้าหน้าที่ศูนย์วิทยาศาสตร์การกีฬา และสมาชิกศูนย์วิทยาศาสตร์การกีฬามหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ วิทยาเขตอ่างทอง จำนวน 66 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

3.2 สร้างแบบสอบถามเพื่อศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารจัดการศูนย์วิทยาศาสตร์การกีฬามหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ วิทยาเขตอ่างทอง

3.2.1 แบบสอบถามชุดที่ 1 เป็นการสอบถามสภาพการบริหารจัดการ คือ ทรัพยากรการบริหารและวงจรการบริหาร ของอาจารย์คณะวิทยาศาสตร์การกีฬาและเจ้าหน้าที่ศูนย์วิทยาศาสตร์การกีฬามหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ วิทยาเขตอ่างทอง จำนวนข้อคำถาม 44 ข้อ แบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ สถานภาพ อายุ และระดับการศึกษา จำนวน 4 ข้อ ตอนที่ 2 ระดับความเหมาะสมเกี่ยวกับทรัพยากรการบริหารจัดการ ได้แก่ ด้านบุคลากร ด้านการเงินและ

งบประมาณ ด้านสถานที่ อุปกรณ์ และสิ่งอำนวยความสะดวก และด้านการจัดการ จำนวน 20 ข้อ และตอนที่ 3 ระดับความเหมาะสมเกี่ยวกับกระบวนการวงจรการบริหาร ได้แก่ ด้านการวางแผน ด้านการปฏิบัติ ด้านการตรวจสอบ และด้านการนำผลการประเมินมาพัฒนาแผน จำนวน 20 ข้อ

3.2.2 แบบสอบถามชุดที่ 2 เป็นการสอบถามความพึงพอใจ ด้านส่วนประสมทางการตลาด ของสมาชิกศูนย์วิทยาศาสตร์การกีฬา มหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ วิทยาเขตอ่างทอง จำนวนข้อคำถาม 23 ข้อ แบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ และระดับการศึกษา จำนวน 3 ข้อ และตอนที่ 2 ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับส่วนประสมทางการตลาด ได้แก่ ด้านผลิตภัณฑ์ ด้านราคา ด้านสถานที่ และด้านการส่งเสริมการตลาด จำนวน 20 ข้อ

3.3 นำผลที่ได้จากแบบสอบถามทั้ง 2 ชุด มาวิเคราะห์โดยการแจกแจง ความถี่และหาค่าร้อยละ หาค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

3.4 สรุปผลการศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารจัดการศูนย์วิทยาศาสตร์การกีฬา มหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ วิทยาเขตอ่างทอง

4. สรุปผลการวิจัย

แบบสอบถามชุดที่ 1 สำหรับอาจารย์และเจ้าหน้าที่ศูนย์วิทยาศาสตร์การกีฬา มหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ วิทยาเขตอ่างทอง ด้านทรัพยากรการบริหารและด้านกระบวนการวงจรการบริหาร

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม กลุ่มผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ อาจารย์คณะวิทยาศาสตร์การกีฬาและเจ้าหน้าที่ศูนย์วิทยาศาสตร์การกีฬามหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ วิทยาเขตอ่างทอง จำนวน 10 คน ผลการวิเคราะห์ข้อมูล ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม	จำนวน	ร้อยละ
1) เพศ		
ชาย	5	50.00
หญิง	5	50.00
รวม	10	100
2) สถานภาพ		
อาจารย์	8	80.00
เจ้าหน้าที่ศูนย์วิทยาศาสตร์การกีฬา	2	20.00
รวม	10	100
3) อายุ		
ต่ำกว่า 31 ปี	0	0.00
31 – 40 ปี	3	30.00
41 – 50 ปี	3	30.00
50 ปีขึ้นไป	4	40.00
รวม	10	100

ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม	จำนวน	ร้อยละ
4) ระดับการศึกษา		
ต่ำกว่าปริญญาตรี	0	0.00
ปริญญาตรี	2	20.00
ปริญญาโท	6	60.00
ปริญญาเอก	2	20.00
รวม	10	100

จากตารางที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม กลุ่มผู้ให้ข้อมูล เป็นเพศชาย จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 50.00 และเพศหญิง จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 50.00 เป็นอาจารย์ จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 80.00 และเป็นเจ้าหน้าที่ศูนย์วิทยาศาสตร์การกีฬา จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 20.00 โดยส่วนใหญ่มีอายุ 50 ปีขึ้นไป จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 40.00 สำหรับระดับการศึกษาของผู้ให้ข้อมูล ส่วนใหญ่มีระดับการศึกษาในระดับปริญญาโท จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 60.00 ตามลำดับ

ตอนที่ 2 ระดับความเหมาะสมเกี่ยวกับทรัพยากรการบริหารจัดการศูนย์วิทยาศาสตร์การกีฬา มหาวิทยาลัย การกีฬาแห่งชาติ วิทยาเขต อ่างทองกลุ่มผู้ให้ข้อมูลได้แก่ อาจารย์และเจ้าหน้าที่ศูนย์วิทยาศาสตร์การกีฬา มหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ วิทยาเขตอ่างทอง ผลการศึกษาดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 แสดงค่าเฉลี่ย $\bar{x}$ และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของระดับ
ความคิดเห็นเกี่ยวกับทรัพยากรการบริหารด้านบุคลากร

ทรัพยากรการบริหารด้านบุคลากร	$\bar{x}$	(S.D.)	ระดับ ความ คิดเห็น
1. บุคลากรมีจำนวนเหมาะสมกับภาระ งานที่ได้รับมอบหมาย	4.60	0.52	มากที่สุด
2. บุคลากรมีความรู้ ความสามารถในการ งานที่ได้รับมอบหมาย	4.80	0.42	มากที่สุด
3. บุคลากรมีมนุษยสัมพันธ์ดี	4.60	0.52	มากที่สุด
4. บุคลากรมีส่วนร่วมในการวางแผน และกระตือรือร้นในการทำงาน	4.00	0.82	มาก
5. บุคลากรมีความรับผิดชอบต่องานที่ ได้รับมอบหมาย	4.50	0.53	มาก
รวม	4.50	0.56	มาก

จากตารางที่ 2 ทรัพยากรการบริหารด้านบุคลากร โดยรวมมี
ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.50 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.56 ระดับความคิดเห็น
อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ทรัพยากรการบริหารด้านบุคลากร
อยู่ในระดับมากที่สุด 3 รายการ คือ บุคลากรมีความรู้ ความสามารถในการ
งานที่ได้รับมอบหมาย มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.80 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.42
บุคลากรมีจำนวนเหมาะสมกับภาระงานที่ได้รับมอบหมาย มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ

4.60 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.52 และบุคลากรมีมนุษยสัมพันธ์ดี มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.60 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.52 ตามลำดับ

ตารางที่ 3 แสดงค่าเฉลี่ย $\bar{X}$ และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับทรัพยากรการบริหารด้านการเงินและงบประมาณ

ทรัพยากรการบริหารด้านการเงินและ งบประมาณ	$\bar{X}$	(S.D.)	ระดับ ความ คิดเห็น
1. มีงบประมาณสนับสนุนจากมหาวิทยาลัยส่วนกลาง	5.00	0.00	มากที่สุด
2. งบประมาณที่ได้รับมีความเพียงพอต่อการดำเนินงาน	4.70	0.48	มากที่สุด
3. มีการจัดทำคำขอแต่งตั้งงบประมาณในการปฏิบัติงานของฝ่ายไว้เป็นการล่วงหน้า	5.00	0.00	มากที่สุด
4. มีการกำหนดแผนเพื่อเสนอของบประมาณจากส่วนกลาง	3.50	0.92	ปานกลาง
5. มีงบประมาณสำรองในการดำเนินงาน	3.30	1.00	ปานกลาง
รวม	4.30	0.48	มาก

จากตารางที่ 3 ทรัพยากรการบริหารด้านการเงินและงบประมาณ โดยรวมมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.30 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.48 ระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ทรัพยากรการบริหารด้านการเงินและงบประมาณ อยู่ในระดับมากที่สุด 3 รายการ คือ มีงบประมาณสนับสนุนจากมหาวิทยาลัยส่วนกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 5.00 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.00 มีการจัดทำคำขอแต่งตั้งงบประมาณในการปฏิบัติงานของฝ่ายไว้เป็นการล่วงหน้า มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 5.00 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.00 และงบประมาณที่ได้รับมีความเพียงพอต่อการดำเนินงาน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.70 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.48 ตามลำดับ

ตารางที่ 4 แสดงค่าเฉลี่ย $\bar{X}$ และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับทรัพยากรการบริหารด้านสถานที่ อุปกรณ์ และสิ่งอำนวยความสะดวก

ทรัพยากรการบริหารด้านสถานที่ อุปกรณ์และสิ่งอำนวยความสะดวก	$\bar{X}$	(S.D.)	ระดับ ความ คิดเห็น
1. มีอุปกรณ์สำนักงานเพียงพอต่อการ ใช้งาน	4.60	0.52	มากที่สุด
2. มีการจัดเก็บเอกสารและวัสดุ อุปกรณ์อย่างเป็นระบบและเรียบร้อย	4.50	0.71	มาก

ทรัพยากรการบริหารด้านสถานที่ อุปกรณ์และสิ่งอำนวยความสะดวก	$\bar{x}$	(S.D.)	ระดับ ความ คิดเห็น
3. มีการจัดสถานที่ทำงานอย่างเป็น ระเบียบและมีการแยกสัดส่วนที่ชัดเจน	4.40	0.70	มาก
4. อุปกรณ์ภายในศูนย์วิทยาศาสตร์การ กีฬาอยู่ในสภาพพร้อมใช้งาน	4.70	0.48	มากที่สุด
5. มีสิ่งอำนวยความสะดวก เช่น ห้องน้ำ ตู้ล็อกเกอร์ สถานที่จอดรถ เพียงพอต่อความต้องการของ ผู้ใช้บริการ	4.60	0.52	มากที่สุด
รวม	4.56	0.58	มากที่สุด

จากตารางที่ 4 ทรัพยากรด้านการบริหารด้านสถานที่ อุปกรณ์และ
สิ่งอำนวยความสะดวก โดยรวมมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.56 ส่วนเบี่ยงเบน
มาตรฐานเท่ากับ 0.58 ระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณา
เป็นรายข้อ ทรัพยากรด้านการบริหารด้านสถานที่ อุปกรณ์และสิ่งอำนวยความสะดวก
อยู่ในระดับมากที่สุด 3 รายการ คือ อุปกรณ์ภายในศูนย์
วิทยาศาสตร์การกีฬาอยู่ในสภาพพร้อมใช้งาน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.70
ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.48 มีอุปกรณ์สำนักงานเพียงพอต่อการ
ใช้งาน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.60 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.52 และมีสิ่ง
อำนวยความสะดวก เช่น ห้องน้ำ ตู้ล็อกเกอร์ สถานที่จอดรถ เพียงพอต่อ

ความต้องการของผู้ใช้บริการ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.60 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.52 ตามลำดับ

ตารางที่ 5 แสดงค่าเฉลี่ย $\bar{x}$ และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับทรัพยากรการบริหารด้านการจัดการ

ทรัพยากรการบริหารด้านการจัดการ	$\bar{x}$	(S.D.)	ระดับ ความ คิดเห็น
1. มีโครงสร้างบริหารด้านวิชาการ ภายใต้การขึ้นนำจากส่วนกลางของ มหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ	4.80	0.42	มากที่สุด
2. มีการส่งเสริมและสนับสนุนให้มี ผลงานการวิจัยทางด้านวิทยาศาสตร์ การกีฬา อย่างน้อยปีละ 1 เรื่อง	4.10	0.74	มาก
3. มีการจัดโครงสร้างและหน้าที่ รับผิดชอบ ในการทำงาน กำหนด คุณสมบัติของเจ้าหน้าที่ ที่ปฏิบัติงาน ภายในศูนย์วิทยาศาสตร์การกีฬา มหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ วิทยา เขตอ่างทอง	3.90	0.74	มาก

ทรัพยากรการบริหารด้านการจัดการ	$\bar{x}$	(S.D.)	ระดับ ความ คิดเห็น
4. มีการจัดทำคู่มือกฎระเบียบ ในการปฏิบัติงาน ของเจ้าหน้าที่เพื่อยึดถือเป็นแนวทางในการปฏิบัติงาน	3.30	0.78	ปานกลาง
5. มีการยกระดับบุคลากรในกระบวนการเรียนรู้ เพื่อเส้นทางสู่ความก้าวหน้าในอาชีพของบุคลากรสายวิทยาศาสตร์การกีฬา	3.40	1.02	ปานกลาง
รวม	3.90	0.74	มาก

จากตารางที่ 5 ทรัพยากรด้านการจัดการ โดยรวมมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.90 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.74 ระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ทรัพยากรด้านการจัดการ อยู่ในระดับมากที่สุด 1 รายการ คือ มีโครงสร้างบริหารด้านวิชาการ ภายใต้การขึ้นนำจากส่วนกลางของมหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.82 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.42 อยู่ในระดับมาก 2 รายการ คือ มีการส่งเสริมและสนับสนุนให้มีผลงานการวิจัยทางด้านวิทยาศาสตร์การกีฬา อย่างน้อยปีละ 1 เรื่อง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.10 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.74 และมีการจัดโครงสร้างและหน้าที่รับผิดชอบ ในการทำงาน กำหนดคุณสมบัติของเจ้าหน้าที่ ที่ปฏิบัติงานภายในศูนย์วิทยาศาสตร์การกีฬา มหาวิทยาลัยการ

กีฬาแห่งชาติ วิทยาเขตอ่างทอง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.90 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.74 ตามลำดับ

ตอนที่ 3 ระดับความเหมาะสมเกี่ยวกับกระบวนการวงจรการบริหาร ศูนย์วิทยาศาสตร์การกีฬา มหาวิทยาลัย การกีฬาแห่งชาติ วิทยาเขตอ่างทอง กลุ่มผู้ให้ข้อมูลได้แก่ อาจารย์และเจ้าหน้าที่ศูนย์วิทยาศาสตร์การกีฬา มหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ วิทยาเขตอ่างทอง ผลการวิเคราะห์ข้อมูล ดังตารางที่ 6

ตารางที่ 6 แสดงค่าเฉลี่ย $\bar{x}$ และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับกระบวนการวงจรการบริหารด้านการวางแผน

กระบวนการวงจรการบริหาร ด้านการวางแผน	$\bar{x}$	(S.D.)	ระดับ ความ คิดเห็น
1. มีการกำหนดขั้นตอน ระยะการวางแผนให้ สอดคล้องกับระยะเวลาการปฏิบัติงาน	4.60	0.52	มากที่สุด
2. มีการกำหนดยุทธศาสตร์ที่เป็นปัจจัยที่บรรลุ วัตถุประสงค์ในการพัฒนาศูนย์วิทยาศาสตร์การกีฬา มหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ วิทยาเขตอ่างทอง	4.00	0.47	มาก

กระบวนการวงจรการบริหาร ด้านการวางแผน	$\bar{x}$	(S.D.)	ระดับ ความ คิดเห็น
3. มีการกำหนดแผนที่สอดคล้องกับ แผนพัฒนากีฬาแห่งชาติ เพื่อพัฒนา ศูนย์วิทยาศาสตร์การกีฬา มหาวิทยาลัย การกีฬาแห่งชาติ วิทยาเขตอ่างทอง	3.40	0.49	ปานกลาง
4. มีการจัดทำระบบข้อมูลสารสนเทศ นำความรู้ ทางวิทยาศาสตร์การกีฬามา ประยุกต์ใช้ในการพัฒนาศักยภาพ นักกีฬา	3.30	0.90	ปานกลาง
5. มีการกำหนดแผนการด้านสถานที่ อุปกรณ์ เพื่ออำนวยความสะดวก สำหรับการฝึกซ้อมของนักกีฬา	4.30	0.67	มาก
รวม	3.92	0.61	มาก

จากตารางที่ 6 กระบวนการวงจรการบริหารด้านการวางแผน โดยรวม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.92 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.61 ระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ กระบวนการวงจรการบริหารด้านการวางแผน อยู่ในระดับมากที่สุด 1 รายการ คือ มีการกำหนดขั้นตอน ระยะเวลาการวางแผนให้ สอดคล้องกับระยะเวลาการปฏิบัติงาน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.60 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.52 อยู่ในระดับมาก

2 รายการ คือ มีการกำหนดแผนการด้านสถานที่ อุปกรณ์ เพื่ออำนวยความสะดวกสำหรับการฝึกซ้อมของนักกีฬา มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.30 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.67 และมีการกำหนดยุทธศาสตร์ที่เป็นปัจจัยที่บรรลुวัตถุประสงค์ในการพัฒนาศูนย์วิทยาศาสตร์การกีฬา มหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ วิทยาเขตอ่างทอง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.00 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.47 ตามลำดับ

ตารางที่ 7 แสดงค่าเฉลี่ย $\bar{x}$ และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับกระบวนการวงจรการบริหารด้านการปฏิบัติ

กระบวนการวงจรการบริหาร ด้านการปฏิบัติ	$\bar{x}$	(S.D.)	ระดับ ความ คิดเห็น
1. มีการปฏิบัติงานตามแผนและ วัตถุประสงค์ของศูนย์วิทยาศาสตร์การ กีฬา และนโยบายของมหาวิทยาลัย	4.50	0.53	มาก
2. มีการให้บริการด้านการออกกำลังกายและกีฬาเพื่อสุขภาพ แก่สมาชิก ศูนย์วิทยาศาสตร์การกีฬาและ ประชาชนทั่วไป	4.80	0.42	มากที่สุด
3. มีการแบ่งหน้าที่และภาระงานที่ เหมาะสมให้กับเจ้าหน้าที่	4.30	0.67	มาก

กระบวนการตรวจการบริหาร ด้านการปฏิบัติ	$\bar{x}$	(S.D.)	ระดับ ความ คิดเห็น
4. มีการให้บริการเพื่อประโยชน์ด้าน การเรียน การสอนและการวิจัยของ มหาวิทยาลัย	4.60	0.52	มากที่สุด
5. มีการประสานงานกับภาคเอกชนใน การเข้ามาสอนการใช้งานอุปกรณ์แก่นักศึกษา คณะวิทยาศาสตร์การกีฬา	4.80	0.42	มากที่สุด
รวม	4.60	0.51	มากที่สุด

จากตารางที่ 7 กระบวนการตรวจการบริหารด้านการปฏิบัติ โดยรวม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.60 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.51 ระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ กระบวนการตรวจการบริหารด้านการปฏิบัติ อยู่ในระดับมากที่สุด 3 รายการ คือ มีการให้บริการด้านการออกกำลังกายและกีฬาเพื่อสุขภาพ แก่สมาชิกศูนย์วิทยาศาสตร์การกีฬาและประชาชนทั่วไป มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.80 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.42 มีการประสานงานกับภาคเอกชนในการเข้ามาสอนการใช้งานอุปกรณ์แก่นักศึกษา คณะวิทยาศาสตร์การกีฬา มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.80 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.42 และมีการให้บริการเพื่อประโยชน์ด้านการเรียน การสอนและการวิจัยของมหาวิทยาลัย มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.60 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.52 ตามลำดับ

ตารางที่ 8 แสดงค่าเฉลี่ย $\bar{X}$ และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับกระบวนการวงจรการบริหารด้านการตรวจสอบ

กระบวนการวงจรการบริหาร ด้านการตรวจสอบ	$\bar{X}$	(S.D.)	ระดับ ความ คิดเห็น
1. มีการตรวจสอบการปฏิบัติงานด้านการเงินและงบประมาณ	4.80	0.42	มากที่สุด
2. มีการตรวจสอบการปฏิบัติงานทุกขั้นตอนและติดตามความคืบหน้าของงานเป็นระยะ	3.50	1.02	ปานกลาง
3. มีการประเมินผลการปฏิบัติงานตามแผนและวัตถุประสงค์ขององค์กรและนโยบายของมหาวิทยาลัย	4.70	0.48	มากที่สุด
4. มีการกำหนดขั้นตอนและกำกับดูแลการปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่องและเหมาะสม	4.40	0.52	มาก
5. มีการประเมินผลในการให้บริการแก่สมาชิกของศูนย์วิทยาศาสตร์การกีฬา	4.10	0.74	มาก
รวม	4.30	0.63	มาก

จากตารางที่ 8 กระบวนการวงจรการบริหารด้านการตรวจสอบ โดยรวมมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.30 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.63 ระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ กระบวนการวงจรการบริหารด้านการตรวจสอบ อยู่ในระดับมากที่สุด 2 รายการ คือ มีการตรวจสอบการปฏิบัติงานด้านการเงินและงบประมาณ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.80 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.42 และมีการประเมินผลการปฏิบัติงานตามแผนและวัตถุประสงค์ขององค์กรและนโยบายของมหาวิทยาลัย มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.70 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.48 ตามลำดับ

ตารางที่ 9 แสดงค่าเฉลี่ย $\bar{x}$ และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับกระบวนการวงจรการบริหารด้านการนำผลการประเมินมาพัฒนาแผน

กระบวนการวงจรการบริหารด้านการนำผลการประเมินมาพัฒนาแผน	$\bar{x}$	(S.D.)	ระดับ ความ คิดเห็น
1. มีการปรับปรุงแก้ไขขั้นตอนการปฏิบัติงานที่มีข้อบกพร่องอย่างสม่ำเสมอ	4.80	0.42	มากที่สุด
2. มีการพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ความสามารถ สามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ	3.50	1.02	ปานกลาง

กระบวนการวงจรการบริหารด้านการ นำผลการประเมินมาพัฒนาแผน	$\bar{x}$	(S.D.)	ระดับ ความ คิดเห็น
3. มีการวางแผนปรับปรุง ซ่อมบำรุง วัสดุอุปกรณ์ รวมถึงสถานที่และสิ่ง อำนวยความสะดวกต่าง ๆ	4.60	0.52	มากที่สุด
4. มีการวางแผนปรับปรุงการ ปฏิบัติงานที่มีข้อบกพร่องและนำมา พัฒนาปรับเปลี่ยนขั้นตอนการ ดำเนินงาน ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น	3.50	1.02	ปานกลาง
5. มีการปรับเปลี่ยนยุทธศาสตร์ในการ ปฏิบัติงานให้เหมาะสมกับยุคสมัย	3.30	1.00	ปานกลาง
รวม	3.84	0.80	มาก

จากตารางที่ 9 กระบวนการวงจรการบริหารด้านการนำผลการประเมินมาพัฒนาแผน โดยรวมมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.84 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.80 ระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ กระบวนการวงจรการบริหารด้านการนำผลการประเมินมาพัฒนาแผน อยู่ในระดับมากที่สุด 2 รายการ คือ มีการปรับปรุงแก้ไขขั้นตอนการปฏิบัติงานที่มีข้อบกพร่องอย่างสม่ำเสมอ ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.80 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.42 มีการวางแผนปรับปรุง ซ่อมบำรุงวัสดุอุปกรณ์ รวมถึง

สถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.60 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.52 ตามลำดับ

แบบสอบถามชุดที่ 2 สำหรับสมาชิกศูนย์วิทยาศาสตร์การกีฬามหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ วิทยาเขตอ่างทอง ด้านส่วนประสมทางการตลาด

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสมาชิกศูนย์วิทยาศาสตร์การกีฬา มหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ วิทยาเขตอ่างทอง จำนวน 56 คน ผลการวิเคราะห์ข้อมูล ดังตารางที่ 10

ตารางที่ 10 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม	จำนวน	ร้อยละ
1) เพศ		
ชาย	42	75.00
หญิง	14	25.00
รวม	56	100
2) อายุ		
ต่ำกว่า 20 ปี	0	0.00
21 – 30 ปี	14	25.00
31 – 40 ปี	12	21.43
41 – 50 ปี	25	44.64
51 – 60 ปี	5	8.93
60 ปีขึ้นไป	0	0.00
รวม	56	100

ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม	จำนวน	ร้อยละ
3) ระดับการศึกษา		
ต่ำกว่าปริญญาตรี	37	66.07
ปริญญาตรี	15	26.79
ปริญญาโท	4	7.14
ปริญญาเอก	0	0.00
รวม	56	100

จากตารางที่ 10 กลุ่มผู้ให้ข้อมูลเป็นเพศชาย จำนวน 42 คน คิดเป็นร้อยละ 75.00 และเพศหญิง จำนวน 14 คน คิดเป็นร้อยละ 25.00 โดยส่วนใหญ่มีอายุ 41 - 50 ปี จำนวน 25 คน คิดเป็นร้อยละ 44.64 สำหรับระดับการศึกษาของผู้ให้ข้อมูลพบว่า ส่วนใหญ่มีระดับการศึกษาในระดับปริญญาตรี จำนวน 37 คน คิดเป็นร้อยละ 66.07 ตามลำดับ

ตอนที่ 2 ระดับความพึงพอใจเกี่ยวกับส่วนประสมทางการตลาด ศูนย์วิทยาศาสตร์การกีฬา มหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ วิทยาเขตอ่างทอง กลุ่มผู้ให้ข้อมูล สมาชิกศูนย์วิทยาศาสตร์การกีฬา มหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ วิทยาเขตอ่างทอง ผลการศึกษาดังตารางที่ 11

ตารางที่ 11 แสดงค่าเฉลี่ย $\bar{x}$ และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของระดับ
ความคิดเห็นเกี่ยวกับส่วนประสมทางการตลาดด้านผลิตภัณฑ์

ส่วนประสมทางการตลาด ด้านผลิตภัณฑ์	$\bar{x}$	(S.D.)	ระดับ ความ คิดเห็น
1. เจ้าหน้าที่มีความรู้ ความสามารถ ทางด้านวิทยาศาสตร์การกีฬา และการ ให้บริการของเจ้าหน้าที่ มีความสุภาพ เหมาะสม	4.85	0.36	มากที่สุด
2. มีการแบ่งพื้นที่ในการออกกำลังกาย เช่น ห้องเสริมสร้างกล้ามเนื้อ ห้องปั่น จักรยาน ห้องแอโรบิก ห้อง sauna	4.97	0.18	มากที่สุด
3. มีการให้คำแนะนำเกี่ยวกับการใช้ อุปกรณ์และการใช้สถานที่อย่าง เหมาะสม	4.73	0.45	มากที่สุด
4. มีการให้บริการห้อง sauna, สระว่ายน้ำ	4.69	0.47	มากที่สุด
5. มีเครื่องออกกำลังกายที่พร้อมและ เพียงพอในการให้บริการ	4.98	0.15	มากที่สุด
รวม	4.84	0.32	มากที่สุด

จากตารางที่ 11 ส่วนประสมทางการตลาดด้านผลิตภัณฑ์ โดยรวม
มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.84 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.32 ระดับความ

คิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ส่วนประสมทางการตลาดด้านผลิตภัณฑ์ อยู่ในระดับมากที่สุด 5 รายการ คือ มีเครื่องออกกำลังกายที่พร้อมและเพียงพอในการให้บริการ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.98 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.15 มีการแบ่งพื้นที่ในการออกกำลังกาย เช่น ห้องเสริมสร้างกล้ามเนื้อ ห้องปั่นจักรยาน ห้องแอโรบิก ห้อง sauna มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.97 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.18 เจ้าหน้าที่มีความรู้ ความสามารถทางด้านวิทยาศาสตร์การกีฬา และการให้บริการของเจ้าหน้าที่ มีความสุภาพเหมาะสม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.85 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.36 ตามลำดับ

ตารางที่ 12 แสดงค่าเฉลี่ย $\bar{x}$ และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับส่วนประสมทางการตลาดด้านราคา

ส่วนประสมทางการตลาดด้านราคา	$\bar{x}$	(S.D.)	ระดับ ความ คิดเห็น
1. ค่าสมัครสมาชิกและค่าบริการต่างๆ ของศูนย์วิทยาศาสตร์การกีฬา มีความเหมาะสม	4.83	0.38	มากที่สุด
2. อัตราค่าบริการน้ำดื่มภายในศูนย์วิทยาศาสตร์การกีฬา มีความเหมาะสม	4.92	0.28	มากที่สุด
3. มีการลดราคาสมาชิกแรกเข้าหรือลดราคาในวันพิเศษต่าง ๆ	3.92	0.84	มาก

ส่วนประสมทางการตลาดด้านราคา	$\bar{x}$	(S.D.)	ระดับ ความ คิดเห็น
4. อัตราค่าบริการสระว่ายน้ำและ sauna มีความเหมาะสม	4.86	0.35	มากที่สุด
5. ความคุ้มค่าในการเข้าใช้บริการศูนย์ วิทยาศาสตร์การกีฬา	4.90	0.31	มากที่สุด
รวม	4.68	0.43	มากที่สุด

จากตารางที่ 12 ส่วนประสมทางการตลาดด้านราคา โดยรวมมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.68 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.43 ระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ส่วนประสมทางการตลาดด้านผลิตภัณฑ์ อยู่ในระดับมากที่สุด 4 รายการ คือ ความคุ้มค่าในการเข้าใช้บริการศูนย์วิทยาศาสตร์การกีฬา มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.90 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.31 อัตราค่าบริการน้ำดื่มภายในศูนย์วิทยาศาสตร์การกีฬา มีความเหมาะสม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.92 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.28 อัตราค่าบริการสระว่ายน้ำและ sauna มีความเหมาะสม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.86 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.35 ตามลำดับ

ตารางที่ 13แสดงค่าเฉลี่ย $\bar{x}$ และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับส่วนประสมทางการตลาดด้านสถานที่

ส่วนประสมทางการตลาดด้านสถานที่	$\bar{x}$	(S.D.)	ระดับ ความ คิดเห็น
1. สถานที่ออกกำลังกายกว้างขวาง สะดวกสบาย	4.78	0.42	มากที่สุด
2. มีการจัดแบ่งโซนออกกำลังกายได้ อย่างเหมาะสม	4.87	0.34	มากที่สุด
3. มีสถานที่จอดรถเพียงพอ	4.29	0.63	มาก
4. อาคารสถานที่และสนามกีฬามีความ สะอาด	4.64	0.48	มากที่สุด
5. สถานที่เก็บรักษาทรัพย์สินของผู้มา ใช้บริการ มีความปลอดภัย	4.79	0.41	มากที่สุด
รวม	4.67	0.46	มากที่สุด

จากตารางที่ 12 ส่วนประสมทางการตลาดด้านสถานที่ โดยรวมมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.67 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.46 ระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ส่วนประสมทางการตลาดด้านสถานที่ อยู่ในระดับมากที่สุด 4 รายการ คือ มีการจัดแบ่งโซนออกกำลังกายได้อย่างเหมาะสม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.87 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.34 สถานที่เก็บรักษาทรัพย์สินของผู้มาใช้บริการ มีความปลอดภัย

มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.79 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.41 สถานที่ออก
กำลังกายกว้างขวาง สะดวกสบาย มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.78 ส่วนเบี่ยงเบน
มาตรฐานเท่ากับ 0.42 ตามลำดับ

ตารางที่ 14 แสดงค่าเฉลี่ย $\bar{X}$ และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของระดับ
ความคิดเห็นเกี่ยวกับส่วนประสมทางการตลาดด้านการส่งเสริม
การตลาด

ส่วนประสมทางการตลาด ด้านการส่งเสริมการตลาด	$\bar{X}$	(S.D.)	ระดับ ความ คิดเห็น
1. มีการจัดทำป้ายประกาศ ป้ายโฆษณา เพื่อเชิญชวนให้ประชาชนมาใช้บริการ	3.49	0.50	ปานกลาง
2. มีกิจกรรมการออกกายที่ หลากหลาย	4.45	0.50	มาก
3. มีการประชาสัมพันธ์กิจกรรมและ ข่าวสารให้กับสมาชิกได้รับทราบอย่างทั่วถึง	4.33	0.68	มาก
4. จัดทำป้ายและสื่อต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับ การออกกำลังกายและกีฬาอย่างทันสมัย	4.03	0.64	มาก
5. มีการจัดทำใบปลิวและแผ่นพับแสดง รายละเอียดของการให้บริการและราคา ของการสมัครเป็นสมาชิก	3.40	0.52	ปานกลาง
รวม	4.26	0.64	มาก

จากตารางที่ 14 ส่วนประสมทางการตลาดด้านการส่งเสริมการตลาด โดยรวมมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.26 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.64 ระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ส่วนประสมทางการตลาดด้านการส่งเสริมการตลาด อยู่ในระดับมาก 3 รายการ คือ มีกิจกรรมการออกกกำลังกายที่หลากหลาย มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.45 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.50 มีการประชาสัมพันธ์กิจกรรมและข่าวสารให้กับสมาชิกได้รับทราบอย่างทั่วถึง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.33 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.68 จัดทำป้ายและสื่อต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการออกกกำลังกายและกีฬาอย่างทันสมัย มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.03 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.64 ตามลำดับ

5. อภิปรายผลการวิจัย

5.1 เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารจัดการศูนย์วิทยาศาสตร์การกีฬา มหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ วิทยาเขตอ่างทอง ประกอบไปด้วย ทรัพยากรการบริหารและกระบวนการวงจรการบริหาร จากการศึกษาพบว่า

1) ทรัพยากรการบริหาร ระดับความคิดเห็นโดยรวมมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.32$) อยู่ในระดับมาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดคือ ทรัพยากรการบริหารด้านสถานที่ อุปกรณ์และสิ่งอำนวยความสะดวก ($\bar{X} = 4.56$) อยู่ในระดับมากที่สุด สอดคล้องกับงานวิจัยของ พรพิมล รุ่งเรืองศิลป์, ปัญญา สังขวดี, ขจรศักดิ์ รุ่งประพันธ์ และพงษ์เอก สุกใส (2561) ผลการวิจัย ผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 75 คน ส่วนใหญ่เป็นเพศชายและไม่มีความรู้ในการศึกษาในสาขาวิชาพลศึกษา/สาขาวิทยาศาสตร์การกีฬา หรือสาขา

อื่นที่เกี่ยวข้อง ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพปัญหาการจัดการกิจกรรมทางกายของนักศึกษาในมหาวิทยาลัยราชภัฏภาคเหนือ ด้านบุคลากร มีสภาพการจัดการอยู่ในระดับปานกลาง ด้านงบประมาณ มีสภาพการจัดการอยู่ในระดับปานกลาง ด้านวัสดุ อุปกรณ์ สถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวก มีสภาพการจัดการอยู่ในระดับปานกลาง และด้านการจัดการ มีสภาพการจัดการอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งมีรายละเอียดแต่ละด้านดังนี้

1.1) ทรัพยากรการบริหารด้านบุคลากร ระดับความคิดเห็นโดยรวม มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.50$) อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ บุคลากรมีความรู้ ความสามารถ ในงานที่ได้รับมอบหมาย ($\bar{X} = 4.80$) อยู่ในระดับมากที่สุด สอดคล้องกับ ชีวิน อ่อนละอ, สุขชาติ บางวิเศษ, กานนท์ แสนภา และวัฒนะ นุตทัศน์ (2563) กล่าวว่า รูปแบบการพัฒนาการบริหารจัดการกีฬาขององค์การบริหารปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดขอนแก่น ต้องมีองค์ประกอบเกี่ยวกับปัจจัยป้อนเข้าประกอบด้วย ด้านนโยบายที่ต้องให้ความสอดคล้องกับภารกิจ และอำนาจหน้าที่โดยตรง เพื่อให้เกิดความรวดเร็วในการดำเนินการด้านบุคลากร เพื่อให้มีการประสานงานกับหน่วยงานอื่น ๆ โดยข้อค้นพบของผู้วิจัยให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมเป็นปัจจัยที่สำคัญที่สุด

1.2) ทรัพยากรการบริหารด้านการเงินและงบประมาณ ระดับความคิดเห็นโดยรวม มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.30$) อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ มีงบประมาณสนับสนุนจากมหาวิทยาลัยส่วนกลาง ($\bar{X} = 5.00$) และมีการจัดทำขอแต่งตั้งงบประมาณในการปฏิบัติงานของฝ่ายไว้เป็นการล่วงหน้า ($\bar{X} = 5.00$) สอดคล้องกับ

บงกช จันทรสุขวงศ์ (2562) จากการศึกษารูปแบบการจัดการกีฬาเพื่อความ เป็นเลิศในโรงเรียนกีฬา พบว่า งบประมาณ ประกอบด้วย รายได้, รายจ่าย, การบริหารจัดการ งบประมาณ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะโรงเรียนกีฬา มีงบประมาณ ที่ได้จากต้นสังกัด เงินทุนจากแหล่ง ภายนอกที่ให้การสนับสนุน ทั้งจาก องค์การภาครัฐและเอกชน ค่าตอบแทนจากการใช้สถานที่ วัสดุ อุปกรณ์ และ สิ่งอำนวยความสะดวก และโรงเรียนกีฬามีรายจ่าย คือ งบลงทุนด้านสถานที่ และ สิ่งอำนวยความสะดวก งบประมาณด้านสาธารณูปโภค ค่าจ้าง ค่าตอบแทนบุคลากร งบดำเนินการพัฒนานักกีฬา

1.3) ทรัพยากรการบริหารด้านสถานที่ อุปกรณ์และสิ่ง อำนวยความสะดวก ระดับความคิดเห็นโดยรวม มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$ = 4.56) อยู่ใน ระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ อุปกรณ์ ภายในศูนย์วิทยาศาสตร์การกีฬาอยู่ในสภาพพร้อมใช้งาน ($\bar{X}$ = 4.70) สอดคล้องกับ พรพิมล รุ่งเรืองศิลป์ (2560) ซึ่งได้ศึกษาการพัฒนารูปแบบ การ จัดการกีฬาเพื่อสุขภาพในมหาวิทยาลัยราชภัฏ พบว่า ด้านวัสดุ อุปกรณ์ สถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวกควรจะมีการจัดสถานที่ อุปกรณ์และสิ่ง อำนวยความสะดวกต่าง ๆ ให้มีมาตรฐาน มีความ ปลอดภัยในการใช้งานมี การจัดและดำเนินการที่เหมาะสมและเพียงพอ ซึ่งจะช่วยในการปฏิบัติงาน ด้านกีฬาเพื่อสุขภาพเกิดความพร้อม และประสิทธิภาพสอดคล้องกับ เป้าหมาย และวัตถุประสงค์ ของงานด้านกีฬาเพื่อสุขภาพมากยิ่งขึ้น

1.4) ทรัพยากรการบริหารด้านการจัดการ ระดับความ คิดเห็นโดยรวม มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$ = 4.39) อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นราย ข้อ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ มีโครงสร้างบริหารด้านวิชาการภายใต้การชี้นำ

จากส่วนกลางของมหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ ($\bar{X} = 4.80$) สอดคล้องกับ จตุรงค์ เหมรา และคณะ (2560) ได้สังเคราะห์ตัวบ่งชี้ความสำเร็จ ยุทธศาสตร์ของศูนย์กีฬาเพื่อความเป็นเลิศในสถาบันการพลศึกษา พร้อมทั้ง ระบุองค์ประกอบร่วมที่อธิบายความสัมพันธ์ ระหว่างตัวบ่งชี้ความสำเร็จ ยุทธศาสตร์ของศูนย์กีฬาเพื่อความเป็นเลิศในสถาบันการพลศึกษา และ ตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างขององค์ประกอบความสำเร็จ ยุทธศาสตร์ของศูนย์กีฬาเพื่อ ความเป็นเลิศในสถาบันการพลศึกษา ผลการ วิเคราะห์องค์ประกอบพบว่า ตัวบ่งชี้ทั้งหมดสามารถจัด กลุ่มเข้า องค์ประกอบได้จำนวน 9 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) การส่งเสริม สนับสนุนและ การจูงใจ 2) ความพร้อมของนักกีฬา 3) การบริหารจัดการองค์กร 4) วิทยาศาสตร์การกีฬา 5) สถานที่ อุปกรณ์และสิ่งอำนวยความสะดวก 6) ผู้ฝึกสอน/ผู้เชี่ยวชาญกีฬา 7) การคัดเลือกนักกีฬา 8) การฝึกซ้อม และ 9) การจัดประสบการณ์ในการแข่งขัน ผลการตรวจสอบเชิงโครงสร้างของ องค์ประกอบความสำเร็จ ยุทธศาสตร์ของศูนย์กีฬาเพื่อความเป็นเลิศ ในมหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ พบว่าโครงสร้าง องค์ประกอบทั้ง 9 องค์ประกอบ มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์

2) กระบวนการวางจรรยาบรรณ ระดับความคิดเห็น โดยรวม มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.17$) อยู่ในระดับมาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดคือ กระบวนการวางจรรยาบรรณด้านการปฏิบัติ ($\bar{X} = 4.60$) อยู่ในระดับมากที่สุด สอดคล้องกับ วุฒิวัฒน์ ฐิติจรสธนโชติ, ประเพศ ไกรจันทร์ และ ทวีศักดิ์ รูปสิงห์ (2564) กล่าวว่า การดำเนินการของธุรกิจพัฒนาจะเน้นการ ให้บริการเป็นหลัก คนในองค์กรต้องมีทัศนคติไปในทางเดียวกัน ให้บริการดี

รวมไปถึงเครื่องมือ อุปกรณ์ในการบริหารต้องมีความพร้อมและได้มาตรฐาน ผลการศึกษาพบว่า ความคิดเห็นด้านการดำเนินการจัดการในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ประกอบด้วย รูปแบบกลยุทธ์ของธุรกิจฟิตเนส ด้านการจัดการบุคคลเข้า การดำเนินการเพื่อให้เกิดความยั่งยืน การบริหารจัดการสมาชิกกลุ่มธุรกิจฟิตเนส และรูปแบบการบริหารองค์กรของผู้บริหาร

2.1) กระบวนการวางแผนการบริหารด้านการวางแผนระดับความคิดเห็นโดยรวม มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 3.92$) อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ มีการกำหนดขั้นตอน ระยะเวลาการวางแผน ให้สอดคล้องกับระยะเวลาการปฏิบัติงาน ($\bar{X} = 4.60$) สอดคล้องกับ ปทุมพร ศรีอิสาน (2560) ที่ศึกษารูปแบบการส่งเสริมการออกกำลังกายและเล่นกีฬาเพื่อมวลชน พบว่า รูปแบบการส่งเสริมการออกกำลังกายและเล่นกีฬา ของชุมชน ทั้ง 5 ด้าน ได้แก่ ด้านการวางแผนงบประมาณ ด้านความรู้ ด้านสถานที่และอุปกรณ์ที่ครบ ด้านบุคลากรสนับสนุน ให้บริการในการสนับสนุนการมีส่วนร่วม และด้านกิจกรรมที่มีความต่อเนื่อง ถือเป็นส่วนสำคัญอย่างยิ่งในการส่งเสริมการออกกำลังกายและเล่นกีฬาของชุมชน

2.2) กระบวนการวางแผนการบริหารด้านการปฏิบัติระดับความคิดเห็นโดยรวม มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.60$) อยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ มีการให้บริการด้านการออกกำลังกายและกีฬาเพื่อสุขภาพ แก่สมาชิกศูนย์วิทยาศาสตร์การกีฬาและประชาชนทั่วไป ($\bar{X} = 4.80$) และมีการประสานงานกับภาคเอกชนในการเข้ามาสอนการใช้งานอุปกรณ์แก่นักศึกษา คณะวิทยาศาสตร์การกีฬา ($\bar{X} = 4.80$) สอดคล้องกับ รัชณี ขวัญบุญจันทร์ (2551 อ้างถึงใน

บกข จันทรสุวงศ์, 2562) ได้กล่าวถึง องค์ประกอบต่าง ๆ ในการที่จะพัฒนากีฬาในการแข่งขันจนประสบความสำเร็จสู่ความเป็นเลิศได้นั้นจะประกอบด้วย ด้านพัฒนาความสามารถตัวนักกีฬาหรือผู้เล่น ด้านการพัฒนาบุคลากร ด้านสถานที่ อุปกรณ์และสิ่งอำนวยความสะดวก ด้านการจัดการแข่งขัน ด้านการมีส่วนร่วมและปลูกกระแสค่านิยมทางการกีฬา ด้านการนำวิทยาศาสตร์การกีฬามาประยุกต์ใช้ และด้านองค์กรรับผิดชอบองค์กรที่รับผิดชอบ ด้านการกีฬาจะต้องให้ความสำคัญ และมี การทำงานที่เชื่อมโยงเป็นระบบ ตั้งแต่ระบบโรงเรียน สโมสร สมาคมกีฬาจังหวัด สมาคมกีฬาแห่งประเทศไทย รวมทั้งองค์กรส่งเสริมการกีฬา ได้แก่ กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา จะต้องมีส่วนร่วม ในการวางแผนและพัฒนา และการจัดกิจกรรมส่งเสริมกีฬาเพื่อความเป็นเลิศในทุกระดับ

2.3) กระบวนการวางแผนการบริหารด้านการตรวจสอบระดับความคิดเห็นโดยรวม มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$ = 4.00) อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ มีการตรวจสอบการปฏิบัติงานด้านการเงินและงบประมาณ ($\bar{X}$ = 4.80) สอดคล้องกับ สราวุฒิ พงษ์พิพัฒน์, ประกรณ์ ตัญศรี และณัชชาจารย์ โรจน์วัฒนดิษฐ์ (2560) พบว่า ศูนย์กีฬาและศูนย์วิทยาศาสตร์การกีฬา ในมหาวิทยาลัยมีการกำหนดแผนงาน องค์กรได้มีการคาดการณ์ กำหนดนโยบายแผนกลยุทธ์ให้สอดคล้องกับนโยบายของมหาวิทยาลัย ผู้บริหารให้ความสำคัญกับการติดตามงานเป็นระยะ และได้มีการกำหนดขอบเขตเรื่องของระยะเวลา รวมถึงควบคุมการปฏิบัติงานอย่างเหมาะสม

2.4) กระบวนการวงจรการบริหารด้านการนำผลการ

ประเมิน มาพัฒนาแผน ระดับความคิดเห็นโดยรวม มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$ = 3.84) อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ มีการปรับปรุงแก้ไขขั้นตอนการปฏิบัติงานที่มีข้อบกพร่องอย่างสม่ำเสมอ ($\bar{X}$ = 4.80) สอดคล้องกับ รายงานการวิจัยการติดตามประเมินผลแผนพัฒนาจังหวัด ลำพูน (2563) การนำแผนพัฒนาและแผนปฏิบัติการจังหวัดสู่การปฏิบัติ การกำกับติดตามและประเมินผล มีการประเมินผลอยู่ในระดับมากขึ้นไป และผ่านเกณฑ์การประเมินตามที่กำหนด เมื่อพิจารณาในแต่ละด้าน มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากขึ้นไปในทุกด้าน โดยด้านการนำแผนพัฒนา และแผนปฏิบัติการจังหวัดสู่การปฏิบัติ รายการที่มีความเหมาะสมต่ำสุด คือ นำแผนหรือแนวทางที่กำหนดไว้มาใช้ในการดำเนินงานเพื่อให้บรรลุ เป้าหมาย และด้านการกำกับติดตามและประเมินผล รายการที่มีความเหมาะสมสูงสุด คือ มีการนำผลการประเมินแผนพัฒนาและแผนปฏิบัติการของหน่วยงานมาวิเคราะห์ เพื่อใช้เป็นแนวทางในการกำหนด ยุทธศาสตร์และแผนปฏิบัติการในปีถัดไป และรายการที่มีความเหมาะสมต่ำสุดคือ มีการกำกับติดตามความก้าวหน้าของการดำเนินงานอย่างสม่ำเสมอ

5.2 เพื่อศึกษาความพึงพอใจของสมาชิกศูนย์วิทยาศาสตร์การกีฬา มหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ วิทยาเขตอ่างทอง ผลการศึกษา ดังนี้

1) ส่วนประสมทางการตลาด ระดับความคิดเห็นโดยรวม มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$ = 4.61) อยู่ในระดับมากที่สุด ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ส่วนประสมทางการตลาดด้านผลิตภัณฑ์ ($\bar{X}$ = 4.84) อยู่ในระดับมากที่สุด สอดคล้องกับงานวิจัยของ อภิขญา ฐานโชติ (2562) ศึกษาปัจจัยส่วนประสม

ทางการตลาดที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกใช้สถานออกกำลังกายเพื่อสุขภาพพบว่า ระดับความสำคัญของส่วนประสมทางการตลาดที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกใช้สถานออกกำลังกายเพื่อสุขภาพในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน มีค่าเฉลี่ยของระดับความสำคัญมากที่สุด 3 อันดับแรก ได้แก่ ด้านบุคลากร รองลงมา คือ ด้านผลิตภัณฑ์ และด้านช่องทางการจัดจำหน่าย ตามลำดับ ส่วนรายด้านที่มีค่าเฉลี่ยของระดับความสำคัญน้อยที่สุด คือ ด้านการส่งเสริมการตลาด และสามารถพยากรณ์การตัดสินใจเลือกใช้สถานออกกำลังกายเพื่อสุขภาพ

1.1) ส่วนประสมทางการตลาดด้านผลิตภัณฑ์ ระดับความคิดเห็นโดยรวม มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.84$) อยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ มีเครื่องออกกำลังกายที่พร้อมและเพียงพอในการให้บริการ ($\bar{X} = 4.98$) สอดคล้องกับ เมธาพัฒน์ เดชะเศรษฐศิริ (2561) ที่พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจใช้บริการฟิตเนสเซ็นเตอร์ของคนกรุงเทพฯ คือ ปัจจัยด้านลักษณะการนำเสนอทางกายภาพ และปัจจัยด้านบุคคล ปัจจัยอื่น ๆ ไม่ส่งผล สำหรับปัจจัยด้านประชากรศาสตร์ เพศ อายุ ระดับรายได้ที่แตกต่างกัน ส่งผลต่อการตัดสินใจใช้บริการฟิตเนสเซ็นเตอร์แตกต่างกัน มีเพียงระดับการศึกษาที่ไม่ส่งผลต่อการตัดสินใจ

1.2) ส่วนประสมทางการตลาดด้านราคา ระดับความคิดเห็นโดยรวม มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.68$) อยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ อัตราค่าน้ำบริการดื่มภายในศูนย์วิทยาศาสตร์การกีฬา มีความเหมาะสม ($\bar{X} = 4.92$) สอดคล้องกับ ปารามิ

นทร์ พลอดภัย (2565) ได้ศึกษา ปัจจัยส่วนประสมการตลาดด้านราคาของผู้ตัดสินใจเข้าชมฟุตบอลไทยพรีเมียร์ลีกในสนามกีฬากลาง พบว่า ผู้ตัดสินใจเข้าชมฟุตบอลไทยพรีเมียร์ลีกในสนามกีฬากลาง ให้ความสำคัญกับราคาตั๋วเข้าชมการแข่งขัน มีความเหมาะสมมากที่สุด รองลงมาคือ ค่าใช้จ่ายในการเข้าชมการแข่งขันในสนามเหย้าสูงกว่าสนามอื่น ๆ และค่าอาหาร เครื่องดื่ม สำหรับการบริการภายในสนาม

1.3) ส่วนประสมทางการตลาดด้านสถานที่ ระดับความคิดเห็นโดยรวม มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.67$) อยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ สถานที่เก็บรักษาทรัพย์สินของผู้มาใช้บริการมีความปลอดภัย ($\bar{X} = 4.79$) สอดคล้องกับ ดาวเดือน อินต๊ะชะ, พิมพ์พิศา จันทรมณี และภูติส เหล็งพั่ง (2565) ที่ศึกษาปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยว ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ปัจจัยที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ สถานที่ท่องเที่ยวมีสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ เช่น ห้องน้ำ ถังขยะ ป้ายบอกทางตามจุดต่าง ๆ เพียงพอ รองลงมาคือ สถานที่ท่องเที่ยว/ที่พัก มีบริการจองล่วงหน้าได้ทางโทรศัพท์หรือผ่านระบบ Internet การจำหน่ายบัตร/ตั๋วเข้าชมสถานที่ท่องเที่ยว สะดวกง่าย และบริการรวดเร็ว

1.4) ส่วนประสมทางการตลาดด้านการส่งเสริมการตลาด ระดับความคิดเห็นโดยรวม มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.26$) อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ มีกิจกรรมการออกกำลังกายที่หลากหลาย ($\bar{X} = 4.79$) สอดคล้องกับ รวมศักดิ์ แซ่เฮง (2561) ที่ได้ศึกษาปัจจัยส่วนประสมการตลาดบริการที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อชุดกีฬา ผู้ตอบ

แบบสอบถามส่วนใหญ่มีพฤติกรรมการตัดสินใจซื้อชุดกีฬาในด้านภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ผู้บริโภคได้ให้ความสำคัญด้านผลิตภัณฑ์ ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย ด้านการนำเสนอ ลักษณะทางกายภาพ ด้านบุคลากรหรือพนักงาน ด้านกระบวนการ ด้านราคา และด้านการส่งเสริมการตลาด

6. ข้อเสนอแนะ

6.1 ควรทำการสัมภาษณ์รองอธิการบดีประจำวิทยาเขต หัวหน้าศูนย์วิทยาศาสตร์การกีฬาและผู้บริหารวิทยาเขตเพิ่มเติม เพื่อให้ได้ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพและปัญหาการบริหารจัดการที่ครอบคลุมและชัดเจนมากยิ่งขึ้น

6.2 ควรมีการศึกษาปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด (7Ps) เพิ่มเติมเพื่อนำข้อมูลที่ได้จากการวิจัยไปใช้ในการวางแผนพัฒนาและปรับปรุงการให้บริการ ให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้มาใช้บริการ

7. เอกสารอ้างอิง

กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา. (2560). *แผนพัฒนาการกีฬาแห่งชาติ ฉบับที่ 6 พ.ศ.2560-2564*. สืบค้นเมื่อ 12 กันยายน 2566, จาก https://www.mots.go.th/ewt_dl_link.php?nid=8408

กลุ่มงานยุทธศาสตร์ และข้อมูลเพื่อการพัฒนาจังหวัด สำนักงานจังหวัดลำพูน. (2563). *รายงานการวิจัยการติดตามประเมินผลแผนพัฒนาจังหวัด ลำพูน (พ.ศ. 2561-2565) ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2563*. สืบค้น

- เมื่อ 5 ตุลาคม 2566, จาก <https://www.lamphun.go.th/uploads/19/2021-04/74f739b87d462cf6418c82513973918c.pdf>
- จตุรงค์ เหมรา, โกศล รอดมา, ศรีประไพ อินทร์ชัยเทพ, อุมารณณ์ คงอุไร และยุทธพงษ์ เรืองจันทร์. (2560). การพัฒนาตัวบ่งชี้ความสำเร็จ ยุทธศาสตร์ของศูนย์กีฬาเพื่อความเป็นเลิศในสถาบันการพลศึกษา. *วารสารวิชาการ สถาบันการพลศึกษา*. 9(3), 1-12.
- ชีวิน อ่อนละออ, สุชาติ บางวิเศษ, กานนท์ แสนภาก, สุกิจจา จันทะชุม และวัณณะ นุตทัศน์. (2563). การพัฒนารูปแบบการบริหาร จัดการกีฬาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดขอนแก่น. *วารสารวิทยาลัยบัณฑิตเอเชีย*. 10(2), 161-169.
- ดาวเดือน อินตะชะ, พิมพ์พิศา จันทร์มณี และภูติส เหลืองพั้ง. (2565). ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการท่องเที่ยว ของนักท่องเที่ยวที่เดินทางเข้ามาเที่ยวในจังหวัดลำปาง. *วารสาร มหาคุฬานาครทรรศน์*. 9(6). 173-187.
- บงกช จันทรสุขวงศ์. (2562). รูปแบบการจัดการกีฬาเพื่อความเป็นเลิศใน โรงเรียนกีฬา สังกัดมหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติกระทรวงการ ท่องเที่ยวและกีฬา. [วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต]. สาขาวิชา การจัดการกีฬา มหาวิทยาลัยนเรศวร. พิษณุโลก.
- ปทุมพร ศรีอิสาน. (2560). รูปแบบการส่งเสริมการออกกำลังกายและเล่น กีฬา เพื่่อมวลชนในชุมชนเขตเทศบาลนครอุดรธานี ตามยุทธศาสตร์ที่ 2 แผนพัฒนาการกีฬาแห่งชาติฉบับที่ 5 (2555-

2559). อุดรธานี: มหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ วิทยาเขต อุดรธานี.

ปารามินทร์ พลอดภัย. (2565). *ปัจจัยส่วนผสมทางการตลาดที่มีผลต่อการตัดสินใจเข้าชมฟุตบอลไทยพรีเมียร์ลีกในสนามกีฬากลางจังหวัดสุพรรณบุรีของแฟนบอลทีมสุพรรณบุรีเอฟซี*. [ปริญญานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต]. สาขาวิชาการจัดการกีฬาและนันทนาการ คณะพลศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ปทุมธานี.

พรพิมล รุ่งเรืองศิลป์. (2560). *การพัฒนารูปแบบการจัดการกีฬาเพื่อสุขภาพในมหาวิทยาลัยราชภัฏ*. [วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต]. มหาวิทยาลัยนเรศวร. พิษณุโลก.

พรพิมล รุ่งเรืองศิลป์, ปัญญา สังขวดี, ขจรศักดิ์ รุ่งประพันธ์ และ พงษ์เอก สุขใส. (2561). สภาพปัญหาการจัดการกีฬาเพื่อสุขภาพในมหาวิทยาลัยราชภัฏ. *วารสารมนุษยสังคมสาร*. 16(1), 449-464.

เมธาพัฒน์ เดชะเศรษฐศิริ. (2561). *ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการฟิตเนสเซ็นเตอร์ของคนกรุงเทพฯ*. [สารนิพนธ์การจัดการมหาบัณฑิต]. วิทยาลัยการจัดการ มหาวิทยาลัยมหิดล. นครปฐม.

รวมศักดิ์ แซ่เฮง. (2561). *ปัจจัยส่วนประสมการตลาดบริการที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อชุดกีฬาในอำเภอหาดใหญ่จังหวัดสงขลา*. [วิทยานิพนธ์ปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต]. มหาวิทยาลัยหาดใหญ่. สงขลา.

- วุฒิวรรณัฐ จิตจิรสถนโชติ, ประเพศ ไกรจันทร์ และทวีศักดิ์ รูปสิงห์. (2564). สภาพปัญหาการจัดการกีฬาเพื่อสุขภาพในมหาวิทยาลัยราชภัฏ. *วารสารวิชาการ รมยสาร*. 16(2), 449-464.
- สราวุฒิ พงษ์พิพัฒน์, ประกรณ์ ต้อยศรี และณัชชาจารย์ โรจน์วัฒนดิษฐ์. (2560). การบริหารจัดการศูนย์กีฬาและวิทยาศาสตร์การกีฬาในมหาวิทยาลัย. *ศึกษาศาสตร์สาร มหาวิทยาลัยเชียงใหม่*. 1(2), 52-61.
- อภิษฎา ฐานโชติ. (2562). ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการสถานประกอบกิจการด้านการออกกำลังกายเพื่อสุขภาพ. [วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต]. สาขาการจัดการกีฬา มหาวิทยาลัยนเรศวร. พิษณุโลก.

ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการป้องกันโรค
และภัยสุขภาพของนักท่องเที่ยว ที่เดินทางมาพักที่เกาะหลีเป๊ะ
ตำบลเกาะสาหร่าย อำเภอเมือง จังหวัดสตูล
FACTORS RELATED TO DISEASE PREVENTION BEHAVIOR
AND HEALTH HAZARDS OF TOURISTS TRAVELING TO
STAY AT KOH LIPE, KOH SARAI SUBDISTRICT,
MUEANG DISTRICT, SATUN PROVINCE

ปัทมญา แก้วคงนวล^{1*}, ขนิษฐา เกิดศรี² และอรรถชัย มาสิ³
Patinya Keawkongnual^{1*}, Khanitta Kerd Sri² and Atachai Masik³

Received date: October 12, 2023

Revised date: February 13, 2024

Revised date: February 14, 2024

¹ พยาบาลวิชาชีพชำนาญการสำนักงานป้องกันควบคุมโรคที่ 12 จังหวัดสงขลา

² นักวิชาการสถิติชำนาญการสำนักงานป้องกันควบคุมโรคที่ 12 จังหวัดสงขลา

³ นักวิชาการปฏิบัติการสำนักงานป้องกันควบคุมโรคที่ 12 จังหวัดสงขลา

* Corresponding author, E-mail: lookpat_patinya@windowslive.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาเชิงวิเคราะห์แบบภาคตัดขวาง มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาพฤติกรรมการป้องกันโรคและภัยสุขภาพ ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยนำ ปัจจัยเอื้อ ปัจจัยเสริมกับพฤติกรรมสุขภาพ และการทำนายพฤติกรรมสุขภาพของนักท่องเที่ยว กลุ่มตัวอย่างได้แก่นักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางมาพักที่เกาะหลีเป๊ะ จังหวัดสตูล จำนวน 400 คน ซึ่งได้จากการสุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ โดยใช้เครื่องมือในการวิจัยเป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นจากกรอบแนวคิด Precede Model ประกอบด้วย ปัจจัยนำ ปัจจัยเอื้อ ปัจจัยเสริม และพฤติกรรมการป้องกันโรคและภัยสุขภาพ

ผลการวิจัยพบว่า 1) กลุ่มตัวอย่าง มีพฤติกรรมการป้องกันโรคและภัยสุขภาพที่เหมาะสม ปฏิบัติทุกครั้ง ร้อยละ 70.5 โดยเฉพาะพฤติกรรม การป้องกันตนเองขณะเดินทางทางน้ำมีการสวมเสื้อชูชีพทุกครั้งขณะเดินทาง ร้อยละ 69.5 2) ปัจจัยนำ ได้แก่ ความรู้เรื่องโรคและภัยสุขภาพ ทักษะการรู้โรคและภัยสุขภาพ การรับรู้ความรุนแรงของโรคและภัยสุขภาพ การรับรู้โอกาสเสี่ยงต่อการเกิดโรค ปัจจัยเอื้อ ได้แก่ การเข้าถึงแหล่งบริการด้านเวชศาสตร์การเดินทาง การเข้าถึงกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันโรคและภัยสุขภาพ ปัจจัยเสริม ได้แก่ การได้รับคำแนะนำจากเจ้าหน้าที่ภาครัฐ การได้รับข้อมูลข่าวสาร มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรม การป้องกันโรค และ ภัยสุขภาพอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($r = .22, .26, .19, .18, .20, .33, .33, .33$ $p < .001$) 3) ความสามารถในการทำนายของปัจจัยนำ ปัจจัยเอื้อและปัจจัยเสริม พบว่า ทุกปัจจัยมีความสามารถในการทำนายพฤติกรรมการป้องกันโรค

และภัยสุขภาพอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 เช่น การเข้าถึงกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันโรคและภัยสุขภาพ จะมีพฤติกรรม การป้องกันโรคและภัยสุขภาพมากกว่าการเข้าไม่ถึงกฎหมาย ที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันโรคและภัยสุขภาพ 4.79 เท่า

จากผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยนำ ปัจจัยเอื้อ และปัจจัยเสริม ต่างมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการป้องกันโรคและภัยสุขภาพของนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาพักที่เกาะหลีเป๊ะ หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลเกาะหลีเป๊ะ เทศบาลตำบลเกาะหลีเป๊ะ ควรให้การสนับสนุนปัจจัยต่าง ๆ ให้สามารถเข้าถึงนักท่องเที่ยวมากยิ่งขึ้น เช่น จัดทำเอกสารแผ่นพับ โปสเตอร์ หรือวิธีการให้ความรู้ในรูปแบบสื่อ อิเล็กทรอนิกส์ เพื่อให้นักท่องเที่ยวสามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเองและควรจัดอบรมให้ความรู้แก่เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง เช่น พนักงานประจำเรือ อย่างสม่ำเสมอ เพื่อให้สามารถถ่ายทอดความรู้ในการป้องกันโรคและภัยสุขภาพให้แก่ นักท่องเที่ยวได้อย่างถูกต้องและทันกับสถานการณ์โรค

คำสำคัญ : พฤติกรรมการป้องกันโรคและภัยสุขภาพ, ปัจจัยนำ ปัจจัยเอื้อ ปัจจัยเสริม, นักท่องเที่ยว

Abstract

This research is an analytical cross-sectional study with the objective of studying disease prevention behavior and health hazards, the relationship between predisposing factors, enabling factors, reinforcing factors and health behavior of tourists.

The study sample consisted of 400 Thai tourists staying at Koh Lipe, Satun Province which was obtained from accidental sampling. The research tool used was a questionnaire developed from the Precede Model framework, consisting of predisposing factors, enabling factors, reinforcing factors and disease prevention behavior and health hazards.

The results of the research showed: 1) 70.5% of the tourists had appropriate disease prevention and health hazard behaviors every practice, especially self-protection behaviors whilst travelling on water, 69.5% of the tourists always wore a life jacket. 2) Predisposing factors: Knowledge about disease and health hazards, Attitudes about disease and health hazards, Perception of severity of disease and health hazards, Perceived risk of disease, Enabling factors: Access to travel medicine services, Access to laws related to disease prevention and health hazards, Reinforcing factors: Receiving advice from government officials, Receiving information has a relationship with disease prevention behavior and health hazards with statistical significance. ($r = .22, .26, .19, .18, .20, .33, .33, .33$ $p < .001$) 3) Predisposing factors, Enabling factors, and reinforcing factors can provide significant control of disease prevention and health hazard behaviors, with the statistical significance at $p < 0.05$ with

access to health regulations and information related to disease prevention and health hazards, tourists are 4.79 times as likely to engage in healthy behaviors.

According to the study findings, predisposing factors, enabling factors and reinforcing factors are related to the disease prevention behavior and health hazards of tourists traveling to stay at Koh Lipe. Related agencies such as Koh Lipe Subdistrict Health Promoting Hospital and Koh Lipe Subdistrict Municipality should support various factors to reach more tourists, e.g. creating documents, brochures or posters or providing knowledge in electronic media so that tourists can learn by themselves. Training should be organized regularly to provide knowledge to relevant officials such as ship crews to transfer knowledge on disease prevention and health hazards to tourists correctly and in time with the disease situation.

Keywords: Disease prevention behavior and health hazards,
Factors related to health behavior, Predisposing factors
Enabling factors Reinforcing factors, Tourist

1. บทนำ

การคมนาคมที่สะดวกรวดเร็วในยุคโลกาภิวัตน์ส่งผลให้มีจำนวนผู้เดินทางทั้งในประเทศและต่างประเทศ เพิ่มขึ้นมากกว่าในอดีต ซึ่งการเดินทางและท่องเที่ยวแต่ละครั้งอาจมีความเสี่ยงต่อสุขภาพ ไม่ว่าจะเป็นความเสี่ยงจากการเดินทางโดยยานพาหนะทั้งทางบก ทางน้ำ และทางอากาศ หรือจากการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมตลอดจนการติดเชื้อโรคระหว่างการเดินทาง ปัญหาสุขภาพเหล่านี้ไม่ได้ส่งผลกระทบเฉพาะตัวผู้เดินทางเท่านั้น แต่อาจมีผลกระทบต่อประชากรในท้องถิ่นที่ไม่ได้เดินทางและท่องเที่ยวด้วยเนื่องจากผู้เดินทางอาจเป็นพาหนะนำโรคที่สำคัญทำให้เกิดการระบาดของโรคติดต่อข้ามประเทศได้ส่งผลกระทบต่อด้านการแพทย์และสาธารณสุขอย่างมากซึ่งความเสี่ยงเหล่านั้นจะลดลงได้ด้วยค่าเตือนที่ได้รับทั้งก่อนการเดินทาง ระหว่างหรือหลังการเดินทาง มาตรการการป้องกันการคัดกรองหรือการบำบัดรักษาที่เหมาะสมจะสามารถลดปัญหาสุขภาพในนักเดินทาง และนักท่องเที่ยวลงได้ (วินัย วุฒิวิโรจน์, 2560)

จากสถิติสถานการณ์การท่องเที่ยวในประเทศ รายจังหวัด ปี 2565 กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา พบว่าปี 2565 (ม.ค.- ธ.ค. 2565) มีนักท่องเที่ยวเดินทางมายังจังหวัดสตูล จำนวน 1,595,361 คน แบ่งเป็นนักท่องเที่ยวชาวไทย 1,561,894 คน ชาวต่างชาติ 33,467 คน (กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา, 2565) และจากสถิติสถานการณ์การท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดสตูล พบว่าตั้งแต่วันที่ 15 ตุลาคม 2564 - 8 พฤษภาคม 2565 มีนักท่องเที่ยวที่เดินทางลงไปเที่ยวเกาะหลีเป๊ะ ผ่านท่าเทียบเรือปากบารา อำเภอละงู จังหวัดสตูล รวม 140,000 คน มีทั้งคนไทยและคนต่างชาติ

(การท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดสตูล, 2565) จากข้อมูลสถิติของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลเกาะหลีเป๊ะ พบว่านักท่องเที่ยวและท่องเที่ยวประชากรในพื้นที่และกลุ่มแรงงานต่างด้าว ที่มารับบริการ ณ โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพ ตำบลเกาะหลีเป๊ะ 5 ปีย้อนหลัง ตั้งแต่ พ.ศ. 2560 - 2565 มีจำนวนตามลำดับดังนี้ 5,167 6,374 6,693 7,623 9,511 ราย และพบว่า 5 อันดับการเข้ารับรักษาโรคในนักท่องเที่ยวและท่องเที่ยว ได้แก่ 1) โรคที่เกิดจากทางทะเล (ภัยที่เกิดจากแมงกะพรุน) 2) โรคไข้หวัด 3) โรคอุจจาระร่วง 4) อุบัติเหตุทางน้ำ 5) โรคกระเพาะอาหาร (โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลเกาะหลีเป๊ะ, 2565)

ทั้งนี้ การเกิดโรคต่าง ๆ อาจนำไปสู่การสูญเสียทั้งในด้านของค่าใช้จ่าย ในการรักษาพยาบาล เสียเวลาในการท่องเที่ยว หากขาดระบบและเครื่องมือป้องกันควบคุมโรคที่มีประสิทธิภาพแล้ว โรคเหล่านี้ อาจก่อให้เกิดความสูญเสีย ต่อชีวิตและสุขภาพของนักท่องเที่ยวและท่องเที่ยวได้ รวมถึงอาจส่งผลกระทบต่อสังคมและเศรษฐกิจอย่างมหาศาล

ด้วยเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยจึงต้องการศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมป้องกันโรคและภัยสุขภาพของนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาพักที่เกาะหลีเป๊ะ ตำบลเกาะสาหร่าย อำเภอเมือง จังหวัดสตูล ตามกรอบแนวคิด precede model พฤติกรรมของบุคคลมีสาเหตุมาจากทั้งปัจจัยภายใน และภายนอกบุคคล (เกษแก้ว เสียงเพราะ, 2561) ดังนั้น การปรับเปลี่ยนพฤติกรรมจะต้องวิเคราะห์ถึงปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อพฤติกรรมนั้นก่อน จึงจะสามารถวางแผนและกำหนดวิธีการในการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมได้อย่างมีประสิทธิภาพ ปัจจัยที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ประกอบด้วย 1. ปัจจัยนำ 2. ปัจจัยเอื้อ 3. ปัจจัยเสริม ซึ่งผลการศึกษาใน

ครั้งนี้จะสามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการกำหนดรูปแบบ วางแผน และกำหนดวิธีที่เหมาะสมในการป้องกันโรคต่าง ๆ ในนักท่องเที่ยวและนักท่องเที่ยวต่อไป

2. วัตถุประสงค์การวิจัย

2.1 เพื่อศึกษาพฤติกรรมการป้องกันโรคและภัยสุขภาพของนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาพักที่เกาะหลีเป๊ะ ตำบลเกาะสาหร่าย อำเภอเมือง จังหวัดสตูล

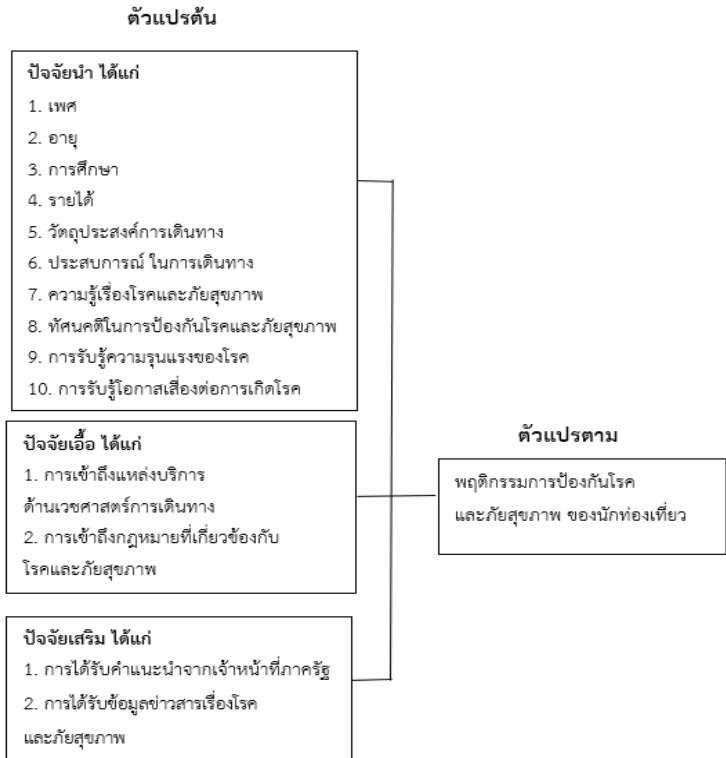
2.2 เพื่อศึกษาปัจจัยนำ ปัจจัยเอื้อ และปัจจัยเสริมที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการป้องกันโรคและภัยสุขภาพของนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาพักที่เกาะหลีเป๊ะ ตำบลเกาะสาหร่าย อำเภอเมือง จังหวัดสตูล

2.3 เพื่อศึกษาความสามารถในการทำนายของปัจจัยนำ ปัจจัยเอื้อ และปัจจัยเสริม ต่อพฤติกรรมการป้องกันโรคและภัยสุขภาพของนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาพักที่เกาะหลีเป๊ะ ตำบลเกาะสาหร่าย อำเภอเมือง จังหวัดสตูล

3. แนวคิด ทฤษฎี กรอบแนวคิด

การศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการป้องกันโรคและภัยสุขภาพของนักท่องเที่ยวที่เดินทาง มาพักที่เกาะหลีเป๊ะ ใช้กรอบแนวคิด precede model นั่นคือพฤติกรรมของบุคคลมีสาเหตุมาจากทั้งปัจจัยภายในและภายนอก ดังนั้น การปรับเปลี่ยนพฤติกรรมจะต้องวิเคราะห์ถึงปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อพฤติกรรมก่อนจึงจะสามารถ วางแผนและกำหนดวิธีการในการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมได้อย่างมีประสิทธิภาพ (เกษแก้ว เสียงเพราะ, 2561) องค์ประกอบของแนวคิดแบบจำลอง PRECEDE-PROCEED แบ่งเป็น

3 องค์ประกอบ ได้แก่ ปัจจัยนำ (Predisposing factors) ปัจจัยที่เป็นพื้นฐานและก่อให้เกิดแรงจูงใจในการแสดงพฤติกรรมของบุคคล ปัจจัยนำที่ศึกษา ได้แก่ เพศ อายุการศึกษา รายได้ วัตถุประสงค์การเดินทาง ประสบการณ์การเดินทาง ความรู้เรื่องโรคและภัยสุขภาพทัศนคติเรื่องโรคและภัยสุขภาพ การรับรู้ความรุนแรงของโรคและภัยสุขภาพ การรับรู้โอกาสเสี่ยงต่อการเกิดโรค ปัจจัยเอื้อ (Enabling factors) องค์ประกอบที่ช่วยให้พฤติกรรมเปลี่ยนแปลง ปัจจัยเอื้อในการศึกษาได้แก่ การเข้าถึงแหล่งบริการด้านเวชศาสตร์การเดินทางและการเข้าถึงกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันโรคและภัยสุขภาพ และปัจจัยเสริม (Reinforcing factors) สิ่งที่บุคคลจะได้รับหรือคาดว่าจะได้รับจากบุคคลอื่นอันเป็นผลมาจากการกระทำของตน ปัจจัยเสริมในการศึกษาได้แก่ การได้รับคำแนะนำจากเจ้าหน้าที่ภาครัฐ และการได้รับข้อมูลข่าวสารเรื่องโรคและภัยสุขภาพ โดยในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้นำปัจจัยทั้งหมดเหล่านี้มาใช้ในการศึกษาเพื่อหาความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการป้องกันโรคและภัยสุขภาพของนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาพักที่เกาะหลีเป๊ะ ตำบลเกาะสาหร่าย อำเภอเมือง จังหวัดสตูล

รูปที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

4. วิธีการดำเนินงานวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการศึกษาเชิงวิเคราะห์แบบภาคตัดขวาง (Analytical cross sectional study) ประชากร เป็นนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาพักที่เกาะหลีเป๊ะ ตำบลเกาะสาหร่าย อำเภอเมือง จังหวัดสตูล ภายในระยะเวลา พฤษภาคม – มิถุนายน 2566

4.1 กลุ่มตัวอย่าง (Samples) และวิธีกำหนดขนาดตัวอย่าง

นักท่องเที่ยวที่เดินทางมาพักที่เกาะหลีเป๊ะ ตำบลเกาะสาหร่าย อำเภอเมือง จังหวัดสตูล จากสถิติปี 2565 (ม.ค. - ธ.ค. 2565) มีนักท่องเที่ยวเดินทางมายังจังหวัดสตูล จำนวน 1,595,361 คน เป็นนักท่องเที่ยวชาวไทย 1,561,894 คน ชาวต่างชาติ 33,467 คน ใช้ตารางกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างของ Taro Yamane (ธานินทร์ ศิลป์จารุ, 2551) ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 และระดับความคลาดเคลื่อน + 5% โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ (Accidental Sampling) ผู้วิจัยเก็บตัวอย่างจากนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาพักที่เกาะหลีเป๊ะ ที่ให้ความยินยอมในการตอบแบบสอบถาม ได้ขนาดตัวอย่าง 400 คน

4.2 เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา คือ แบบสอบถาม (Questionnaires) จำนวน 1 ชุด ผู้วิจัย พัฒนาขึ้นจากการทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ตามกรอบแนวคิด Precede Model แบ่งออกเป็น 5 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป ประกอบด้วย เพศ อายุการศึกษา รายได้ วัตถุประสงค์การเดินทาง ประสบการณ์การเดินทาง ลักษณะคำถามเป็นแบบเลือกตอบและแบบเติมข้อความ จำนวน 11 ข้อ

ส่วนที่ 2 ประกอบด้วย

2.1 ความรู้เรื่องโรคและภัยสุขภาพ ได้แก่ 1. พืชจากแมงกะพรุน 2. ใช้หวัด 3. โรคอุจจาระร่วง 4. อุบัติเหตุทางน้ำ 5. โรคกระเพาะอาหาร ลักษณะคำถามเป็นแบบเลือกตอบ (ถูก ผิด ไม่แน่ใจ) จำนวน 23 ข้อ เกณฑ์การให้คะแนน ถ้าตอบถูกได้ 1 คะแนน ตอบผิดหรือไม่แน่ใจ ได้ 0 คะแนน

รวมคะแนนเต็ม 23 คะแนน ผู้วิจัยได้กำหนดเกณฑ์การแปลผลข้อมูล โดยแบ่งระดับคะแนนเป็น 3 ระดับได้แก่ 1. มีความรู้มาก มีคะแนนตั้งแต่ 21 – 23 คะแนน 2. มีความรู้ปานกลาง มีคะแนน ตั้งแต่ 18 – 20 คะแนน 3. มีความรู้น้อย มีคะแนน ตั้งแต่ 0 – 17 คะแนน

2.2 ทศนคติเรื่องโรคและภัยสุขภาพ มีข้อคำถามจำนวน 10 ข้อ ประเมินตามมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) โดยใช้มาตรวัดของลิเคิร์ต (Likert Scale) (ชัชวาลย์ เรื่องประพันธ์, 2539) ซึ่งใช้เกณฑ์การให้คะแนน 5 ระดับ (5, 4, 3, 2, 1) กรณีข้อความเชิงบวก โดยมีเกณฑ์การให้คะแนนคือ 5 หมายถึง เห็นด้วยอย่างยิ่ง 4 หมายถึง เห็นด้วยมาก 3 หมายถึง เห็นด้วยปานกลาง 2 หมายถึง ไม่เห็นด้วย และ 1 หมายถึง ไม่แน่ใจ ส่วนข้อความเชิงลบ เกณฑ์การให้ค่าคะแนน จะปรับในทางตรงกันข้ามกับข้อความเชิงบวก เกณฑ์การแปลผล แบ่งเป็น 3 ระดับ ได้แก่ ทศนคติระดับดี มีคะแนนเฉลี่ย 3.67 – 5.00 ทศนคติปานกลาง มีคะแนนเฉลี่ย 2.34 – 3.66 ทศนคติไม่ดี มีคะแนนเฉลี่ย 1.00 – 2.33 (วิเชียร เกตุสิงห์, 2540)

2.3 การรับรู้ความรุนแรงของโรคและภัยสุขภาพ ลักษณะคำถาม เป็นแบบเลือกตอบ ได้แก่ ใช่ ไม่ใช่ ไม่แน่ใจ จำนวน 3 ข้อ

2.4 การรับรู้โอกาสเสี่ยงต่อการเกิดโรค ลักษณะคำถาม เป็นแบบเลือกตอบ ได้แก่ ใช่ ไม่ใช่ ไม่แน่ใจ จำนวน 3 ข้อ

ส่วนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยเอื้อ ได้แก่ การเข้าถึงแหล่งบริการด้านเวชศาสตร์การเดินทางและการเข้าถึงกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันโรคและภัยสุขภาพ ลักษณะคำถามเป็นแบบเลือกตอบ ได้แก่ ใช่ ไม่ใช่ ไม่แน่ใจ จำนวน 6 ข้อ

ส่วนที่ 4 แบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยเสริม ได้แก่ การได้รับคำแนะนำ จากเจ้าหน้าที่ภาครัฐและการได้รับข้อมูลข่าวสารเรื่องโรคและภัยสุขภาพ ลักษณะคำถามเป็นแบบเลือกตอบ ได้แก่ ใช่ ไม่ใช่ ไม่แน่ใจ จำนวน 6 ข้อ

ส่วนที่ 5 แบบสอบถามเกี่ยวกับ พฤติกรรมการป้องกันโรคและภัยสุขภาพของนักท่องเที่ยว มีข้อคำถามจำนวน 10 ข้อ ประเมินตามมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ โดยมีเกณฑ์การให้คะแนนคือ 5 ปฏิบัติทุกครั้ง 4 ปฏิบัติบ่อยครั้ง 3 ปฏิบัตินาน ๆ ครั้ง 2 ปฏิบัติ บางครั้ง 1 ไม่เคยปฏิบัติ ส่วนข้อความเชิงลบ เกณฑ์การให้คะแนนจะปรับในทางตรงกันข้ามกับข้อความเชิงบวก เกณฑ์การแปลผลแบ่งเป็น 3 ระดับ ได้แก่ ปฏิบัติทุกครั้ง มีคะแนนเฉลี่ย 3.67 - 5.00 ปฏิบัติบางครั้ง มีคะแนนเฉลี่ย 2.34 - 3.66 ปฏิบัตินาน ๆ ครั้งหรือไม่เคยปฏิบัติเลยมีคะแนนเฉลี่ย 1.00 - 2.33

4.3 การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

แบบสอบถามในการศึกษานี้ได้รับการตรวจสอบความตรงตามเนื้อหาโดยผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความเชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน ได้แก่ 1) แพทย์ผู้เชี่ยวชาญด้านเวชศาสตร์การเดินทางและท่องเที่ยว จำนวน 1 ท่าน 2) นักวิชาการสาธารณสุขที่รับผิดชอบงานด้านเวชศาสตร์การเดินทางและท่องเที่ยว จำนวน 2 ท่าน ผลการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ ความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาเท่ากับ 0.83 แล้วนำไปปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิ และผ่านการรับรองจากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา เลขที่โครงการวิจัย HREC No. 014/2566 เมื่อวันที่ 18 พฤษภาคม 2566

4.4 วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยทำหนังสือถึงนายกองค์การบริหารส่วนท้องถิ่นจังหวัดสตูล เพื่อขออนุญาตลงพื้นที่เก็บข้อมูล ผู้วิจัยแนะนำตัวกับอาสาสมัครชี้แจงข้อมูลเกี่ยวกับความเป็นมาวัตถุประสงค์ของการทำวิจัยและประโยชน์ที่จะได้รับในการทำวิจัยครั้งนี้ ให้อาสาสมัครทราบ โดยใช้วิธีการอธิบายให้อาสาสมัครทราบแบบตัวต่อตัว ให้เวลาอาสาสมัครได้คิดทบทวนในสิ่งที่คณะผู้วิจัยได้อธิบาย และเปิดโอกาสให้อาสาสมัครซักถามในข้อสงสัย เพื่อให้อาสาสมัครเกิดความเข้าใจอย่างถ่องแท้ ให้อาสาสมัครตัดสินใจว่าจะยินยอมให้ข้อมูลในการทำวิจัยครั้งนี้หรือไม่ เมื่ออาสาสมัครยินยอมให้ข้อมูลดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากอาสาสมัคร

4.5 การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป ใช้สถิติเชิงพรรณนา แจกแจงความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยนำเข้า ปัจจัยเอื้อ ปัจจัยเสริมและพฤติกรรมการป้องกันโรค และภัยสุขภาพในนักเดินทางและท่องเที่ยวโดยสถิติสหสัมพันธ์เพียร์สัน (Pearson product moment correlation) และวิเคราะห์หาอำนาจในการทำนายของปัจจัยนำเข้า ปัจจัยเอื้อ ปัจจัยเสริม และพฤติกรรมการป้องกันโรค และภัยสุขภาพของนักท่องเที่ยวที่เดินทาง มาพักที่เกาะหลีเป๊ะ ตำบลเกาะสาหร่าย อำเภอเมือง จังหวัดสตูล โดยใช้วิธีวิเคราะห์การถดถอยพหุแบบขั้นตอน (Stepwise regression analysis)

5. สรุปผลการวิจัย

ส่วนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลลักษณะทางประชากร ข้อมูลทั่วไป

กลุ่มตัวอย่างเป็นนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาพักที่เกาะหลีเป๊ะ ตำบลเกาะสาหร่าย อำเภอเมือง จังหวัดสตูล จำนวน 400 คน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามร้อยละ 63.8 เป็นเพศหญิง อายุเฉลี่ย 31.46 การศึกษาส่วนใหญ่อยู่ในระดับปริญญาตรี ร้อยละ 62.8 รองลงมาได้แก่ อนุปริญญา ร้อยละ 22.8 วัตถุประสงค์การเดินทางคือการท่องเที่ยวร้อยละ 86.0 ลักษณะการเดินทางเป็นหมู่คณะร้อยละ 68.5 ส่วนใหญ่มีประสบการณ์ในการเดินทาง ร้อยละ 88.8 สิทธิในการรักษาได้แก่ บัตรทอง ร้อยละ 45.3 รองลงมา ได้แก่ ประกันชีวิต/ประกันสังคม ร้อยละ 35.8 กรณีเจ็บป่วยเล็กน้อยส่วนใหญ่จะเลือกใช้บริการร้านขายยาบนเกาะ ร้อยละ 46.3 กรณีเจ็บป่วยฉุกเฉินส่วนใหญ่จะเลือกใช้บริการโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลเกาะหลีเป๊ะ ร้อยละ 61.8

ส่วนที่ 2 การวิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยด้านต่างๆ

ปัจจัยนำเข้า ประกอบด้วย 4 ประเด็น ได้แก่

1) ความรู้เรื่องโรคและภัยสุขภาพ พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความรู้เรื่องโรคและภัยสุขภาพในภาพรวมทั้ง 5 โรค ในระดับมาก ร้อยละ 79.8 เมื่อพิจารณาเป็นรายโรค พบว่า อุบัติเหตุทางน้ำ กลุ่มตัวอย่างมีความรู้ในระดับมาก ร้อยละ 91.0 รองลงมาได้แก่ โรคกระเพาะอาหาร โรคอุจจาระร่วง โรคไข้หวัด มีความรู้ในระดับมาก ร้อยละ 86.3, 77.8, 76.3 ตามลำดับ และภัยที่เกิดจากแมงกะพรุน กลุ่มตัวอย่างมีความรู้ในระดับมาก ร้อยละ 50.5 (ตารางที่ 1)

2) ทศนคติเรื่องโรคและภัยสุขภาพ มีจำนวน 10 ข้อ คำถามพบว่า ข้อที่กลุ่มตัวอย่างที่มีทศนคติระดับดี มากที่สุดคือ ควรสวมใส่เสื้อชูชีพทุกครั้ง ที่เดินทางทางน้ำ ร้อยละ 81 รองลงมา ได้แก่ การปฏิบัติตามมาตรการป้องกันภัยสุขภาพสามารถลดความเสี่ยงในการเกิดโรคและภัยสุขภาพได้ ร้อยละ 75.5 ข้อที่มีทศนคติไม่ดีหรือด้อย ได้แก่ หนังกากอนามัยสามารถป้องกันโรคไข้หวัดได้ ร้อยละ 49 เมื่อพิจารณาในภาพรวม พบว่า กลุ่มตัวอย่าง มีทศนคติเรื่องโรคและภัยสุขภาพ อยู่ในระดับดีมาก ร้อยละ 82.5

3) การรับรู้ความรุนแรงของโรคและภัยสุขภาพ พบว่า ข้อที่กลุ่มตัวอย่างรับรู้ความรุนแรงของโรคและภัยสุขภาพได้มากที่สุด ได้แก่ โรคและภัยสุขภาพหากเป็นแล้วจะก่อให้เกิดการสูญเสียเวลาทรัพย์สิน เพราะต้องนอนรักษาตัวเป็นเวลานานในผู้ที่มีอาการรุนแรงและมีค่าใช้จ่ายสูงรับรู้ความรุนแรงได้ ร้อยละ 79.5 รองลงมาได้แก่ ผู้ที่โดนพิษแมงกะพรุนบางรายอาจก่อให้เกิดอาการแพ้ ช็อค และถึงแก่ความตายได้ รับรู้ความรุนแรงได้ ร้อยละ 74.8 เมื่อพิจารณาในภาพรวม พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีการรับรู้ความรุนแรงของโรคและภัยสุขภาพ อยู่ในระดับมาก ร้อยละ 46.3 ระดับปานกลาง ร้อยละ 24.5 ระดับน้อย ร้อยละ 16.8

4) การรับรู้โอกาสเสี่ยงต่อการเกิดโรคพบว่า ข้อที่กลุ่มตัวอย่างรับรู้โอกาสเสี่ยงต่อการเกิดโรค ได้มากที่สุดได้แก่ เมื่อป่วยเป็นไข้หวัดระบบภูมิคุ้มกันของร่างกายจะอ่อนแอลง ในเด็กเล็กอาจทำให้เกิดอาการชักจากไข้ได้ รับรู้โอกาสเสี่ยงได้ ร้อยละ 83.5 รองลงมาได้แก่ การรับประทานอาหารทะเลดิบ หรืออาหารสุก ๆ ดิบ ๆ เป็นสาเหตุของการป่วยด้วยโรคอุจจาระร่วง รับรู้โอกาสเสี่ยง ได้ร้อยละ 80.5 เมื่อพิจารณาในภาพรวม พบว่า กลุ่มตัวอย่าง

รับรู้โอกาสเสี่ยง ต่อการเกิดโรค อยู่ในระดับมาก ร้อยละ 56.3 ระดับปานกลาง ร้อยละ 22.3 ระดับน้อย ร้อยละ 12.0

ปัจจัยเอื้อ ประกอบด้วย 2 ประเด็น ได้แก่

1) การเข้าถึงแหล่งบริการด้านเวชศาสตร์การเดินทางพบว่าข้อที่กลุ่มตัวอย่างตอบการเข้าถึงแหล่งบริการด้านเวชศาสตร์การเดินทางได้มากที่สุด ได้แก่ เมื่อท่านมีปัญหาเกี่ยวกับสุขภาพในระหว่างการเดินทางและท้องเที่ยวท่านสามารถขอรับคำปรึกษาจากคลินิกเวชศาสตร์การเดินทางและท้องเที่ยวได้ ตอบใช่ ร้อยละ 65.8 รองลงมาได้แก่ สถานที่ตั้งของคลินิกเวชศาสตร์การเดินทางและท้องเที่ยวสะดวกในการเดินทาง ตอบใช่ ร้อยละ 64 เมื่อพิจารณาในภาพรวม พบว่า กลุ่มตัวอย่าง ตอบการเข้าถึงแหล่งบริการด้านเวชศาสตร์การเดินทาง อยู่ในระดับมาก ร้อยละ 46.8 ระดับปานกลาง ร้อยละ 15.3 ระดับน้อย ร้อยละ 12.5

2) การเข้าถึงกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันโรคและภัยสุขภาพ พบว่าข้อที่กลุ่มตัวอย่างตอบการเข้าถึงกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันโรคและภัยสุขภาพได้มากที่สุดได้แก่ ท่านปฏิบัติตามมาตรการป้องกันสุขภาพก่อน ระหว่างและหลังการเดินทาง ตอบใช่ ร้อยละ 82.5 รองลงมาได้แก่ ก่อนการเดินทางท่านได้ปฏิบัติตามคำแนะนำเรื่องการรับวัคซีนและยาที่กำหนดไว้ ตามมาตรฐาน ด้านสุขภาพ ตอบใช่ ร้อยละ 80 เมื่อพิจารณาในภาพรวม พบว่า กลุ่มตัวอย่าง ตอบการเข้าถึงกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันโรคและภัยสุขภาพ อยู่ในระดับมาก ร้อยละ 74.3 ระดับปานกลาง ร้อยละ 7.8 ระดับน้อย ร้อยละ 3.8

ปัจจัยเสริม ประกอบด้วย 2 ประเด็น ได้แก่

1) การได้รับคำแนะนำจากเจ้าหน้าที่ภาครัฐ พบว่า ข้อที่กลุ่มตัวอย่าง ตอบการได้รับคำแนะนำจากเจ้าหน้าที่ภาครัฐ มากที่สุด ได้แก่ เมื่อท่านมีปัญหาเกี่ยวกับโรคและภัยสุขภาพท่านสามารถขอรับคำแนะนำจากเจ้าหน้าที่ภาครัฐได้ ตอบใช่ ร้อยละ 74 รองลงมา มีจำนวนเท่ากัน ได้แก่ ก่อนการเดินทางท่านได้รับคำแนะนำเกี่ยวกับมาตรการในการป้องกันควบคุมโรคจากเจ้าหน้าที่ภาครัฐ และระหว่างเดินทางท่านสามารถขอรับคำแนะนำเกี่ยวกับการป้องกันในการป้องกันควบคุมโรคจากเจ้าหน้าที่ภาครัฐ ตอบใช่ ร้อยละ 72.3 เมื่อพิจารณาในภาพรวม พบว่า กลุ่มตัวอย่าง ตอบการได้รับคำแนะนำจากเจ้าหน้าที่ภาครัฐ อยู่ในระดับมาก ร้อยละ 63.2 ระดับปานกลาง ร้อยละ 10.8 ระดับน้อย ร้อยละ 6.8

2) การได้รับข้อมูลข่าวสาร พบว่าข้อที่กลุ่มตัวอย่างตอบ การได้รับการได้รับข้อมูลข่าวสารเรื่องโรคและภัยสุขภาพมากที่สุด ได้แก่ ข้อมูลข่าวสารที่ท่านได้รับ มีประโยชน์ ตอบใช่ ร้อยละ 79.5 รองลงมา ได้แก่ ความรู้ที่ท่านได้รับสามารถนำไปใช้ในการป้องกันควบคุมโรคได้ ตอบใช่ ร้อยละ 78.8 เมื่อพิจารณาในภาพรวม พบว่ากลุ่มตัวอย่างตอบการได้รับข้อมูลข่าวสาร อยู่ในระดับมาก ร้อยละ 62.3 ระดับปานกลาง ร้อยละ 15.5 ระดับน้อย ร้อยละ 5.5

พฤติกรรมการป้องกันโรคและภัยสุขภาพ

พฤติกรรมการป้องกันโรคและภัยสุขภาพ พบว่ากลุ่มตัวอย่าง มีพฤติกรรมการป้องกันโรคและภัยสุขภาพที่เหมาะสมมากที่สุด ได้แก่ เมื่อเดินทางทางน้ำ ท่านสวมเสื้อชูชีพ ตอบทุกครั้งร้อยละ 69.5 รองลงมาได้แก่

ท่านเลือกทานอาหารที่ร้อนหรือปรุงสุกใหม่ ๆ ตอบทุกครั้งร้อยละ 65.5 ข้อที่มีพฤติกรรมที่เหมาะสมน้อยที่สุดได้แก่ ท่านรับประทานอาหารตรงเวลาทุกครั้ง ตอบทุกครั้งร้อยละ 38.3 เมื่อพิจารณาในภาพรวม พบว่ากลุ่มตัวอย่าง มีพฤติกรรม การป้องกันโรคและภัยสุขภาพ 3 ระดับคือ ปฏิบัติทุกครั้ง ร้อยละ 70.5 ปฏิบัติ บางครั้ง ร้อยละ 26.8 และปฏิบัตินาน ๆ ครั้งหรือไม่เคยปฏิบัติเลย ร้อยละ 2.8

ส่วนที่ 3 การทดสอบสมมติฐาน

การทดสอบสมมติฐาน โดยการนำปัจจัยนำ ปัจจัยเอื้อ และปัจจัยเสริม หาค่าความสัมพันธ์ กับพฤติกรรมการป้องกันโรคและภัยสุขภาพของนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาพัก ที่เกาะหลีเป๊ะ พบว่า เพศ อายุ การศึกษา และรายได้ ไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการป้องกันโรคและภัยสุขภาพ

ตารางที่ 1 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยนำกับพฤติกรรมการป้องกันโรคและภัยสุขภาพ

ปัจจัย	พฤติกรรมการป้องกันโรคและภัยสุขภาพ	
	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r)	p-value
ปัจจัยนำ		
ความรู้เรื่องโรคและภัยสุขภาพ	.223	.00***
ทัศนคติเรื่องโรคและภัยสุขภาพ	.264	.00***
การรับรู้ความรุนแรงของโรคและภัยสุขภาพ	.195	.00***
การรับรู้โอกาสเสี่ยงต่อการเกิดโรค	.189	.00***

ปัจจัย	พฤติกรรมการป้องกันโรคและภัยสุขภาพ	
	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r)	p-value
ปัจจัยเอื้อ		
การเข้าถึงแหล่งบริการด้านเวชศาสตร์การเดินทาง	.205	.00***
การเข้าถึงกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันโรคและภัยสุขภาพ	.332	.00***
ปัจจัยเสริม		
การได้รับคำแนะนำจากเจ้าหน้าที่ภาครัฐ	.332	.00***
การได้รับข้อมูลข่าวสาร	.338	.00***

*** $p < .001$

จากตารางที่ 1 พบว่า ปัจจัยนำ ได้แก่ ความรู้เรื่องโรคและภัยสุขภาพ ทักษะคิดเรื่องโรคและภัยสุขภาพ การรับรู้ความรุนแรงของโรคและภัยสุขภาพ และการรับรู้โอกาสเสี่ยงต่อการเกิดโรค มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรม การป้องกันโรคและภัยสุขภาพอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .001 และเมื่อแยกพิจารณาระดับความสัมพันธ์แต่ละปัจจัย พบว่า ปัจจัยต่าง ๆ มีระดับความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการป้องกันโรคและภัยสุขภาพ อยู่ในระดับต่ำ (.223, .264, .195 และ .189) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

ปัจจัยเอื้อ ได้แก่ การเข้าถึงแหล่งบริการด้านเวชศาสตร์การเดินทาง การเข้าถึงกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันโรคและภัยสุขภาพ มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการป้องกันโรคและภัยสุขภาพอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ

.001 และเมื่อแยกพิจารณาระดับความสัมพันธ์แต่ละปัจจัย พบว่า ปัจจัยเอื้อมีระดับความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการป้องกันโรคและภัยสุขภาพอยู่ในระดับต่ำ (.205 และ .332) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

ปัจจัยเสริม ได้แก่ การได้รับคำแนะนำจากเจ้าหน้าที่ภาครัฐและการได้รับข้อมูลข่าวสาร มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการป้องกันโรคและภัยสุขภาพอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 และเมื่อแยกพิจารณาระดับความสัมพันธ์แต่ละปัจจัย พบว่า ปัจจัยเสริมมีระดับความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการป้องกันโรคและภัยสุขภาพอยู่ในระดับต่ำ (.332 และ .338) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

ตารางที่ 2 การวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยนำ ปัจจัยเอื้อ ปัจจัยเสริม กับพฤติกรรมการป้องกันโรคและภัยสุขภาพ

ปัจจัย	OR	95%CI	p-value
ความรู้เรื่องโรคและภัยสุขภาพ			
มี	3.09	1.861-5.131	.000***
ไม่มี			
ทัศนคติเรื่องโรคและภัยสุขภาพ			
ดี	3.45	2.025-5.868	.000***
ไม่ดี			
การรับรู้ความรุนแรงของโรคและภัยสุขภาพ			
รับรู้	1.68	1.083-2.612	.020*
ไม่รับรู้			

ปัจจัย	OR	95%CI	p-value
การรับรู้โอกาสเสี่ยงต่อการเกิดโรค รับรู้ ไม่รับรู้	1.58	1.024-2.430	.038*
การเข้าถึงแหล่งบริการด้านเวช ศาสตร์การเดินทาง เข้าถึง เข้าไม่ถึง	2.24	1.428-3.506	.000***
การเข้าถึงกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับ การป้องกันโรคและภัยสุขภาพ เข้าถึง เข้าไม่ถึง	4.79	2.967-7.746	.000***
การได้รับคำแนะนำจากเจ้าหน้าที่ ภาครัฐ ได้รับ ไม่ได้รับ	3.68	2.349-5.774	.000***
การได้รับข้อมูลข่าวสาร ได้รับ ไม่ได้รับ	4.02	2.559-6.321	.000***

* $p < .05$, *** $p < .001$

จากตารางที่ 2 พบว่า ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรม การป้องกันโรคและภัยสุขภาพอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .05$, $p < .001$) มีดังนี้

การมีความรู้เรื่องโรคและภัยสุขภาพ จะมีพฤติกรรมการป้องกันโรค และภัยสุขภาพมากกว่าการไม่มีความรู้เรื่องโรคและภัยสุขภาพ 3.09 เท่า (95%CI = 1.861-5.131; p-value = .000)

ทัศนคติเรื่องโรคและภัยสุขภาพที่ดี จะมีพฤติกรรมการป้องกันโรค และภัยสุขภาพมากกว่าทัศนคติเรื่องโรคและภัยสุขภาพที่ไม่ดี 3.45 เท่า (95%CI = 2.025-5.868; p-value = .000)

การรับรู้ความรุนแรงของโรคและภัยสุขภาพ จะมีพฤติกรรมการ ป้องกันโรคและภัยสุขภาพมากกว่าการไม่รับรู้ความรุนแรงของโรคและ ภัยสุขภาพ 1.68 เท่า (95%CI = 1.083-2.612; p-value = .020)

การรับรู้โอกาสเสี่ยงต่อการเกิดโรค จะมีพฤติกรรมการป้องกันโรค และภัยสุขภาพมากกว่าการไม่รับรู้โอกาสเสี่ยงต่อการเกิดโรค 1.58 เท่า (95%CI = 1.024-2.430; p-value = .038)

การเข้าถึงแหล่งบริการด้านเวชศาสตร์การเดินทาง จะมีพฤติกรรมการ ป้องกันโรคและภัยสุขภาพมากกว่าการเข้าไม่ถึงแหล่งบริการด้านเวชศาสตร์ การเดินทาง 2.24 เท่า (95%CI = 1.428-3.506; p-value = .000)

การเข้าถึงกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันโรคและภัยสุขภาพ จะมีพฤติกรรมการป้องกันโรคและภัยสุขภาพมากกว่าการเข้าไม่ถึงกฎหมาย ที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันโรคและภัยสุขภาพ 4.79 เท่า (95%CI = 2.967- 7.746; p-value = .000)

การได้รับคำแนะนำจากเจ้าหน้าที่ภาครัฐ จะมีพฤติกรรมการป้องกันโรค และภัยสุขภาพมากกว่าการไม่ได้รับคำแนะนำจากเจ้าหน้าที่ภาครัฐ 3.68 เท่า (95%CI = 2.349-5.774; p-value = .000) การได้รับข้อมูลข่าวสาร จะมีพฤติกรรมการป้องกันโรคและภัยสุขภาพมากกว่าการไม่ได้รับข้อมูลข่าวสาร 4.02 เท่า (95%CI = 2.559-6.321; p-value = .000)

6. อภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษาพฤติกรรมการป้องกันโรคและภัยสุขภาพของนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาพักที่เกาะหลีเป๊ะ พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีพฤติกรรม การป้องกันโรคและภัยสุขภาพที่เหมาะสม ร้อยละ 70.5 โดยเฉพาะพฤติกรรม การป้องกันตนเองขณะเดินทางทางน้ำมีการสวมเสื้อชูชีพทุกครั้งขณะเดินทาง ร้อยละ 69.5 รองลงมาได้แก่ การเลือกรับประทานอาหารที่ร้อน หรือปรุงสุก ใหม่ ๆ ร้อยละ 65.5

จากการศึกษาปัจจัยนำ ปัจจัยเอื้อ และปัจจัยเสริมที่มีความสัมพันธ์ กับพฤติกรรมการป้องกันโรคและภัยสุขภาพของนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาพัก ที่เกาะหลีเป๊ะ ตำบลเกาะสาหร่าย อำเภอเมือง จังหวัดสตูล พบว่า การเข้าถึง แหล่งบริการด้านเวชศาสตร์การเดินทาง การเข้าถึงกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับ การป้องกันโรคและภัยสุขภาพ และการได้รับคำแนะนำจากเจ้าหน้าที่ภาครัฐ มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการป้องกันโรคและภัยสุขภาพอย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติ สอดคล้องกับการศึกษาของ ณัฐพล ชัยลังกา (2564) พบว่า การเข้าถึง แหล่งบริการด้านเวชศาสตร์การเดินทาง การรับรู้กฎหมายที่เกี่ยวข้อง การได้รับคำแนะนำและการได้รับข้อมูลข่าวสารจากเจ้าหน้าที่ภาครัฐ มี

ความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการป้องกันโรคไข้เหลืองในผู้เดินทางชาวไทย ทั้งนี้สามารถอธิบายได้ว่า การเข้าถึงแหล่งบริการด้านเวชศาสตร์การเดินทาง การรับรู้กฎหมายที่เกี่ยวข้อง การได้รับคำแนะนำและการได้รับข้อมูลข่าวสารจากเจ้าหน้าที่ภาครัฐ เช่น เจ้าหน้าที่จากโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพประจำตำบล องค์การบริหารตำบล จะทำให้นักท่องเที่ยวที่เดินทางมาพักที่เกาะหลีเป๊ะสามารถปฏิบัติพฤติกรรมในการป้องกันโรคและภัยสุขภาพได้อย่างถูกต้อง ทำให้การเดินทางเป็นไปอย่างราบรื่น และมีความสุขตลอดการเดินทาง

การรับรู้ความรุนแรงของโรคและภัยสุขภาพ การรับรู้โอกาสเสี่ยงต่อการเกิดโรค มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการป้องกันโรคและภัยสุขภาพของนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาพักที่เกาะหลีเป๊ะ ตำบลเกาะสาหร่าย อำเภอเมืองจังหวัดสตูล สอดคล้องกับ ดวงพร กตัญญูตานนท์ (ดวงพร กตัญญูตานนท์, 2564) พบว่าการรับรู้โอกาสเสี่ยงของการเกิดโรค การรับรู้ความรุนแรงของโรคโควิด-19 มีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมการป้องกันโรคโควิด-19 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

7. ข้อเสนอแนะและการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

7.1 จากผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยนำ ปัจจัยเอื้อ และปัจจัยเสริม ต่างมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการป้องกันโรคและภัยสุขภาพของนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาพักที่เกาะหลีเป๊ะ หน่วยงานสาธารณสุขในพื้นที่ เช่น โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลเกาะหลีเป๊ะและเทศบาลตำบลเกาะหลีเป๊ะ ควรให้การสนับสนุนปัจจัยต่าง ๆ ให้สามารถเข้าถึงนักท่องเที่ยวมากยิ่งขึ้น เช่น จัดทำ

เอกสารแนบพบ โปสเตอร์ หรือวิธี การให้ความรู้ในรูปแบบสื่ออิเล็กทรอนิกส์
เพื่อให้นักท่องเที่ยวสามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง

7.2 โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลเกาะหลีเป๊ะ และเทศบาลตำบล
เกาะหลีเป๊ะ ควรจัดอบรมให้ความรู้แก่เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง เช่น เจ้าหน้าที่ที่
ปฏิบัติงานประจำเรือ อย่างสม่ำเสมอ เพื่อให้สามารถถ่ายทอดความรู้ในการ
ป้องกันโรคและภัยสุขภาพให้นักท่องเที่ยวได้อย่างถูกต้องและทันกับ
สถานการณ์โรค

8. เอกสารอ้างอิง

กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา. (2565). *สถานการณ์การท่องเที่ยวใน
ประเทศไทยจังหวัด ปี 2565*. จาก [https://www.mots.go.th/
news/category/657](https://www.mots.go.th/news/category/657)

เกษแก้ว เสียงพราะ. (2561). *สุขศึกษาและพฤติกรรมสุขภาพ*. กรุงเทพฯ:
โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ชัชวาลย์ เรื่องประพันธ์. (2539). *สถิติพื้นฐาน*. ขอนแก่น: โรงพิมพ์คลัง
น่านวิทยา.

ณัฐพล ชัยลังกา. (2564). ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการป้องกัน
โรคไข้เหลืองในผู้เดินทางชาวไทยที่เดินทางกลับจากเขตติดโรคไข้
เหลือง. *วารสารพยาบาลสาธารณสุข*. 35(3), 77-90.

ดวงพร กตัญญูตานนท์, ธนภรณ์ ทองศิริ, อารยา พิษิตชัยณรงค์,
ธันยพร กิ่งดอกไม้, สุภาพ ธรรมกุล, ภาวลิน แสนคำราง และ
ชัยนี บิลก่อเต็ม. (2564). ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรม

การป้องกันโรคโควิด-19 ของนักศึกษาวิทยาศาสตร์สุขภาพ
มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ. *วารสารวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี หัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ*. 7(1), 8-20.

ธานินทร์ ศิลป์จารุ. (2551). *การวิจัยและวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วย SPSS*. (พิมพ์ครั้งที่ 9). กรุงเทพฯ: บิสซิเนสอาร์แอนด์ตี.

โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลเกาะหลีเป๊ะ. (2565). *ผลการดำเนินงาน
คลินิกเวชศาสตร์การเดินทางและการท่องเที่ยว TRAVEL
MEDICINE CLINIC*. ม.ป.ท.: ม.ป.พ.

วิเชียร เกตุสิงห์. (2540). *สถิติวิเคราะห์สำหรับการวิจัย*. (พิมพ์ครั้งที่ 3).
กรุงเทพฯ: กองวิจัยการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษา
แห่งชาติ.

วินัย วุฒิวิโรจน์. (2560). *สุขภาพกับการเดินทาง Travel and Health*.
กรุงเทพฯ: อาร์ตควอลิฟาย.

สำนักข่าวกรมประชาสัมพันธ์ TNN. (2565). การท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัด
สตูล. จากhttps://thainews.prd.go.th/th/news/print_news/TCATG220511131921241

กลวิธีทางภาษาในการนำเสนอข่าวด้วยการใช้คำกริยาใน
พาดหัวข่าวที่สะท้อนอุดมการณ์สิทธิการเลือกคู่ครองและ
สร้างครอบครัวในสื่อไทยรัฐออนไลน์เกี่ยวกับเทศกาลไพรด์

LANGUAGE STRATEGIES FOR PRESENTING THE NEW BY
USING VERBS IN NEWS HEADLINES REFLECTING THE
IDEOLOGY OF THE RIGHT TO MATE SELECTION AND
FAMILY CREATION IN THAIRATH ONLINE NEWS ABOUT
THE PRIDE MONTH

ภาวิณี หยิกยี^{1*} และจอมขวัญ สุทธินนท์²
Pawinee Yikyee^{1*} and Jomkwan Sudhinont²

Received date: September 11, 2023

Revised date: February 16, 2024

Revised date: February 16, 2024

¹ นักศึกษาหลักสูตรปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาภาษาไทยและภาษาไทย
ประยุกต์ คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่

² ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร., ประจำคณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
วิทยาเขตหาดใหญ่

* Corresponding author, E-mail: pawinee.aum.1995@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาษากับวาทกรรมที่สะท้อนอุดมการณ์สิทธิการเลือกคู่ครองและการสร้างครอบครัวจากพาดหัวข่าวไทยรัฐออนไลน์ในปี พ.ศ. 2563 - พ.ศ. 2566 ข้อมูลที่ใช้ในการศึกษาประกอบด้วยพาดหัวข่าวไทยรัฐออนไลน์เกี่ยวกับเทศกาลไพรด์ (Pride Month) เป็นระยะเวลา 4 ปี ทั้งหมด 58 ข่าว โดยใช้ทฤษฎีวาทกรรมวิเคราะห์เชิงวิพากษ์มาเป็นแนวทางในการศึกษา ผลการศึกษาลักษณะตัวบทที่นำเสนอข่าวเกี่ยวกับเทศกาลไพรด์ พบว่าพาดหัวข่าวใช้กลวิธีทางภาษาในการนำเสนอข่าวด้วยการใช้คำกริยา 3 กลวิธี ได้แก่ การใช้คำกริยาเรียกร้องสิทธิ การใช้คำกริยาในกระบวนการจัดการสิทธิ การใช้คำกริยาในการจัดการและความสำเร็จในการเรียกร้อง โดยพบว่ามีการใช้คำกริยาที่ซ้ำกันมากที่สุด 3 อันดับแรก ได้แก่ 1) คำว่า สมรส 21 ครั้ง 2) คำว่า เปิดหรือเปิดกว้าง 9 ครั้ง และ 3) คำว่า ยืน หรือ ยืนย่น 8 ครั้ง คำกริยาเหล่านี้สะท้อนให้เห็นถึงแนวคิดเกี่ยวกับสิทธิการเลือกคู่ครองและการสร้างครอบครัวผ่านกระบวนการร่างกฎหมายและต้องได้รับการยอมรับอย่างเปิดกว้างในสังคม

คำสำคัญ : อุดมการณ์, สิทธิการเลือกคู่ครองและการสร้างครอบครัว, กลวิธีการใช้คำกริยา, ไทยรัฐออนไลน์, เทศกาลไพรด์

Abstract

The objective of this study is to investigate the relationship between language and discourse reflecting the right

to mate selection and family creation in the news headlines of Thairath online from 2020 to 2023. The data used in this study consisted of the news headlines in Thairath online news about Pride Month during the four years, totaling 58 pieces of news. Critical discourse analysis theory was employed as a guideline for the study. The results of the study on the characteristics of the news about Pride Month revealed that the language strategy used in the news headlines was the use of verbs in three respects. These consisted of the use of verbs to demand the right, the use of verbs in the process of the right management, and the use of verbs in the management and success of the demand. It was found that the three most frequently used verbs were “marry” 21 times; “open” or “broadly open” 9 times; and “Confirm” 8 times. These verbs reflect the concepts of the right to mate selection and family creation via the law drafting process, and that the rights must be widely accepted in society.

Keywords: Ideology, Right to mate selection and family creation, Language strategies for Using Verbs, Thairath Online, Pride Month

1. บทนำ

สมาชิกในสังคมไม่ได้มีเพียงคู่รักต่างเพศซึ่งมีอุดมการณ์แฝงในเรื่องของการใช้คำเรียกกลุ่มรักร่วมเพศและได้มีการคลี่คลายการใช้คำเรียกกลุ่มรักร่วมเพศนี้ก่อนที่จะมีการเรียกกลุ่มนี้ว่า แอลจีบีทีคิวพลัส (LGBTQ+) การใช้คำเรียกกลุ่มคนรักร่วมเพศว่า แอลจีบีทีคิวพลัส มาจากการดัดแปลงมาจากอักษรย่อ บุขกร สุริยสาร ได้รวบรวมคำอธิบายแอลจีบีทีคิว (LGBTQ) เป็นคำที่ใช้เรียกกลุ่มบุคคลที่มีลักษณะความหลากหลายทางเพศในแบบต่าง ๆ คือ L ย่อมาจาก Lesbian หมายถึง ผู้หญิงที่รักผู้หญิง G ย่อมาจาก Gay หมายถึง ผู้ชายที่รักผู้ชาย B ย่อมาจาก Bisexual หมายถึง บุคคลที่รักได้ทั้งผู้ชายและผู้หญิง T ย่อมาจาก Transgender หมายถึง บุคคลที่รู้สึกพึงพอใจกับเพศภาวะหรืออัตลักษณ์ทางเพศที่ตรงข้ามกับเพศกำเนิดของตน Q ย่อมาจาก Queer หมายถึง บุคคลที่มีความภูมิใจในอัตลักษณ์ที่แตกต่าง (บุขกร สุริยสาร, 2557 อ้างถึงใน อัญมณี สัจจาสัย, ม.ป.ป.) LGBTQ จึงเป็นการอธิบายถึงบุคคลที่มีความหลากหลายทางเพศ และกลุ่มคนเหล่านี้เป็นผู้ที่อยู่เบื้องหลังเทศกาลไพรด์ (Pride Month) ในปัจจุบัน

เบื้องหลังของความสนุกสนานในเทศกาล Pride Month ที่เห็นกันอยู่ในปัจจุบันนั้น แท้จริงแล้วเริ่มต้นจากการถูกเลือกปฏิบัติ ถูกใช้ความรุนแรงและการถูกตีตราว่าคนกลุ่มแอลจีบีทีคิวพลัส (LGBTQ+) มีความบกพร่องทางจิต สมัยก่อนจึงคิดแต่เพียงตนเองและการแต่งงานกับคู่นั้นไม่สามารถทำได้ จนกระทั่งเกิดเหตุการณ์จลาจลที่สโตนวอลล์ (Stonewall Riots) ในนิวยอร์กสหรัฐอเมริกา ช่วงเวลานั้นชาวแอลจีบีทีคิวพลัส มีความรักต่อเพศเดียวกันถือเป็นสิ่งผิดกฎหมายรวมทั้งการแต่งกายที่

ไม่ตรงเพศสภาพถือเป็นเรื่องผิดบาปในสังคม การได้ใช้ชีวิตอย่างเปิดเผยเป็นตัวของตัวเองแม้เป็นช่วงเวลาเล็ก ๆ ก็ถือเป็นยาใจให้ดำเนินชีวิตต่อไปได้ ชาวแอลจีบีทีคิวพลัส จึงนิยมไปรวมตัวกันในที่สโตนวอลล์ บาร์ลับย่านกรีนวิชวิลเลจเป็นสถานที่ที่พวกเขาสามารถเปิดเผยตัวตนได้ ในช่วงเช้ามีดของวันที่ 28 มิถุนายน ค.ศ. 1969 ตำรวจเข้ามาตรวจบาร์ตามปกติ แต่สิ่งที่ไม่ปกติก็คือผู้คนในบาร์ขัดขืนต่อการเลือกปฏิบัติของเจ้าหน้าที่ การจลาจลจึงเกิดขึ้นจากความรุนแรงระหว่างสองฝ่ายจนขยายเป็นวงกว้างออกมาบนท้องถนน ทั้งตำรวจและฝูงชนเพิ่มจำนวนขึ้นเรื่อย ๆ จนเหตุการณ์คืนนั้นค่อย ๆ ยุติ แต่เรื่องกลับไม่ได้จบเพียงเท่านั้นเพราะคืนต่อมาผู้คนจำนวนมากมาที่บาร์เพื่อชุมนุมและแสดงออกถึงจุดยืนของกลุ่มคนแอลจีบีทีคิวพลัสให้ผู้อื่นรับรู้ เหตุการณ์ครั้งนี้นำมาสู่การเดินขบวนเรียกร้องสิทธิสำหรับกลุ่มคนที่มีความหลากหลายทางเพศ (LGBTQ Pride Month) ครั้งแรกในวันที่ 28 มิถุนายน ค.ศ. 1970 และอีก 3 เมืองใหญ่ ได้แก่ เมืองลอสแอนเจลิส เมืองซานฟรานซิสโก และเมืองชิคาโก เพื่อรำลึกถึงเหตุการณ์สโตนวอลล์ การเดินพาเหรดของกลุ่มแอลจีบีทีคิวพลัส (LGBTQ+) เป็นการออกมาแสดงจุดยืนเพื่อเรียกร้องสิทธิในความเท่าเทียมด้านการเลือกคู่ครองและการสร้างครอบครัว

อย่างไรก็ตาม ปัญหาดังกล่าวได้สร้างผลกระทบต่อสิทธิทางด้านกฎหมาย คือ สิทธิการเลือกคู่ครองและการสร้างครอบครัว เช่น ด้านการเซ็นยินยอมในเรื่องของทรัพย์สินหรือมรดกอันชอบธรรม ด้านการเซ็นยินยอมทางการแพทย์ด้านการแพทย์ซึ่งกระบวนการเหล่านี้จะต้องได้รับการลงนามจากครอบครัวจะดำเนินการต่อไปได้ ทำให้กลุ่มคนรักเพศเดียวกันเกิดปัญหาด้านการสร้างครอบครัวกระทั่งมีการผลักดันเรื่องกฎหมายให้ถูกต้อง

เพื่อตอบสนองความต้องการในสิทธิการเลือกคู่ครองและการสร้างครอบครัว ประเด็นเหล่านี้ได้รับความสนใจจากผู้คนในสังคม รวมถึงการแสดงออกให้เห็นถึงการเรียกร้องสิทธิอย่างมีนัยสำคัญผ่านการนำเสนอข่าวที่ประชาชนรับรู้ จุดเริ่มต้นที่สำคัญของชีวิตสมรส คือ การเลือกคู่ครอง เป็นการตัดสินใจที่สำคัญในการใช้ชีวิตร่วมกับผู้อื่นที่เกิดจากอารมณ์ความรู้สึกใคร่ ความสุข ความสมหวังและความล้มเหลวด้วยกัน ปัจจุบันนี้การเลือกคู่ครองนั้นไม่ได้จำกัดแค่รักต่างเพศเพราะความรักไม่ได้กำหนดลักษณะร่วมหรือลักษณะต่างเพศ ทำให้มีการเกิดคู่รักเพศเดียวกันเกิดขึ้นด้วยความรักที่บริสุทธิ์ ด้วยความรักใคร่หรือด้วยความเสนหาที่ทั้งคู่มีให้ต่อกัน การสร้างครอบครัวของคู่รักต่างเพศนั้นเกิดจากสองบุคคลที่มีบทบาทสามีและภรรยา มีความต้องการจดทะเบียนและได้รับสิทธิในการสร้างครอบครัว ได้แก่ การรับทรัพย์สิน มรดกของคู่สมรส การยินยอมเพื่อเข้ารับการรักษาทางการแพทย์ การรับเลี้ยงบุตรบุญธรรม การอุ้มบุญตามกฎหมาย จึงทำให้กลุ่มคนรักเพศเดียวกันออกมาแสดงจุดยืนเพื่อเรียกร้องสิทธิในการเลือกคู่ครองและสร้างครอบครัวที่ตนเองพึงได้รับเหมือนคนทั่วไปในรูปแบบของการเดินพาเหรดเพื่อแสดงตัวตนให้คนในสังคมได้รับรู้จนเกิดเป็นเทศกาลไพรด์ (Pride Month) ในปัจจุบัน (ศิริชนก วิริยเกื้อกูล, 2561)

ข่าวสารนับเป็นปัจจัยสำคัญอีกประการหนึ่งต่อการประชาสัมพันธ์ การที่จะสร้างความเข้าใจแก่ประชาชน จำเป็นต้องมีข่าวสารที่ดีที่เกิดประโยชน์ต่อสังคมและสิ่งที่ควบคู่กับข่าวสารคือ เครื่องมือสื่อสารที่เหมาะสม ข่าวสารที่มีคุณค่าต่อสังคมและใช้เทคนิคในการเขียนให้สอดคล้องกับสื่อแต่ละประเภทที่ผู้ผลิตต้องการ ดังนั้นการเขียนข่าวต้องใช้กลวิธีการเขียนพาดหัว

ข่าวให้น่าสนใจ กระชับ กลวิธีการใช้ภาษาถือเป็นเครื่องมือที่มีอำนาจในการสื่อสารมีการใช้คำกริยาและการละคำกริยาเพื่อพาดหัวข่าวให้กะทัดรัดให้ผู้รับสารสนใจ การเขียนพาดหัวข่าวให้กะทัดรัดนั้นเป็นการตอบโจทย์ค่านิยมอย่างหนึ่งของคนไทยที่ไม่นิยมอ่านข้อความที่ยาวและเข้าใจยาก ผู้ผลิตข่าวจึงต้องหากลวิธีที่จะนำเสนอสารทั้งหมดผ่านประโยคสั้น ๆ ได้ใจความและชวนให้ผู้รับสารอ่านเนื้อหาที่ผู้ผลิตอยากจะนำเสนอให้ครบถ้วน (วรารณ ชวพงษ์, ม.ป.ป.)

ข่าวไทยรัฐเป็นหน่วยงานในสังกัดกองบรรณาธิการ ก่อตั้งในปี พ.ศ. 2506 สถานีโทรทัศน์ไทยรัฐทีวีมีการปรับตัวในการนำเสนอข่าวสารเพื่อตอบสนองความต้องการในโลกยุคปัจจุบัน ทำให้สถานีไทยรัฐทีวีติดอันดับ 1 ใน 10 เว็บไซต์ที่มีผู้เข้าชมมากที่สุดในประเทศไทย รวมถึงสื่อสังคมออนไลน์ต่าง ๆ เช่น เฟซบุ๊กมีผู้ติดตามมากกว่า 9.23 ล้านคน อินสตาแกรมมีผู้ติดตามมากกว่า 1.4 ล้านคน ทวิตเตอร์มีผู้ติดตามมากกว่า 2.6 ล้านคน และยูทูบซึ่งมีผู้ติดตามกว่า 2 ล้านบัญชี (ThairathOnline, n.d. อ้างใน พิมพ์จิต เอื้อวงศ์ชัย, ศิริสุข รักถิ่น และศยามล ลำลองรัตน์, 2563) การพาดหัวข่าวในสื่อไทยรัฐออนไลน์นั้นก็เป็นอีกหนึ่งช่องทางการส่งสารที่ส่งให้แก่ผู้รับสารได้รวดเร็วและสะดวกต่อผู้รับสาร ตัวอย่างการพาดหัวข่าวไทยรัฐออนไลน์ เช่นประโยค “อิสระ ชง ร่าง พ.ร.บ. คู่ชีวิต ปชป. ไม่แบ่งแยกพลเมือง-มองเท่ากันทุกเพศ” หรือ “นายกฯ ยัน พ.ร.บ. คู่ชีวิต ตอบโจทย์คนทุกเพศ-เร่งรถไฟเร็วสูง ดูนักลงทุน” ฯลฯ

จากการวิเคราะห์ตัวอย่างพาดหัวข่าวออนไลน์เทศกาลไพรด์ (Pride Month) พบว่าเป็นการใช้ภาษาที่สะท้อนให้เห็นชุดความคิดที่เกี่ยวกับ

สิทธิการเลือกคู่ครองและการสร้างครอบครัว เพราะภาษาเป็นเครื่องมือสำคัญในการประกอบสร้างชุดความคิดที่เชื่อมโยงกับบทบาทผ่านสื่อในสังคม ซึ่งวิเคราะห์ได้จากทฤษฎีวาทกรรมวิเคราะห์เชิงวิพากษ์ตามกรอบการวิเคราะห์ของแฟร์คลอฟ (Fairclough, 1995 อ้างถึงใน กฤษฎา กันดิซล, 2565) ผ่านการพาดหัวข่าวที่รวมประเด็นสำคัญในเนื้อหาข่าวทั้งหมดอย่าง กระชับที่ทำให้ผู้รับสารเข้าใจสารทั้งหมดได้ง่ายยิ่งขึ้น รูปแบบการพาดหัวข่าวข้างต้นนี้ทำให้ผู้รับสารได้เข้าใจเนื้อหาข่าวที่จะอ่านต่อไปในประเด็นของสิทธิการเลือกคู่ครองและการสร้างครอบครัว หรือแม้จะไม่ได้รับข้อมูลครบถ้วนทั้งหมดแต่ก็เป็นการกระตุ้นให้เกิดความอยากรู้เนื้อหาข่าวทั้งหมด เพราะกลวิธีการใช้ภาษาโดยเฉพาะคำกริยาแต่ละคำมีการแฝงนัยหรือวาทกรรมที่ซ่อนเร้นผ่านการใช้คำ

ผู้วิจัยจึงใช้แนวคิดทฤษฎีดังกล่าวมาใช้ในการวิเคราะห์วาทกรรม โดยเฉพาะกลวิธีการใช้ภาษาพาดหัวข่าวที่สะท้อนอุดมการณ์สิทธิการเลือกคู่ครองและการสร้างครอบครัวในสื่อไทยรัฐออนไลน์เกี่ยวกับเทศกาลไพรด์ (Pride Month) ที่สะท้อนให้เห็นถึงความสัมพันธ์ระหว่างภาษาและวาทกรรมสิทธิการเลือกคู่ครองและการสร้างครอบครัวตามกรอบทฤษฎีวาทกรรมวิเคราะห์เชิงวิพากษ์

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษากลวิธีการใช้ภาษาพาดหัวข่าวที่สะท้อนอุดมการณ์สิทธิการเลือกคู่ครองและการสร้างครอบครัวในสื่อออนไลน์ไทยรัฐเกี่ยวกับเทศกาลไพรด์ (Pride Month)

3. แนวคิด ทฤษฎี กรอบแนวคิด

3.1 แนวคิดเกี่ยวกับวาทกรรม (Discourse) และการวิเคราะห์ตัวบท

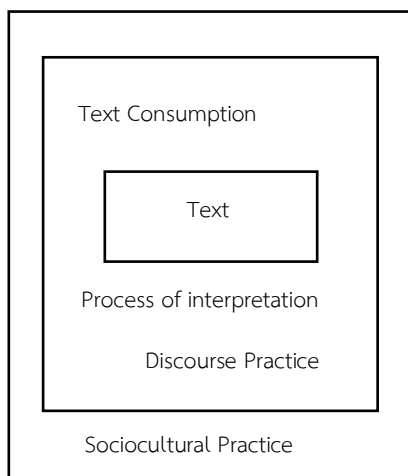
ในบทความนี้ ผู้วิจัยใช้ทฤษฎีวาทกรรมวิเคราะห์เชิงวิพากษ์เป็นหลักในการวิเคราะห์ตามแนวคิดการวิเคราะห์วาทกรรมสื่อที่มีแกนหลักเพื่ออธิบายว่า วาทกรรมที่เป็นผลผลิตจากสังคม โดยวิเคราะห์ผ่าน “ตัวบท” (Text) ที่เป็นตัวสื่อความหมายทางวาทกรรมสังคมที่เชื่อมโยงกับส่วนอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องในสังคมนั้น

แฟร์คลัฟ (Fairclough, 1995 อ้างถึงใน กฤษฎา กันดิช, 2565) กล่าวถึง ‘Discourse’ หรือ ‘วาทกรรม’ ว่า หมายถึง ภาษาในฐานะที่เป็นกิจกรรมทางสังคมที่ถูกกำหนดโดยโครงสร้างทางสังคม (Language as social practice determined by social structure) เพราะภาษาถือเป็นส่วนหนึ่งของสังคม ปรากฏการณ์ทางภาษาที่เกิดขึ้นจึงจัดว่าเป็นปรากฏการณ์ทางสังคมด้วย ดังนั้น คำว่า ‘วาทกรรม’ ในความหมายของแฟร์คลัฟ จึงมีความหมายกว้างกว่าแค่ตัวบท (Text) เพราะหมายรวมถึงทั้งกระบวนการการปฏิสัมพันธ์ทางสังคมที่เกิดขึ้น ขณะที่ใช้ภาษาและการวิเคราะห์วาทกรรม (Discourse analysis) จึงไม่ใช่แค่การวิเคราะห์ตัวบท (Text analysis) เท่านั้น เพราะจะต้องพิจารณาไปถึงการผลิตและการรับตัวบทนั้น ๆ ตลอดจนปัจจัยทางสังคมและวัฒนธรรมต่าง ๆ ด้วยที่มองว่าวาทกรรมเป็นสถานการณ์การสื่อสารที่มีองค์ประกอบ 3 มิติ ได้อธิบาย ดังนี้

1) ตัวบท (Text) คือ ภาษาพูดและภาษาเขียนซึ่งสร้างข้อความสอดคล้องต่อเนื่องสัมพันธ์กันในงานวิจัยนี้ตัวบทคือข้อมูลภาษาที่พบในการพาดหัวข่าวที่นำเสนอเกี่ยวกับเทศกาล Pride Month

2) ภาควิธีปฏิบัติวาทกรรม (Discourse practice) คือ กระบวนการสร้างหรือผลิตตัวบทและกระบวนการตีความหรือแปลความหมายตัวบท ซึ่งนับว่าเป็นกระบวนการสำคัญที่ทำให้เกิดบท

3) ภาควิธีปฏิบัติทางสังคมวัฒนธรรม (Sociocultural practice) คือ สถานการณ์หรือเหตุการณ์ระบบความเชื่อ โครงสร้างหรือหน้าที่ทางสังคม ที่มีอิทธิพลและสัมพันธ์กับการผลิตและการบริโภคตัวบทซึ่งแฟร์คลัฟ (Fairclough) ได้เสนอกรอบทั้ง 3 มิติออกมาดังรูปต่อไปนี้

ภาพที่ 1 กรอบการวิเคราะห์วาทกรรมตามแนวคิดของแฟร์คลัฟ

ที่มา : Fairclough (1995, p. 59 อ้างถึงใน กฤษฎา กันติชล, 2565)

ผู้วิจัยมุ่งเน้นศึกษามิติตัวบทที่เป็นการวิเคราะห์การพาดหัวข่าวเทศกาลไพรด์ (Pride Month) จากสื่อข่าวออนไลน์ไทยรัฐที่สื่อถึงสิทธิทางสังคมที่ซ่อนเร้นได้มิติตัวบทของการพาดหัวข่าว

3.2 เทคนิคการเขียนข่าว

การเขียนข่าว คือ การเขียนข่าวสารที่จะประชาสัมพันธ์หรือสารที่จะสื่อออกไปยังสื่อมวลชน ควรมีสาระสำคัญหรือองค์ประกอบที่เรียกว่า “5 W 1 H” (วรภรณ์ ขวพงษ์, ม.ป.ป.) ดังต่อไปนี้

3.2.1 ใคร (Who) ใคร คือบุคคลสำคัญที่เกี่ยวข้องกับข่าว

3.2.2 ทำอะไร (What) เกิดอะไรขึ้น การกระทำหรือเหตุการณ์ใดที่สำคัญ

3.2.3 ที่ไหน (Where) การกระทำหรือเหตุการณ์นั้น ๆ เกิดขึ้นที่ไหน

3.2.4 เมื่อไหร่ (When) การกระทำหรือเหตุการณ์นั้น ๆ เกิดขึ้นวันเวลาใด

3.2.5 ทำไมและอย่างไร (Why and How) ทำไมเหตุการณ์นั้นจึงเกิดและเกิดขึ้นได้อย่างไร

ผู้วิจัยนำแนวคิดเทคนิคการเขียนข่าวมาใช้เพื่อหาวิธีการจัดวางองค์ประกอบในการเขียนข่าวและจัดกลุ่มมุมมองของบุคคลที่เกี่ยวข้องกับข่าวเพื่อนำไปวิเคราะห์ร่วมกับทฤษฎีวาทกรรมวิเคราะห์เชิงวิพากษ์ ผู้วิจัยได้จัดกลุ่มมุมมองของบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการเขียนพาดหัวข่าวและนำมาวิเคราะห์วาทกรรมที่สะท้อนสิทธิมนุษยชนภายใต้การเขียนพาดหัวข่าวออนไลน์เทศกาล Pride Month ได้ชัดเจนยิ่งขึ้น

3.3 แนวคิดเรื่องสิทธิการเลือกคู่ครองและสร้างครอบครัว

3.3.1 ความหมายของสิทธิตามกฎหมาย

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 ให้ความหมายของคำว่า “สิทธิ” หมายถึง อำนาจอันชอบธรรม (พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน, 2554) ส่วนศาลฎีกาได้วินิจฉัยความหมายของคำว่า “สิทธิ” ไว้ว่า “พูดถึงสิทธิหากจะกล่าว โดยย่อและรวบรัดแล้วก็ได้แก่ประโยชน์อันบุคคลมีอยู่แต่ประโยชน์จะเป็นสิทธิหรือไม่ถ้าบุคคลอื่น มีหน้าที่ต้องเคารพประโยชน์นั้นก็เป็นสิทธิ กล่าวคือ ได้รับการรับรองและคุ้มครองตามกฎหมาย ... ” (ศุภรา ศรีปริวาทิน, ม.ป.ป.)

กล่าวโดยสรุป สิทธิ หมายถึง อำนาจและประโยชน์อันชอบธรรมของบุคคลที่ได้รับการรับรองและคุ้มครองตามกฎหมาย

3.3.2 ความหมายของการเลือกคู่ครองและการสร้างครอบครัว

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554 ให้ความหมายคำว่า “คู่ครอง” หมายถึง หญิงและชายที่อยู่ร่วมกันฉันสามีเมีย (พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน, 2554)

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554 ให้ความหมายคำว่า “ครอบครัว” หมายถึง สถาบันพื้นฐานของสังคมที่ประกอบด้วยสามีภรรยาและหมายรวมถึงลูกด้วย (พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน, 2554) สิทธิการเลือกคู่ครองและสร้างครอบครัวเกิดขึ้นจากการจดทะเบียนร่วมกันของคนทั้งสองคนที่ตกลงจะใช้ชีวิตร่วมกันและมีผลทางกฎหมายจากการจดทะเบียน ได้แก่ 1) หน้าที่ในการอยู่ร่วมกัน 2) หน้าที่ในการจัดการแทนอีกฝ่ายหนึ่ง 3) หน้าที่ในการจัดการหนี้สินร่วมกัน 4) ความสัมพันธ์

ระหว่างบุคคลที่จดทะเบียน 5) การรับบุตรบุญธรรม และ 6) สิทธิในการรับมรดก (ปิยพร โกมุทิ, 2563)

แนวคิดสิทธิทางสังคม ได้แก่ สิทธิในการได้รับการศึกษา สิทธิในการได้รับหลักประกันด้านสุขภาพ แม่และเด็กต้องได้รับการดูแลเป็นพิเศษ ได้รับการพัฒนาบุคลิกภาพอย่างเต็มที่ ได้รับความมั่นคงทางสังคม มีเสรีภาพในการเลือกคู่ครองและสร้างครอบครัว ผู้วิจัยเลือกวิเคราะห์สิทธิเสรีภาพในการเลือกคู่ครองและสร้างครอบครัวนำมาวิเคราะห์ร่วมกับการพาดหัวข่าวออนไลน์เทศกาลไพรด์ (Pride Month) ที่ปรากฏในการพาดหัวข่าวสื่อไทยรัฐออนไลน์เท่านั้น

4. วิธีดำเนินการวิจัย

4.1 ศึกษาทฤษฎีวาทกรรมวิเคราะห์เชิงวิพากษ์ (Critical Discourse Analysis หรือ CDA) งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาวาทกรรมการเขียนพาดหัวข่าว และแนวคิดสิทธิการเลือกคู่ครองและการสร้างครอบครัว

4.2 คัดเลือกพาดหัวข่าวออนไลน์ด้านสิทธิทางสังคมในการมีเสรีภาพในการเลือกคู่ครองและสร้างครอบครัว ผู้วิจัยใช้วิธีการคัดเลือกข้อมูลแบบเจาะจง คือ เลือกการพาดหัวข่าวออนไลน์ไทยรัฐเกี่ยวกับเทศกาลไพรด์ (Pride Month) ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2563 - 2566 เป็นระยะเวลา 4 ปี รวม 58 ข่าว ผู้วิจัยเลือกกลุ่มข้อมูลศึกษาจากสื่อไทยรัฐออนไลน์เนื่องจากเป็นสำนักข่าวที่ผลิตสื่อออกมาแล้ว 73 ปี

4.3 วิเคราะห์ข้อมูลพาดหัวข่าวเทศกาล Pride Month ในสื่อออนไลน์
ไทยรัฐ โดยใช้กรอบการวิเคราะห์วาทกรรมเชิงวิพากษ์ของ แฟร์คลัฟ
(Fairclough, 1995 อ้างถึงใน กฤษฎา กันติชล, 2565)

4.4 เรียบเรียงและนำเสนอผลการวิจัยในรูปแบบพรรณนาวิเคราะห์
ประกอบพาดหัวข่าวเทศกาล Pride Month

5. สรุปผลการวิจัย

ผู้วิจัยนำแนวคิดเรื่องการวิเคราะห์วาทกรรมเชิงวิพากษ์หรือ CDA (Critical Discourse Analysis) เป็นหลักการในการวิเคราะห์ โดยนำเสนอผลการวิเคราะห์กลวิธีทางภาษาในการนำเสนอข่าวด้วยการใช้คำกริยาในการพาดหัวข่าวไทยรัฐออนไลน์เกี่ยวกับเทศกาลไพรด์ (Pride Month) โดยใช้กลวิธีภาษาและเทคนิคการเขียนพาดหัวข่าว นำมาวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อแสดงให้เห็นถึงนัยของภาษาที่สะท้อนชุดความคิดที่เกี่ยวข้องกับวาทกรรมสิทธิทางสังคมเป็นเรื่องของสิทธิเสรีภาพในการเลือกคู่ครองและสร้างครอบครัวเพื่อศึกษาวิธีการผลิตและส่งผ่านตัวบทวาทกรรมสิทธิทางด้านสังคม พบว่ามีกลวิธีการใช้คำกริยาที่ซ้ำกันมากที่สุด 3 อันดับแรก ได้แก่คำว่า 1) คำว่า สมรส 21 ครั้ง 2) คำว่า เปิดหรือเปิดกว้าง 9 ครั้ง และ 3) คำว่า ยืน 8 ครั้ง ปรากฏในการเขียนพาดหัวข่าวเทศกาล Pride Month ของประเทศไทย ในสื่อออนไลน์ไทยรัฐ ปี พ.ศ. 2563 - 2566 ดังนี้

งานวิจัยนี้ มุ่งเน้นศึกษาการใช้คำกริยาที่ปรากฏในการเขียนพาดหัวข่าวเทศกาล Pride Month ของประเทศไทย และพบการใช้ 3 ลักษณะ ดังนี้

- 5.1 การใช้คำกริยาแสดงการเรียกร้องสิทธิ
- 5.2 การใช้คำกริยาแสดงถึงกระบวนการจัดการสิทธิ
- 5.3 การใช้คำกริยาแสดงการจัดการและความสำเร็จในการเรียกร้อง

คำกริยาเป็นกลวิธีหนึ่งที่ใช้ศึกษาพฤติกรรมการใช้ภาษาในการเขียนพาดหัวข่าว การศึกษาการใช้คำกริยาแสดงให้เห็นถึงการกระทำที่ผ่านตัวภาษา ดังที่ จันทิมา อังคพนิชกิจ (2562) อธิบายว่า โดยปกติคำกริยาเป็นคำที่ใช้แสดงเหตุการณ์ การกระทำ ความคิด ความรู้สึก หรือแสดงสภาพของบุคคล สัตว์ หรือบางสิ่งบางอย่าง โดยสาระสำคัญของประโยคมักแสดงที่คำกริยา ในงานวิจัยพบการใช้คำกริยาในรูปแบบต่าง ๆ ตามบริบทหรือสถานการณ์ โดยจับประเด็นหลักที่สิทธิในการเลือกคู่ครองและสร้างครอบครัวโดยวิเคราะห์ 3 ด้าน ได้แก่ การเรียกร้องสิทธิ กระบวนการจัดการสิทธิ การจัดการและความสำเร็จในการเรียกร้อง สามารถอธิบายได้ดังนี้

5.1 การใช้คำกริยาเรียกร้องสิทธิ

ผู้วิจัยวิเคราะห์พาดหัวข่าวออนไลน์พบตัวบทที่แสดงให้เห็นถึงวิธีการเรียกร้องสิทธิในการเลือกคู่ครองและสร้างครอบครัวจากการเดินขบวนหรือออกมาแสดงจุดยืนของตนเองที่แสดงออกถึงสัญลักษณ์ในเรื่องของสิทธิในการเลือกคู่ครองและสร้างครอบครัวจากเทศกาล Pride Month โดยสามารถอธิบายได้ดังนี้

ตัวอย่างที่ 1

“โยชิ” เรียกร้องสมรสเท่าเทียม คาดหวังอนาคตอยากแต่งงานมีสามี

(ไทยรัฐออนไลน์, 9 มิถุนายน 2566)

ตัวอย่างที่ 1 ผู้ผลิตใช้คำกริยาแสดงถึงการเรียกร้องอย่างชัดเจน เพราะคำว่า เรียกร้อง หมายถึง การร้องขอเกมบังคับให้ทำหรือให้งดการกระทำนั้น ๆ แต่ประโยคนี้การเรียกร้องจึงหมายถึงการร้องขอแบบบังคับจากบุคคลที่ชื่อ “โยชิ” ซึ่งโยชิได้รับตำแหน่งมิสทิฟฟานียูนิเวิร์ส 2017 และเป็นเน็ตไอดอลในกลุ่มสาวประเภทสอง อีกทั้งยังได้รับฉายาจากสาวประเภทสองว่า เธอคือน้องปอย-ตรีชฎา แสดงให้เห็นถึงการออกมาเรียกร้องของโยชิถือเป็นการออกมาเรียกร้องสิทธิเพื่อตัวเองและเป็นกระบอกเสียงให้กับกลุ่มสาวประเภทสองในการแต่งงานเพื่อได้ซึ่งสิทธิการเลือกคู่ครองและสร้างครอบครัว

ตัวอย่างที่ 2

หวังสังคมไทย ไม่ถอยกลับ ชี ไทยมี “สมรสเท่าเทียม-คู่ชีวิต” ร่วมกันได้
(ไทยรัฐออนไลน์, 7 กรกฎาคม 2565)

ตัวอย่างที่ 2 ผู้ผลิตเลือกใช้คำว่า “หวัง” พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554 (พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน, 2554) ได้ความหมายของคำว่า หวัง แทนความรู้สึกคาดหวังของกลุ่มเพศที่สามในสังคมที่ร่วมกันผลักดันให้กฎหมายที่สามารถแต่งงานกับเพศเดียวกันได้และถูกต้องตามกฎหมายเหมือนกับการแต่งงานของคู่ชาย-หญิง ถ้าหากกฎหมายนี้ถูกผลักดันสำเร็จแล้วหมายความว่าประเทศไทยถือเป็นประเทศที่รับฟังเปิดกว้างให้แก่เพศทางเลือก และนับว่าเป็นประเทศที่พัฒนาแล้ว

ตัวอย่างที่ 3

เปิดที่มา “LGBT Pride” เรื่องราวการต่อสู้เพื่อความเท่าเทียมของพลัสสี่
(ไทยรัฐออนไลน์, 28 มิถุนายน 2564)

ตัวอย่างที่ 3 ผู้ผลิตเลือกใช้คำว่า “ต่อสู้” พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554 (พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน, 2554) ให้ความหมายของคำว่า ต่อสู้ หมายถึง การต่อสู้เฉพาะหน้า รบกันหรือตีกัน ผู้ผลิตเลือกใช้คำนี้เพื่อแทนเรื่องราวของกลุ่มเพศที่สามที่ออกมาแสดงตัวตน ต่อหน้าสังคม เพื่อที่จะขับเคลื่อนกฎหมายให้ได้มาซึ่งการปฏิบัติต่อกลุ่มเพศที่สามให้เท่าเทียมกับการปฏิบัติต่อคนอื่นในสังคม ความเป็นจริงแล้วกลุ่ม LGBTQ+ นั้นไม่มีความประสงค์จะวิวาทเพียงต่อสู้เพื่อความเท่าเทียมด้วยการแสดงจุดยืนในสังคม

5.2 การใช้คำกริยาในกระบวนการจัดการสิทธิ

ผู้วิจัยวิเคราะห์พาดหัวข่าวพบการใช้คำกริยาแสดงถึงการเรียกร้องสิทธิและเกิดการผลักดันทางด้านกฎหมาย เพื่อให้กฎหมายรองรับในด้านสิทธิ การเลือกคู่ครองและการสร้างครอบครัว การใช้คำกริยาแสดงถึงกระบวนการจัดการสิทธิเป็นกระบวนการจัดทำ เพื่อตอบสนองความต้องการของกลุ่มเพศทางเลือกที่ออกมาเรียกร้อง โดยสามารถอธิบายได้ดังนี้

ตัวอย่างที่ 4

นายกฯ ดัน พ.ร.บ.คู่ชีวิตเข้าสภาฯ แก่สิทธิมรดก ทรัพย์สิน บุตรบุญธรรม
การอุ้มบุญ

(ไทยรัฐออนไลน์, 7 มิถุนายน 2565)

ตัวอย่างที่ 4 ผู้ผลิตเลือกใช้คำว่า “ดัน” ซึ่งมาจากคำว่า “ผลักดัน” ผู้ผลิตเลือกตัดคำเพื่อให้ประโยคอ่านแล้วน่าสนใจ พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554 (พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน, 2554) ได้ความหมายของคำว่า ดัน หมายถึง ทำให้เคลื่อนออกไปจากตัว จากประโยคนี้ การเคลื่อนในที่นี้เป็นการขับเคลื่อนให้กฎหมาย พ.ร.บ. คุ้มครองชีวิต ได้รับการปรับแก้จากความเห็นชอบของราชบัณฑิตยสภาให้เพศที่สามสามารถมีสิทธิในการรับมรดกและทรัพย์สินของคู่สมรส รวมถึงการรับบุตรบุญธรรม การอุ้มบุญอย่างถูกต้องตามกฎหมาย แสดงให้เห็นถึงการแสดงตัวตนในฐานะสภาผู้แทนราษฎรของผู้นำในประเทศที่มีส่วนร่วมในการผลักดันกฎหมาย พ.ร.บ.คุ้มครองชีวิตให้ถูกต้องตามกฎหมาย

ตัวอย่างที่ 5

“ธัญวัจน์” ร้องสภา ปุด มติวิปรัฐบาล ไม่รับหลักการ พ.ร.บ.สมรสเท่าเทียม
(ไทยรัฐออนไลน์, 14 มิถุนายน 2565)

ตัวอย่างที่ 5 ผู้ผลิตเขียนโดยนำชื่อนักการเมืองมาเป็นส่วนหนึ่งของการเขียนพาดหัวข่าวโดยใช้คำกริยาว่า “ปุด” พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554 (พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน, 2554) ได้ความหมายของคำว่า ปุด หมายถึง พุดหรือเผยความลับเพราะทนเก็บไว้ไม่ได้ (พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน, 2554) แสดงถึงการออกมาเรียกร้องของนักการเมืองที่อยากให้สภาออกมาเผยความจริงว่าสาเหตุใดถึงไม่รับหลักการ พระราชบัญญัติ (พ.ร.บ.) สมรสเท่าเทียม ในเมื่อครั้งก่อนเคยมีการประกาศรับหลักการต่อประชาชนแต่สภากลับเป็นคนที่ไม่บอกประชาชนเอง จากประโยคนี้สะท้อนให้

เห็นถึงความไม่สุจริตในการทำงานของบรรดาผู้แทนราษฎรที่ได้รับเลือกจากประชาชน โดยการพุดหลอกกลงให้ความหวังกับกลุ่มเพศที่สามในสังคม

ตัวอย่างที่ 6

เปิดรายละเอียด ร่าง พ.ร.บ.คู่ชีวิต จดทะเบียน แบ่งมรดก ฟ้องหย่าได้ แต่สมรสซ้ำไม่ได้

(ไทยรัฐออนไลน์, 7 มิถุนายน 2565)

ตัวอย่างที่ 6 ผู้ผลิตเลือกใช้คำว่า “ร่าง” พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554 (พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน, 2554) ให้ความหมายของคำว่า ร่าง หมายถึง การทำโครงขึ้นเพื่อลอก คัด หรือแต่ง จะใช้กับการเขียนกฎหมาย เป็นการแต่งกฎหมายขึ้นมาใหม่เพื่อตอบสนอง คู่รักเพศเดียวกันใน พ.ร.บ. คู่ชีวิตเพื่อชี้แจงรายละเอียดหรือข้อมูลที่อยู่ใน พ.ร.บ. คู่ชีวิตฉบับนี้ว่าคู่รักต่างเพศจะได้รับสิทธิจดทะเบียน สิทธิในการแบ่งมรดก สิทธิในการฟ้องหย่าเท่าเทียมกับคู่รักระหว่างผู้ชายและผู้หญิง แต่คู่รักต่างเพศก็ไม่ได้รับสิทธิในการแต่งงานซ้ำซ้อนเหมือนกับคู่รักผู้ชายและผู้หญิง เนื่องจากการแต่งงานซ้ำซ้อนถือว่าผิดชนบทธรรมเนียมประเพณีไทยที่คนในสังคมรับไม่ได้

5.3 การใช้คำกริยาในการจัดการและความสำเร็จในการเรียกร้อง

ผู้วิจัยวิเคราะห์ภาพห่าวพบการใช้คำกริยาแสดงถึงการจัดการและความสำเร็จในการเรียกร้องของสิทธิในการเลือกคู่ครองและสร้างครอบครัว การใช้คำกริยาแสดงถึงอารมณ์และอาการที่ได้รับความสำเร็จใน

การเรียกร้องที่มีสาเหตุมาจากการเลือกปฏิบัติในการเลือกคู่ครองและการ
สร้างครอบครัวของกลุ่มเพศที่สาม โดยสามารถอธิบายได้ดังนี้

ตัวอย่างที่ 7

“LGBTQ+” เฮ สภาผ่านร่าง พ.ร.บ.สมรสเท่าเทียม-พ.ร.บ.คู่ชีวิต รวม 4 ฉบับ
(ไทยรัฐออนไลน์, 15 มิถุนายน 2565)

ตัวอย่างที่ 7 ผู้ผลิตใช้คำกริยาที่แสดงออกถึงความรู้สึกที่ดีใจมาก ๆ
ในการเลือกใช้คำกริยานี้ สามารถบ่งบอกถึงสถานการณ์จากความรู้สึก เพราะ
เมื่อนุชย์ประสบความสำเร็จในเป้าหมายหรือสามารถพิชิตเป้าหมายที่วางไว้
จะเกิดกริยาที่ดีใจและจะพูดว่า “เฮ” หรือ “เย์” พจนานุกรมฉบับ
ราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554 (พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน, 2554)
ได้ความหมายของคำว่า เฮ หมายถึง อาการที่คนหมู่มากพรั่งกันไปที่แห่ง
เดียวกัน และคำว่า เย์ เป็นองค์ประกอบเสริมกับอารมณ์ ดังนั้นประโยคนี
สะท้อนให้เห็นถึงความสำเร็จของกลุ่มรักต่างเพศที่ถูกเรียก “แอลจีบีที
คิวพลัส” (LGBTQ+) หมายถึงประเภทของกลุ่มคนรักข้ามเพศที่ได้รับซึ่งชัย
ชนะในการมีสิทธิการเลือกคู่ครองและสร้างครอบครัว

ตัวอย่างที่ 8

“Pride Month” ส่องบริษัทในไทย ไม่เลือกปฏิบัติ เพิ่มสวัสดิการ ลา
ผ่าตัดแปลงเพศ
(ไทยรัฐออนไลน์, 2 มิถุนายน 2565)

ตัวอย่างที่ 8 ผู้ผลิตใช้คำกริยาที่สื่อถึงการเพิ่มของสิทธิของกลุ่มเพศที่สามพึงได้รับจากสังคม คือคำว่า “เพิ่ม” พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554 (พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน, 2554) ได้ความหมายของคำว่า เพิ่ม เป็นการเพิ่มสวัสดิการที่พึงได้รับจากบริษัทเหมือนกับสวัสดิการทั่วไปของคนในสังคมที่ไม่ได้ผ่านการแบ่งแยกทางสังคม จึงสะท้อนให้เห็นว่าสังคมไทยไม่ได้มองกลุ่มเพศที่สามเป็นอื่น ไม่ได้แบ่งแยกประเภทของคนในสังคมและยังมอบสวัสดิการที่เอื้อประโยชน์ต่อการใช้ชีวิตของกลุ่มเพศที่สามในการใช้สิทธิลาผ่าตัดแปลงเพศ เพื่อกกลุ่มเพศที่สามสามารถเป็นหญิงและชายข้ามเพศได้อย่างสมบูรณ์

ผู้วิจัยศึกษาทวิวิธีการใช้ภาษาโดยมองไปที่บริบททางสังคมและวัฒนธรรมที่มีความสำคัญต่อการผลิตภาษาเพื่อเขียนพาดหัวข่าว นั่นก็คือ การใช้คำกริยา ที่แสดงออกถึงพฤติกรรมของผู้ที่เกี่ยวข้องสิทธิในการเลือกคู่ครองและสร้างครอบครัว การวิเคราะห์การใช้ตัวบทเพื่อวิเคราะห์ว่าทรรรมที่มีนัยยะภายใต้การพาดหัวข่าวนั้นมีองค์ประกอบมาจากบริบททางสังคมและวัฒนธรรมที่ได้ปลุกฝังเรื่องการเลือกคู่ครองและการสร้างครอบครัวไว้ ผู้วิจัยพบว่า การพาดหัวข่าวออนไลน์เทศกาลไพรด์ (Pride Month) ผ่านการใช้ภาษาสะท้อนให้เห็นถึงการเปลี่ยนแปลงและสิ่งที่เกิดขึ้นในสังคมต่อปัญหาความไม่เท่าเทียมทางเพศ ส่งผลให้เกิดการแสดงออกและการออกมาช่วยเหลือผลักดันกฎหมายให้ถูกยอมรับโดยรูปแบบการแสดงจุดยืนที่แตกต่างกัน เช่น การแสดงออกด้วยการจัดกิจกรรมของกลุ่มเพศที่สาม การสร้างสรรค์ การแสดงออกถึงสัญลักษณ์ที่สื่อถึงความเป็นชาวแอลจีบีทีคิวพลัส (LGBTQ+) งานเทศกาลไพรด์ การเดินขบวนสีรุ้ง กิจกรรมเหล่านี้เป็นกิจกรรมที่จัดขึ้น

เพื่อให้ตระหนักถึงโศกนาฏกรรมในประวัติศาสตร์ของกลุ่มเพศที่สามและตระหนักถึงปัญหาที่เกิดจากความไม่เท่าเทียมในการเลือกคู่ครองและสร้างครอบครัวของคนทั่วโลก

6. อภิปรายผลการวิจัย

การศึกษาพฤติกรรมการใช้ภาษาจากพาดหัวข่าวในสื่อไทยรัฐออนไลน์เกี่ยวกับเทศกาลไพรด์ (Pride Month) พบว่ามีการนำเสนอถึงชุดความคิดเกี่ยวกับอุดมการณ์สิทธิการเลือกคู่ครองและการสร้างครอบครัว เพื่อต้องการผลักดันกฎหมาย พ.ร.บ. คู่สมรสของกลุ่มเพศที่สามให้เท่าเทียมการ พ.ร.บ. คู่สมรสของผู้ชายและผู้หญิง จากการศึกษาพาดหัวข่าวพบกลวิธีการใช้คำกริยา มีการใช้กลวิธีทางภาษาหลายกลวิธีเพื่อสร้างชุดความคิดที่นำไปสู่อุดมการณ์ให้ผู้บริโภคหรือผู้รับสารเข้าใจข้อมูลที่ปรากฏในข่าวเพื่อมองเห็นจุดยืนของกลุ่มแอลจีบีทีคิวพลัส (LGBTQ+) ที่ต้องการแสดงตัวตนในสังคมอย่างเสรีในการใช้ชีวิตคู่ ซึ่งมีแหล่งข้อมูลที่แตกต่าง ดังงานวิจัยเรื่องการได้ตอบความเป็นชายขอบ : การกลายเป็นเน็ตไอดอลของคนที่มีความหลากหลายทางเพศ (LGBTQ) (จริยา ถนัดคำ และณัฐกานต์ อัครพงศ์พิศักดิ์, 2564) ที่ศึกษาเรื่องวิจัย เป็นการวิจัยแบบคุณภาพ ซึ่งมีเครื่องมือในการวิจัย คือ แบบสัมภาษณ์เชิงลึกและแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง มีกลุ่มเป้าหมายในการวิจัย คือ เน็ตไอดอลที่มีความหลากหลายทางเพศ (LGBTQ) จำนวน 5 คน และผู้ติดตามเน็ตไอดอล (Follower) จำนวน 5 คน ที่มาจากการเลือกเจาะจง แล้วนำข้อมูลที่รวบรวมได้จากเครื่องมือการวิจัยมาวิเคราะห์ในเชิงเนื้อหา ผลการวิจัยพบว่ากรกลายเป็นเน็ตไอดอลของคนชายขอบที่มีความ

หลากหลายทางเพศประกอบด้วย 1) การทำให้ LGBTQ เป็นคนชายขอบ 2) การกลายเป็นเน็ตไอดอลของคนชายขอบ LGBTQ ภายใต้มายาคติชายเป็นใหญ่ในสังคม ที่ผู้ชายกลายเป็นเพศที่มีอำนาจและบทบาทเหนือกว่าเพศหญิงได้สนับสนุนข้อสังเกตข้างต้นที่อธิบายว่าเพศชายมีความชอบธรรมที่จะแสดงออกในเรื่องเพศมากกว่า แต่ในประเด็นนี้เองที่ผู้วิจัยพบว่ามีความย้อนแย้งบางประการอยู่ เมื่อคนที่มีความหลากหลายทางเพศ (LGBTQ) กลุ่มหญิงข้ามเพศ (Transwoman) ที่เดิมมีสรีระทางเพศเป็นผู้ชายเลือกที่จะผ่าตัดแปลงเพศเป็นผู้หญิง ใช้ชีวิตแบบเป็นเหมือนผู้หญิงแต่บางคนเลือกที่จะผ่าตัดเสริมหน้าอกเท่านั้นแต่ไม่มีความต้องการที่จะแปลงเพศเป็นเพศหญิงและในขณะที่บางคนเลือกที่จะแต่งตัวเป็นผู้ชายแต่แต่ลักษณะการแสดงออกในที่สาธารณะเสมือนเป็นผู้หญิง แสดงให้เห็นว่าภายใต้อัตลักษณ์ร่วมของความเป็นคนที่มีความหลากหลายทางเพศ (LGBTQ) เดียวกันนั้นยังมีอัตลักษณ์ที่ซับซ้อนหลากหลายอยู่ภายในนั้น สอดคล้องกับคุณสมบัติของอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมที่กล่าวว่า อัตลักษณ์ไม่ได้เป็นสิ่งที่หยุดนิ่งตายตัว และเปลี่ยนแปลงเคลื่อนไหวภายใต้บริบทที่แตกต่างกัน

7. ข้อเสนอแนะและการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

การศึกษาและวิเคราะห์กลวิธีการใช้ภาษายังมีประเด็นที่ควรศึกษาหลายประเด็น ผู้วิจัยเล็งเห็นว่าควรจะวิจัยเพิ่มคือแหล่งข้อมูลสื่อออนไลน์อื่น ๆ ที่ไม่ใช่กลุ่มข้อมูลเดียว เพื่อเห็นถึงวิธีการใช้ภาษาในการเขียนพาดหัวข่าวว่าเหมือนหรือต่างกันอย่างไร โดยอาจเพิ่มข้อมูลหรือสิ่งที่นำไปวิเคราะห์เพิ่มเติมได้ ผลการศึกษาวิจัยดังกล่าวสามารถนำไปใช้ให้เป็นประโยชน์ในการ

เขียนพาดหัวข่าวเพื่อสร้างความน่าสนใจต่อผู้บริโภค และสามารถนำไปเป็น
แนวทางในการศึกษาทฤษฎีวาทกรรมวิเคราะห์เชิงวิพากษ์กับแหล่งข้อมูลอื่น

8. กิตติกรรมประกาศ

บทความวิจัยฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของรายวิชา 895-502 ทฤษฎี
ภาษาศาสตร์ภาษาไทย หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาภาษาไทยและ
ภาษาไทยประยุกต์ คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ สอนโดย
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จอมขวัญ สุทธินนท์ และแปลบทคัดย่อโดย
ผู้ช่วยศาสตราจารย์อำไพรัตน์ สุทธินนท์

9. เอกสารอ้างอิง

- กฤษฎา กันดิชล. (2565). ปัญหาสิ่งแวดล้อม : การศึกษากลวิธีการใช้ภาษา
จากการพาดหัวข่าวออนไลน์. *วารสารปริชาต*. 35(4), 147-164.
- จรรยา ถนัดคำ และณัฐกานต์ อัครพงศ์พิศักดิ์. (2564). การตอบโต้ความ
เป็นชายขอบ : การกลายเป็นเน็ตไอดอลของคนที่มีความ
หลากหลายทางเพศ (LGBTQ). *วารสารสังคมศาสตร์เพื่อการ
พัฒนาท้องถิ่น มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม*. 5(3), 213-221,
จาก [https://so02.tci-thaijo.org/index.php/soc-rmu/article/
view/249276/169662](https://so02.tci-thaijo.org/index.php/soc-rmu/article/view/249276/169662)
- จันทิมา อังคพณิกิจ. (2562). *Discourse Analysis การวิเคราะห์
ข้อความ*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

- ปิยพร โกมุที. (2563). สิทธิและเสรีภาพในการสมรสของบุคคลเพศ
ทางเลือก. *วารสารวิชาการทางกฎหมาย คณะนิติศาสตร์
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่*. 6(1), 137-168.
- พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน. (2554). พจนานุกรมฉบับ
ราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554. สืบค้นเมื่อ 31 กรกฎาคม 2566,
จาก <https://dictionary.orst.go.th/>
- พิมพ์รจิต เอื้อวงศ์ชัย, ศิริสุข รักถิ่น และศยามล ลำลองรัตน์. (2563).
ปัจจัยที่ส่งผลต่อความพึงพอใจในการรับชมและการบอกต่อของ
ผู้ชมรายการข่าวไทยรัฐทีวี. *วารสารนักบริหาร*. 40(1), 44-65.
- วรภรณ์ ขวพงษ์. (ม.ป.ป.). *เทคนิคการเขียนข่าว ส่งข่าว และเผยแพร่ภาพ
ข่าวสู่สื่อมวลชน*. กองกลาง มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์. สืบค้นเมื่อ
31 กรกฎาคม 2566, จาก <https://general.psu.ac.th/pdf/technicnew.pdf>
- ศิริชนก วิริยเกื้อกุล. (2561). *Hot Issue สิทธิการสมรสระหว่างบุคคลเพศเดียวกัน*.
สืบค้นเมื่อ 31 กรกฎาคม 2566, จาก <https://dl.parliament.go.th/handle/20.500.13072/533025>
- ศุภรา ศรีปริวาทีน. (ม.ป.ป.). *แนวคิดและหลักการของสิทธิมนุษยชน*.
ศูนย์ฝึกอบรมตำรวจภูธรภาค 9. สืบค้นเมื่อ 31 กรกฎาคม 2566,
จาก <https://policetraining9.com>
- อัญมณี สัจจาสัย. (ม.ป.ป.). *ความหลากหลายทางเพศ ตอนที่ 1 เพศสภาพ
และ LGBTQI คืออะไร*. สืบค้นเมื่อ 15 กุมภาพันธ์ 2566, จาก
https://www.parliament.go.th/ewtadmin/ewt/elaw_paracy/ewt_dl_link.php?nid=2649

ความรุนแรงในวรรณกรรมปลาบู่ทองกลอนสวด
VIOLENCE IN PLA BU THONG KLON SUAD LITERATURE

ประกายเพชร ประกอบธรรม¹, ประวีณา กลั่นนุช²,
เกษสุวรรณ์ กันจอน³ และปฐมพงษ์ สุขเล็ก^{4*}
Pagaiphet Pagobtham¹, Paweena Klannut²,
Katsuwan Kanjon³, and Phathompong Suklek^{4*}

Received date: September 28, 2023

Revised date: March 1, 2024

Revised date: March 4, 2024

¹⁻³ นักศึกษาหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์และ
สังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

⁴ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร., หลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

* Corresponding author, E-mail: p_0345043@hotmail.com

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ วิเคราะห์ข้อมูลด้วย การวิเคราะห์ตีความเนื้อหาวรรณกรรม มีจุดประสงค์เพื่อศึกษาความรุนแรงในวรรณกรรมปลาบู่ทองกลอนสวดฉบับกรมศิลปากร โดยใช้กรอบแนวคิดลักษณะความรุนแรงขององค์การอนามัยโลก ผลการวิจัยพบว่าวรรณกรรมเรื่องปลาบู่ทองกลอนสวดปรากฏความรุนแรง 4 ประเภท คือ ความรุนแรงทางร่างกาย ความรุนแรงทางเพศ ความรุนแรงทางจิตใจ และความรุนแรงจากการสูญเสียหรือการถูกละเลยทอดทิ้ง โดยความรุนแรงอาจสามารถเกิดร่วมกันได้มากกว่าหนึ่งประเภทภายในหนึ่งเหตุการณ์คือ ความรุนแรงทางร่างกายเกิดร่วมกับความรุนแรงทางด้านจิตใจ ความรุนแรงที่พบมากที่สุดคือความรุนแรงทางร่างกาย รองมาคือความรุนแรงทางจิตใจกับความรุนแรงทางเพศที่พบเท่ากัน และความรุนแรงจากการสูญเสียหรือการถูกละเลยทอดทิ้งที่พบน้อยที่สุด การกระทำความรุนแรงปรากฏทั้งเพศชายทำต่อเพศหญิง เพศหญิงทำต่อเพศชาย และเพศหญิงทำต่อเพศหญิง การกระทำความรุนแรงสามารถเกิดได้จากทั้งผู้อื่นและตนเอง การนำเสนอความรุนแรงเหล่านี้เพื่อขบขันโครงเรื่องและแก่นเรื่องให้มีความคมชัดยิ่งขึ้น คือเรื่องความรักที่แม่มีต่อลูกและเรื่องผลของกรรมตามหลักพระพุทธศาสนา

คำสำคัญ : ความรุนแรง, ปลาบู่ทอง, กลอนสวด

Abstract

This research was qualitative research. The analysis was an interpretation of literature content. The purpose of this research was to study the violences in Pla Bu Thong Klon Suad literature of Fine Art Department version by using the World Health Organization's violence framework. The results of the research found that the literature on Pla Bu Thong Klon Suad appeared 4 types of violences: physical violence, sexual violence, psychological violence and deprivation or neglect violence. More than one type of violences occurred together within an incident that was the physical violence co-occurred with psychological violence. Physical violence was most found, followed by psychological violence, sexual violence, and deprivation or neglect violence, respectively. The occurred violences appeared in 3 characters: males towards females, females towards males, and females towards males. Violence could occur to himself and towards others. The presentation of violences in this literature featured the plot and the theme distinctively, that were the love of mother towards child and the retribution in Buddhism.

Keywords: Violence, Pla Bu Thong, Klon Suad

1. บทนำ

นิทานพื้นบ้านถือเป็นวรรณกรรมประเภทหนึ่งที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรมและปรากฏอย่างแพร่หลายในสังคมไทยตั้งแต่อดีต วรรณกรรมนิทานพื้นบ้านมีการสืบทอดต่อกันมาโดยการบอกเล่าจากรุ่นสู่รุ่น จนกระทั่งมีการจดบันทึกไว้เป็นลายลักษณ์อักษร นิทานพื้นบ้านเป็นวรรณกรรมที่เกิดจากวัฒนธรรมและวิถีชีวิตของผู้คนมีเนื้อหาที่สนุกสนาน มีความบันเทิงและมีความไพเราะเข้ามาาร่วมด้วย รวมถึงยังมีการให้ข้อคิด และคติสอนใจ ดังที่ สุกัญญา สุจนายากล่าวว่า

วรรณกรรมของทุกชนชาติเริ่มต้นที่ภาษาพูดซึ่งไม่ได้บันทึกไว้ จึงไม่สามารถระบุอายุสมัยได้เหมือนภาษาเขียน แต่ได้มีการท่องจำเล่าเรื่องถ่ายทอดต่อ ๆ กันมาจากรุ่นหนึ่งไปสู่อีกรุ่นหนึ่งเป็นบทเพลง นิทาน เรื่องเล่า คำสอนหรือข้อห้ามในการดำเนินชีวิตที่เกิดจากสังสมประสบการณ์”

(สุกัญญา สุจนายา, 2556: 2)

เรื่องปลาบู่ทองเป็นนิทานพื้นบ้านเรื่องหนึ่งที่มีความนิยมนำมาอย่างแพร่หลายทั้งในรูปแบบเรื่องเล่ามุขปาฐะ ร้อยแก้ว ร้อยกรองและยังเป็นวรรณกรรมโบราณในฉบับของกลอนสวดที่มีความโดดเด่นได้รับความนิยมกันอย่างมากในภาคกลาง ด้วยความนิยมจึงทำให้แพร่ออกไปยังภาคอื่น อาทิ ภาคอีสานใช้ชื่อเรื่องว่าปลาบู่ทอง ภาคเหนือใช้ชื่อเรื่องว่านางอุทธรา ภาคใต้ใช้ชื่อเรื่องว่าปลาบู่ทองคำภพย์ ดังที่ วรปฐมา คำหมู่ ได้ศึกษาการเปรียบเทียบวรรณกรรมเรื่องนางอุทธรา ได้กล่าวว่า

ในฉบับภาคอีสานนั้นผู้เขียนได้บอกไว้ว่านำไปจากนิทานพื้นบ้านของภาคกลางมีโครงเรื่องเหมือนกันโดยตลอด นิทานของภาคใต้ทั้งสองฉบับ แม้จะไม่ได้ระบุไว้ว่านำไปจากภาคกลาง แต่ก็มีเนื้อเรื่องและรูปแบบคำประพันธ์ตลอดจนรายละเอียดต่าง ๆ โดยเฉพาะโครงเรื่องเหมือนกับฉบับสมุดข่อยและฉบับวัดเกาะของภาคกลาง”

(วรปฐมา คำหุ่ม, 2535: 104)

โดยเฉพาะวรรณกรรมนิทานพื้นบ้าน เรื่องปลาบู่ทองกลอนสวด ที่มีลักษณะเฉพาะที่แต่งเป็นร้อยกรองในรูปแบบกลอนสวด ซึ่งกลอนสวดมีความแตกต่างจากนิทานพื้นบ้านทั่วไปตรงที่แต่งขึ้นเพื่อไว้สำหรับขับร้องลำนำประเภทหนึ่ง ดังที่ ตรีศิลป์ บุญขจร กล่าวว่า

กลอนสวดเป็นวรรณกรรมประเภทหนึ่ง ซึ่งหมายถึงวรรณกรรมคำกาพย์ที่นำมาสวดอ่านเป็นทำนองสวด วรรณกรรมประเภทนี้แต่งด้วยกาพย์ชนิดต่าง ๆ ได้แก่ กาพย์ยานี 11 กาพย์ฉบัง 16 และกาพย์สุรางคนางค์ 28 และกลอนสวดเป็นวรรณกรรมวัดที่มีเนื้อเรื่องส่วนใหญ่เกี่ยวกับพระพุทธศาสนา เริ่มสันนิษฐานว่าเป็นยุคที่มีความเจริญรุ่งเรืองของกลอนสวดในสมัยกรุงศรีอยุธยาตอนปลาย ซึ่งคำประพันธ์ประเภทกาพย์ได้รับความนิยมเป็นอย่างมากในสมัยนั้น

(ตรีศิลป์ บุญขจร, 2547: 463)

วรรณกรรมเรื่องปลาบู่ทองกลอนสวด กรมศิลปากรได้นำมาตีพิมพ์เผยแพร่ครั้งแรกเมื่อปี พ.ศ. 2557 มีเนื้อหาเกี่ยวกับเศรษฐีมีนามว่าอุทราภ มีภรรยาคนแรกชื่อนางชนิษฐามิบุตรสาวชื่อนางเอื้อย ต่อมาได้มีภรรยาอีกคนหนึ่งชื่อนางชนิษฐามิบุตรสาวด้วยกันสองคนพี่น้องคือ คนพี่ชื่อนางอ้าย ส่วนคนน้องชื่อนางอี หลังจากที่เศรษฐีได้มีภรรยาคนที่สอง ครอบครัวก็ยากจนลง ต่อมาวันหนึ่งเศรษฐีได้ไปจับปลาในคลองกับนางชนิษฐา ไม่ว่าจะทอดแหไปกี่ครั้งก็จับได้เพียงปลาบู่ตัวเดิม นางชนิษฐาอยากได้ปลาบู่ ไปให้นางเอื้อยเลี้ยงจึงอ่อนวอนกับเศรษฐีทำให้สามีโกรธเกิดบันดาลโทสะ ทุบตีนางชนิษฐาจนตกน้ำตายแล้วไปเกิดเป็นปลาบู่ทอง ซึ่งจากเนื้อหานี้สะท้อนให้เห็นถึงความรุนแรงที่ส่อแตกไวในตัวบท ดังที่ นิศา บุรณภวังค์ ได้ศึกษาการกลั่นแกล้งและความรุนแรงในวรรณคดีไทยเฉพาะเรื่อง ได้กล่าวว่า

ในวรรณกรรมวัดเกาะปลาบู่ทอง เล่มสอง เพราะความอ่อนโยนของนางเอื้อยกลับกลายเป็นข้อด้อยที่ทำให้ต้องเผชิญชะตากรรมที่โหดร้าย เพราะกลายเป็นเป้าหมายที่สำคัญของแม่เลี้ยงนางชนิษฐานางอ้าย นางอีน้องสาวต่างมารดาที่ขบถกลั่นแกล้ง เพราะหวังให้นางเอื้อยเสียชีวิตตามนางชนิษฐา ผู้เป็นแม่ของตนไป

(นิศา บุรณภวังค์, 2563: 115)

ดังปรากฏเนื้อหาที่แสดงให้เห็นถึงความรุนแรงหลายตอนภายในเรื่องปลาบู่ทองกลอนสวด ยกตัวอย่างตอนที่เศรษฐีบันดาลโทสะทุบตีนางชนิษฐาจนตกน้ำตายแล้วพายเรือกลับบ้านตามลำพัง เมื่อนางชนิษฐาจะสิ้นชีวิตนั้นจิตประหลาดอยู่กับปลาบู่ทองจึงกำเนิดมาเป็นปลาบู่ ดังบทประพันธ์ ดังนี้

สามซึ้งไกรทนต์หนา	ลูกเล่นเข้ามา
ปีทาปได้ปราศรัย	
ซัดอกพกซ้ำฝ่ายใน	มาม้วยบรรลัษ
จมไปในน้ำพระคงคา	
เมื่อนางจะสิ้นชีวา	รำพึงถึงปลา
ที่ว่าจะฝากลูกตน	
ดับจิตชีวิตวายชนม์	จึงเอาปฏิสันธ์
เป็นนางปลาบู่เห็นดี	

(กรมศิลปากร, 2557: 8)

จากคำประพันธ์ข้างต้นจะเห็นได้ว่า เศรษฐีโมโหนางขนิษฐามากที่อ่อนวอนจะนำปลาบู่ที่จับขึ้นมาได้นั้นไปฝากลูกของตน จึงทำให้เศรษฐีอุทรากรใช้กำลังทุบตีนางขนิษฐาได้รับความบาดเจ็บจนถึงขั้นตกเรือจมน้ำตาย เมื่อนางขนิษฐาจะสิ้นชีวิตนั้นจิตประหวัดอยู่กับปลาบู่ที่ตนจะนำไปฝากลูกจึงกำเนิดเป็นปลาบู่ทอง

จากเนื้อหาดังกล่าวข้างต้นจะเห็นได้ว่า ตัวละครแสดงพฤติกรรมที่ใช้ความรุนแรง เพราะว่าสามได้ทุบตีนางขนิษฐาจนน้ำจมนตาย ดังที่ องค์การอนามัยโลก ได้กล่าวถึงคำจำกัดความของรุนแรงไว้ว่า

ความรุนแรงเป็นความตั้งใจใช้กำลังหรืออำนาจทางกาย ช่มชู้ คุกคาม ทำร้ายตนเอง ผู้อื่น กลุ่มคน หรือสังคมทำให้เกิดการบาดเจ็บ เสียชีวิต ทำร้ายจิตใจ ยับยั้ง ปิดกั้น การเจริญงอกงาม สูญเสีย หรือถูกจำกัดสิทธิบางประการ โดยจำแนกลักษณะของการ

กระทำความรุนแรงไว้ 4 ประเภท คือ ความรุนแรงทางร่างกาย
ความรุนแรงทางจิตใจ ความรุนแรงทางเพศ และความรุนแรงจาก
ความสูญเสียหรือการถูกละเลยทอดทิ้ง

(จิระสุข สุขสวัสดิ์, 2554: 11-13)

ซึ่งความรุนแรงเป็นสัญญาณในตัวมนุษย์ อีกทั้งมาจากบริบททางสังคมและวัฒนธรรม การแสดงความรุนแรงของตัวละครจึงน่าสนใจที่การแสดงออกแต่ละครั้งนั้นเป็นการผนวกทั้งทางสัญญาณที่สอดคล้องกับบริบททางสังคมและวัฒนธรรม เพราะถ้าอาศัยเฉพาะสัญญาณ แต่ไม่สอดคล้องกับบริบททางสังคมและวัฒนธรรมก็ไม่สามารถแสดงออกได้ หรือหากสอดคล้องกับบริบททางสังคมและวัฒนธรรมแต่ไม่ได้เกิดจากสัญญาณก็ไม่สามารถแสดงออกได้เช่นกัน

ด้วยความน่าสนใจของเนื้อหาในวรรณกรรมปลาบู่ทองกลอนสวดนี้ คณะผู้วิจัยจึงศึกษาความรุนแรงในวรรณกรรมเรื่องปลาบู่ทองกลอนสวดตามกรอบแนวคิดความรุนแรงขององค์การอนามัยโลก เพื่อแสดงให้เห็นถึงความรุนแรงในลักษณะต่าง ๆ ที่ปรากฏในเรื่องปลาบู่ทองกลอนสวดที่อาจจะซ่อนให้เห็นบทบาทของความรุนแรงที่มีผลต่อโครงเรื่องและแก่นเรื่องได้

2. วัตถุประสงค์

เพื่อศึกษาความรุนแรงในวรรณกรรมปลาบู่ทองกลอนสวด

3. แนวคิด ทฤษฎีและกรอบแนวความคิด

การศึกษาความรุนแรงในวรรณกรรมเรื่องปลาบู่ทองกลอนสวด ผู้วิจัยศึกษาตามกรอบแนวคิดลักษณะความรุนแรงขององค์การอนามัยโลก อ้างอิงจาก จิระสุข สุขสวัสดิ์ (2554: 11-13) ได้อธิบายความหมายและจำแนกลักษณะความรุนแรงขององค์การอนามัยโลกไว้ว่า เป็นความจงใจใช้กำลังหรืออำนาจทางกายข่มขู่ คุกคาม ทำร้ายตนเอง ผู้อื่น กลุ่มคนหรือสังคม ทำให้เกิดการบาดเจ็บ เสียชีวิต ทำร้ายจิตใจ ยับยั้งปิดกั้นการเจริญงอกงาม สูญเสียหรือถูกจำกัดสิทธิบางประการ โดยจำแนกลักษณะของการกระทำ ความรุนแรงเป็น 4 ประเภท คือ

1) ความรุนแรงทางร่างกาย (PHYSICAL VIOLENCE) หมายถึง การได้รับบาดเจ็บโดยผู้กระทำความรุนแรงต่อผู้ถูกกระทำ เช่น การทะเลาะวิวาท ต่อย และเป็นเหตุการณ์ที่ไม่ใช่อุบัติเหตุ

2) ความรุนแรงทางเพศ (SEXUAL VIOLENCE) หมายถึง การกระทำต่าง ๆ ที่มีวัตถุประสงค์ เพื่อใช้ผู้ถูกกระทำเป็นเครื่องตอบสนองความต้องการทางเพศของผู้กระทำ โดยอาจใช้กำลังบังคับ หลอกลวง ข่มขู่ ชักชวนให้สิ่งตอบแทน หรือตกลงยินยอมร่วมกัน เป็นต้น

3) ความรุนแรงทางจิตใจ (PSYCHOLOGICAL VIOLENCE) หมายถึง การถูกทำร้ายจิตใจและควบคุมบังคับจิตใจทำให้รู้สึกอับอาย รู้สึกด้อยค่า หรือลดคุณค่าความเป็นมนุษย์ลง

4) ความรุนแรงจากความสูญเสีย หรือการถูกละเลยทอดทิ้ง (DEPRIVATION OR NEGLECT VIOLENCE) หมายถึง การไม่ได้รับการดูแล

เอาใจใส่และคุ้มครองอย่างเหมาะสม การถูกละเลยทอดทิ้งในเรื่องปัจจัยสี่ในการดำรงชีวิต หรือสุขภาพอนามัย จนเกิดอันตรายต่อร่างกายและจิตใจ

กรอบแนวคิดข้างต้นจะแสดงให้เห็นความรุนแรงตามนิยามของความรุนแรง และลักษณะความรุนแรงประเภทต่าง ๆ อันนำไปสู่บทบาทของผู้สร้างความรุนแรงว่าเป็นเพศชายหรือเพศหญิง ผู้มีอำนาจหรือผู้ด้อยอำนาจ การสร้างความรุนแรงเกิดจากผู้อื่นหรือตนเอง

4. วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาเรื่องความรุนแรงในวรรณกรรมเรื่องปลาบู่ทองกลอนสวด การวิจัยนี้อยู่ในกลุ่มวิชามนุษยศาสตร์ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ด้วยการศึกษาวิเคราะห์ความเนื้อหาจากตัวบทวรรณกรรม มีวิธีการดำเนินการวิจัย ดังนี้

1) ขั้นศึกษาและรวบรวมข้อมูล

แหล่งข้อมูลที่ใช้ในการวิจัยนี้ เป็นหนังสือวรรณกรรมเรื่อง ปลาบู่ทองกลอนสวด ฉบับของกรมศิลปากร จัดพิมพ์ครั้งที่ 1 ปี พ.ศ. 2557 โดยต้นฉบับนั้นเป็นสมุดไทยเก็บรักษาที่หอสมุดแห่งชาติท่าวาสุกรี ไม่ปรากฏหลักฐานว่าแต่งขึ้นเมื่อใดและใครเป็นผู้แต่ง ทางกรมศิลปากรเล็งเห็นว่าวรรณกรรมเรื่องปลาบู่ทองกลอนสวดมีคุณค่าทางการศึกษาด้านคติชนวิทยา สมควรที่จะพิมพ์เผยแพร่ให้ผู้สนใจได้ศึกษาในวงกว้าง จึงได้เรียบเรียงด้วยการชำระจากสมุดไทยฉบับต่าง ๆ พร้อมทั้งปรับปรุงอักขรวิธี ให้ใกล้เคียงกับปัจจุบันจนแล้วเสร็จและพิมพ์เผยแพร่ในปี 2557

2) ขั้นศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาความรุนแรงในวรรณกรรมเรื่องปลาบู่ทอง กลอนสวด ผู้วิจัยได้รวบรวมและศึกษาเอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นแนวทางในการวิเคราะห์ความรุนแรงในวรรณกรรมเรื่องปลาบู่ทองกลอนสวด แบ่งเป็น 2 กลุ่ม คือ ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับวรรณกรรมปลาบู่ทอง และศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความรุนแรง

3) ขั้นวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ความรุนแรงในวรรณกรรมเรื่องปลาบู่ทองกลอนสวด โดยใช้กรอบแนวคิดเรื่อง ลักษณะความรุนแรงขององค์การอนามัยโลก อ้างอิงจาก จิระสุข สุขสวัสดิ์ (2554: 11-13) ได้อธิบายว่า ลักษณะของการกระทำความรุนแรงจำแนกเป็น 4 ประเภท คือ ความรุนแรงทางร่างกาย ความรุนแรงทางเพศ ความรุนแรงทางจิตใจ และความรุนแรงจากการสูญเสียหรือการถูกละเลยทอดทิ้ง

4) ขั้นสรุปและอภิปรายผล

ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ความรุนแรงในวรรณกรรมเรื่องปลาบู่ทองกลอนสวดด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) และนำเสนอผลแบบการพรรณนาวิเคราะห์ (Descriptive Analysis)

5. สรุปผลการวิจัย

วรรณกรรมปลาบู่ทองกลอนสวด เมื่อพิจารณาถึงความรุนแรงที่ปรากฏในเนื้อหา ตามหลักขององค์การอนามัยโลกพบว่า ปรากฏลักษณะของการกระทำความรุนแรงครบทั้ง 4 ประเภท คือ ความรุนแรงทางร่างกาย ความรุนแรง

ทางเพศ ความรุนแรงทางจิตใจ และความรุนแรงจากความสูญเสียหรือการถูกละเลยทอดทิ้ง ดังนี้

1) ความรุนแรงทางร่างกาย ปรากฏในวรรณกรรมปลาบู่ทอง กลอนสวด ยกตัวอย่างดังนี้

ตอนสามมีบันดาลโทสะทุบตีนางชนิษฐาจนตกน้ำตาย
แล้วพายเรือกลับบ้านตามลำพังเมื่อนางชนิษฐาจะสิ้นชีวิตนั้น จิตประหวัดอยู่
กับปลาบู่ทอง จึงกำเนิดมาเป็นปลาบู่ทอง ดังบทประพันธ์ ดังนี้

สามมีซึ่งโกรธหนักหนา	ลูกเล่นเข้ามา
ปีศาปีได้ปราศรัย	
ช่อดอกพุกข้าฝ่ายใน	มาม้วยบรรลีย์
จมไปในน้ำพระคงคา	
เมื่อนางจะสิ้นชีวา	รำพึงถึงปลา
ที่ว่าจะฝากลูกตน	
ดับจิตชีวิตวายชนม์	จึงเอาปฏิสนธิ์
เป็นนางปลาบู่เห็นดี	
ฝ่ายอุทาร์กเศรษฐี	ใจร้ายราวรี
มาตีเมียดนให้ตาย	

(กรมศิลปากร, 2557: 8)

จากคำประพันธ์ข้างต้นจะเห็นได้ว่า ปรากฏมีการใช้
ความรุนแรงทางร่างกายคือ เศรษฐีมีอารมณ์โมโหต่อนางชนิษฐาที่อ่อนหวาน
จะนำปลาบู่ ที่จับขึ้นมาได้นั้นไปฝากลูกของตนเอง จึงทำให้เศรษฐีเกิดบันดาล

โทสะใช้กำลังต่อนางชนิษฐา ด้วยการทุบตีนางชนิษฐาได้รับความเจ็บปวด
 ดังว่า “ปีศาปปได้ปราศรัย”จนถึงขั้นทำให้นางชนิษฐาตกเรือจมน้ำตายแล้วไป
 กำเนิดเป็นปลาบู่ทอง จากการกระทำที่เศรษฐีได้กระทำต่อนางชนิษฐาถือว่าเป็น
 ความเป็นความรุนแรงทางร่างกายตามความหมายขององค์การอนามัยโลก เพราะ
 ส่งผลให้นางชนิษฐาได้รับความบาดเจ็บถึงขั้นเสียชีวิต ดังว่า “ชัดอกพกข้า
 ผ่ายใน มาม้วยบรลัย จมไปในน้ำพระคงคา”

การใช้ความรุนแรงทำร้ายนางชนิษฐายังปรากฏอีก
 ยกตัวอย่าง ตอนนางอ้ายไปจับนางชนิษฐาที่ได้ไปเกิดเป็นแม่ปลาบู่ทองมา
 ให้กับนางชนิษฐาผู้เป็นแม่และนางชนิษฐาใช้ไม้ทุบแม่ปลาบู่ทองจนตายแล้ว
 นำมาปรุงอาหารกินกันอย่างสำราญ ดังบทประพันธ์ ดังนี้

อิมารมันโกรธกริ้ว	ชักหน้านิ้วหัวขึ้นไป
ถึงแม่มันทันใด	แม่มันไซ้แรงยินดี
เอาขึ้นบนเรือนพลัน	เอาไม้รันไม้ปราณี
ปลาบู่ม้วยชีวี	อีกกระลิมันดีใจ
จับพริ้วมาบ้านรอน	ออกเป็นท่อนแกงทันใด
ซื้อเหล้าเอามาให้	ผัวเมียไซ้รักกินสำราญ
	(กรมศิลปากร, 2557: 22)

จากคำประพันธ์ข้างต้นจะเห็นได้ว่า ปรากฏมีการใช้
 ความรุนแรงทางร่างกายคือ นางอ้ายและนางชนิษฐารู้ความจริงแล้วว่านาง
 ชนิษฐาได้ไปเกิดเป็นปลาบู่ทอง นางอ้ายก็จับแม่ปลาบู่ไปให้นางชนิษฐา
 นางชนิษฐาก็ใช้ไม้ตีที่ปลาบู่ทองแบบไม่ปราณีจนปลาบู่ทองตายในที่สุด ดังว่า

“เอาไม้อ้นไม้ปรางณี ปลาบู่ม้วยชีวี” และพอปลาบู่ทองได้ตายไป นางชนิษฐีกี้อามาหั้นเป็นท่อน ๆ ปรงอาหารจนสำเร็จ ดังว่า “จับพรัามำบั่นรอน
ออกเป็นท่อนแกงทันใด” จากการกระทำที่นางอ้ายและนางชนิษฐีได้กระทำ
ต่อนางชนิษฐาที่เกิดขึ้นปลาบู่ทองถือว่าเป็นความรุนแรงทางร่างกายตาม
ความหมายขององค์การอนามัยโลก

นอกจากนางชนิษฐาที่เป็นภรรยาหลวงและเป็นแม่ของ
นางเอ้อยที่โดนกระทำความรุนแรงแล้ว นางเอ้อยที่เป็นลูกก็ได้โดน
กระทำ ความรุนแรงเช่นเดียวกัน ยกตัวอย่างต่อนางเอ้อยหลงกลคำที่นาง
ชนิษฐีหลอกให้ชำระกายจนทำให้นางเอ้อยโดนกระดานยนต์ที่ยายเฒ่ากลี
สาตทำไว้จนนางเอ้อยได้ตกลงไปในน้ำร้อน ดังบทประพันธ์ ดังนี้

ส่วนนางชนิษฐี	แบบคายดีข้างพิปราย
เชิญเจ้าชำระกาย	ให้สบายก่อนเถิดรา
กำพรัพาซื้อหลง	เปลื้องเครื่องทรงจากฉาย
โฉมยังไม่สงกา	สรงคงคาเหยียบถูกยนต์
กระดานหกตกไป	ดินอยู่ในน้ำร้อนรน
พองลอกปอกทั้งตน	นางนิถุมล้วยมรณา
อีเฒ่ากลีสาต	กับนางนาฏอันริษยา
เห็นนางแก้วกำพรั	สิ้นชีวมั่นดีใจ
	(กรมศิลปากร, 2557: 43)

จากคำประพันธ์ข้างต้นจะเห็นได้ว่า มีการใช้ความรุนแรงทางร่างกายคือนางชนิษฐ์แม่เลี้ยงได้ให้ยายเฒ่ากลืนสาตคิกลอบยาฆ่านางเอื้อย โดยการทำกระดานยนต์และได้หลอกให้นางเอื้อยหลงกลเหยียบ กระดานยนต์จนนางเอื้อยตกลงไปในน้ำร้อนดินทุนทรายได้รับความเจ็บปวดทรมาน ดังว่า “กระดานหกตกไป ดินอยู่ในน้ำร้อนรน พองลอกปอกทั้งตน” นางเอื้อยได้รับความเจ็บปวดจนถึงความตายด้วยฝีมือของนางชนิษฐ์แม่เลี้ยงและลูก ๆ จากการกระทำที่นางชนิษฐ์ได้กระทำต่อนางเอื้อยจึงถือว่าเป็นความรุนแรงตามความหมายขององค์การอนามัยโลก

จากการศึกษายังพบอีกว่า นอกจากการใช้ความรุนแรงที่กระทำต่อบุคคลอื่นแล้ว ยังปรากฏความรุนแรงที่ตนเองได้กระทำความรุนแรงต่อตนเองอีกด้วย ยกตัวอย่างตอนนางอ้ายกลัวความผิดที่ได้กระทำต่อท้าวพรหมทัต จึงได้กินยาฆ่าตัวตายอยู่ในคุก ดังบทประพันธ์ ดังนี้

มากจะกินยาตาย	อยู่ลำบากกาย
จะตายให้พ้นรำคาญ	
ไม่รู้ว่านางนงคราญ	ขอโทษโปรดปราน
ประทานมิให้อาสัญ	
เพราะกรรมตนตามมาทัน	เอายามาพล้น
วันนั้นก็กินหันไฉ	
นางอ้ายกระสับกระส่ายไป	อ่อนระงับดับใจ
ก็ตายอยู่ในจำจอง	

(กรมศิลปากร, 2557: 53)

จากคำประพันธ์ข้างต้นจะเห็นว่า นางอ้ายกลัวความผิดที่ได้กระทำต่อท้าวพรหมทัต ในขณะที่ถูกจองจำอยู่ในคุกนางอ้ายได้เอายาพิษมากิน ดังว่า “เอายามาพลัน วันนั้นก็กินทันที” พอได้กินยาเข้าไปนางอ้ายก็กระสับกระส่ายทรมาณด้วยฤทธิ์ยาพิษทำให้นางอ้ายได้รับความทรมาณแล้วก็ตายอยู่ในคุกคุมขัง ซึ่งการกระทำเช่นนี้ของนางอ้ายถือว่าเป็นความรุนแรงทางร่างกายเพราะส่งผลให้ตนเองได้รับความเจ็บปวดทรมาณจนตายในที่สุดด้วยการกระทำของตนเอง

2) ความรุนแรงทางเพศ ปรากฏในวรรณกรรมปลาบู่ทองกลอนสวด ยกตัวอย่างดังนี้

ตอนนางชนิษฐาได้ให้ยายหมอเฒ่ากลีสาตทำมนตร์เสน่ห์ใส่เศรษฐีอุทาร์กเพื่อที่จะให้เศรษฐีอุทาร์กหลงมนตร์เสน่ห์ ส่งผลให้เศรษฐีอุทาร์กหลงใหลนางชนิษฐาแต่เพียงผู้เดียว โดยไม่สนใจนางชนิษฐา ดังบทประพันธ์ ดังนี้

	เศรษฐีร่วมรัก	สองลำพาพักตร์	เสมอกันสองศรี
ส่วนนางนงเยาว์	ลำพาชนิษฐา	ใจร้ายกระลี	มิดิตบาปกรรม
	ฝ่ายนางชนิษฐา	เห็นหมอโหด	หามาให้ทำ
เศรษฐีสามี	ยินดีฟังคำ	มนตร์คนเขาทำ	เศรษฐีหลงใหล
	เห็นหน้าเมียหลวง	กลุ้มกลัดขัดขวาง	ตาลเดือดภายใน
จะใคร่ล้างผลาญ	ให้ม้วยบรรลัย	หวานนอกขมใน	อกไหม้เศร้าหมอง

(กรมศิลปากร, 2557: 5)

จากคำประพันธ์ข้างต้นจะเห็นได้ว่า ปรากฏมีการใช้ ความรุนแรงทางเพศคือ นางชนิษฐีได้ทำมณตร์เสน่ห์ใส่เศรษฐีอุทารกเป็นการบังคับให้เกิดความรักโดยแบบไม่เต็มใจ โดยนางชนิษฐีได้ให้ยายหมอเผ่ากลีสาตเป็นคนทำมณตร์เสน่ห์ใส่เศรษฐีอุทารก ทำให้เศรษฐีอุทารกหลงมนตร์เสน่ห์ที่นางชนิษฐีได้ทำใส่ ดังว่า “เศรษฐีสามิ ยินดีฟังคำ มนตร์คนเขาทำ เศรษฐีหลงไหล” หลังจากที่เศรษฐีได้หลงไหลมนตร์เสน่ห์ของนางชนิษฐีทำให้เวลาเห็นหน้าเมียหลวงหรือนางชนิษฐาก็ไม่ชอบหน้าเห็นหน้าแล้วมีอารมณ์โมโห ดังว่า “เห็นหน้าเมียหลวงกลุ้มกลัดขัดทรวง ดาลเดือดภายใน” จึงทำให้เห็นว่ากรกระทำของนางชนิษฐีที่ได้ทำมณตร์เสน่ห์ใส่เศรษฐีอุทารกให้หลงไหลแต่ตนเองนั้นเป็นความรุนแรงทางเพศด้วยการบังคับ ฝืนใจด้วยมนตร์เสน่ห์ให้มารักตนเอง

3) ความรุนแรงทางจิตใจ ปรากฏในวรรณกรรมปลาบู่ทอง กลอนสวด ยกตัวอย่างดังนี้

ตอนนางชนิษฐีร้องเรียกหานางเอ้อยให้ลงมารับใช้ตนเอง โดยนางชนิษฐีใช้ถ้อยคำที่รุนแรงทั้งดุด่า พอนางเอ้อยได้ยินเสียงนางชนิษฐี ก็รีบมาหาด้วยความกลัวจนทำให้เอ้อยร้องไห้ ดังบทประพันธ์ ดังนี้

ส่วนว่านางเนื้อเกลี้ยง	ยินแม่เลี้ยงเสียงโกรธา
บัดเดี๋ยวกี่กลานมา	นอนน้ำตาลงลามไหล
ยกมือเหนือเกศา	แกว่งกำพร้าวเจ้าเข้าไป
ข้าน้อยผู้เซ่ญใจ	มาถึงแล้วเจ้าประคุณ
ตามแต่แม่จะใช้	ลูกจะไปแม่ใจบุญ

โปรดเถิดเจ้าประคุณ	ลูกเจ็บหนักจักบรรลีย์
ชนิษฐีอุบาทว์	ร้องทวาดมิปราศรัย
มึงเจ็บมาบอกใคร	อิจังไรไม่รักษา
เร็วเร็วมึงเร่งไป	ขุนเปิดไถ่จึ่งเร็วมา
กำพร้าอืชาติหมา	อย่านั่งขำมึงเร่งไป
(กรมศิลปากร, 2557: 14)	

จากคำประพันธ์ข้างต้นจะเห็นได้ว่า ปรากฏมีการใช้ความรุนแรงทางจิตใจคือ นางชนิษฐีร้องเรียกทวาดเสียงหานางเอื้อยด้วยความโมโห ให้ลงมารับใช้ตนเอง นางเอื้อยได้ยินเสียงนางชนิษฐีก็ก้าวจะโดนดุด่า รีบลงมาหาพร้อมรับใช้ทั้งน้ำตา หลังจากที่นางเอื้อยรีบเร่งมาถึงนางชนิษฐี นางเอื้อยก็ยังโดนดุด่าอีก ดังว่า “กำพร้าอืชาติหมา” จากการกระทำของนางชนิษฐีที่แสดงออกถึงการใช้ถ้อยคำที่รุนแรงและใช้คำพูดที่หยาบคายว่า “อิจังไร” “อืชาติหมา” ซึ่งมีผลต่อสภาพจิตใจของนางเอื้อยทำให้นางเอื้อยกลัวจนร้องไห้และทำให้รู้สึกตัวเองนั้นด้อยค่าด้วยคำว่า “กำพร้า” จากการกระทำของนางชนิษฐีที่ทำต่อนางเอื้อยจึงถือว่าเป็นการกระทำ ความรุนแรงทางจิตใจ

4) ความรุนแรงจากการสูญเสียหรือการถูกละเลยทอดทิ้ง ปรากฏในวรรณกรรมปลาทูทองกลอนสวดเพียงตอนเดียว ดังนี้

ตอนท้าวพรหมหัตถ์ได้ฟังคำของนางเอื้อยที่เล่าเรื่องราวชีวิตของตนเองว่ามีพ่อ พ่อก็ไม่สนใจดูแลเลี้ยงดู แม้กระทั่งแม่เลี้ยงได้กลั่นแกล้งรังแกนางเอื้อย พ่อก็ยังไม่ปกป้องคุ้มครอง จนมาได้พบกับท้าวพรหมหัตถ์

จึงทำให้ท้าวพรหมหัตถ์เอ็นดูสงสารนางเอื้อยที่มีพ่อแต่พ่อก็หลงเมียน้อย
ไม่สนใจดูแลนางเอื้อย ท้าวพรหมหัตถ์จึงได้พานางเอื้อยมาเป็นพระมเหสี
ดังบทประพันธ์ ดังนี้

ท้าวникในใจภูมิ	เอ็นดูมารศรี
นางนั้กำพรา้เชิญใจ	
มีพ่อพ่อนั้นหลงไหล	ด้วยเมียน้อยไป
จึงให้ชิงชังลูกตน	
เป็นสาวระบอบชอบกล	ได้ยากทรพล
ทุกข์ทนกำสรดหมองศรี	
มากจะเลี้ยงเทวี	ไว้เป็นมเหสี
ควรที่ครอบครองเวียงไชย	

(กรมศิลปากร, 2557: 35)

จากคำประพันธ์ข้างต้นจะเห็นได้ว่า ปรากฏมีการใช้
ความรุนแรงจากการสูญเสียหรือการถูกละเลยทอดทิ้งคือ จากคำที่นางเอื้อย
ได้เล่าว่าตนเองนั้นมีพ่อหลงเมียน้อยจนหน้ามืดตามัวจนชิงชังลูกตัวเอง
ไม่สนใจเลี้ยงดูแถมยังถูกกลั่นแกล้งรังแกจากแม่เลี้ยง ดังว่า “มีพ่อพ่อนั้น
หลงไหล ด้วยเมียน้อยไป จึงให้ชิงชังลูกตน” จากการกระทำของพ่อทำให้นาง
เอื้อยเปรียบเสมือนลูกกำพรา้ที่แม่ของตนเองก็มาตาย มีพ่อแต่พ่อก็ไม่ได้
ดูแลเอาใจใส่ จากกระทำของพ่อที่กระทำกับนางเอื้อยนี้ จึงตรงกับ
ความรุนแรงจากการสูญเสียหรือการถูกละเลยทอดทิ้งตามความหมายขององค์การ
อนามัยโลก

จากการศึกษาความรุนแรงที่ปรากฏในวรรณกรรม
ปลาบู่ทอง กลอนสวด พบว่านอกจากการเกิดความรุนแรงทั้ง 4 ประเภท
ในแต่ละเหตุการณ์แล้ว ยังปรากฏความรุนแรงบางประเภทที่สามารถ
เกิดร่วมกันได้อีก คือ ความรุนแรงทางร่างกายที่เกิดขึ้นกับความรุนแรง
ทางจิตใจ ยกตัวอย่างดังนี้

ตอนสามมีและนางชนิษฐาใช้ไม้โบยตีและดุด่านางเอื้อย
ด้วยความที่เอื้อยร้องหาแม่และไม่เชื่อคำที่เศรษฐีอุทราทักที่บอกกับนางเอื้อย
ว่าแม่ของตนหนีตามชายชู้ไป ทำให้นางชนิษฐาโกรธนางเอื้อยที่หาว่าตนเอง
โกหก อีกทั้งนางชนิษฐากลัวว่าความจริงจะปรากฏจนทำให้ชาวบ้านรู้เรื่องราว
ทั้งหมดว่านางชนิษฐาตายแล้ว ดังบทประพันธ์ ดังนี้

ผัวเมียซึ่งโกรธโกรธา	บัดเดี๋ยวมิช้า
ก็พาเอานางลงไป	
ส่วนผัวจิกหัวทรมวย	เมียจับได้ไม้
โบยไปมันไม่ปราณี	
กำพร้าหน้าขาวคือผี	ร้องว่าชนนี้
ขอชีวิตรุ่นน้อยเถิดรา	
ผัวเมียไม่คิดเมตตา	ทั้งตีทั้งด่า
สองรากก็ไม่ปราศรัย	
.....	
แม่เลี้ยงแผดร้องเสียงหลง	เอาไม้โบยลง
โฉมยงเจ้ายับทั้งตัว	

โบนันตัวสั้นร้าว	นางขอโทษตัว
ทูนหัวอย่าให้ลูกตาย	
ดินพลงนางร้องวุ่นวาย	ทรมานตลอดทอทาย
โฉมฉายปิ่นม้วยเป็นผี	
กลิ้งเกลือกเสือกกับธรณี	เลือดไหลระรี่
ระริกกระงับหลับตา	

(กรมศิลปากร, 2557: 89-90)

จากคำประพันธ์ข้างต้นจะเห็นได้ว่า ปรากฏมีการเกิด ความรุนแรงร่วมกันคือความรุนแรงทางร่างกายและความรุนแรงทางจิตใจ จากการกระทำ ความรุนแรงทางร่างกายที่พ่อของนางเอื้อยได้จิกหัวของนางเอื้อย ดังว่า “ส่วนผัวจิกหัวทรมานว้ย” ทำให้การกระทำของพ่อนั้นมีผลต่อร่างกายของนางเอื้อยเป็นอย่างมากและการกระทำของแม่เลี้ยงนางชนิษฐีที่ได้สร้างความรุนแรงทางจิตใจต่อนางเอื้อยเช่นเดียวกัน ด้วยการตำหนิ การดุด่าเสียงดังใส่นางเอื้อย ดังว่า “แม่เลี้ยงแผดร้อง เสียงหลง” ซึ่งการกระทำของนางชนิษฐีทำให้นางเอื้อยได้รับความรุนแรงทางจิตใจ และนางชนิษฐีได้ใช้ความรุนแรงทางร่างกายกับนางเอื้อยโดยการใช้ไม้โบย ดังว่า “เอาไม้โบยลง โฉมยงเจ้ายับทั้งตัว” โดยคำว่า “โบย” ราชบัณฑิตยสถาน (2546: 642) ได้ให้ความหมายไว้ว่า “การโบยหมายถึงเขี่ยด้วยหวายเป็นต้น เป็นการลงโทษ” จากเนื้อหาข้างต้น การกระทำของนางชนิษฐีที่กระทำต่อนางเอื้อยนั้นไม่ได้ทำเพราะเป็นการลงโทษ แต่ทำไปเพราะเกิดบันดาลโทสะใช้ไม้โบยนางเอื้อยจนเลือดตกยางออก ดังว่า “เลือดไหลระรี่ระริกกระงับ

หลับตา” นางเอ๋ยร้องไห้ขอโทษและอ้อนวอนจนตัวสั่นระรัวต่อนางชนิษฐ์ แต่ก็ไม่เป็นผล ซึ่งการกระทำของพ่อและแม่เลี้ยงนางชนิษฐ์ ทำให้นางเอ๋ยได้รับทั้งความรุนแรงทางร่างกายและความรุนแรงทางจิตใจ

6. อภิปรายผลการวิจัย

การศึกษาความรุนแรงในวรรณกรรมปลาบู่ทองกลอนสวด พบว่าความรุนแรงที่พบมากที่สุดคือความรุนแรงทางร่างกาย ถัดมาคือความรุนแรงทางจิตใจกับความรุนแรงทางเพศที่พบเท่ากัน และความรุนแรงที่พบน้อยที่สุดคือความรุนแรงจากการสูญเสียหรือการถูกละเลยทอดทิ้ง จะเห็นได้ว่าความรุนแรงทางด้านร่างกายเป็นความรุนแรงที่พบมากที่สุด อาจเป็นเพราะว่าความรุนแรงทางร่างกายนั้นเป็นรูปธรรมที่เห็นได้อย่างชัดเจนและจับต้องได้ ส่วนความรุนแรงที่พบน้อยที่สุดคือความรุนแรงจากการสูญเสียหรือการถูกละเลยทอดทิ้ง เนื่องจากภายในวรรณกรรมเรื่องปลาบู่ทองกลอนสวด ปรากฏเนื้อหาเพียงพ่อทอดทิ้งลูกเท่านั้น ไม่ปรากฏเนื้อหาที่แม่ทอดทิ้งลูกเลย แสดงให้เห็นว่าตามโครงเรื่องพ่ออาจจะทอดทิ้งไม่ใส่ใจเลี้ยงดูลูกได้ แต่ด้วยความเป็นแม่นั้นไม่สามารถทอดทิ้งลูกได้ เพราะมีความใกล้ชิดเป็นบุคคลที่ให้อำนาจและเลี้ยงดูมาด้วยความรัก

การเกิดความรุนแรงปรากฏทั้งฝ่ายชายกระทำต่อฝ่ายหญิง ฝ่ายหญิงกระทำต่อฝ่ายหญิง และฝ่ายหญิงกระทำต่อฝ่ายชาย จะเห็นได้ว่าเพศอาจเป็นปัจจัยหนึ่งในการเกิดความรุนแรง ฝ่ายชายเป็นเพศที่มีพลังกำลังมากกว่าฝ่ายหญิงทำให้การกระทำรุนแรงที่เกิดขึ้นส่วนใหญ่เกิดจากฝ่ายชายที่เป็นฝ่ายกระทำรุนแรง ดังที่ พรจันทร์ เสียงสอน (2557: 218)

ได้ศึกษาการนำเสนอผู้หญิงและความรุนแรงในภาพยนตร์ไทย กล่าวว่า “ผู้ชายที่มองว่าตัวเองมีอำนาจมากกว่าผู้หญิง จึงเป็นฝ่ายที่ใช้ความรุนแรงก่อน เช่น ความรุนแรงทางร่างกาย ความรุนแรงทางวาจา และความรุนแรงทางเพศ” และเมื่อพิจารณาการสร้างเสริมความรุนแรงของฝ่ายหญิงที่กระทำต่อฝ่ายชายในวรรณกรรมเรื่องปลาบู่ทองกลอนสวด พบว่าฝ่ายหญิงจะใช้ความรุนแรงในเรื่องราวเกี่ยวกับความรักเป็นสำคัญ คือ การบังคับให้ฝ่ายชายมารักโดยที่ไม่เต็มใจ เพื่อความต้องการที่จะมีคู่ครองที่ดี ดังเช่นตอตนางขนิษฐาได้ให้ยายหมอเผ่ากลีสาธิตำมนตร์เสน่ห์ใส่เศษขี้ธูปารก เพื่อให้จะทำให้เศษขี้ธูปารกหลงมนตร์เสน่ห์ ส่งผลให้เศษขี้ธูปารกหลงไหลคลั่งไคล้ตอตนางขนิษฐาเพียงผู้เดียว โดยไม่สนใจเมียหลวง และอีกตอนหนึ่งคือ ตอนท้าวพรหมหัตถ์โดนคุณไสยของยายหมอเผ่ากลีสาธิต จึงทำให้ท้าวพรหมหัตถ์หลงไหลนางอายจนได้นางอายเป็นเมียโดยไม่รู้ตัว ทั้งนี้เพื่อที่จะได้ครอบครองผู้ชายที่ตนรัก ดังที่ เสนาะ เจริญพร (2564: 131) ได้ศึกษาผู้หญิงกับความรักในนิยายสารคดีสารช่วงทศวรรษ 2490 กล่าวว่า “นอกจากเรื่องความรักแล้ว ผู้หญิงยังสนใจสิ่งที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับความรัก นั่นคือ ผู้ชายที่ดี สามที่ดี และการเลือกคู่ครอง เพราะทั้งหมดนี้เป็นปัญหาใหญ่ในชีวิตที่ผู้หญิงต้องเผชิญ” จึงแสดงให้เห็นว่าการที่ฝ่ายหญิงจะกระทำความรุนแรงได้นั้น จะมีแต่เรื่องความรักเข้ามาเป็นต้นเหตุ ส่วนกรณีที่เป็นฝ่ายหญิงกระทำความรุนแรงต่อฝ่ายหญิงก็สามารถกระทำได้เช่นเดียวกัน ยกตัวอย่างตอตนางขนิษฐาได้กระทำตอตนางเอื้อย และความรุนแรงที่นางอายได้กระทำตอตนางเอื้อย นับว่าเป็นความรุนแรงที่ฝ่ายหญิงกระทำต่อฝ่ายหญิงด้วยตนเอง

ดังที่ พรจันท์ เสียงสอน ได้ศึกษาการนำเสนอผู้หญิงและความรุนแรงในภาพยนตร์ไทย กล่าวว่า

ตัวละครผู้หญิงหลายคนมีพฤติกรรมใช้ความรุนแรงต่อเพศเดียวกันโดยส่วนใหญ่เกิดจากความเข้าใจผิด และความขัดแย้งที่เกิดขึ้น มีผู้ชายเป็นสาเหตุหลักของความรุนแรง ลักษณะการแสดงออกที่เกิดขึ้นจะเริ่มจากการใช้คำพูดท้าทายก่อนที่จะลงไม้ลงมือเพื่อให้อีกฝ่ายเจ็บปวด ยอมแพ้ หรือยอมรับความผิดที่เกิดขึ้น

(พรจันท์ เสียงสอน, 2557: 224)

ส่วนเมื่อพิจารณากรณีความรุนแรงที่เกิดจากผู้ที่มีอำนาจกระทำต่อผู้ที่ด้อยอำนาจหรือผู้ที่มีอายุมากกว่ากระทำต่อผู้ที่ยุ่่น้อยกว่า โดยส่วนใหญ่ผู้ที่ถูกกระทำความรุนแรงจะเป็นผู้ที่มีอายุ่น้อยกว่าหรือผู้ที่มีฐานะด้อยกว่า สอดคล้องกับ ระพี อุทิเพ็ญตระกูล (2551: 62) ได้ศึกษาความรุนแรงในวรรณคดีเสภาเรื่องขุนช้างขุนแผนกล่าวว่า “ส่วนใหญ่ผู้ที่มีอำนาจมากกว่าจะใช้อำนาจของตนสร้างความรุนแรงกับผู้ที่มีอำนาจน้อยกว่า และผู้ที่มีกำลังมากกว่าก็ยอมใช้อำนาจในการสร้างความรุนแรงได้มากกว่าด้วย” จากเหตุการณ์นี้อาจเป็นเพราะเนื่องจากในวัฒนธรรมของสังคมไทย โดยปกติแล้วผู้ที่มีอายุน้อยกว่าจะให้ความเคารพผู้ที่มีอายุมากกว่า ผู้ที่มีอำนาจน้อยกว่าหรือผู้ที่มีอายุน้อยกว่าจะไม่สร้างความรุนแรงหรือแสดงความก้าวร้าวและความรุนแรงต่อผู้ที่มีอำนาจหรือผู้ที่มีอายุมากกว่า

นอกจากการสร้างเสริมความรุนแรงที่เกิดจากผู้อื่นเป็นผู้กระทำแล้ว จากการศึกษายังพบว่า การกระทำเสริมความรุนแรงยังสามารถเกิดจากตนเองเป็นผู้กระทำได้อีกด้วย ยกตัวอย่างตอนนางอ้ายกลัวความผิดที่ได้กระทำต่อ ท้าวพรหมทัต จึงได้กินยาฆ่าตัวตายอยู่ในคุก การกระเช่นนี้ถือว่าเป็นการกระทำเสริมความรุนแรงต่อตัวเอง

การศึกษาเสริมความรุนแรงในวรรณกรรมเรื่องปลาทูทองกลอนสวดยัง สะท้อนภาพสังคมและวัฒนธรรมในเรื่องสถานภาพเพศชายและเพศหญิงที่ แตกต่างกัน สามังจะอยู่ในสถานภาพผู้นำของครอบครัวและมีอำนาจสูงสุด สามารถให้คุณและให้โทษต่อภรรยาได้ สอดคล้องกับแนวคิดปิตธิปไตย คือ ผู้ชายเป็นใหญ่ ดังที่เศรษฐีอุทาร์กได้ใช้เสริมความรุนแรงต่อนางชนิษฐา และเสริมความรุนแรงต่อนางเอื้อย ถึงแม้ผลการวิจัยจะพบว่าเพศหญิงสามารถเสริมความรุนแรงกับเพศชายได้เช่นกัน แต่เป็นในเรื่องของการทำเสน่ห์เพื่อให้ฝ่ายชาย มาหลงรักตนเองเท่านั้น ซึ่งยังสะท้อนให้เห็นความสำคัญของผู้ชายที่ผู้หญิง ต้องการครอบครองนำมาอยู่ฝ่ายของตน เพราะถ้าผู้ชายรักใคร่แล้ว ก็จะสามารถให้คุณต่อหญิงผู้นั้น ถึงแม้ปรากฏบางเหตุการณ์ที่นางชนิษฐาเสริมความรุนแรงต่อนางเอื้อยที่เป็นการเสริมความรุนแรงต่อเพศหญิงด้วยกัน แต่ก็ไม่สามารถปฏิเสธได้ว่าส่วนหนึ่งเป็นเพราะเศรษฐีอุทาร์กเข้าข้างนางชนิษฐา

วรรณกรรมเรื่องปลาทูทองกลอนสวดได้ปรากฏเสริมความรุนแรงหลาย ตอนภายในเรื่อง แต่เมื่อพิจารณาแล้วพบว่า ความรุนแรงเหล่านี้ถูกสร้างขึ้น เพื่อขับเน้นโครงเรื่องและแก่นเรื่องให้มีความคมชัดยิ่งขึ้น คือเรื่องความรักที่ แม้มีต่อลูกและเรื่องผลของกรรม กล่าวคือ ถึงแม้นางชนิษฐาจะจบชีวิตด้วยความรุนแรงก็ครั้งก็ตาม แต่ด้วยใจที่แม่เป็นห่วงนางเอื้อยก็เกิดใหม่มาเพื่อ

ดูเลลูกเสมอ สอดคล้องกับบทบาท ของนางเอื้อยที่นำเสนอถึงความกตัญญูที่รักแม่เช่นกัน ไม่ว่าแม่จะเกิดเป็นอะไรก็รักใคร่บำรุงแม่เสมอ ในอีกด้านหนึ่งวรรณกรรมเรื่องนี้ยังนำเสนอ เรื่องผลของกรรม คือทำดีได้ดีและทำชั่วได้ชั่ว การกระทำของนางขนิษฐี เศรษฐีอุทาร์ก และนางอ้ายที่ได้สร้างความรุนแรงต่าง ๆ ดังปรากฏหลายตอนภายในเรื่องปลาบู่ทองกลอนสวดอันเป็นการกระทำที่สร้างบาปกรรมต่อผู้อื่น ผลของการกระทำความรุนแรงเหล่านั้นจึงได้สนองกลับมาอย่างสาสม ส่วนบุคคลที่ทำดี ไม่สร้างบาปกรรมความรุนแรงก็ได้รับผลแห่งความดีนั้นตามกฎแห่งกรรมซึ่งเป็นคำสอนสำคัญทางพระพุทธศาสนา สะท้อนผ่าน การดำเนินเรื่องที่ตอนท้ายของเนื้อเรื่องได้สร้างให้ตัวละครที่เป็นฝ่ายร้ายคือ นางอ้ายต้องจบชีวิตด้วยความทุกข์ทรมาน ส่วนนางขนิษฐี เศรษฐีอุทาร์กและนางอ้ายได้ไปพบกับพระปัจเจกพุทธเจ้า เนื้อเรื่องได้สร้างให้พระปัจเจกพุทธเจ้าสั่งสอนธรรมะที่ได้ให้ข้อคิดคติธรรมในการดำเนินชีวิต การรักษาศีล การปฏิบัติตนอยู่ในศีลธรรม ซึ่งแสดงให้เห็นกลวิธีการสอนทั้งในทางอ้อมคือตัวละครร้ายต้องได้รับผลกระทบ และคำสอนในทางตรงคือข้อความคำสอนของพระปัจเจกพระพุทธเจ้าที่ประทานเทศนาสั่งสอน ซึ่งเป็นประโยชน์แก่ผู้ที่ได้อ่านหรือได้ฟังเรื่องปลาบู่ทองกลอนสวด เพราะจะได้ข้อคิดคติธรรมสอนใจให้เห็นโทษของกิเลสตัณหาอันนำไปสู่การสร้างความรุนแรงต่อกัน

7. ข้อเสนอแนะและการนำผลวิจัยไปใช้ประโยชน์

ควรศึกษาความรุนแรงที่ปรากฏในวรรณกรรมเรื่องต่าง ๆ เพราะความรุนแรงในวรรณกรรมอาจมีความแตกต่างกัน ทั้งนี้เพื่อให้เห็นถึงความแตกต่างในเรื่องของความรุนแรง หรืออาจจะนำความรุนแรงของวรรณกรรมต่างประเภทมาเปรียบเทียบเพื่อให้เห็นถึงลักษณะความรุนแรงที่แตกต่างกันออกไป

8. เอกสารอ้างอิง

- กรมศิลปากร. (2557). *ปลาบู่ทองกลอนสวด*. กรุงเทพฯ: สำนักวรรณกรรมและประวัติศาสตร์.
- จิระสุข สุขสวัสดิ์. (2554). *ความรุนแรงระดับกลุ่มอันเนื่องมาจากเหตุการณ์ความไม่สงบ การเผชิญปัญหาและความสุขของนักศึกษาระดับปริญญาตรีที่มีภูมิลำเนาในเขตพื้นที่ห้าจังหวัดชายแดนภาคใต้ของประเทศไทย: การวิจัยแบบผสมผสาน*. [วิทยานิพนธ์ปริญญา ดุษฎีบัณฑิต]. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ตรีศิลป์ บุญขจร. (2547). *วรรณกรรมประเภทกลอนสวดภาคกลาง: การศึกษาเชิงวิเคราะห์*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นิตา บุรณภวังค์. (2563). การกลั่นแกล้งและความรุนแรงในวรรณคดีไทย เฉพาะเรื่อง. *วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี*. 9(2), 105-124.

- พรจันทร์ เสียงสอน. (2557). *การนำเสนอผู้หญิงและความรุนแรงในภาพยนตร์ไทย*. [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ]. สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- ระพี อุทัยฤทธะกุล. (2551). *ความรุนแรงในวรรณคดีเสภาเรื่องขุนช้างขุนแผน*. [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ]. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2546). *พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542*. กรุงเทพฯ: นานมีบุ๊คส์พับลิเคชันส์.
- วรปฐมา คำหมู่. (2535). *การศึกษาเปรียบเทียบวรรณกรรมเรื่องนางอุทธร*. [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ]. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- สุกัญญา สุธงษา. (2556). *วรรณกรรมมุขปาฐะ*. กรุงเทพฯ: โครงการเผยแพร่ผลงานวิชาการ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เสนาะ เจริญพร. (2564). ผู้หญิงกับความรักในนิยายสารคดีสารช่วงทศวรรษ 2490. *วารสารประวัติศาสตร์ ธรรมศาสตร์*. 8(2), 92-138.

การเคลื่อนย้ายศูนย์กลางการผลิตยางธรรมชาติจากบราซิล
เข้าสู่สิงคโปร์และแหลมมาลายูในศตวรรษที่ 19
THE RELOCATION OF THE NATURAL RUBBER
PRODUCTION CENTER FROM BRAZIL INTO SINGAPORE
AND THE MALAY PENINSULA DURING THE 19th CENTURY

ยุทธियง ลิ้มเลิศวาที^{1*} และณรงค์ เพ็ชรประเสริฐ²
Yuttiyoung Limlertvatee^{1*} and Narong Petprasert²

Received date: June 20, 2023

Revised date: October 17, 2023

Revised date: October 17, 2023

¹ นักศึกษาหลักสูตรปริญญาตรีบัณฑิตศึกษาศาสตร์การเมืองระหว่างประเทศและการพัฒนา มหาวิทยาลัยรังสิต

² รองศาสตราจารย์ ดร., คณบดีคณะเศรษฐศาสตร์ และอาจารย์ประจำหลักสูตรเศรษฐศาสตร์การเมืองระหว่างประเทศและการพัฒนา มหาวิทยาลัยรังสิต

* Corresponding author, E-mail: meenabonlim@gmail.com

บทคัดย่อ

ในบทความนี้มีจุดประสงค์เพื่อศึกษา วิเคราะห์ ถึงสาเหตุการเคลื่อนย้ายศูนย์กลางการผลิตยางธรรมชาติจากประเทศบราซิล ซึ่งเคยเป็นภูมิภาคที่ส่งยางธรรมชาติเข้าสู่ยุโรปและสหรัฐอเมริกามากที่สุดในช่วงปลายศตวรรษที่ 19 ต่อมาต้นศตวรรษที่ 20 ศูนย์กลางผลิตยางพาราได้ย้ายมาอยู่ที่เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ มีเหตุปัจจัย 6 ประการ 1) การพัฒนาและความก้าวหน้าในเทคโนโลยีหลังการปฏิวัติอุตสาหกรรมในยุโรปทำให้เกิดอุตสาหกรรมรถยนต์ จึงมีความจำเป็นที่จะต้องใช้อยางธรรมชาติเพื่อนำมาผลิตเป็นล้อของรถยนต์ 2) ยางธรรมชาติจากบราซิลเป็นวัตถุดิบที่ต้องหาจากป่าเมซอนทำให้อุตสาหกรรมไม่สามารถคาดการณ์ปริมาณอุปทานของยางธรรมชาติได้ 3) การเติบโตของอุตสาหกรรมรถยนต์ในยุโรปและสหรัฐอเมริกาต้องการวัตถุดิบอุปทานที่มากและเพียงพอต่อความต้องการของการผลิตอุตสาหกรรม 4) พื้นที่สภาพแวดล้อมในการปลูกยางในบราซิลและในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้จัดอยู่ในแนวเส้นศูนย์สูตรที่เหมาะสมต่อการเติบโตของยาง 5) ต้นทุนในการผลิตเก็บเกี่ยวจากธรรมชาติจะมีต้นทุนที่แพงกว่าการปลูกในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ 6) แรงงานในการปลูกยางในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้เป็นแรงงานจากกสิชาวจีนที่มีต้นทุนที่ถูก ทำให้พ่อค่านักธุรกิจของอังกฤษเห็นโอกาสเชิงพาณิชย์และผลกำไร จึงได้มีการนำต้นยางเข้ามาปลูกในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ในอาณานิคมของอังกฤษ (Straits Settlements) ในปลายศตวรรษที่ 19 ที่สิงคโปร์ ต่อมาต้นศตวรรษที่ 20 การปลูกยางขยายตัวเติบโตเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ได้กลายเป็นพื้นที่ผลิตยางธรรมชาติมากที่สุดของโลก แทนที่ศูนย์กลางยางธรรมชาติของบราซิล และในการศึกษาวิจัยในบทความนี้

ได้ใช้กระบวนการศึกษาค้นคว้าวิธีทางประวัติศาสตร์ (Historical Approach) เพื่อศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลต่าง ๆ จากการสืบค้นและการทบทวนวรรณกรรม Literature review

คำสำคัญ : ยางพารา, เมืองท่ามาเนาส์, อาณานิคมแหลมมาลายู

Abstract

This article examines the reasons for shifting the hub of natural rubber production center from Brazil, the region that supplied Europe and the United States with the most natural rubber during the late 19th century. Later, at the beginning of the 20th century, the rubber production center was moved to Southeast Asia. This is because of six key factors: 1) Developments and advancements in post-industrial technology in Europe have caused the emergence of the automotive industry. Therefore, it is vital to use natural rubber to produce wheels for cars; 2) Natural rubber from Brazil is a raw material that must be sourced completely from the Amazon rainforest, making its supply unpredictable; 3) The automobile industry boom in Europe and the United States requires a large and sufficient supply of raw materials to meet the needs of the industrial manufacturing lines; 4) The rubber-growing environments in Brazil and Southeast Asia are located along the equatorial belt, which is appropriate for

rubber growth; 5) The cost of producing and harvesting rubber from nature is higher than that of Southeast Asia; 6) In Southeast Asia, rubber tree plantations are typically staffed with inexpensive Chinese workers. This made English traders and businessmen see profitable opportunities; therefore, rubber timber was planted during Straits Settlements in Southeast Asia at the end of the 19th century. The rubber plantation industry grew during the early 20th century. South East Asia has become the world's largest producer of natural rubber raw materials, replacing Brazil as a natural rubber hub. In this study, this article applies the historical approach to study and analyze information from research and Literature Review.

Keyword: Natural rubber, Manaus, Straits Settlements

1. บทนำ

คงมีการตั้งคำถามว่าทำไมต้นกำเนิดยางพาราอยู่ในประเทศบราซิล ซึ่งเคยเป็นผู้ส่งออกยางพารามากที่สุดตั้งแต่ปลายศตวรรษที่ 19 เป็นต้นมา (1870-1899) แต่ต่อมาในต้นศตวรรษที่ 20 ภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ กลายเป็นพื้นที่ส่งออกยางแทนที่บราซิล มีเหตุปัจจัยอะไรที่ทำให้เอเชียตะวันออกเฉียงใต้กลายมาเป็นภูมิภาคที่ผลิตยางพารามากที่สุดของโลก แทนที่ประเทศบราซิล ในบทความนี้จะได้อธิบายภาพนี้ให้มีความกระจ่าง

ขณะเดียวกัน ในบทความนี้เราจะได้เห็นยุคสมัยของพัฒนาการยานยนต์ในยุโรปและสหรัฐอเมริกาในช่วงปลายศตวรรษที่ 19 ที่เกิดขึ้นหลังการปฏิวัติอุตสาหกรรม ได้สร้างรถยนต์หรือยานยนต์เคลื่อนที่จากระบบเครื่องยนต์สันดาปภายใน ทำให้เป็นจุดเปลี่ยนของการเริ่มต้นของการแสวงหาวัตถุดิบยางพารามาผลิตเป็นล้อยางให้กับอุตสาหกรรมรถยนต์ของโลกอย่างมาก (Big Demand) การแสวงหาวัตถุดิบยางพารา จึงเป็นความต้องการอย่างมหาศาลที่เร่งรัดให้มีการปลูกยางพาราขึ้นมาทดแทนการหาขี้ปาล์มจากประเทศบราซิล

เมื่อตลาดมีความต้องการยางพาราในปลายศตวรรษที่ 19 อุตสาหกรรมการปลูกยางพารา เริ่มบุกเบิกขยายตัวเข้ามาในอาณานิคมอังกฤษ ตั้งแต่สิงคโปร์ขยายพื้นที่อุตสาหกรรมการปลูกยางพาราขึ้นมาครอบคลุมแหลมมาลายู ผ่านกาลเวลาจนถึงยุคสมัยปัจจุบันทำให้ยางพาราได้กลายเป็นพืชเศรษฐกิจที่มีบทบาทสำคัญในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจของประเทศไทย มีข้อมูลระบุปี 2564 จากสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร ประเทศไทยมีเนื้อที่การปลูกยางพาราทั่วประเทศประมาณ 24 ล้านไร่ (สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร, 2565) ถือเป็นพืชเศรษฐกิจที่สร้างรายได้หล่อเลี้ยงเกษตรกรชาวสวนยางประมาณ 1.6 ล้านครัวเรือน ครอบคลุมประชากรถึง 6 ล้านคน สร้างรายได้จากการส่งออกในแต่ละปีให้กับประเทศไทยไม่ต่ำกว่า 400,000 ล้านบาท (การยางแห่งประเทศไทย กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, 2560: น.47)

เกษตรกรเชิงพาณิชย์การผลิตยางพาราได้มีการพัฒนาให้เป็นพืชเศรษฐกิจและกลายเป็นสินค้าโภคภัณฑ์ที่สร้างความมั่งคั่งทางเศรษฐกิจให้กับ

สิงคโปร์ได้อย่างไร และต้นศตวรรษที่ 20 เป็นต้นมา พืชเศรษฐกิจตัวนี้ได้ขับเคลื่อนเศรษฐกิจในภูมิภาคแหลมมาลายูมานับศตวรรษ

ในเส้นทางของพืชเศรษฐกิจสินค้าโภคภัณฑ์ และความผันผวนขึ้นลงของราคาในต่างประเทศ ย่อมกระทบต่อชีวิตความเป็นอยู่ของเกษตรกรผู้ปลูกตามกลไกของราคาในตลาดโลก การขึ้นลงของราคายางในตลาดซื้อขายของโลก มีความสัมพันธ์เชื่อมโยงกับผู้อยู่ในห่วงโซ่ด้านต้นน้ำผู้ผลิตวัตถุดิบผู้ปลูกยางธรรมชาติ การบริโภคยางธรรมชาติของโลก (Natural Rubber Consumption) และการผลิตยางธรรมชาติ (Natural Rubber Production) และสต็อกยางธรรมชาติของโลก (Natural Rubber Stocks) เป็นปัจจัยส่งผลต่อกลไกราคายางของตลาดโลกอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ (ชัยวัช โวหารเจริญสุข, 2565)

ประเทศผู้ผลิตยางธรรมชาติ ไม่ว่าจะเป็นประเทศไทย อินโดนีเซีย มาเลเซีย เวียดนาม เขมร ลาว หรือประเทศพม่า ซึ่งเป็นประเทศฝั่งต้นน้ำของผู้ปลูก ชีวิตทางเศรษฐกิจโดยเฉพาะเกษตรกรชาวสวนยาง ถือว่าต้นยางพาราเป็นพืชเงินสดของเกษตรกร นั้นหมายความว่าเมื่อเกษตรกรต้องการใช้เงินสดก็ใช้มันไปกรีดเอายางพารารอออกมาจากต้นไม้ชนิดนี้ ถือเป็นพืชเศรษฐกิจที่แปรเป็นพืชเงินสดได้สะดวก (ณรงค์ เพ็ชรประเสริฐ, 2548: น. 75)

เกษตรเชิงพาณิชย์การปลูกยางพาราในประเทศไทยกว่าจะมีพัฒนามาถึงวันนี้ได้นั้น เศรษฐกิจการทำสวนยาง (Rubber Plantation Economy) มีเส้นทางของกาลเวลาและผูกพันเชื่อมโยงกับประวัติศาสตร์การเติบโตของอุตสาหกรรมยานยนต์ของโลกอย่างแยกไม่ออก การขยายพื้นที่การปลูกในคาบสมุทรมลายู (Supply) ในต้นศตวรรษที่ 20 ผูกพันกับเศรษฐกิจใน

ภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ การขยายตัวของสวนยางขนาดใหญ่ในพื้นที่คาบสมุทรมลายูมีแรงงานกุลีชาวจีนที่อพยพมาตั้งรกรากในคาบสมุทรมลายูช่วงปลายราชวงศ์ชิงหลังไหลมาทำเหมืองแร่ดีบุกและการทำสวนยาง (สกินเนอร์, 2564: น.279) ขณะเดียวกันการสร้างรัฐชาติสมัยใหม่เส้นทางรถไฟสายใต้ของรัฐสยามปลายรัชกาลที่5 มีความสัมพันธ์อยู่ในบริบทของการตื่นยางพืชเศรษฐกิจของอาณานิคมอังกฤษและยุโรปในอินโดนีเซีย ที่เข้ามาส่งเสริมการปลูกยางพาราในแหลมมลายูและอินโดนีเซีย เพราะเห็นว่าเป็นพืชเศรษฐกิจที่จะเปลี่ยนเศรษฐกิจสังคมไทยส่งวัตถุดิบที่เป็นที่ต้องการไปยังยุโรปและสหรัฐอเมริกา การขยายพื้นที่อุตสาหกรรมสวนยางพาราในคาบสมุทรมลายู เชื่อมโยงกับบทบาททางการค้าของสิงคโปร์มาโดยตลอด ในช่วงปลายศตวรรษที่ 19 และต้นศตวรรษที่ 20 (Sutherland, 2009)

วันนี้การบริโภคยางพาราของโลกมีคุณภาพที่เปลี่ยนไป ด้วยการเกิดขึ้นของประเทศผู้บริโภคยักษ์ใหญ่รายใหม่อย่างสาธารณรัฐประชาชนจีน (Big Demand) ประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีนถือเป็นผู้บริโภทยางพารามากที่สุดของโลก เพื่อผลิตเป็นยางล้อรถยนต์และจีนมีการบริโภทยางพาราเพิ่มขึ้นทุกปี โดยมีปริมาณความต้องการบริโภคมากกว่า 5 ล้านตันต่อปีและในปี 2563 ประเทศจีนบริโภทยางพารามีปริมาณถึง 42.83% ของการบริโภคในตลาดยางพาราโลกและคาดการณ์ว่าตั้งแต่ปี 2564 ปริมาณความต้องการยางพาราของจีนจะมีการบริโภคถึง 5.75 ล้านตัน (กรมส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ, 2565: น.2)

2. กำเนิดของสินค้ายางพาราเพื่อป้อนเข้าสู่ยุโรป

โลกรับรู้เรื่องราวยางพาราเริ่มต้นเมื่อปลายศตวรรษที่ 15 เมื่อ คริสโตเฟอร์ โคลัมบัส (Christopher Columbus) นักเดินเรือนักสำรวจชาวอิตาลี ได้เดินทางไปทวีปอเมริกากลางเป็นครั้งที่ 2 ในปี ค.ศ.1493 (พ.ศ. 2036) โคลัมบัสได้พบเห็นชาวพื้นเมืองมีการใช้ประโยชน์จากน้ำยางพารา พวกเขาได้นำยางจากต้นไม้มาใช้ประโยชน์โดยใช้เท้าจุ่มลงไปใต้น้ำยางมาทำเป็นรองเท้า ชาวพื้นเมืองบางเผ่าก็นำยางพารามาทำเป็นลูกบอลกลม ๆ กระเด็นกระดอนได้คล้ายลูกบอลในปัจจุบัน เพื่อเล่นเป็นเกมสันทนาการ เทศกาลของชาวพื้นเมืองในอเมริกาใต้ การเล่นลูกบอลกลมจากยาง มีการเล่นกันในเม็กซิโกโดยชาวมายาและยังมีการใช้ประโยชน์จากยางสำหรับชาวพื้นเมืองของเปรูใช้ทำรองเท้า ก่อนที่โคลัมบัสและคณะนักสำรวจจากยุโรป ได้มาพบเห็นยางพาราและนำยางเข้าไปเผยแพร่ในยุโรป (Malaysian Rubber Producer's Research Association, 1995, p.13)

การค้นพบยางและเผยแพร่ยางพาราไปยังโลกการรับรู้ของชาวยุโรปนั้น หนังสือโคลัมบัสและเรื่องราวของการค้นพบโลกใหม่ (Columbus The Four Voyages) กองเรือของโคลัมบัสภายใต้การสนับสนุนของราชสำนักแห่งสเปนเดินทางไปครั้งที่ 2 มีกองเรือถึง 17 ลำ รวบรวมกำลังคนทั้งช่างฝีมือ สุภาพบุรุษ กรรมกร แพทย์ประจำเรือ และนักโทษร่วมเดินทางรวมกันหนึ่งพันคน เมื่อถึงชายฝั่งแคริบเบียน ได้มีการบันทึกถึงการพบยางพาราไว้ว่า พบเห็นการเล่นกีฬามีการแบ่งฝ่าย ๆ ละสิบหรือยี่สิบคน มีการส่งลูกบอลจากคนหนึ่งไปอีกคนหนึ่ง นักสำรวจชาวสเปนไม่เคยเห็นการเล่นแบบนี้มาก่อน ทั้งไม่เคยเห็นลูกบอล ที่มีลักษณะยืดหยุ่นซึ่งทำจาก

ยางหรือต้นยาง สิ่งเหล่านี้ได้มีการบันทึกเอาไว้ของชาวยุโรป ในการได้พบเห็นลูกบอลกลมๆที่ทำมาจากต้นยางปา (ลอเรนซ์ เบอร์กิน, 2557, น.172)

เมื่อยางพาราจากทวีปอเมริกาได้เผยแพร่เข้าไปสู่ทวีปยุโรป ต้นไม้ที่มีน้ำตาไหลออกมาจากเปลือกมีน้ำยางสีขาว เมื่อนำมาทำให้แห้งมีคุณสมบัติที่ยืดหยุ่น (Elastic) มีการนำยางมาใช้ประโยชน์มากขึ้น แต่ก็ยังอยู่ในลักษณะที่ยังไม่มีความเสถียรในการใช้ประโยชน์ในอุตสาหกรรมเชิงพาณิชย์ เมื่อนำยางพารามาใช้ช่วงแรก ๆ เมื่อตากในอากาศร้อนมีอุณหภูมิที่สูงยางพาราก็อ่อนตัวเหนียวละลาย เมื่ออยู่ในอากาศที่หนาวอุณหภูมิต่ำก็มีลักษณะที่แข็งตัว

3. การแปรรูปยางธรรมชาติให้คงสภาพต่อการใช้งาน

ต่อมาในปี 1839 (พ.ศ.2382 ช่วงรัชกาลที่ 3) Charles Goodyear วิศวกรนักเคมีในสหรัฐอเมริกา ได้คิดค้นปรับปรุงคุณสมบัติของยางธรรมชาติเพื่อใช้ประโยชน์ในระดับอุตสาหกรรม พบว่าการปรับปรุงยางธรรมชาติที่ผ่านการผสมกำมะถัน แล้วผ่านการอบความร้อนอย่างเหมาะสม กระบวนการนี้เรียกว่าขั้นตอนวัลคาไนเซชัน (Vulcanization) เป็นกระบวนการทำให้ยางมีความแข็งแรง เพื่อให้ทนต่อแสงแดด และความเย็น ทนต่อสภาพการกัดกร่อนต่าง ๆ คำว่าวัลคาไนซ์มาจากคำว่า “วัลแคน” มีความหมายถึงเทพเจ้าแห่งไฟ และการหลอมโลหะของชาวโรมัน กระบวนการคิดค้นดังกล่าว ทำให้เกิดเป็นผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ ขึ้นมา เช่น ล้อรถยนต์ ล้อรถจักรยาน รองเท้าบูทยางในยุโรป (Wikipedia, 2023)

สิ่งที่ค้นพบในครั้งนี้ถือเป็นความบังเอิญในเส้นทางการพัฒนาปรับปรุงยางพารามาใช้ประโยชน์ในอุตสาหกรรม Charles Goodyear พบว่าเมื่อยางพาราที่มีส่วนผสมของกำมะถัน ได้ตกไปในเตาที่มีความร้อนในโรงงานของเขา ได้พบว่ายางพาราดังกล่าวมีการเปลี่ยนแปลงสภาพ หลังการค้นพบครั้งนี้ได้มีการขอจดสิทธิบัตรสำหรับการค้นพบของเขาในเดือนมิถุนายนปี 1844 หลังจากนั้นยางพาราก็ได้รับการพัฒนาในระดับอุตสาหกรรมเชิงพาณิชย์ เพื่อทำเป็นผ้ายาง พื้นรองเท้า เสื้อกันฝนกันหิมะ ล้อรถจักรยาน ล้อรถยนต์ ทั้งในสหรัฐอเมริกาและยุโรปอย่างกว้างขวาง

ด้วยระยะเวลาสี่ทศวรรษต่อมา ในปี 1886 วิศวกรชาวเยอรมันได้ผลิตรถยนต์ที่ใช้เครื่องยนต์แบบเชื้อเพลิงเผาไหมภายใน (สันดาปภายใน) โดยใช้กระบวนการต่อ ยอดจากระบบลูกสูบเหมือนกับเครื่องจักรไอน้ำ โดยมีเชื้อเพลิงเป็นก๊าซ คาร์ล เบนซ์ (Carl Benz) ได้ยื่นขอจดสิทธิบัตรยานยนต์ที่ขับเคลื่อนด้วยเครื่องยนต์ก๊าซขึ้นมา ถือเป็นจุดเริ่มต้นของต้นตัวการรับรู้ทั้งในยุโรป หนังสือพิมพ์ได้รายงานข่าวเปิดตัวนวัตกรรมใหม่ของยุคลายศตวรรษที่ 19 สองปีถัดมา Bertha Benz ภรรยาของคาร์ล เบนซ์ ได้เดินทางไกลด้วยยานยนต์สามล้อที่ชื่อ Benz Patent Motor Car ภรรยาของคาร์ล เบนซ์ได้พิสูจน์ให้คนในยุโรปและโลกระยะเวลานั้นเห็นว่า ยานยนต์ได้ก้าวมาเปลี่ยนแปลงโลกการขนส่งในยุโรปและสหรัฐอเมริกา แทนรถม้ารถลากที่ใช้แรงงานจากสัตว์ ถือเป็นข่าวใหญ่ที่รับรู้ในหมู่ชาวยุโรป และได้สร้างแรงจูงใจในพัฒนาการของยานยนต์โลกในเวลาต่อมา (Michigan Economic Development Corporation, 2016)

4. ยางพารากับอุตสาหกรรมยางล้อรถยนต์

เมื่อยางธรรมชาติมีการพัฒนาและมีการนำไปใช้ประโยชน์ในระดับอุตสาหกรรมขนาดใหญ่ ทั้งในสหรัฐอเมริกาและในยุโรป ความต้องการสินค้ายางธรรมชาติเพื่อมาเป็นวัตถุดิบให้กับอุตสาหกรรมยานยนต์ในยุคเริ่มต้นที่ใช้เครื่องจักรสันดาปภายในที่มีก๊าซเป็นเชื้อเพลิง ในบริบทของสังคมระยะเวลาดังกล่าวทำให้มีความต้องการยางธรรมชาติจำนวนมากในยุโรปและในสหรัฐอเมริกา

จากสถิติการนำเข้าบริโภคนยางพาราเข้าสู่ยุโรปและสหรัฐอเมริกา ในช่วงปี 1870 (พ.ศ.2413) ยางพาราจากบราซิลส่งออกยุโรปและสหรัฐอเมริกาอยู่ในสัดส่วนไม่ถึง 10 ตัน แต่หลังจากปี 1886 ที่มีวิศวกรชาวเยอรมันได้ผลิตยานยนต์ที่ใช้เครื่องยนต์แบบสันดาปภายใน ประจวบกับมีปรากฏการณ์ที่สำคัญในสหรัฐอเมริกาที่รัฐแมสซาชูเซตส์ J.Frank และ Charles Duryea ได้ออกแบบสร้างยานยนต์ใช้น้ำมันเบนซินของสหรัฐเป็นคันแรกในปี 1893 มีการนำเข้ายางพาราจากบราซิลสูงถึง 40,000 ตัน

ตั้งแต่ปี 1886 ที่เครื่องสันดาปภายในถูกผลิตคิดค้นขึ้น ความต้องการยางธรรมชาติจากประเทศบราซิลเพิ่มขึ้นจำนวนมากอย่างเห็นได้ชัดเพื่อเป็นวัตถุดิบให้กับอุตสาหกรรมยานยนต์ที่เพิ่งจะเริ่มต้นขึ้น และในช่วงปี 1900 ราคายางธรรมชาติจากบราซิล ราคาเริ่มต้นประมาณตันละ 400 กว่าปอนด์ ต่อมาด้วยระยะเวลาไม่ถึงหนึ่งทศวรรษ ราคายางธรรมชาติจากบราซิลได้พุ่งขึ้นสูงถึงตันละเกือบ 1,000 ปอนด์ในปี 1910 (Frank, 2008)

ปลายศตวรรษที่ 19 ถือเป็นการจุดชับบริโภคนยางธรรมชาติจากบราซิลเข้าสู่อุตสาหกรรมรถยนต์ครั้งสำคัญในยุโรปและสหรัฐอเมริกา

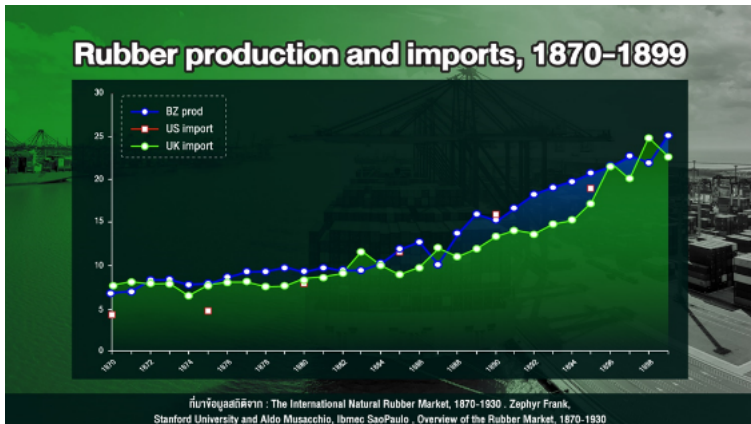
ประเทศสหรัฐอเมริกาเป็นประเทศที่มีพื้นที่กว้างใหญ่ ประจวบกับปริมาณผู้บริโภคที่เป็นตลาดใหญ่ และมีพื้นที่ตามภูมิประเทศมลรัฐที่ห่างไกล การใช้รถยนต์เพื่อการเดินทางของสหรัฐอเมริกาจึงมีมากกว่ายุโรป

เราจะเห็นความต้องการยานพาหนะมีปริมาณความต้องการมากขึ้นในตลาดการซื้อขายหลังปี 1886 (พ.ศ.2429) มีปรากฏการณ์ที่สำคัญในฝั่งสหรัฐอเมริกา รัฐแมสซาชูเซตส์ที่ Charlesc และ Frank Duryea สองพี่น้องผู้ผลิตรถยนต์ได้ออกแบบรถยนต์ใช้น้ำมันเบนซินของอเมริกาเป็นคันแรกในปี 1893 (พ.ศ.2436) และต่อมาก็เริ่มมีการผลิตรถยนต์เพื่อการพาณิชย์ในสหรัฐอเมริกา ทำให้มีผู้ผลิตรถยนต์ในสหรัฐอเมริกาส่งออกมากถึง 30 ราย เพื่อผลิตรถยนต์ประมาณ 2,500 คันในปี 1899 (พ.ศ.2442) ซึ่งแน่นอนว่าความต้องการวัตถุดิบยางธรรมชาติจึงมีความต้องการมากขึ้น

ต้นศตวรรษที่ 20 ความก้าวหน้ามีอัตราเร่งที่สูงขึ้นในการผลิตรถยนต์ในฝั่งของสหรัฐในปี 1908 (พ.ศ.2451) Henry Ford ผู้ก่อตั้ง Ford Motor Company ได้เปิดตัวรถยนต์ที่สร้างปรากฏการณ์ที่สำคัญในการผลิตรถยนต์ของสหรัฐอเมริกาที่เรียกว่าระบบ “สายพานการผลิต” ได้ออกแบบทำการผลิตรถยนต์หนึ่งคันด้วยการใช้เวลาในการผลิตเพียงแค่หนึ่งชั่วโมงในปีเดียวกัน William Durant นักธุรกิจรถลากที่ใช้แรงงานม้ารายใหญ่ที่สุดของสหรัฐอเมริกา ก็ได้ก่อตั้งบริษัทผลิตรถยนต์รายใหญ่ของสหรัฐขึ้นมาเช่นกันคือ General Motors ได้ขายรถยนต์ซึ่งเป็นสินค้าที่มีมูลค่าที่แพงให้แก่ผู้บริโภคในสหรัฐอเมริกาและเป็นตลาดบริโภครถยนต์ที่ใหญ่กว่าของยุโรป (History.com, 2018)

เมื่ออุตสาหกรรมรถยนต์ขยายตัว ความต้องการวัตถุดิบยางธรรมชาติจากบราซิลมีความต้องการมากในเวลานั้น มีข้อมูลที่ได้สะท้อนสภาพการค้าความต้องการยางธรรมชาติจากบราซิลในช่วงนั้นของบรรดาพ่อค้าที่ได้กำไรและร่ำรวยจากการค้ายางธรรมชาติ มีการบรรยายภาพถึงความร่ำรวยจากการค้ายางธรรมชาติของป่าที่หายากและมีมูลค่าในตลาดระหว่างประเทศช่วงนั้นว่า พ่อค้ายางที่ได้กำไรมั่งคั่งจากการค้ายางพาราช่วงเวลานั้น เมื่อจะสูญบุหรือชิงการได้มีการนำธนบัตรใบละ 100 ดอลลาร์มาเผาเพื่อใช้จุดชิกร้อย่างไม่เสียดายเงิน และภรรยาของพ่อค้ายางที่มั่งคั่งร่ำรวยจากธุรกิจค้ายาง มีรสนิยมส่งเสื้อผ้าลินินหรูหราข้ามทะเลแอตแลนติกเพื่อไปชกถึงในยุโรป และเมืองมานาอัส (Manaus) ของบราซิลได้กลายเป็นเมืองศูนย์กลางที่เจริญจากความมั่งคั่งของการค้ายางในช่วงนั้น ภาพที่สะท้อนนี้ทำให้เห็นกำไรจากธุรกิจการค้ายางธรรมชาติในบราซิล (Davis, 1996)

ในช่วงปี 1870-1913 ยางธรรมชาติ 90% ที่ส่งไปยังยุโรปและสหรัฐอเมริกาส่งออกจากประเทศบราซิล ยางพาราได้มาจากผืนป่าธรรมชาติในท้องถิ่นประเทศบราซิล วัตถุดิบเหล่านี้ได้มีการขนส่งไปเป็นสินค้าโภคภัณฑ์ที่ทำเรือในลอนดอนและนครนิวยอร์กเพื่อลำเลียงสู่การบริโภคของอุตสาหกรรมรถยนต์ (Frank, 2008)

ภาพที่ 1 สถิติผลผลิตยางธรรมชาติจากบราซิล ในตลาดต่างประเทศของการค้ายางธรรมชาติ (ปี 1870-1899)

ที่มา : Frank (2008)

5. การเคลื่อนย้ายศูนย์กลางการผลิตยางธรรมชาติจากบราซิลสู่เอเชียตะวันออกเฉียงใต้

มีเรื่องที่เราจะต้องตั้งเป็นคำถามที่จะวิเคราะห์โดยใช้กระบวนการ Historical Approach ยางธรรมชาติจากประเทศบราซิล อเมริกาได้มีการส่งออกวัตถุดิบนำไปยังยุโรปและสหรัฐอเมริกาตลอดศตวรรษที่ 19 แต่ทำไมในต้นศตวรรษที่ 20 การส่งออกยางธรรมชาติกลับย้ายจากบราซิลมาอยู่ที่เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ และต่อมาภูมิภาคนี้ก็ได้กลายเป็นพื้นที่ที่ผลิตรายางธรรมชาติมากที่สุดในโลกแทนที่บราซิลจนถึงปัจจุบัน ทั้งนี้ข้อมูลที่เราวิเคราะห์ได้ว่าอุตสาหกรรมรถยนต์ในยุโรปและสหรัฐอเมริกานั้นมีความ

ต้องการยางธรรมชาติในปริมาณที่มากล้าพั้งจะหายางธรรมชาติจากบราซิล วัตถุประสงค์ของงานนี้มีไม่เพียงพื่อต่ออุตสาหกรรมรถยนต์ที่กำลังเติบโต ทำให้พ่อค้านักลงทุนในยุโรปอย่างอังกฤษ เล็งเห็นถึงโอกาสของกำไรและความมั่งคั่ง จึงผลักดันให้มีการส่งเสริมการปลูกในพื้นที่อาณานิคมของอังกฤษในศรีลังกาและในอาณานิคมแหลมมาลายู

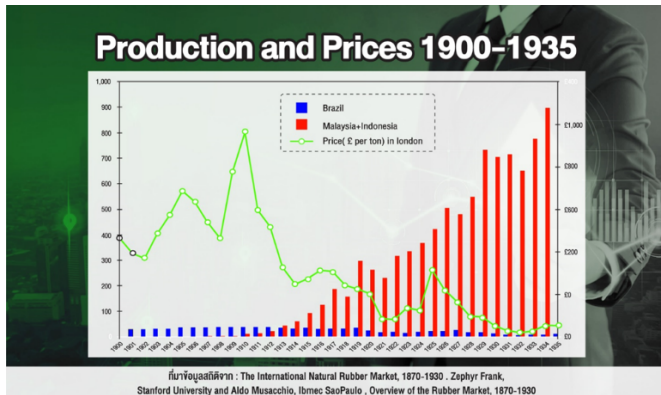
การแสวงหาโอกาสทางเศรษฐกิจและความมั่งคั่งของอังกฤษในบริบทของสังคมช่วงนั้นมีการเตรียมการเอาไว้เป็นอย่างดี อุตสาหกรรมรถยนต์ในยุโรปและสหรัฐขยายตัวในปลายศตวรรษที่ 19 ขณะเดียวกันเกษตรเชิงพาณิชย์อย่างพาราที่มีการปลูกยางขึ้นต้นก็ได้ขยายตัวเข้ามาในคาบสมุทรมลายูและสิงคโปร์ควบคู่กันไปด้วยเช่นกัน

การนำยางพารามาใช้ในเชิงพาณิชย์ป้อนวัตถุดิบสู่อุตสาหกรรมและการขยายพื้นที่การปลูกนั้น อังกฤษเห็นโอกาสในเชิงพาณิชย์ในความต้องการพาราในช่วงที่อุตสาหกรรมรถยนต์กำลังเติบโต ต้นศตวรรษที่ 20 หากปล่อยให้ป็นของป่าหายากในกลุ่มน้ำอเมซอน อุปทานคงไม่เพียงพอต่อความต้องการอุตสาหกรรมรถยนต์ที่กำลังเติบโต

ปี 1876 (พ.ศ.2419) มีการนำเมล็ดยางธรรมชาติโดยนักสำรวจชาวอังกฤษชื่อ Henry Wickham เขาได้รับรางวัลตำแหน่งอัศวินในปี 1920 หลังจากสวนยางในมาลายูอาณานิคมอังกฤษมีการปลูกกันอย่างกว้างขวาง แต่ในประเทศบราซิลนั้นกลับประณาม Henry Wickham ว่าเป็น “โจรสลัดชีวภาพศตวรรษที่ 19” โดยเขาได้นำเมล็ดยางพารา 70,000 เมล็ดไปยังกรุงลอนดอนโดยอ้างเพื่อการวิจัยพันธุ์พืช ในจำนวนเมล็ดยางที่ถึงกรุงลอนดอน มีการปลูกงอกขึ้นเพียง 2,800 ต้นในสวนพฤกษศาสตร์ที่ลอนดอน และ

หลังจากนั้นต้นกล้วยมีการลำเลียงส่งไปที่ศรีลังกาและสวนพฤกษศาสตร์ใน
สิงคโปร์ (Loadman, 2003)

ปลายศตวรรษที่ 19 มูลค่าทางธรรมชาติจากบราซิลมีแนวโน้มที่สูง
ตลอด Henry Ridley ผู้อำนวยการThe Gardens สวนพฤกษศาสตร์สิงคโปร์
ซึ่งเป็นชาวอังกฤษเห็นว่าต้นยางพารามีศักยภาพในเชิงพาณิชย์ ในปี 1888
(พ.ศ.2431) เขาได้มีการขนส่งต้นกล้วย 22 ต้นเข้ามายังเกาะสิงคโปร์ ช่วง
นี้ยังไม่เป็นที่ยอมรับกันมากนักของคนปลูกในท้องถิ่น แต่ด้วยความพยายาม
ของ Henry Ridley เขาได้ใช้เวลาเพียงสองทศวรรษเท่านั้น ทำให้ยางพารา
กลายเป็นพืชเศรษฐกิจในภูมิภาคของคาบสมุทรมลายู และได้กลายเป็นพืช
เศรษฐกิจมีการส่งออกไปยังการบริโภคของโลก เบียดแทรกตลาดยางพารา
จากบราซิลได้ในที่สุด และสินค้ายางพาราของภูมิภาคนี้ส่งออกมาจากท่าเรือ
ของสิงคโปร์ (Singapore Botanic Gardens, 2023)

ภาพที่ 2 สถิติผลผลิตยางพาราและราคารายของโลกรด้วยระยะเวลาสองทศวรรษที่ปลูกยางพาราในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ภูมิภาคนี้ได้ผลผลิตยางป้อนตลาดโลกแทนที่บราซิล

ที่มา : Frank (2008)

หลังปี 1910 เป็นต้นมา ศูนย์กลางการส่งออกยางธรรมชาติได้ย้ายมาอยู่ที่เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ จากการส่งเสริมพัฒนาพื้นที่การปลูกในพื้นที่ของอาณานิคมอังกฤษ เมื่อเทียบกับกระบวนการผลิตเก๋ียงยางป่าของบราซิล มีการศึกษาเปรียบเทียบพื้นที่อาณานิคมของอังกฤษในแหลมมลายูมีข้อมูลกล่าวถึงต้นทุนการผลิตยางธรรมชาติในอาณานิคมอังกฤษกับการผลิตรายเปรียบเทียบกับบราซิล ในปี 1910 (พ.ศ.2453) ต้นทุนในการผลิตรายบราซิลอยู่ที่ 337 ปอนด์สเตอร์ลิงต่อตัน ส่วนในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ในพื้นที่ของอาณานิคมอังกฤษ ต้นทุนการผลิตยางอยู่ที่ 210 ปอนด์สเตอร์ลิงต่อตัน และการผลิตรายในอาณานิคมอังกฤษมีประสิทธิภาพสูงกว่าในบราซิล ทำให้เกษตรกรกิจ

จากอังกฤษและยุโรปหันมาสนใจลงทุนทำสวนยางในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ และในต้นศตวรรษที่ 20 พื้นที่ปลูกยางพาราในอาณานิคมคาบสมุทรมลายูมีพื้นที่ถึง 542,877 เอเคอร์ (Frank, 2008)

6. ธุรกิจความร่วมมือระหว่างอังกฤษกับคนจีนในมาลายูทำให้สวนยางขยายตัว

การปลูกยางพาราในอาณานิคมอังกฤษในแหลมมาลายู ช่วงเข้ามาใหม่ ๆ ยังได้รับความสนใจน้อยเพราะเป็นพืชใหม่ ต่อมานักธุรกิจชั้นนำชาวจีนกลุ่ม Peranakan (ลูกจีนที่เกิดเติบโตในแหลมมาลายู) Tan Chay Yan เป็นนักธุรกิจชาวจีนที่เกิดในมะละกา เขาเป็นนักธุรกิจสวนยางรายแรกที่เปลี่ยนความมั่งคั่งให้กับภูมิภาคของแหลมมาลายู Tan Chay Yan และกลุ่มเพื่อนนักธุรกิจได้มีการพบกับ Henry Ridley ผู้ที่นำกล้ายางพารามาส่งเสริมในสิงคโปร์ พวกเขาเห็นโอกาสเพื่อปลูกในเชิงพาณิชย์ในช่วงที่อุตสาหกรรมรถยนต์ของโลกกำลังเติบโต Tan Chay Yan เป็นบุคคลที่ได้ส่งออกยางพาราออกไปจำหน่ายจากรัฐมะละกาเป็นครั้งแรก

ในปี 1906 (พ.ศ.2449) Tan Chay Yan ได้ร่วมก่อตั้งบริษัท Malacca Rubber Plantation (MRPL) เป็นบริษัทที่ตั้งขึ้นในกรุงลอนดอน ด้วยความต้องการของโลกที่ต้องการวัตถุดิบยางพารา การส่งออกยางพาราของบริษัท Malacca Rubber Plantation ทำให้ผู้ปลูกยางในท้องถิ่นของภูมิภาคแหลมมาลายูเกิดความเชื่อมั่น บริบทช่วงนั้นมีความต้องการวัตถุดิบยางพาราเพื่อป้อนสู่อุตสาหกรรมรถยนต์ ทำให้ในปี 1910 (พ.ศ.2453) มีบริษัทของอังกฤษมาร่วมลงทุนกับนักธุรกิจชาวจีนถึง 35

บริษัททำให้สวนยางจำนวนหลายหมื่นเอเคอร์ได้ขยายไปทั่วทั้งแหลมมาลายู พื้นที่สวนยางเพิ่มขึ้นจนในปี 1919 (พ.ศ.2462) ส่งผลให้คาบสมุทรมลายู กลายเป็นผู้ผลิตวัตถุดิบยางพาราครึ่งหนึ่งของตลาดของโลก (Sutherland, 2009)

บทบาทของนักธุรกิจคนสำคัญของสิงคโปร์อีกคนคือ Tan Kah Kee ซึ่งรู้จักคุ้นเคยกับ Tan Chay Yan ในปี 1906 (พ.ศ.2449) Tan Kah Kee ได้สร้างสวนยางบนเกาะสิงคโปร์ เขาได้รับการยกย่องเป็น Henry Ford of Malaya ในปี 1920 (พ.ศ.2463) เขาได้ตั้งโรงงานอุตสาหกรรมยาง Sumbawa Rubber Manufacturer ขึ้นที่ เกาะสิงคโปร์และในช่วง สงครามโลกครั้งที่ 2 Tan Kah Kee ต้องหลบซ่อนกองทัพญี่ปุ่นเพราะการ ช่วยเหลือทางการเงินให้กับรัฐบาลจีนในการต่อต้านญี่ปุ่น บทบาทของการ บริหารธุรกิจได้ส่งทอดไปยังรุ่นที่สอง (Bonny, 2004)

เราได้เห็นการขยายการปลูกยางพาราในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้มี การขยายพื้นที่การปลูกมากขึ้นทั้งในมาลายู ภาคใต้ของประเทศไทย และ อินโดนีเซีย บทบาทของนักธุรกิจชาวจีนของสิงคโปร์ถือเป็นผู้นำในการ รวบรวมวัตถุดิบ พวกเขาเป็นทั้งผู้นำในการปลูก เจ้าของแหล่งทุนและรับซื้อ วัตถุดิบในตลาดการค้ายางพารา

ต้นศตวรรษที่ 20 Lee Kong Chian บุตรชายของ Tan Kah Kee ได้เข้ามามีบทบาทในธุรกิจส่งออกยางพาราของสิงคโปร์ได้รับการยกย่องใน ประเทศสิงคโปร์เป็น King rubber of Singapore โดยเริ่มต้นตั้งโรงงานยาง แผ่นรมควันที่รัฐยะโฮร์ติดกับสิงคโปร์ หลังเศรษฐกิจตกต่ำครั้งใหญ่ทศวรรษที่ 1930 บริษัท Lee Rubber ของ Lee Kong Chian กลายมาเป็นผู้ส่งออก

ยางพารารายใหญ่ที่สุดของภูมิภาค มีการขยายพื้นที่บริษัทโรงงานรับซื้อยางแผ่นรมควันในอินโดนีเซียและภาคใต้ของประเทศไทย ในปี 1962 (พ.ศ. 2505) ด้วยความสามารถในการบริหารของธุรกิจ Lee Kong Chian และการสะสมทุนที่เติบโตจากธุรกิจยางพารา ร่วมหุ้นตั้งธนาคารได้เป็นประธานบริหารธนาคาร Overseas Chinese Banking Corporation สิงคโปร์ (Lee Kong Chian School of Business, 2015) การเติบโตของเกษตรเชิงพาณิชย์สวนยางของเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ เราได้เห็นบทบาทของพ่อค้าจีนนักธุรกิจชาวจีนสิงคโปร์ถือเป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนในภูมิภาคนี้

มีการตั้งคำถามว่ามีเหตุปัจจัยหรือเงื่อนไขอะไรที่ทำให้การปลูกสวนยางขนาดใหญ่เติบโตอย่างรวดเร็วในอาณานิคมอังกฤษ ทั้งนี้ก็เพราะการจัดหาพื้นที่ปลูกยางขนาดใหญ่ภายใต้การลงทุนของอังกฤษได้รับการส่งเสริมเรื่องต้นทุนที่ดินค่าเช่าที่ถูก และการร่วมทุนของกลุ่มนักธุรกิจชาวจีนได้รับการคุ้มครองจากรัฐบาลอาณานิคมของอังกฤษ มีการแบ่งปันผลประโยชน์ที่ลงตัวในระบบสวนยางเชิงพาณิชย์ ปัจจัยเหล่านี้ทำให้การขยายพื้นที่ปลูกยางขยายตัวไปอย่างรวดเร็วเพียงแค่สองทศวรรษที่เริ่มบุกเบิกในสิงคโปร์ ปี 1922 (พ.ศ.2465) พื้นที่การปลูกในมาลายูมีถึง 2,260,000 เอเคอร์ และอาณานิคมของดัตช์ในอินโดนีเซีย 1,229,000 เอเคอร์ (Drabble, 1972)

การขยายพื้นที่สวนยางเชิงพาณิชย์ขนาดใหญ่ครอบคลุมพื้นที่ของมาเลเซีย ใช้พื้นที่จากรัฐยะโฮร์ขยายไปถึงรัฐประติดยแดนของรัฐสยาบ บริษัทผู้ลงทุนปลูกยางพาราส่วนใหญ่เป็นของอังกฤษ ได้ก้าวมาเป็นผู้ผลิตยางพารารายใหญ่ของโลกมีอำนาจเหนือตลาดการค้ายางที่สามารถควบคุมผลผลิตประมาณ 75% ของตลาดยางธรรมชาติในเวลานั้น

การส่งเสริมการปลูกยางของอาณานิคมอังกฤษกับกลุ่มนักธุรกิจชาวจีนในมาลายูและสิงคโปร์มีลักษณะของการทำธุรกิจที่ร่วมมือในผลประโยชน์ทางการค้าซึ่งกันและกัน สิ่งนี้เป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้คาบสมุทรมลายูกลายเป็นผู้ผลิตยางป้อนตลาดโลกในต้นศตวรรษที่ 20 ซึ่งก่อนหน้านี้สงครามโลกครั้งที่ 1 ตลาดการซื้อขายวัตถุดิบยางธรรมชาติเพื่อใช้ในวงการอุตสาหกรรมจะอยู่ที่กรุงลอนดอนซึ่งเป็นตลาดใหญ่ของโลก แต่ต่อมาบริษัทผู้บริโภควางพาราในอุตสาหกรรมรถยนต์ มีตัวแทนหรือบริษัทเอเยนต์ เข้ามาซื้อขายวัตถุดิบยางพาราโดยตรงจากสิงคโปร์ ทำให้สิงคโปร์เป็นตลาดกลางการค้ายางที่ใหญ่ที่สุดในเอเชียในช่วงสงครามโลกครั้งที่ 2 เป็นต้นมา (ภูวดล ทรงประเสริฐ, 2535: น.96-98)

7. พืชเศรษฐกิจใหม่เข้าสู่แหลมมาลายูกระจายตัวเข้าสู่ประเทศไทย

เราได้การเห็นการตื่นยางและพัฒนาการของการเดินทางมาของยางพาราเข้าสู่เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ทำให้ชนชั้นนำพ่อค้าในท้องถิ่นของภาคใต้ ได้ให้ความสำคัญในเรื่องนี้ จากการศึกษาพบว่า ช่วงเวลานั้นชาวพื้นเมืองของไทยยังอยู่ในฐานะที่ยากจน อาชีพการทำกินของชาวพื้นเมืองคนไทยเป็นวิถีพึ่งพาธรรมชาติ ลักษณะการผลิตเพื่อกินเพื่อใช้หาของป่า ประชาชนที่อาศัยแถบชายฝั่งทะเลมีอาชีพประมง ส่วนพวกที่อยู่ติดอนเทือกเขาภูเก็ทเทือกเขานครศรีธรรมราช สันกาลาคีรี ก็หาของป่าทำไร่เส้นทางคมนาคมในช่วงก่อนการมาของทางรถไฟในภาคใต้ ยังเป็นทางเกวียนดั้งเดิมเชื่อมระหว่างชายฝั่งทะเลตะวันออกและชายฝั่งทะเลตะวันตก (ปก แก้วกาญจน์, 2534, น.50-51)

แต่ต่อมาเมื่อสยามมีการสร้างทางรถไฟเพื่อสร้างชาติสมัยใหม่ หลังสงครามโลกครั้งที่ 1 ชาวจีนกาลีจีนซึ่งมีประสบการณ์การทำสวนยางใน อาณานิคมของอังกฤษ บางคนเป็นเจ้าของสวนยางขนาดเล็กในรัฐประเว พวกเขาได้อพยพมาจับจองบุกเบิกทำสวนยางตามเส้นทางรถไฟของสยาม จากการศึกษาสถิติการทำสวนยางของประเทศไทย ตั้งข้อสังเกตได้ว่าจำนวน พื้นที่การทำสวนยางพาราของประเทศไทยตั้งแต่ พ.ศ.2447-2460 ก่อนการสร้าง ทางรถไฟในปี พ.ศ.2461 พื้นที่การปลูกยางของประเทศไทยมีประมาณ 109,000 ไร่ แต่ต่อมามีจุดหักเหเป็นปัจจัยที่สำคัญต่อการเพิ่มขึ้นของพื้นที่ สวนยางในประเทศไทยอย่างมาก เป็นผลจากการเปิดพื้นที่ป่าตามเส้นทาง รถไฟสายใต้สร้างเสร็จเพียงแค่หกปีเท่านั้น มีการเปิดผืนป่าตามทางรถไฟ ทำให้มีพื้นที่การปลูกยางเพิ่มขึ้นมาในประเทศไทยถึง 886,000 ไร่ (ภูวดล ทรงประเสริฐ, 2546: น.21-23)

เราได้เห็นพัฒนาการการปลูกยางพาราในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ มาถึงวันนี้ประเทศไทยมีเนื้อที่การปลูกยางพาราทั่วประเทศถึง 24 ล้านไร่ (9.49 ล้านเอเคอร์) และยางพารากลายเป็นพืชเศรษฐกิจที่สร้างรายได้ให้ เกษตรกรชาวสวนยางประมาณ 1.6 ล้านครัวเรือนครอบคลุมประชากรถึง 6 ล้านคน และถือได้ว่าเส้นทางของการส่งเสริมการปลูกยางพาราตั้งแต่อดีต เป็นต้นมา ประเทศไทยได้ก้าวมาเป็นผู้ผลิตยางพาราธรรมชาติมากที่สุดในโลก ข้อมูล International Rubber Study Group (IRSG) ของปี 2021 (พ.ศ.2564) ประเทศผู้ผลิตยางพาราธรรมชาติที่ส่งออกไปยังตลาดโลก เรียงลำดับจากมากไปหาน้อยประเทศไทย 37.5% อินโดนีเซีย 22.6%

เวียดนาม 8.9% จีน 6.3% อินเดีย 5.0% มาเลเซีย 3.8% และอื่น ๆ 15.9% (ชัยวัช โขวเจริญสุข, 2565).

8. สรุปผลการศึกษา

การศึกษาถึงการเคลื่อนย้ายศูนย์กลางการผลิตยางธรรมชาติ ซึ่งเป็นพืชพื้นเมืองของประเทศบราซิลในปลายศตวรรษที่ 19 ทำให้เห็นภาพพัฒนาการประวัติศาสตร์การเติบโตของสวนยางเชิงพาณิชย์ ที่มีความต้องการยางธรรมชาติเพื่อใช้เป็นวัตถุดิบในอุตสาหกรรมยานยนต์ในยุโรปและสหรัฐอเมริกา เมื่อตลาดมีความต้องการวัตถุดิบมากแต่ยางพาราเป็นของป่าที่ต้องเก็บหามาจากต้นไม้ในป่าของบราซิล เมื่อยังไม่มี การส่งเสริมให้มีการปลูกเชิงพาณิชย์ ทำให้บราซิลกลายเป็นผู้ส่งออกยางพารามากที่สุดของโลกในปลายศตวรรษที่ 19 เพื่อป้อนเป็นวัตถุดิบสู่ตลาดยุโรปและสหรัฐอเมริกา และพึ่งพาวัตถุดิบจากประเทศบราซิลเพียงประเทศเดียวและมีราคาที่สูง ทำให้พ่อค้าและนักสำรวจของอังกฤษเห็นโอกาสทางเศรษฐกิจและความมั่งคั่ง จึงได้มีการนำยางพาราเข้ามาส่งเสริมให้มีการปลูกในอาณานิคมอังกฤษแหลมมาลายู โดยใช้เมืองท่าสิงคโปร์เป็นพื้นที่ศูนย์กลางส่งเสริมการปลูกยางพารา และนับตั้งแต่ปี 1888 ที่ริเริ่มส่งเสริมการปลูกในสิงคโปร์และในอาณานิคมอังกฤษ การปลูกยางพาราเชิงพาณิชย์ ได้ใช้เวลาไม่ถึงสามทศวรรษพื้นที่การปลูกยางขยายตัวไปในภูมิภาคนี้ ทำให้เอเชียตะวันออกเฉียงใต้กลายเป็นแหล่งปลูกยางพารามากที่สุดของโลกตั้งแต่นั้นจนถึงปัจจุบัน

9. เอกสารอ้างอิง

- กรมส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ. (2565). *สถานการณ์ยางพารา และผลิตภัณฑ์ยางพาราของจีนปี 2021*. สืบค้นเมื่อ 11 สิงหาคม 2566, จาก <https://xn--42ca1c5gh2k.com/wp-content/uploads/2022/03/767367.pdf>
- การยางแห่งประเทศไทย กระทรวงเกษตรและสหกรณ์. (2560). *ยุทธศาสตร์ยางพาราระยะ 20 ปี*. สืบค้นเมื่อ 2 พฤษภาคม 2565, <https://km.raot.co.th/uploads/dip/userfiles/>
- ชัยวัช โขจรเจริญสุข. (2565). แนวโน้มธุรกิจ/อุตสาหกรรมปี 2565-2567 : อุตสาหกรรมยางพารา. สืบค้นเมื่อ 2 พฤษภาคม 2565 จาก <https://www.krungsri.com/th/research/industry/industry-outlook/agriculture/rubber/io/rubber-2022>
- ณรงค์ เพ็ชรประเสริฐ. (2548). *ก้าวอย่างสู่ศูนย์กลางยางพาราโลก*. กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสงเคราะห์การทำสวนยาง.
- ปก แก้วกาญจน์. (2534). *รายงานการวิจัยการสร้างทางรถไฟสายใต้กับผลกระทบทางเศรษฐกิจและการเมือง*. กรุงเทพฯ: สถาบันทักษิณศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ภูวดล ทรงประเสริฐ. (2535). *ทุนสังคมโปรแกรมผูกขาดตลาดยางพาราและดิบทุกไทย*. กรุงเทพฯ: สถาบันเอเชียศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ภูวดล ทรงประเสริฐ. (2546). *ทุนจีนปักช้ได้ : ภูมิหลังเบื้องลึกทุนใหญ่โพ้นทะเล*. กรุงเทพฯ: ทิปปัง พอยท์.

ลอเรนซ์ เบอร์กิน. (2557). *โคลัมบัสและเรื่องราวของการค้นพบโลกใหม่*. กรุงเทพฯ: ยิปซี กรุ๊ป.

สกินเนอร์, จี. ดับเบิลยู. (2564). *สังคมจีนในประเทศไทย ประวัติศาสตร์เชิงสังเคราะห์* [Chinese Society in Thailand an Analytical History] ใน ชาวนิเวศ เกษตรศิริ (บ.ก.). (พรรณี ฉัตรพลรักษ์, ชื่นจิตต์ อำไพพรรณ, ม.ร.ว., ประกายทอง สิริสุข, ภรณ์ กาญจนนัฐติ, ปรียา บุญญะศิริ, ศรีสุข ทวีชาประสิทธิ์, ผู้แปล). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มติชน. (2564)

สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร. (2565). *ยางพารา*. สืบค้นเมื่อ 11 สิงหาคม 2566, จาก <https://mis-app.oae.go.th/product/ยางพารา>
สำนักงานส่งเสริมการค้าในต่างประเทศ ณ กรุงสิงคโปร์. (2564). *สิงคโปร์: ศูนย์กลางการค้ายางพาราโลก*. สืบค้นเมื่อวันที่ 3 พฤษภาคม 2566, จาก https://oldweb.ditp.go.th/contents_attach/732962/732962.pdf

Bonny, T. (2004). *Tan Kah Kee*. Retrieved May 6, 2023, from https://eresources.nlb.gov.sg/infopedia/articles/SIP_839_2004-12-28.html.

Davis, W. (1996). *A Brief History of Rubber*. Retrieved April 12, 2023, from <https://rainforests.mongabay.com/10rubber.htm>

Drabble, J. H. (1972). *Investment in the Rubber Industry in Malaya C. 1900-1922*. Retrieved May 2, 2023, from <https://www.jstor.org/stable/20069988>

- Frank, Z. (2008). *The International Natural Rubber Market, 1870-1930*. Retrieved May 1, 2023, from <https://eh.net/encyclopedia/the-international-natural-rubber-market-1870-1930/>
- History.com. (2018). *Automobile History* Retrieved May 1, 2023, from <https://www.history.com/topics/inventions/automobiles>
- Lee Kong Chian School of Business. (2015). *About Lee Kong Chian*. Retrieved May 2, 2023, from https://business.smu.edu.sg/landmarkgift/lee_kong_chian
- Loadman, J. (2003). *Sir Henry Alexander Wickham*. Retrieved May 5, 2023, from http://www.bouncing-balls.com/timeline/people/nr_wickham1.htm
- Malaysian Rubber Producer's Research Association. (1995). *The Exploitation of Natural Rubber*. Retrieved August 14, 2023, from <https://holdenslatex.com/content/pdf/history.pdf>
- Michigan Economic Development Corporation. (2016). *The Automotive Hall of Fame*. Retrieved May 5, 2023, from <https://www.automotivehalloffame.org/honoree/bertha-benz/>
- Singapore Botanic Gardens. (2023). *1888: Ridley and the Malayan Rubber Industry (from 1896)*. Retrieved April 20, 2023, from <https://www.nparks.gov.sg/sbg/about/our-history/1888-ridley-and-the-malayan-rubber-industry-from-1896>

Sutherland, D. (2009). *Tan Chay Yan*. Retrieved May 4, 2023, from https://eresources.nlb.gov.sg/infopedia/articles/SIP_1628_2009-12-31.html

Wikipedia. (2023). *Vulcanization*. Retrieved May 4, 2023, from <https://en.wikipedia.org/wiki/Vulcanization>

ผีตาโขน: จากศิลปะพื้นบ้านสู่ศิลปะสร้างสรรค์
ในพื้นที่วัฒนธรรมอำเภอด่านซ้าย จังหวัดเลย
PHI TA KHON: FROM FOLK ARTS TO THE CREATIVE
ARTS IN DAN SAI DISTRICT'S CULTURAL AREA,
LOEI PROVINCE

ไทยโรจน์ พวงมณี^{1*} และณศิริ ศิริพริมา²
Thairoj Phoungmanee^{1*} and Nasriry Sriryparimar²

Received date: July 25, 2023

Revised date: October 17, 2023

Revised date: October 17, 2023

¹ รองศาสตราจารย์, คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย

² อาจารย์, คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย

* Corresponding author, E-mail: thai-roj@hotmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิชาการนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ ศึกษาการเปลี่ยนแปลง ผิดาโชน จากศิลปะพื้นบ้านสู่ศิลปะสร้างสรรค์ที่เกิดขึ้นในพื้นที่วัฒนธรรมอำเภอตาขัน จังหวัดเลย พบว่า ผิดาโชน เดิมเรียกว่า ผิดามคน เป็นองค์ประกอบหนึ่งในงานบุญหลวง ที่นำเรื่องราวมาจากตอนส่งพระเวสสันดรกลับเข้าเมือง โดยผีป่าที่เคยปรนนิบัติมีความอาลัยรัก จึงแฝงตัวกับชาวบ้านมาส่ง และหาสิ่งของที่พื่อนำมาปกปิดหน้าตาเพื่อไม่ให้คนที่เห็นกลัว แต่เดิมชาวบ้านทำ ผิดาโชนแบบเรียบง่าย ใช้วัสดุในครัวเรือนและชุมชนมาทำให้มีลักษณะอย่าง ผี เพื่อนำเข้าร่วมงานบุญหลวง ปัจจุบันผิดาโชนมีการเปลี่ยนแปลงไปสู่รูปแบบใหม่ที่สร้างการรับรู้ถึงความยิ่งใหญ่ตระการตา และอลังการ ด้วยการ ใช้วัสดุสมัยใหม่ ลวดลายและการระบายสีแบบสมัยนิยม และเทคนิควิธีการ ทำแบบผสมผสาน โดยมีการกำหนดแนวความคิดการทำผิดาโชนที่ชัดเจน ภาพลักษณ์ของผิดาโชนจึงความเป็นแฟนตาซีมากขึ้น ส่วนปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาและเปลี่ยนแปลงผิดาโชนมีดังนี้ 1) คนในชุมชนมีทักษะศิลปะ สร้างสรรค์มากขึ้น 2) กระแสการจัดการท่องเที่ยวเชิงศิลปะวัฒนธรรม 3) ความก้าวหน้าของเทคโนโลยีช่วยออกแบบ 4) พฤติกรรมของนักท่องเที่ยว ที่ต้องการรับรู้ศิลปะวัฒนธรรมของชุมชน 5) การประกวดแข่งขันการวาด ภาพระบายสีเชิงสร้างสรรค์ และ 6) ภาครัฐมีการขับเคลื่อนกิจกรรมการท่องเที่ยวอย่างต่อเนื่อง

คำสำคัญ : ผิดาโชน, ศิลปะพื้นบ้าน, ศิลปะสร้างสรรค์

Abstract

This article aimed to study the transformation of Phi Ta Khon from folk art to creative art in Dan Sai District's cultural area, Loei Province. The study revealed that Phi Ta Khon, formerly known as Phi Tam Khon (ghost following people), was a part of Bun Luang, a Buddhist merit-making holiday. The Phi Ta Khon ascribed a story to when Phra Vessantara decided to go back to the town. However, the forest spirits who used to serve him were sad and nostalgic. Forest spirits, therefore, disguised themselves with the villagers to send Phra Vessantara along with the parades and processions through the town. They had found something that could be used to conceal one's face so as not to frighten those who saw it. Originally, Phi Ta Khon's ghostly mask and costume were made with accessible materials that were easy to find in the community. Nowadays, Phi Ta Khon is changed into a new style that creates a sense of grandeur and splendor by using modern materials with modern patterns, colors, and techniques for blending. The Phi Ta Khon-making concept is clearly defined, so the image of Phi Ta Khon becomes more fantasy. The factors that caused the change in Phi Ta Khon were more creative artistic skills in the community, art and cultural tourism management trends, advanced design technology, tourists' behavior toward

arts and culture recognition, drawing and coloring contests, and the continuously driving tourism activities by the government sector.

Keywords: Phi Ta Khon, Folk Arts, Creative Arts

1. บทนำ

พื้นที่อำเภอตาขันชาย จังหวัดเลยเป็นพื้นที่ชายแดนติดกับประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว (สปป.) ที่มีความสัมพันธ์กันทางวิถีชีวิต การเมืองการปกครองมาอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะความเชื่อท้องถิ่นที่มีผีตาโขนเป็นวัฒนธรรมเชื่อมโยงไปสู่วัฒนธรรมปู่เยอ-ย่าเยอร่วมกัน สำหรับผีตาโขนแต่เดิมนั้นเป็นเพียงกลุ่มผีที่คนท้องถิ่นทำการตกแต่งหน้าตาด้วยสีธรรมชาติและเสื้อผ้าบนร่างกายแบบเรียบง่าย เพื่อการเข้าร่วมขบวนแห่พระเวสสันดรและนางมัทรีเสด็จกลับเมืองในงานบุญหลวง โดยมีการเล่าต่อกันมาว่า ชาวบ้านและกลุ่มผีป่าที่เคยปรนนิบัติพระองค์ต้องการเดินทางมาส่งเข้าเมือง ซึ่งผีป่าจะหาสิ่งของมาปกปิดหน้าตาของตนเอง เช่น หวด หรือเสื้อผ้าเก่าของชาวบ้าน โดยผีแต่ละตัวจะหาสิ่งปกปิดได้แตกต่างกันไป ดังที่พระครูปลัดสุวรรณ์ แสงมะโน, แสงอาทิตย์ ไทยมิตร, อัครเดช นิละโยธิน และอัจฉรา สารุ (2562) ระบุว่า ผีป่าที่อาศัยรักพระเวสสันดร นางมัทรี กัณหา และซาลี ได้พากันแฝงตัวรวมไปกับชาวบ้านเพื่อไปร่วมสังเสด็จ และตามคนไปทำบุญที่วัด จึงมีคำเรียกว่า “ผีตามคน” และกลายมาเป็น “ผีตาโขน” ในภายหลัง อย่างไรก็ตามเมื่อเข้าเมืองแล้วผีป่าได้ตระเวนเที่ยว แม้ไม่ได้ทำอันตรายใคร แต่ด้วยความเป็นผีที่น่ากลัว เมื่อชาวบ้านไปพบเข้าก็สามารถทำ

ให้ตกใจกลัวได้ สำหรับผีตาโขนในมุมมองคนภายนอก หมายถึงคนที่สวมใส่ หน้ากาก และสวมเสื้อผ้าเครื่องแต่งกายแบบรุ่มร่ามเดินร่วมกับชาวบ้าน และนักท่องเที่ยวในงานบุญหลวงที่มีการจัดงานขึ้นช่วงเดือน 7 งานบุญนี้มีการรวมบุญผะเหวดและงานบุญบังไฟไว้ด้วยกัน สำหรับผีตาโขนถือว่าเป็นองค์ประกอบหนึ่งในพิธีกรรมและในขบวนแห่พระเวสสันดร ส่วนอัตลักษณ์ของผีตาโขน คือสีสันทนของเสื้อผ้าเครื่องแต่งกาย และความสนุกสนานจากลีลาการเคลื่อนไหวร่างกายอย่างมีจังหวะ ผสมผสานกับรูปแบบของเครื่องแต่งกายที่มีลักษณะเป็นริ้วและการต่อผ้าหลากสี และเสียงหมากกะแหล่งที่ผูกมัดกับเอว เมื่อผีตาโขนเดินท่าทางขยับ ตัวหมากกะแหล่งจะกระทบกัน จนเกิดเสียงดังขึ้นอย่างมีจังหวะที่เร้าใจ โดยจังหวะของเสียงจะสื่อสารถึงความสนุกสนาน ความสมัคสมานสามัคคี และการเข้าร่วมงานตามคติความเชื่อของท้องถิ่น โดยมีผีตาโขนที่จะถูกสวมใส่โดยคนในพื้นที่เข้าร่วมงานบุญหลวงจำนวนมากเป็นตัวแทนของชุมชน โดยเฉพาะคนรุ่นใหม่ นั้น จะออกมาทำการละเล่นและล่อกลอนผู้คนตามบ้านในช่วงเวลากลางวันและกลางคืนด้วยงานบุญหลวง อำเภอด่านซ้ายนั้น คนทั่วไปและนักท่องเที่ยวมักเรียกว่า “งานประเพณีผีตาโขน” ด้วยเหตุที่ภายในงานมีกลุ่มผีตาโขนจำนวนมากเข้าร่วมการละเล่น และสร้างบรรยากาศให้สอดคล้องกับเรื่องราวที่ผีป่าส่งเสด็จพระเวสสันดรเข้าเมืองตามที่มีการเล่าขานสืบต่อกันมา ดังนั้นพื้นที่งานบุญหลวงจึงเต็มไปด้วยสีสัน เสียง และการเคลื่อนไหวของผีตาโขนหลากหลายรูปแบบกระจายไปทั่วบริเวณงาน นพพล แก่งจำปา (2562) กล่าวว่า การที่นักท่องเที่ยวรู้จักงานประเพณี “ผีตาโขน” นั้นมาจากการที่ภาครัฐทำการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวด้วยการใช้ผีตาโขนในการสร้างจุด

ขายและยกระดับให้มีความสำคัญ ซึ่งในความเป็นจริงแล้ว ผีตาโชนเป็นเพียงองค์ประกอบหนึ่งในงานบุญหลวงเท่านั้น ดังนั้นกระบวนการสร้างการรับรู้ใหม่ให้นักท่องเที่ยวรับรู้ด้วยการใช้ภาพผีตาโชนเป็นภาพประกอบสื่อส่งเสริมการท่องเที่ยว ดังนั้นผีตาโชนจากเดิมหมายถึง งานบุญหลวงเป็นประเพณีท้องถิ่นที่คนเข้าร่วมเป็นคนในพื้นที่ การเปลี่ยนการรับรู้ใหม่ ผีตาโชนจึงมีความหมายถึง “ประเพณีผีตาโชนเพื่อการท่องเที่ยว” ซึ่งส่งผลต่อการรู้จักกันในกลุ่มนักท่องเที่ยวในประเทศและต่างประเทศ ดังนั้นชุมชน ภาครัฐ และภาคเอกชนได้มองเห็นประโยชน์ร่วมกันด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม และด้านการอนุรักษ์ จึงมีกิจกรรมสร้างการตระหนักรู้ถึงวัฒนธรรมผีตาโชนที่มีอัตลักษณ์กับการท่องเที่ยว โดยบทบาททุกคนในชุมชนคือ การร่วมมือกับภาครัฐและเอกชนในการพัฒนาศักยภาพบุคคลและพื้นที่ เพื่อผลักดันให้เป็น “พื้นที่การท่องเที่ยว” อย่างเต็มรูปแบบ อย่างไรก็ตามงานบุญหลวงถูกเชื่อมโยงกับความเชื่อความศรัทธาในพุทธศาสนาและความเชื่อท้องถิ่น ดังนั้นก่อนเริ่มงานบุญหลวงนั้น ชาวบ้านจะร่วมกันจัดทำผีตาโชนขนาดใหญ่ 2 ตัว ที่เรียกว่า “ผีตาโชนใหญ่” เพื่อเข้าร่วมขบวนแห่และเป็นการสืบสานตามขนบที่เคยทำสืบต่อกันมา และผีตาโชนเล็กแบบดั้งเดิม หรือแบบใหม่ถูกทำขึ้นเพื่อสวมใส่เข้าร่วมงานบุญหลวงและการจำหน่าย โดยผู้ทำมีการพัฒนาความคิด และการทำให้สอดคล้องกับกระแสการท่องเที่ยวที่เกิดขึ้น เมื่อถึงกำหนดงานบุญหลวงชาวบ้านและผีตาโชนจะร่วมกิจกรรมประเพณีที่ได้กำหนดขึ้นอย่างเต็มที่ เมื่องานเลิกราลงไป กลุ่มผู้ทำผีตาโชนจะเตรียมตัววางแผนทำผีตาโชนในปีต่อไป เพื่อให้ผีตาโชนในปีหน้าปรากฏภาพลักษณ์ออกมาอย่างยิ่งใหญ่ และโดดเด่นถูกใจนักท่องเที่ยว

ผีตาโขนดั้งเดิมนั้นถูกทำขึ้นโดยชาวบ้านที่มีความเชื่อท้องถิ่น และความรู้ในการประดิษฐ์ด้วยการใช้วัสดุที่หาได้ในพื้นที่ เช่น หวดนึ่งข้าวเหนียว ทางมะพร้าว สีเขียนหน้ากากจากปูนขาว ปูนแดง ขี้เถ้า ขมิ้น และเขม่าไฟ (สุทธินันท์ ศรีอ่อน, 2565) การทำผีตาโขนจะเป็นไปอย่างเรียบง่าย ไม่ซับซ้อน จึงทำให้ผีตาโขนเป็นงานศิลปะพื้นบ้านที่สื่อสารวิธีการคิด การสะท้อนการดำรงอยู่ของคนกับความเชื่อความศรัทธา รากเหง้าทาง วัฒนธรรมและตัวตนของคนในพื้นที่ด้วย แม้ว่าผีตาโขนจะมีการสืบทอดต่อกันมาจากรุ่นสู่รุ่นอย่างต่อเนื่อง แต่เมื่อยุคสมัยและวิธีการคิดของคนเปลี่ยน ก็ส่งผลทำให้ความเชื่อมีการคลายตัวลง ทั้งจากกระแสการท่องเที่ยวของโลก การรับอิทธิพลจากเรียนรู้ในระบบโรงเรียน ข้อมูลความรู้จากระบบเครือข่าย อินเทอร์เน็ต และการประกวดแข่งขัน ดังนั้นความเป็นศิลปะพื้นบ้านของ ผีตาโขนจึงต้องปรับเปลี่ยนวิธีคิดไปตามเงื่อนไขของปัจจัยแวดล้อม และการสร้างสรรค์ที่เน้นการตอบสนองคนอื่น ๆ โดยเฉพาะนักท่องเที่ยว จึงต้อง นำหลักการทางศิลปะเข้ามาเป็นแนวทางการทำให้ผีตาโขนกลายเป็น ศิลปะสร้างสรรค์ที่น่าหลงใหล ด้วยการใช้สมัยใหม่มาบรรยายหน้ากากให้มี สีสันสดใสเข้าใจ ส่วนเครื่องแต่งกายมีการตัดเย็บให้มีลักษณะรุ่มร่าม มีการต่อ ผ้าหลากหลายอย่างประณีต และพิถีพิถันที่มีความสวยงามมากกว่าสมัยก่อน ซึ่งการที่ผีตาโขนมีความสวยงามวิจิตร แปลกตา แปลกใหม่และโดดเด่นก็จะมี ผลต่อชุมชนแท้ และการประกวดแข่งขันระหว่างหมู่บ้านด้วย (นพพล แก่งจำปา, 2562; ชีรภัทร คำทึง และภาควงมิ สุขเจริญ, 2564; สุทธินันท์ ศรีอ่อน, 2565) ที่ผ่านมานั้น การทำผีตาโขนในงานบุญหลวงถูกทำขึ้นมา 3 แนวทาง คือ แนวอนุรักษ์ แนวบูรณาการ และแนวสร้างสรรค์เพื่อผลด้านเศรษฐกิจ

ซึ่งแนวบูรณาการสร้างสรรค์นั้น ผู้ทำจะบูรณาการแนวคิดของเรื่องราว หลักการทางศิลปะ และความคิดสร้างสรรค์ร่วมด้วย (พระครูปลัดสุมังคโล แสงมะโน, แสงอาทิตย์ ไทยมิตร, อัครเดช นิลโยธิน และอัจฉรา สารุ, 2562) แม้ว่าศิลปินศิลปะสร้างสรรค์ จะถูกสร้างสรรค์และพัฒนาขึ้นมาใหม่ให้มีรูปแบบ มีสีสันและมีการใช้วัสดุสมัยใหม่มาทำให้ศิลปินแตกต่างไปจากเดิม โดยผู้ทำจะมีการผสมผสานแนวคิด และแรงบันดาลใจจากวัฒนธรรมและความเชื่อท้องถิ่นมาทำให้ศิลปินมีความงามแบบใหม่ที่อยู่บนฐานคิดของการสืบทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นอำเภอด่านซ้ายให้คงอยู่ แต่กระบวนการพัฒนาและเปลี่ยนแปลงก็ได้เบียดขับตัวตนและความเป็นศิลปินบ้านนอกไปจากพื้นที่อย่างถาวรเช่นกัน ทั้งนี้ศิลปินศิลปะสร้างสรรค์ที่ถูกทำขึ้นมา ล้วนสามารถสร้างความตรงตาจริงใจให้กับคนในท้องถิ่นและนักท่องเที่ยวที่เข้ามาท่องเที่ยวได้เกิดประสบการณ์รับรู้คุณค่าทางสุนทรียภาพแบบใหม่ด้วย

จะเห็นได้ว่าศิลปินมีการพัฒนามาอย่างต่อเนื่อง โดยมีปัจจัยที่มาจากชุมชน หรือภายนอกชุมชนหลายด้าน ที่ส่งผลทำให้ความเป็นศิลปินที่ชาวบ้านทำขึ้นใช้เข้าร่วมงานบุญหลวงมีการเปลี่ยนแปลงไป ผู้เขียนจึงต้องการนำเสนอการเปลี่ยนแปลงของศิลปินจากศิลปินบ้านสู่ศิลปินสร้างสรรค์

2. แนวคิดศิลปะสร้างสรรค์

ศิลปะสร้างสรรค์นั้น เป็นวิทยาการและองค์ความรู้ทางศิลปะของชาติตะวันตกที่ล้นหลามเข้าสู่ประเทศไทยในช่วงการเปลี่ยนแปลงการปกครอง จึงส่งผลต่อการพัฒนาผลงานสร้างสรรค์ภายในประเทศ โดยการเปลี่ยนแปลงจะแสดงถึงก้าวหน้าของประเทศและเป็นเอกลักษณ์เฉพาะของผู้สร้างสรรค์

จากการมีเสรีภาพทางการคิดและการนำเสนอรูปแบบของผลงานมากขึ้น ซึ่งศิลปะสร้างสรรค์จะแสดงให้เห็นถึงการพัฒนารูปแบบ การแสดงออก และแนวความคิด โดยผู้สร้างสรรค์ต้องมีการค้นคว้าหาข้อมูล คิดค้นเทคนิค กระบวนการที่สอดคล้องกับทักษะ และรสนิยมของตนเองให้มากที่สุด (อธิฐ งามนิสัย, 2561) ความเป็นศิลปะสร้างสรรค์นั้นจะมีเรื่ององค์ความรู้ทางศิลปะและสุนทรียศาสตร์ที่ถูกนำมาถ่ายทอดผ่านอารมณ์ความรู้สึก ประสบการณ์ และความคิดลงไปในผลงาน (ปรีชา เกาทอง, 2561) ส่วนรูปแบบศิลปะสร้างสรรค์ตามแบบศิลปะตะวันตกนั้น ผู้สร้างสรรค์ต้องใช้ประสบการณ์และแรงบันดาลใจจากเรื่องราว รูปทรง กรรมวิธี กระบวนการ มาทำให้ศิลปินมีอัตลักษณ์และแสดงตัวตนในพื้นที่งานบุญหลวง โดยมีทฤษฎีศิลปะ กฎเกณฑ์ทางปรัชญาสุนทรียศาสตร์ผสมผสานแฝงเร้นอยู่ จึงทำให้ศิลปินสร้างสรรค์นั้นมีคุณค่าความเป็นต้นแบบและความเป็นปัจเจกบุคคล ที่ยังคงสื่อสารกลิ่นไอของภูมิปัญญาท้องถิ่นและศิลปะพื้นบ้านร่วมกับความเป็นศิลปะสมัยใหม่บนพื้นที่วัฒนธรรมอำเภอด่านซ้ายด้วย

อย่างไรก็ดีการใช้หลักการศิลปะ สุนทรียศาสตร์ร่วมกับทักษะฝีมือที่ชำนาญการย่อมทำให้ผลงานมีคุณค่า ดังปรากฏเป็นศิลปินสร้างสรรค์ที่ช่างแต่ละคนมีการหลอมรวมความคิด ความเชื่อ ประสบการณ์เชิงคุณค่าไปสู่จินตนาการและทฤษฎีใหม่ที่นำมาเป็นแนวทางสร้างความงาม เพื่อให้มีการยอมรับในแวดวงวิชาการของไทยและตะวันตก (เขมา แฉ่งฉายา, 2565) ดังที่ ไคลฟ์ เบลล์ (Clive Bell) กล่าวว่า ความงามถูกแสดงออกมาผ่านรูปทรงที่สำคัญ และลีโอ ตอลสตอย (Tolstoy) กล่าวว่า ความงามสามารถกระตุ้นสำนึกและความคิดทางสังคมได้ นั่นก็หมายความว่า การรับรู้และการมี

ประสบการณ์ทางสุนทรียภาพ จะมีผลต่อการเข้าใจถึงคุณค่าความงามของ วัฒนธรรมและประเพณีท้องถิ่นอย่างงานบุญหลวงและผีตาโชนที่มีเงื่อนไข การเปลี่ยนแปลงไปตามบริบททางสังคมได้

3. ผีตาโชนบนพื้นที่วัฒนธรรมอำเภอด่านซ้าย

3.1 งานบุญหลวงบนพื้นที่อำเภอด่านซ้าย

อำเภอด่านซ้ายมีคำขวัญว่า “ดินแดนแห่งสัจจะไมตรี ประเพณี บุญหลวงและการละเล่นผีตาโชน สถานที่สำคัญก็คือพระธาตุศรีสองรัก” เป็นพื้นที่แบบภูเขาสูงและพื้นที่ราบทำเกษตรกรรม ชาวบ้านใช้แม่น้ำหมัน เป็นแหล่งน้ำอุปโภค บริโภค และใช้ในพิธีกรรมงานบุญหลวง ในรอบหลายปี ที่ผ่านมาชุมชนและภาครัฐได้ร่วมกันส่งเสริมและขับเคลื่อนอำเภอด่านซ้ายให้ เป็น “พื้นที่ทางวัฒนธรรมที่มีอัตลักษณ์” โดยใช้ถนนพระแก้วอาสา เป็นพื้นที่ จัดงานประเพณีงานบุญหลวง และการละเล่นผีตาโชนตลอด 3 วัน ซึ่งพื้นที่ ทางวัฒนธรรมดังกล่าวจะถูกประกอบสร้างด้วยพื้นที่ คน และจิตวิญญาณ ของพื้นที่ที่สามารถสร้างรับรู้ และช่วยบอกเล่าเรื่องราวของความเชื่อท้องถิ่น การอนุรักษ์ กระจายแพร่ และการต่อยอดวัฒนธรรมของคนในพื้นที่ได้ ดังคำกล่าวที่ว่า “...ด่านซ้ายเป็นพื้นที่การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมที่มีสีสัน และเต็มไปด้วยการรอยคอยของคนในพื้นที่และนักท่องเที่ยวให้เข้ามาร่วม สนุกสนานไปด้วยกัน...” โดยแต่ละชุมชนจะมีการสร้างความรู้ความเข้าใจ เกี่ยวกับพื้นที่ทางวัฒนธรรมเฉพาะที่มีความศักดิ์สิทธิ์ มีพิธีกรรม และการทำ ให้ผีตาโชนเป็นวัตถุทางวัฒนธรรมเพื่อการท่องเที่ยวอย่างต่อเนื่อง

งานบุญหลวงมีเจ้าพ่อกวนเป็นผู้นำจิตวิญญาณที่ชาวบ้านให้ความ ศรัทธาอย่างแรงกล้าเป็นผู้ประกอบพิธีกรรม โดยเจ้าพ่อกวนมีสถานภาพเป็น

ร่างทรงวิญญาณเจ้านายเพื่อการเสี่ยงทายกำหนดวันจัดงานบุญหลวง 3 วัน สำหรับกำหนดการที่ถูกทำขึ้นโดยภาครัฐและชุมชนมีดังนี้ วันแรก คณะเจ้าพ่อกวานและนางเทียมนำขบวนไปนิมนต์พระอุปคุต ที่เชื่อว่าเป็นพระผู้มีฤทธิ์ นภาพ ที่สามารถเนรมิตกายอยู่ในมหาสมุทร เพื่อปกป้องรักษา และสร้างความสงบสุขในพื้นที่บริเวณริมแม่น้ำหมัน เมื่ออัญเชิญเสร็จแล้วจะนำใส่พาน และนำขบวนกลับมาที่หอพระอุปคุตบริเวณวัดโพนชัย เพื่อประกอบพิธีกรรมการช่วยปราบมาร และป้องกันภัยอันตรายที่จะเกิดในช่วงงานบุญหลวง วันที่สองเป็นพิธีการแห่พระเวสสันดรและนางมัทรีเข้าเมือง โดยสมมติให้วัดโพนชัยคือเมือง มีผิตาโขน เจ้าพ่อกวานและนางเทียมร่วมขบวนแห่ มีผิตาโขนตามคุ้มหมู่บ้านเข้าร่วมขบวนแห่จำนวนมาก และยังมีผิตาโขนที่ไม่ได้ร่วมขบวนแห่ แต่เดินกระจายไปทั่วบริเวณงานบุญหลวงเดินทยอยล้อผู้คน que เดินผ่านไปมา สำหรับขบวนแห่ผิตาโขนนั่นจะเข้าไปแห่รอบอุโบสถ 3 รอบ จากนั้นแยกย้ายไปทำการละเล่นตามถนนหนทาง ส่วนวันที่สาม เป็นวันที่ชาวบ้านเข้าวัดฟังเทศน์มหาชาติ 13 กัณฑ์ ที่วัดโพนชัย ชาวบ้านเชื่อว่า “ใครได้ฟังเทศน์ดังกล่าวจบในวันเดียวจะได้กุศลแรงและจะได้พบพระศรีอาริยมุตไตรโย ในชาติหน้า” (เอกรินทร์ พึ่งประชา, 2557; ปฐม หงส์สุวรรณ, 2558) กล่าวได้ว่า งานบุญหลวงเป็นภาพสะท้อนสังคมเกษตรกรรมที่มีพิธีกรรมขอ น้ำขอฝนจากพญาแถน ร่วมกับความศรัทธาในพุทธศาสนาผ่านพิธีกรรมการ เบิกพระอุปคุต ที่เป็นแก่นหลักก่อนเริ่ม งานบุญหลวง สำหรับการแห่พระ เวสสันดรเข้าเมืองและการฟังเทศมหาชาตินั้นถือว่าเป็นหัวใจสำคัญที่มีการ เชื่อมโยงเข้ากับความเชื่อเรื่องจิตวิญญาณว่า เป็นการละเล่นผิตาโขนถวายผี เจ้านาย ส่วนการละเล่นผิตาโขนร่วมกับการจุดบั้งไฟ เชื่อว่าจะทำให้ฝนตก

ถูกต้องตามฤดูกาล ยิ่งในงานบุญหลวงแล้วถ้ามี ผีตาโชนจำนวนมากเข้ามา
มาร่วมการละเล่น ก็จะทำให้ฝนตกมากตามไปด้วย เนื่องจากผีฟ้าพญาแถน
เกิดความพึงพอใจ จึงตกลงบันดาลให้บ้านเมืองมีความอุดมสมบูรณ์และม
ีความสุข ดังนั้นการเข้าร่วมงานบุญหลวงของชาวบ้านก็ย่อมเห็นถึงการยึดถือ
และปฏิบัติตามประเพณีท้องถิ่นที่ช่วยสร้างความรักความสามัคคี และความ
เป็นหนึ่งเดียว

ภาพที่ 1 แสดงลักษณะผีตาโชนแบบดั้งเดิมที่เป็นศิลปะพื้นบ้าน

ที่มา : พรพิทักษ์ แม้นศิริ (2564)

3.2 ผีตาโชนกับความเป็นศิลปะพื้นบ้าน

ผีตาโชนเป็นชื่อเรียกบุคคลที่มีการแต่งกายอย่างผีที่มีลักษณะเฉพาะ
ช่างชาวบ้านทำขึ้น เพื่อนำไปเข้าร่วมพิธีกรรมและการละเล่นในงานบุญหลวง
ผีตาโชนมีองค์ประกอบหลัก 3 ส่วน ดังนี้ 1) หน้ากาก 2) เครื่องแต่งกาย และ
3) เครื่องประดับตกแต่ง ซึ่งถูกคิดและประดิษฐ์บนฐานความเชื่อและความ
ศรัทธาของชุมชน มีรูปแบบและการทำที่เรียบง่าย และมีการใช้วัสดุใน
ท้องถิ่นเป็นหลัก (ภาพที่ 1) จึงเข้าข่ายการเป็นงานศิลปะพื้นบ้าน (folk arts)

อันหมายถึง ผลงานที่ถูกคิดค้นขึ้นจากภูมิปัญญาชาวบ้าน เพื่อการแก้ปัญหา และการนำไปใช้สนับสนุนการดำเนินชีวิต แม้ว่าผีตาโชนจะถูกพัฒนาและแก้ไขมาอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้เหมาะสมกับคนในพื้นที่ และการนำไปใช้ประโยชน์ก็ตาม แต่ทุกครั้งของการพัฒนาจะต้องใช้ความคิด ประสพการณ์ และการทดลองทำเพื่อให้ได้ผีตาโชนที่สามารถตอบสนองต่อการเข้าร่วม พิธีกรรมและการละเล่นเพื่อการท่องเที่ยวอย่างมีศักยภาพ (อิริฐ งามนิสัย, 2561) สำหรับความเป็นศิลปะพื้นบ้านของผีตาโชนนั้นมาจากการใช้วัสดุพื้นถิ่นในการทำ เช่น ทางมะพร้าว หวด สีจากดินหม้อ เสื้อผ้าและเศษผ้าเก่า มุ้ง หรือจิวรพระเก่า (เอกรินทร์ พึ่งประชา, 2557) ส่วนลายบนหน้ากากดั้งเดิมนั้นคือลายลูกอ๊อดที่เชื่อมโยงกับการมีอยู่ในธรรมชาติ เพื่อสื่อสารและคาดหวังผลให้เกิดความสมบูรณ์ของข้าวปลาอาหารเมื่อพิธีกรรมเสร็จสิ้น อย่างไรก็ตาม บุญหลวงเป็นงานบุญสะเทวดากับบุญบังไฟที่หลอมรวมเป็นงานเดียวกัน จึงมีพิธีกรรมการขอฝนจากผีฟ้าพญาแถนโดยมีเจ้าพ่อกวนร่วมประกอบพิธีกรรม ตามความเชื่อที่ว่า “ฝนจะตกถูกต้องตามฤดูกาล การปลูกพืชพันธุ์ธัญญาหารจะได้ผลดี” ส่วนการใช้มีดดาบรูปอวัยวะเพศชายทาสีแดง เพื่อเป็นอาวุธของผีตาโชนนั้นจะมีนัยยะเชิงความหมายถึง ความอุดมสมบูรณ์ของพื้นที่ ผลผลิตทางการเกษตรและข้าวปลาอาหาร (ปฐม หงส์สุวรรณ, 2558) นอกจากนี้ยังมี “บักแบ่น” รูปแกะสลักชายหญิงร่วมเพศกัน ซึ่งผีตาโชนจะถือห่มแหงและหยอกเย้าผู้หญิงที่มาร่วมงาน มีการสร้างกลไกการชักให้ขยับและเคลื่อนไหวคล้ายจริง จะมีนัยยะถึงการเริ่มต้นและการก่อกำเนิดชีวิตและสรรพสิ่งด้วย นพพล แก่งจำปา (2562) กล่าวว่า การที่ผีตาโชนถือมีดดาบรูปสัญลักษณ์อวัยวะเพศชาย และรูปแกะสลักคนร่วมเพศที่นำมาเล่น

และหยอกล้อกับผู้คน เป็นสัญลักษณ์เชิงความหมายว่า ผีตาโชนเป็นตัวแทนของผีที่ยังหมกมุ่นกับการมรณและราคะ ที่ช่วยสะท้อนถึงพฤติกรรมของผีที่ยังติดกับบ่วงของความสนุกสนาน และความรื่นรมย์บนโลกมนุษย์ อย่างไรก็ตาม สัญลักษณ์ทางเพศกับผีตาโชน ได้ถูกยอมรับกันโดยทั่วไปว่าเป็นวัตถุทางวัฒนธรรมที่สื่อสารถึงความอุดมสมบูรณ์ของดินฟ้าอากาศตลอดทั้งปี จึงส่งผลต่อความรู้สึกของชาวบ้านในพื้นที่

แม้ว่าการทำผีตาโชนของชาวบ้านจะถูกปลูกฝังกันมาในครัวเรือนอย่างยาวนาน แต่ผู้ทำก็มีอิสระที่จะสอดแทรกทัศนคติลงไปได้ เช่นลาย วัสดุ และวิธีการทำ แต่ความเป็นศิลปะพื้นบ้านก็ยังปรากฏให้เห็นจากวัสดุอย่างเช่น ทางมะพร้าวที่ถูกนำมาเกลารสส่วนโคนให้เป็นรูปทรงหน้า เจาะช่องตา ส่วนจมูกใช้ไม้เนื้ออ่อนเกลารสเป็นรูปวงสำหรับนำมาติดบนหน้า มีการทาสีบนหน้ากากด้วยสีหม้อดำ ขมิ้น ปูนขาว ปูนแดง ดินแดง สีถ้ำเขมาไฟตามแบบที่กำหนดขึ้น ตกแต่งหน้ากากด้วยการวาด หรือการปะติดปาก ฟัน และดวงตา ส่วนศีรษะใช้หวดที่เล็กใช้แล้วนำมาดัดตรงกันหวดให้มีรอยปุ่ม และมีขนาดสวมลงบนศีรษะได้ จากนั้นจึงนำมาเย็บติดกับหน้ากากที่เตรียมไว้ แล้วใช้กาบมะพร้าวเย็บติดด้านข้างหวดทั้งสองด้านให้เป็นเขา เส้นเส้นผมทำจากเชือกมัดกระสอบย้อมสีนำมามัดติดกับหวด ชาวบ้านบางคนใช้ทางมะพร้าวมาทุบเนื้อออกแล้วประดิษฐ์เป็นเส้นผม หรือใช้เศษผ้าเก่าฉีกแล้วเย็บต่อกันให้เป็นริ้ว ชุดจะใช้เสื่อผ้าเก่า หรือผ้าจากที่นอนเก่าดึงเส้นนูนออกนำมาดัดเป็นชุดสวมใส่ (นพพล แก่งจำปา, 2562) มีการใช้หมากกะหล่งหรือกระดิ่งมามัดห้อยบริเวณเอว เมื่อผีตาโชนเคลื่อนไหวจะเกิดเสียงดังกังวาลอย่างมีจังหวะขึ้น ส่วนอาวุธดาบรูปอวี้วะเพศชายขนาดใหญ่ทาสีแดง

ที่ปลายเป็นตัวหลอกล่อมาให้เข้ามาสนุกสนาน เพลิดเพลินกับโลกีย์ จนลืม การขัดขวางกิจกรรมทางพุทธศาสนาในงานบุญหลวง ส่วนเคล็ดลับการทำ ผีตาโขนนั้น จะต้องทำในที่ลับตาคน เช่นบริเวณใต้ถุนบ้าน หรือใต้ถุนเล่าข้าว เพื่อไม่ให้คนอื่นรู้ว่าผีตาโขนมีลักษณะอย่างไรและมีใครเป็นผู้สวมใส่

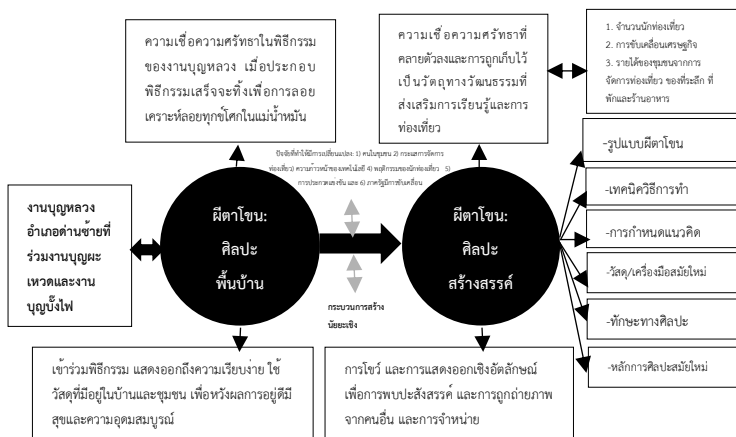
ดังนั้นความเป็นศิลปะพื้นบ้านของผีตาโขน จึงมีนัยยะถึงวิถีชีวิตที่ สัมพันธ์กับธรรมชาติวิถีชีวิตความเป็นอยู่และประเพณีที่ก่อเกิดรูปแบบการ ผลิต จนส่งผลต่อการสร้างอัตลักษณ์ของวัฒนธรรมขึ้น โดยที่ผีตาโขน สมัยดั้งเดิมนั้นนิยมระบายสีแบบเรียบแบน มีการทำแบบหยาบ ไม่มี รายละเอียด และไม่นิยมเขียนลาย ปัจจุบันยังมีการทำผีตาโขนดั้งเดิมอยู่บ้าง เพื่อการอนุรักษ์ และการปกป้องวัฒนธรรมท้องถิ่นให้คงอยู่ สำหรับการเก็บ รักษาไว้ให้คนรุ่นหลังและนักท่องเที่ยวได้เข้ามาเรียนรู้และชื่นชมต่อไป

3.3 ปัจจัยการเปลี่ยนแปลงผีตาโขนจากศิลปะพื้นบ้านสู่ศิลปะ สร้างสรรค์

การที่ภาครัฐมีนโยบายและกิจกรรมการใช้ศิลปะวัฒนธรรมท้องถิ่น ไปสู่การจัดการท่องเที่ยวชุมชน ส่งผลทำให้พื้นที่ที่มีวัฒนธรรมที่มีอัตลักษณ์ เฉพาะถูกนำมาพัฒนา ประยุกต์ และสร้างสรรค์ขึ้นใหม่เพื่อให้มีคุณค่าและ มูลค่าเพิ่มมากขึ้น จึงเป็นเงื่อนไขหนึ่งที่ทำให้มีการเปลี่ยนแปลงพื้นที่ทาง วัฒนธรรม เช่น อำเภอด่านซ้ายที่ถูกภาครัฐทำให้เป็นพื้นที่การท่องเที่ยว โดย จัดให้ผีตาโขนองค์ประกอบสำคัญในงานบุญหลวง ได้ถูกทำให้มีการปรับตัว และพัฒนาไปตามยุคสมัย โดยมีตัวแปรสำคัญอย่างเช่น เศรษฐกิจ วัฒนธรรม สังคม และการอนุรักษ์เข้ามาหนุนเสริมและขับเคลื่อน ส่วนปัจจัยที่ส่งผลต่อ การเปลี่ยนแปลงผีตาโขนจากศิลปะพื้นบ้านสู่ศิลปะสร้างสรรค์มีดังนี้ 1) คน

ในชุมชนมีศักยภาพด้านความรู้ความเข้าใจ และทักษะทางศิลปะสร้างสรรค์มากขึ้น จึงนำความรู้ใหม่มาผสมผสานกับความรู้เดิม และความเป็นสิ่งเดิม ด้วยการระบายนี การแกะสลัก และการปั้นหรือการสืบทอดเพื่อเพิ่มมิติของรูปทรง 2) กระแสการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมทำให้ภาครัฐเข้ามาส่งเสริมความรู้แก่ชุมชนทุกมิติ จึงมีการปรับเปลี่ยนวิธีการคิด วิธีการสร้างสรรค์ขึ้นมาใหม่ เนื่องจากชุมชนจะมีความรู้ความเข้าใจในมิติการท่องเที่ยวมากขึ้น 3) ความก้าวหน้าของเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ช่วยออกแบบ 3D ทำให้สามารถปรับและพัฒนารูปแบบได้ง่าย 4) พฤติกรรมของนักท่องเที่ยวที่ต้องการรับรู้ถึงวิถีชีวิตชุมชน ประเพณีและวัฒนธรรม ทำให้ผีตาโขนถูกประดิษฐ์เพื่อเอาใจนักท่องเที่ยวให้มีความประทับใจ 5) การประกวดแข่งขันการวาดภาพผีตาโขนเชิงสร้างสรรค์ ทำให้คนในชุมชนกระตือรือร้นต่อการคิด และการสร้างสรรค์สิ่งใหม่ให้ตอบสนองเกณฑ์ที่ผู้จัดและคณะกรรมการกำหนดขึ้น 6) การที่ภาครัฐมีการขับเคลื่อนด้วยกิจกรรม การท่องเที่ยวที่หลากหลาย เช่น การประกวดขบวนแห่ การประกวดการแสดงบนเวทีกลาง และการประกวดวาดหน้ากากผีตาโขน โดยมีเกณฑ์เฉพาะด้านความคิดสร้างสรรค์และความแปลกใหม่ ส่งผลทำให้ชุมชนต้องสร้างผลงานรูปแบบใหม่ขึ้นมา นอกจากนี้ยังต้องสร้างบรรยากาศงานบุญหลวงให้มีสีสัน และสร้างความเร้าใจด้วยเสียงดนตรี เพื่อให้เกิดความรู้สึถึงความเป็นสมัยใหม่ ดังนั้นการทำผีตาโขนสมัยใหม่จึงมีแนวโน้มไปสู่ความเป็นแฟนตาซีมากขึ้น และความสวยงามที่แปลกตาไปของผีตาโขนนั้นมาจากการใช้ความรู้ใหม่ เช่น หลักการศิลปะสร้างสรรค์มาเป็นแนวคิดในกระบวนการทำงานด้วย

อย่างไรก็ดีความเป็นผีตาโขนดั้งเดิมนั้นได้ถูกถ่ายทอดจากผู้นำครอบครัวสู่ลูกหลานมาอย่างต่อเนื่อง แต่กระแสการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรม การท่องเที่ยว และความเชื่อส่วนบุคคลก็ได้ทำให้ผีตาโขนถูกจินตนาการขึ้นใหม่ตามทัศนะของผู้ทำ ด้วยการพยายามที่จะสร้างอัตลักษณ์เฉพาะให้เกิดขึ้น ท้ายสุดของความเป็นผีตาโขนตามแนวทางศิลปะสร้างสรรค์ก็สามารถสร้างความตื่นตาตื่นใจกับรูปแบบผีตาโขนสร้างสรรค์ใหม่ จนช่วยสร้างประสบการณ์ทางสุนทรียภาพที่ดีแก่นักท่องเที่ยว สร้างเศรษฐกิจชุมชนและการทำให้อำเภอด่านซ้ายเป็นพื้นที่การท่องเที่ยวที่ชัดเจน (ภาพที่ 2)

ภาพที่ 2 แสดงการเปลี่ยนแปลงผีตาโขนศิลปะพื้นบ้านสู่ศิลปะสร้างสรรค์

ที่มา : ไทยโรจน์ พวงมณี (2566)

3.4 การพัฒนาฝีมือในรูปแบบสร้างสรรค์

การนำหลักการทางศิลปะสร้างสรรค์มาใช้ในการทำฝีมือของกลุ่มคนรุ่นใหม่ที่มีความรู้ความเข้าใจและมีทักษะทางศิลปะขั้นสูง ย่อมทำให้ฝีมือได้ถูกยกระดับขึ้นในทุกมิติ ส่วนความเชื่อท้องถิ่นที่คล้ายตัวลงนั้นส่งผลต่อผู้ทำฝีมือยอมที่จะใช้จ่ายเงินซื้ออุปกรณ์สมัยใหม่ที่มีราคาสูงมาผลิต พร้อมกับการใช้หลักการศิลปะสร้างสรรค์มาทำฝีมือให้สวยงามมีความสอดคล้องกับยุคสมัยและพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวที่สนใจถ่ายภาพเพื่อการบันทึกและเผยแพร่ประสบการณ์ทางสุนทรียภาพไปสู่คนอื่น ๆ เป้าหมายของฝีมือสร้างสรรค์ตามทัศนะของผู้ทำคือ 1) การเข้าร่วมพิธีกรรม 2) การละเล่นสนุกสนาน และ 3) การขายให้นักท่องเที่ยวที่สนใจ ซึ่งกลุ่มผู้ทำที่มีทักษะทางศิลปะสูงย่อมสร้างจุดดึงดูดใจและกระตุ้นความต้องการเป็นเจ้าของจากผู้ซื้อได้ดี จากความสวยงามลงตัวของฝีมือโดยองค์ประกอบสำคัญคือการสร้างรูปแบบ และลวดลายที่มีการศึกษาค้นคว้ามาเป็นอย่างดี กรณีผลิตเป็นกลุ่มจะเน้นรูปแบบเดียวกัน เพื่อให้ง่ายต่อการจดจำ โดยฝีมือนั้นจะถูกปรับเปลี่ยนโครงหน้าเพื่อให้มีลักษณะเรียวยาว ใช้สีคู่ตรงกันข้าม และสีสว่างสดใสผสมผสานการวาดลายสมัยใหม่กับลายไทยเข้าด้วยกัน โดยการรวมกลุ่มคนที่มีประสบการณ์มาคิดและทำให้ฝีมือมีลักษณะเฉพาะกลุ่ม เพื่อให้มีความเป็นทีมที่แตกต่างจากคนอื่นและมีจุดเด่นแก่ผู้พบเห็นด้วย (พรพิทักษ์ แม้นศิริ, 2564) ซึ่งการทำฝีมือในรูปแบบศิลปะสร้างสรรค์นั้นจะใช้แนวคิดจากความเป็นศิลปะพื้นบ้านร่วมกับหลักการทางศิลปะสร้างสรรค์ กระบวนการทำงาน เพื่อการพัฒนางานด้านความรู้ด้านการคิดและการสร้างคุณค่าทางสุนทรียภาพแบบใหม่ให้กับฝีมือ

(อิริฐ งามนิสัย, 2561) ดังนั้นความท้าทายของผู้ทำผีตาโชนคือการประดิษฐ์คิดค้นให้เกิดรูปแบบที่มีลักษณะศิลปะแฟนตาซี (fantasy art) มากที่สุดเพื่อหวังผลการรับรู้และความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวจากรูปแบบที่ไม่เหมือนใคร อย่างไรก็ตามการการทำผีตาโชน 1 ตัวนั้น ผู้ทำจะต้องคิดและออกแบบรูปแบบผ่านหน้ากากและเครื่องแต่งกายด้วยแนวทางศิลปะสร้างสรรค์ และต้องออกแบบพฤติกรรมของผีตาโชนด้วย เช่น การเดินหยอกล้อผู้คน การเดินโยกย้ายตัวไปมาให้หมากกะแหล่งมีจังหวะเสียง หรือการหยุดวางท่าทางเมื่อมีนักท่องเที่ยวมาถ่ายภาพ ทั้งนี้เพื่อให้เหมาะสมกับรูปแบบผีตาโชนที่ตนเองคิดขึ้นใหม่ก่อนที่จะนำเข้าร่วมขบวนแห่ผู้ทำจะคิดบุคลิกภาพให้กับผีตาโชนด้วย สำหรับความเป็นศิลปะสร้างสรรค์กับการทำผีตาโชนของแต่ละกลุ่มนั้น มีการแสดงออกอย่างอิสระ จนเกิดปรากฏการณ์การคิดนอกกรอบขึ้นจะเห็นได้จากการนำเสนอผีตาโชนตามแนวทางศิลปะแนวคิด (conceptual arts) และศิลปะเพอร์ฟอร์แมนซ์ (performance art) รวมภายในงาน จึงเป็นรูปแบบที่ช่วยสร้างความพึงพอใจให้กับนักท่องเที่ยวที่เข้ามาแสวงหาความแปลกใหม่ที่แตกต่างเพื่อการเรียนรู้ การต่อยอดความคิดและการใช้ชีวิตของตนเองอย่างมีความสุขต่อไปได้ ดังที่ ปรีชา เกาทอง (2561) กล่าวว่า ศิลปะสร้างสรรค์สมัยใหม่นั้น ผู้ทำได้สอดแทรกประสบการณ์เชิงคุณค่าลงไปในผลงาน เช่น (1) ความรู้สึกจากใจ (heart) และความศรัทธา (2) สติปัญญา (Intelligence) จากการหาแรงบันดาลใจ ความคิด จินตนาการ และ (3) ทักษะฝีมือ (hand) จากการจัดองค์ประกอบ การทดลองค้นหาเทคนิควิธีการจนเป็นผลงานที่มีปรัชญามีความหมายและมีความงาม

สำหรับกลุ่มผู้ทำผีตาโขนบางกลุ่ม ได้ทำการคิดค้นนวัตกรรมทางวัสดุขึ้นมาใหม่ เพื่อทดแทนทางมะพร้าวที่หายาก และราคาค่อนข้างสูง เช่น การนำไม้อัดหรือกระดาษอัดมาตัดเป็นโครงหน้ากากที่ควบคุมขนาด น้ำหนัก และรูปแบบของโครงหน้ากากผีตาโขนได้ โดยมีขั้นตอนสำคัญดังนี้ 1) ขั้นตอนการกำหนดและร่างรูปแบบผีตาโขนตามต้องการจากความคิดสู่กระดาษ 2) ขั้นตอนการคาดคะเนและพิจารณาค้นหาคำตอบว่ารูปแบบใดของผีตาโขนที่จะสวยงาม แปลกตา มากที่สุดในงานบุญหลวง 3) ขั้นตอนลงมือทำตามรูปแบบที่เห็นว่าเหมาะสม และตามจุดประสงค์ที่วางไว้ และ 4) ขั้นตอนการตกแต่งประดับประดาด้วยวัสดุหรืออุปกรณ์ เพื่อสร้างสัญลักษณ์สู่การรับรู้เชิงความหมายใหม่และความงาม (ภาพที่ 3) อย่างไรก็ตามการที่ช่างได้มีโอกาสทดลองทำผีตาโขนแบบใหม่ที่มีการเชื่อมโยงจิตวิญญาณของชุมชนผสมผสานกับการแสดงออกอย่างทรงพลัง จึงทำให้ผีตาโขนมีอัตลักษณ์ มีความแปลกใหม่อันแสดงถึงความสำเร็จที่ต้องมาจากการใช้สติปัญญาสร้างสรรค์อย่างเต็มศักยภาพ

ภาพที่ 3 แสดงกลุ่มผีตาโขนศิลปะสร้างสรรค์แต่ใช้แนวคิดแบบดั้งเดิม

ที่มา : Talknewsonline (2565)

3.5 ผิดาโชนสร้างสรรค์กับการท่องเที่ยวงานบุญหลวง

การขับเคลื่อนและการพัฒนาจากภาครัฐด้วยกิจกรรมการส่งเสริมและการประชาสัมพันธ์งานบุญหลวง โดยมุ่งหวังให้พื้นที่อำเภอด่านซ้ายเป็นพื้นที่ทางเศรษฐกิจที่มีย่านท่องเที่ยวเดินทางเข้ามาใช้จ่ายเงินเพื่อการเรียนรู้และการสัมผัสกับประสบการณ์ใหม่ เช่นเดียวกับคนในพื้นที่เองก็มีการปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์ใหม่ที่เป็นเรื่องการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม ดังจะเห็นว่าคนในพื้นที่อำเภอด่านซ้ายมีการเตรียมตัวผ่านการคิดสร้างสรรค์รูปแบบผิดาโชนใหม่ มาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2530 เป้าหมายระยะแรกคือเป็นผิดาโชนเพื่อการ “โชว์” ในขบวนแห่และมีกิจกรรมการประกวดผิดาโชน โดยประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อที่หลากหลายเพื่อจูงใจให้นักท่องเที่ยวเดินทางเข้ามาในช่วงเทศกาลงานบุญหลวง (นพพล แก่งจำปา, 2562) ส่วนการยกระดับการเป็นพื้นที่การท่องเที่ยวระดับชาติและนานาชาติของพื้นที่อำเภอด่านซ้ายนั้น จะนำผิดาโชนไปเผยแพร่ยังต่างประเทศอย่างต่อเนื่อง และกำหนดให้งานบุญหลวงมีผิดาโชนเป็นจุดเด่นหลัก (ภาพที่ 4) มีการสร้างบรรยากาศอย่างงานเฟสติวัล (festival) ตามแบบตะวันตก ทั้งนี้นักท่องเที่ยวจะรับรู้ถึงสีสันและความมีรากเหง้าทางวัฒนธรรมที่จำลองจากความดั้งเดิม โดยผิดาโชนจะทำการละเล่นกับนักท่องเที่ยวไปตามถนนพระแก้วอย่างอิสระ

ภาพที่ 4 แสดงผีตาโขนรูปแบบศิลปะสร้างสรรค์ตามจินตนาการของช่าง
ที่มา : ไทยโรจน์ พวงมณี (2566)

สำหรับปัจจัยที่ทำให้นักท่องเที่ยวเดินทางเข้ามาท่องเที่ยวในพื้นที่
อำเภอด่านซ้ายในช่วงงานบุญหลวงจำนวนมากนั้น เป็นผลมาจากการ
ประชาสัมพันธ์ของภาครัฐและการสื่อสารผ่านสื่อสังคมออนไลน์อย่างต่อเนื่อง
ด้วยภาพลักษณ์ของผีตาโขนและคุณค่าทางสุนทรียภาพจากการรับรู้ที่เป็น
รูปธรรม จึงทำให้สามารถรับรู้และเข้าถึงอัตลักษณ์ของผีตาโขนได้อย่าง
รวดเร็ว ดังที่การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ไทยโพสต์, 2566) ระบุว่า
“ประเพณีบุญหลวงและการละเล่นผีตาโขน อำเภอด่านซ้าย นักท่องเที่ยวจะ
พบกับสีสันแห่งความสนุกสนานของขบวนแห่ผีตาโขน ที่เนรมิตการแต่งกาย
ให้คล้ายผีและปีศาจ ด้วยการสวมใส่หน้ากากที่มีลวดลายเฉพาะตัว สัมผัส
พลังศรัทธาของชาวชุมชนที่สืบทอด และรักษาประเพณีผีตาโขนมายาวนาน”
ส่วน ชาลีนิ บริราช (2563) กล่าวว่า “การเป็นประเพณีท้องถิ่นเพื่อการ
ท่องเที่ยว การละเล่นผีตาโขนจึงเป็นการแสดงที่ต้องการให้นักท่องเที่ยวติดตา

ตรึงใจ เช่น มีพิธีเปิดงาน การจัดประกวดขบวนแห่ หน้ากากและเครื่องแต่งกายผีตาโขน หรือการประกวดทำเต๋น” ดังนั้นผีตาโขนในฐานะตัวแทนพื้นที่ผ่านซ้ายและประเพณีท้องถิ่นจึงถูกปรับให้มีลักษณะเป็นการแสดงที่เน้นความสนุกสนานและความบันเทิง โดยผีตาโขนจะถูกทำขึ้นมาอย่างประณีตและมีความละเอียด แต่การผลิตรูปแบบดั้งเดิมก็ยังคงอยู่ ส่วนการทำผีตาโขนรูปแบบใหม่ได้ถูกเปลี่ยนมือจากชาวบ้านมาเป็นกลุ่มช่างที่มีทักษะทางด้านศิลปะ (ชาลินี บริราช, 2563) ดังนั้นการทำให้ผีตาโขนให้มีคุณค่าแบบใหม่กว่า 1,500 ตัว ร่วมขบวนแห่ในงานบุญหลวงที่มีผีตาโขน จึงส่งผลต่อความรู้ความเข้าใจ การรับรู้และการเกิดสุนทรียภาพของนักท่องเที่ยว ที่มีการรับรู้จากลวดลายอันวิจิตร เสียง และท่วงท่าการเดินของผีตาโขนอย่างหลากหลาย ผีตาโขนในฐานะวัตถุทางวัฒนธรรมที่มีรูปลักษณ์โดดเด่น ผู้คน พื้นที่ อาหาร ที่พัก และพิธีกรรมในงานบุญหลวง จึงเป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยยกระดับคุณค่าทางวัฒนธรรมเฉพาะไปสู่การท่องเที่ยวของประเทศอย่างยั่งยืน

ภาพที่ 5 แสดงรูปแบบผีตาโขนศิลปะสร้างสรรค์ที่ผู้ทำใช้หลักการทางศิลปะ
ที่มา : ไทยโรจน์ พวงมณี (2566)

อย่างไรก็ดีผีตาโขนศิลปะสร้างสรรค์ ได้ส่งผลกระทบเชิงเศรษฐกิจ
ขึ้นในชุมชน จากการขายของที่ระลึกให้กับนักท่องเที่ยว ในราคา 600 -8,000
บาท ทำให้คนรุ่นใหม่มีโอกาสสร้างสรรค์ผีตาโขนได้มากขึ้น (ภาพที่ 5)
กล่าวได้ว่าเมื่อผีตาโขนได้ถูกภาครัฐเข้ามาบริหารจัดการ จึงทำให้ประเพณี
ท้องถิ่นปรับตัวไปสู่การกลายเป็นเทศกาลประจำปีของประเทศไทยที่
นักท่องเที่ยวทั่วโลกต้องการเข้าร่วมงาน ดังนั้นผีตาโขนที่ถูกสร้างสรรค์ขึ้น
จึงอาจไม่ใช่เพื่อการดำรงอยู่ของประเพณีท้องถิ่นเท่านั้น แต่ผีตาโขนได้ถูกทำ
ขึ้นเพื่อการเป็นสัญลักษณ์ของความสามัคคี ความสนุกสนาน เพลิดเพลิน
และความบันเทิงของพื้นที่อำเภอด่านซ้าย จึงเป็นโอกาสให้คนในชุมชนมี
รายได้จากการท่องเที่ยวช่วงเทศกาลงานบุญหลวง เช่น การบริการเช่าชุดผี
ตาโขนสำหรับสวมใส่เข้าร่วมงานในราคาชั่วโมงละ 200 บาท และยังมีกร

เปิดร้านขายของที่ระลึก พิพิธภัณฑ์ผิตาโชน และพื้นที่การทำผิตาโชน กิจกรรมเหล่านี้ช่วยสร้างรายได้ร่วมกับการจัดการท่องเที่ยวของชุมชนตลอดทั้งปีด้วย

4. สรุปผล

ผิตาโชนเป็นชื่อเรียกวัตถุทางวัฒนธรรมหนึ่งที่มีอัตลักษณ์ของอำเภอด่านซ้าย จังหวัดเลยที่ปรากฏร่วมอยู่ในงานบุญหลวง หรืองานบุญเดือน 7 โดยภาครัฐและชุมชนได้ร่วมกันจัดงานขึ้นมา 3 วัน เพื่อประกอบพิธีกรรมตามแนวทางของชุมชนและเพื่อการท่องเที่ยวที่เป็นจุดเน้นของจังหวัดเลย จุดสำคัญในงานบุญหลวงคือ การจัดขบวนแห่พระเวสสันดรเสด็จกลับเมือง โดยมีผู้คนและผิตาโชนร่วมขบวนแห่ สำหรับผิตาโชนดั้งเดิมนั้นมี การทำแบบเรียบง่าย เมื่อร่วมพิธีกรรมเสร็จแล้ว จะถูกนำไปทิ้งลงแม่น้ำหมัน เพื่อการปล่อยเคราะห์ ลอยทุกข์และทิ้งความโศกออกไปจากชุมชน ปัจจุบัน ผิตาโชนมีการเปลี่ยนแปลงรูปแบบอย่างไร้ขีดจำกัด ความเชื่อเริ่มคลายตัวลง การทำผิตาโชนมุ่งสู่ศิลปะสร้างสรรค์ที่แฝงไว้ด้วยการคิด ประสพการณ์ และความมุ่งมั่น จึงทำให้พื้นที่อำเภอด่านซ้ายเป็นพื้นที่ทางวัฒนธรรมและการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ดังนั้นการเปลี่ยนแปลงของผิตาโชนไปสู่รูปแบบใหม่ จึงมีปัจจัยที่สนับสนุนอย่างเต็มรูปแบบ เช่นด้านการท่องเที่ยว ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม ด้านการศึกษา ด้านวัฒนธรรม ด้านภูมิปัญญาและด้านการอนุรักษ์

5. เอกสารอ้างอิง

- เขมา แฉ่งฉายา. (2565). ผลการสร้างสรรคศิลป์ร่วมสมัยจากการศึกษา
ภูมิปัญญาการใช้รูปทรงในภาพจิตรกรรมฝาผนัง (วัดเกาะ) สกุลช่าง
เมืองเพชร. *มนุษยสังคมปริทัศน์*. 24(1), 135-146.
- ชาลินี บริราษ. (2563). *อำเภอด่านซ้าย จังหวัดเลย เทศกาลผีตาโชน:
ผีไทยที่ดังไกลถึงเวทีโลก*. สืบค้นเมื่อ 30 สิงหาคม 2566, จาก
<https://www.creativethailand.org/view/article>
- ไทยโพสต์. (2566). *สีสันแห่งความสนุกสนานประเพณีแห่ผีตาโชน 2566*.
สืบค้นเมื่อ 30 สิงหาคม 2566, จาก[https://www.thaipost.net/
tac/travel-news/389944](https://www.thaipost.net/tac/travel-news/389944)
- ธีรภัทร คำทิ้ง และภาคภูมิ สุขเจริญ. (2564). ประเพณีบุญหลวงและ
การละเล่นผีตาโชน อำเภอด่านซ้าย จังหวัดเลย: บทบาทหน้าที่ใน
สถานะประเพณีประดิษฐ์ภายใต้สถานการณ์โรคโควิด-19.
มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย. 41(1), 21-36.
- นพพล แก่งจำปา. (2562). *ท่องเที่ยวเทศกาลผีตาโชน: การเดินทางของผี
ชายขอบสู่โลกกว้างและการสร้างพื้นที่ทางสังคมของชาวด่านซ้าย
ในบริบทของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว*. *อารยธรรมศึกษาโขง-
สาละวิน*. 10(2), 169-193.
- ปฐม หงส์สุวรรณ. (2558). “วิถีคิดท้องถิ่นกับการสร้างความเป็นพระโพธิสัตว์
ชาวบ้านในประเพณีบุญหลวง อำเภอด่านซ้าย จังหวัดเลย”.
มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์. 6(1), 1-32.

ปรีชา เกาทอง. (2561). “ศิลปะสร้างสรรค์องค์ความรู้ทางวิชาการ”.

บริหารธุรกิจและสังคมศาสตร์. 1(2), 22-39.

พรพิทักษ์ แม้นศิริ. (2564). *ประเพณีผีตาโขน: รูปแบบการสืบสานมรดก*

ภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมสองแผ่นดินไทย-ลาว. [วิทยานิพนธ์

ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต]. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. สืบค้น

เมื่อ 16 กรกฎาคม 2566, จาก [http://202.28.34.124/dspace/](http://202.28.34.124/dspace/handle/123456789/1389)

[handle/123456789/1389](http://202.28.34.124/dspace/handle/123456789/1389)

พระครูปลัดสุราวุธ แสงมะโน, แสงอาทิตย์ ไทยมิตร, อัครเดช นิละโยธิน

และอัจฉรา สาธุ. (2562). ผีตาโขน: พุทธศรัทธาในรูปแบบของ

วัฒนธรรมพื้นบ้าน. *วิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง*. 8(2), 214-225.

สุทธินันท์ ศรีอ่อน. (2565). จินตนาการหน้ากากผีในวัฒนธรรมพุทธ

สองฝั่งโขง. *วิจิตรวรรณสาร*. 6(3), 87-104.

อธิรุช งามนิสัย. (2561). การประยุกต์ศิลปะพื้นบ้านสู่ผลงานทัศนศิลป์

ออกแบบผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกจากอัตลักษณ์ศิลปะพื้นบ้านสำหรับ

นักท่องเที่ยว. *คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์*. 23(23), 115-129.

เอกรินทร์ พึ่งประชา. (2557). ผีตาโขน: นิยามและความหมายเบื้องหลัง

หน้ากากผีตาโขน. *ดำรงวิชาการ*. 4(1), 120-129.

Talknews online. (2565). *เลยศึกษาค้นนักท่องเที่ยวยุบรวมงานวันไหลผีตาโขน*

บ้านนาเวียง อำเภอด่านซ้าย. สืบค้นเมื่อ 25 สิงหาคม 2566, จาก

<https://www.talknews online.com/476740/>

คำแนะนำในการเตรียมบทความเพื่อลงตีพิมพ์
ในวารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา

ข้อมูลต่าง ๆ เกี่ยวกับวารสาร

1. บริบทของวารสาร

วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา ดำเนินการโดยคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา มีวัตถุประสงค์เพื่อเผยแพร่ผลงานวิชาการ และผลงานวิจัยอีกทั้งเป็นสื่อกลางแห่งการแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์ทางวิชาการทั้งภายในมหาวิทยาลัย ระหว่างมหาวิทยาลัย คณาจารย์ นักวิจัย นิสิต นักศึกษา ผู้สนใจ และหน่วยงานต่าง ๆ ซึ่งจะนำไปสู่การสร้างเครือข่ายทางวิชาการแก่บุคลากรของมหาวิทยาลัยในอนาคตต่อไป โดยกำหนดเผยแพร่ ปีละ 2 ฉบับ คือ ฉบับที่ 1 เดือนมกราคม - มิถุนายน และฉบับที่ 2 เดือนกรกฎาคม - ธันวาคม โดยในปีแรกเริ่มตีพิมพ์ เดือนกรกฎาคม - ธันวาคม 2562

2. ประเภทของบทความ

2.1 บทความวิจัย (Research Article)

เป็นผลงานต่อเนื่องจากงานวิจัย หรือสกัดมาจากงานวิจัย ประมวลสรุปกระบวนการวิจัยให้มีความกระชับและสั้นสำหรับตีพิมพ์เผยแพร่ในวารสารวิชาการ ประกอบด้วย

- บทนำ
- วัตถุประสงค์ของการวิจัย
- แนวคิด ทฤษฎี กรอบแนวคิด
- วิธีดำเนินการวิจัย
- สรุปผลการวิจัย

2.2 บทความวิชาการ (Original Article)

งานเขียนทางวิชาการซึ่งมีการกำหนดประเด็นที่ต้องการอธิบายหรือวิเคราะห์ อย่างชัดเจน ตามหลักวิชาการจนสามารถสรุปผลการวิเคราะห์ในประเด็นนั้นได้อาจเป็นการนำความรู้จากแหล่งต่าง ๆ มาประมวลร้อยเรียงเพื่อวิเคราะห์อย่างเป็นระบบและเกิดองค์ความรู้ใหม่ ที่น่าสนใจประกอบด้วย

- บทนำ
- องค์ประกอบทฤษฎี
- อธิบายกระบวนการ (เนื้อหาสาระ)
- สรุปและอภิปรายผล

3. การจัดรูปแบบบทความ

3.1 บทความ

จะต้องใช้ขนาดกระดาษ A5 โดยกำหนดระยะห่างขอบบน 1.5 นิ้ว ขอบล่าง ขอบซ้าย และขอบขวา ด้านละ 1 นิ้ว ใช้ฟอนต์แบบ TH Sarabun New ตลอดทั้งบทความ

3.2 ชื่อบทความ

จะต้องมีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ใช้ฟอนต์แบบ TH Sarabun New 16 พอยท์ ตัวหนา

3.3 ชื่อผู้เขียนบทความ

จะต้องมีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ใช้ฟอนต์แบบ TH Sarabun New 14 พอยท์ ตัวหนา พร้อมทำการอ้างอิงข้อมูลผู้เขียนใน ส่วนของ Footnote โดย Footnote ใช้ฟอนต์แบบ TH Sarabun New 12 พอยท์ ตัวธรรมดา

3.4 บทคัดย่อ

จะต้องมีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ (Abstract) ใช้ฟอนต์แบบ TH Sarabun New 14 พอยท์ เนื้อหาไม่เกิน 150 คำ และคำสำคัญ ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ (Abstract) ไม่เกิน 5 คำ โดยมีการกล่าวนำ ถึงความสำคัญของการศึกษา วิธีการหรือเครื่องมือในการศึกษา ผลสรุปจาก การศึกษาหรือการค้นพบที่สำคัญ บทคัดย่อทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ (Abstract) จะต้องมีความสอดคล้องกัน

3.5 เนื้อหา

จะต้องเป็นภาษาไทย ใช้ฟอนต์แบบ TH Sarabun New 14

ตัวธรรมดา

3.6 ตารางหรือภาพประกอบ

ข้อมูลในภาพและตารางจะต้องมีความคมชัด มีหมายเลขกำกับภาพและตารางตามลำดับ สำหรับภาพต้องระบุที่มาของภาพนั้นด้วย ใช้ฟอนต์แบบ TH Sarabun New 14 ตัวหนา

3.7 เอกสารอ้างอิง

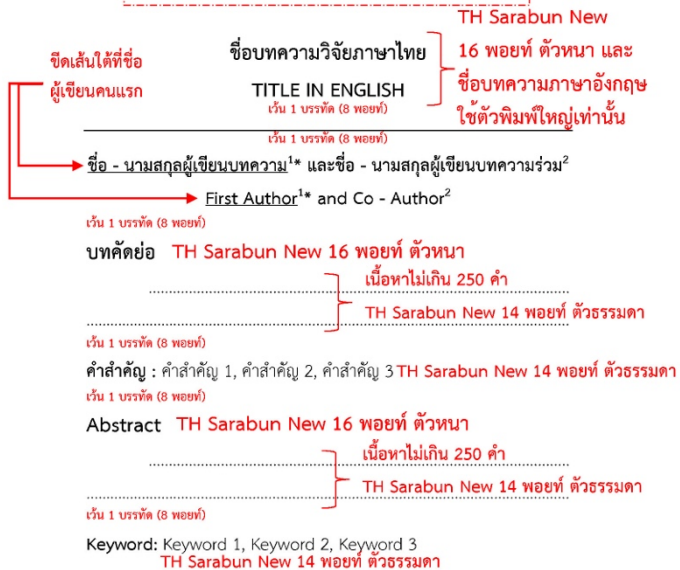
การอ้างอิงแบบแทรกในเนื้อหาตามหลักเกณฑ์ APA (American Psychological Association) ใช้ฟอนต์แบบ TH Sarabun New 14 ตัวหนา โดยมีรายละเอียดดังนี้

3.7.1 การอ้างอิงเนื้อหาภายในเนื้อเรื่องและภายในหัวข้อกับเอกสารอ้างอิง จะต้องตรงกัน และจะต้องมีรายละเอียดสำคัญเกี่ยวกับเอกสารตามกำหนดไว้อย่างครบถ้วน การอ้างอิงควรใช้รูปแบบเดียวกันให้สม่ำเสมอ โดยใช้ระบบนาม-ปี

3.7.2 การเรียงลำดับเอกสาร ให้เรียงตามลำดับตัวอักษรของผู้เขียนโดยไม่ต้องมีเลขกำกับ

ตัวอย่าง

รูปแบบบทความฉบับเต็ม ไม่เกิน 25 หน้ากระดาษ A5
ระยะขอบบน 1.5 นิ้ว ระยะขอบล่าง ข้าง และขวา 1 นิ้ว
ใช้ฟอนต์แบบ TH Sarabun New ตลอดทั้งบทความ

¹ ตำแหน่ง และสังกัดของผู้เขียนบทความ

² ตำแหน่ง และสังกัดของผู้เขียนบทความร่วม

* Corresponding author, E-mail: sample@mail.com ของผู้แต่งหลัก

TH Sarabun New
12 พอยท์ ตัวบางปกติ

1. บทนำ	TH Sarabun New 16 พอยท์ ตัวหนา
	TH Sarabun New 14 พอยท์ ตัวธรรมดา
เริ่ม 1 บรรทัด (8 พอยท์)	
2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย	TH Sarabun New 16 พอยท์ ตัวหนา
	TH Sarabun New 14 พอยท์ ตัวธรรมดา
เริ่ม 1 บรรทัด (8 พอยท์)	
3. แนวคิด ทฤษฎี กรอบแนวคิด	TH Sarabun New 16 พอยท์ ตัวหนา
	TH Sarabun New 14 พอยท์ ตัวธรรมดา
3.1 หัวข้อย่อย (ถ้ามี)	TH Sarabun New 14 พอยท์ ตัวหนา
	TH Sarabun New 14 พอยท์ ตัวธรรมดา
3.1.1 หัวข้อย่อย (ถ้ามี)	TH Sarabun New 14 พอยท์ ตัวหนา
	TH Sarabun New 14 พอยท์ ตัวธรรมดา
เริ่ม 1 บรรทัด (8 พอยท์)	
4. วิธีดำเนินการวิจัย	TH Sarabun New 16 พอยท์ ตัวหนา
	TH Sarabun New 14 พอยท์ ตัวธรรมดา

4.1 หัวข้อย่อย (ถ้ามี) TH Sarabun New 14 พอยท์ ตัวหนา

.....
.....
.....

4.1.1 หัวข้อย่อย (ถ้ามี) TH Sarabun New 14 พอยท์ ตัวหนา

.....
.....
.....

เว้น 1 บรรทัด (8 พอยท์)

5. สรุปผลการวิจัย TH Sarabun New 16 พอยท์ ตัวหนา

.....
.....
.....

เว้น 1 บรรทัด (8 พอยท์)

TH Sarabun New

14 พอยท์ ตัวหนา

เฉพาะหัวข้อ

รูปภาพ

รูปที่ 1 TH Sarabun New 14 พอยท์ ตัวบางปกติ

ที่มา : TH Sarabun New 14 พอยท์ ตัวบางปกติ

เว้น 1 บรรทัด (8 พอยท์)

ตารางที่ 1

[หัวตาราง]	[หัวตาราง]	[หัวตาราง]	[หัวตาราง]
[ข้อมูลตาราง]	[ข้อมูลตาราง]	[ข้อมูลตาราง]	[ข้อมูลตาราง]
[ข้อมูลตาราง]	[ข้อมูลตาราง]	[ข้อมูลตาราง]	[ข้อมูลตาราง]

ที่มา : TH Sarabun New 14 พอยท์ ตัวบางปกติ

เว้น 1 บรรทัด (8 พอยท์)

TH Sarabun New

14 พอยท์ ตัวหนา

เฉพาะหัวตาราง

TH Sarabun New

14 พอยท์ ตัวบางปกติ

เฉพาะเนื้อหาในตาราง

6. อภิปรายผลการวิจัย TH Sarabun New 16 พอยท์ ตัวหนา

TH Sarabun New 14 พอยท์ ตัวธรรมดา

7. ข้อเสนอแนะและการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

..... } TH Sarabun New 14 พอยท์ ตัวธรรมดา
.....
เว้น 1 บรรทัด (8 พอยท์)

8. กิตติกรรมประกาศ (ถ้ามี) TH Sarabun New 16 พอยท์ ตัวหนา

TH Sarabun New 14 พอยท์ ตัวธรรมดา

เว้น 1 บรรทัด (8 พอยท์)

9. เอกสารอ้างอิง TH Sarabun New 16 พอยท์ ตัวหนา

[illegible][illegible][illegible]

CCCCC CCCCCC.//(CCCCC).//CC.//

/////////คคคคคค:/คคคคคคคคคคคค.

[illegible]

//////////

[illegible]

/////////jjjjjjj:/jjjjjjjj.

เว้น 1 บรรทัด (8 พอยท์)

TH Sarabun New 14 พอยท์ ตัวบางปกติ

AAAA, A. A. //(AAA)//AAAAAAAAAAAAAAAAAAAAAAAAAAAAA.//
////////AAAAAAA:AAAAAAA.
BBBB, B. B. //(BBB)//BBBBBBBBBBBBBBBBBBBBBBBBBBBBB.//
////////BBBBBBBBB:BBBBBBBB.
CCCC, C. C. //(CCC)//CCCCCCCCCCCCCCCCCCCCCCCCC.//
////////CCCCCCC:CCCCCCC.
DDDD, D. D. //(DDD)//DDDDDDDDDDDDDDDDDDDDDDDD.//
////////DDDDDDD:DDDDDDD.
EEEE, E. E. //(EEE)//EEEEEEEEEEEEEEEEEEEEEEEEEE.//
////////EEEEEEEE:EEEEEEEE.

TH Sarabun New 14 พอยท์ ตัวบางปกติ

หมายเหตุ / คือ เว้นระยะ 1 ครั้ง

รูปแบบการอ้างอิง / บรรณานุกรม (รูปแบบ APA 6th)

หนังสือ ที่มีผู้แต่ง 1 คน และพิมพ์ครั้งที่ 1 (ไม่ต้องลงรายการครั้งที่พิมพ์
หากเป็นการพิมพ์ครั้งที่ 1)

ชื่อ-สกุลผู้แต่ง.//ปีพิมพ์.//ชื่อเรื่อง.//สถานที่พิมพ์: /สำนักพิมพ์.

Author./A./A.//Year.//Title of the book.//Place:/Publisher.

****ตัวอย่าง / Example****

นฤมล.//ด้านตระกูล.//(2560).//พฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของ
ประชาชนในองค์การบริหารส่วนตำบลชนงพระอำเภอบางบาล
จังหวัดนครราชสีมา.//ชลบุรี/มหาวิทยาลัยบูรพา.

Shah./K./L.//(2000).//Basic of Solid and Hazardous Waste Management
Technology.//New Jersey:/Prentice-Hall.

หนังสือ ที่มีผู้แต่ง 2 คน

ชื่อ-สกุล¹และชื่อ-สกุล².//ปีพิมพ์.//ชื่อเรื่อง.//พิมพ์ครั้งที่.//สถานที่
พิมพ์: /สำนักพิมพ์.

Author./A./A.¹/and/Author./B./B.²//Year.//Title of the book.//
(Edition ed.).//Place:/Publisher.

****ตัวอย่าง / Example****

ปิยวัฒน์.//เกตุวงศาและกรกนก.//พงษ์ประดิษฐ์.//(2563).//พื้นที่กิจกรรม
ทางกายในประเทศไทยหลังวิกฤตโควิด-19.//พิมพ์ครั้งที่ 2.//
นนทบุรี: ภาพพิมพ์.

Neal,/H./A./and/Schubel,/H./A.//(1987).//*Solid Waste Management the Mounting Garbage and Trash Crisis.*//New Jersey:/Prentice-Hall.

หนังสือ ที่มีผู้แต่ง 3 - 6 คน (โดยให้ใส่ชื่อ นามสกุลให้ครบทุกคน ใส่คำว่า และหน้าชื่อสกุลคนสุดท้าย)

ชื่อ-สกุล¹/ชื่อ-สกุล²/ชื่อ-สกุล³/ชื่อ-สกุล⁴/ชื่อ-สกุล⁵/และชื่อ-สกุล⁶//(ปีที่พิมพ์)//ชื่อเรื่อง//(ครั้งที่พิมพ์)//สถานที่พิมพ์/สำนักพิมพ์.

Author,/A./A.¹/Author,/B./B.²/Author,/C./C.³/Author,/D./D.⁴/Author,/E./E.⁵/and/Author,/F./F.⁶ //(Year) //Title of the book // (Edition ed.) //Place:/Publisher.

****ตัวอย่าง / Example****

ปิยวรรณ//แสงสว่าง/วิสุทธิ//ตรีเงิน/สุวนิตย์//จิระวงส์/สิริพร//ปลอดเงิน/ฉัญญะ//พรหมศร/และรณมาศ//จันทร์ขาว.//(2547).//เอกสารคำสอนวิทยาศาสตร์เพื่อคุณภาพชีวิต SC 101.//(พิมพ์ครั้งที่ 3).//กรุงเทพฯ://โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.

Luffman,/J./M./Bulleen,/C./V./Liano,/A./D./McLeod,/P./K./Nash,/E./O./and/Neuman,/C./C.//(2004).//*Information technology resources management.* //(2nd ed.).//NJ:/John & Sons Press.

หนังสือ ที่มีผู้แต่งมากกว่า 6 คน (โดยให้ใส่ชื่อ 6 คนแรก และคนถัดไปให้ใช้
“และคณะ”)

ชื่อ-สกุล¹/ชื่อ-สกุล²/ชื่อ-สกุล³/ชื่อ-สกุล⁴/ชื่อ-สกุล⁵และชื่อ-สกุล⁶/และ
คณะ. //(ปีที่พิมพ์). //ชื่อเรื่อง. //(ครั้งที่พิมพ์) //สถานที่พิมพ์/
สำนักพิมพ์.

Author, /A./A.¹/Author, /B./B.²/Author, /C./C.³/Author, /D./D.⁴/Author, /
E./E.⁵and/Author, /F./F.⁶/and et al. //(Year). //Title of the
book. //(Edition ed.). //Place:/Publisher.

****ตัวอย่าง / Example****

ปรีดา/อุ้นเรือน/สมชาย/ตระกูลกิจ/ไพบุลย์/ใจดี/วัฒนา/เกียรติรัตน์/
สุวรรณ//เปี่ยมไสว/วิไลพร//คลังการเรียนและคณะ. //(2553) //การจัดการระบบสารสนเทศสำหรับ CEO. //(พิมพ์ครั้งที่
3) //กรุงเทพฯ: ซีอีโอเพรส.

Crawley, /R./B., /Dockery, /L./M., /Branson, /T./S., /Carmichael, /L./E., /
Carson, /J./C., /Findlay, /A./F. /and/et al. //(2015). //Manor houses
of the early 1900s. //London: //Taylor & Francis.

กรณีไม่ปรากฏชื่อผู้แต่ง (โดยให้นำ “ชื่อเรื่อง” แทนที่ในตำแหน่งของชื่อผู้แต่ง)
ชื่อเรื่อง. //(ปีที่พิมพ์). //(ครั้งที่พิมพ์). //สถานที่พิมพ์/สำนักพิมพ์.

Title of the book. //(Year). //(Edition ed.). //Place:/Publisher.

****ตัวอย่าง / Example****

หลากหลายชีวิตคนทำงาน //(2551) //กรุงเทพฯ:แผนงานสุขภาวะองค์กร
ภาคเอกชน สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ.
Collection of Speeches of Field Marshal Srisdi Dhanarajata,
1959-1961 //(1964) //Bangkok:Office of The Prime Minister Press.

กรณีผู้แต่งเป็นองค์กร (โดยให้ใส่ชื่อองค์กรแทนที่ “ชื่อผู้แต่ง”)

ชื่อองค์กร //(ปีที่พิมพ์) //ชื่อเรื่อง //(ครั้งที่พิมพ์) //สถานที่พิมพ์/สำนักพิมพ์.
Organization name //(Year) //Title of the book //(Edition ed.) //
Place:/Publisher.

****ตัวอย่าง / Example****

กระทรวงศึกษาธิการ //(2551) //หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน
พุทธศักราช 2551 //กรุงเทพฯ:โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตร
แห่งประเทศไทย.
World Health Organization //(2020) //Guidelines on Physical
Activity and Sedentary Behavior //Geneva/World Health
Organization.

หนังสือแปล

ชื่อ-สกุลผู้แต่งต้นฉบับ //(ปีที่พิมพ์ผู้แปล) //ชื่อเรื่องหนังสือ(ของผู้แปล) //
[ชื่อหนังสือต้นฉบับ] //(ครั้งที่พิมพ์) //(ชื่อ-สกุล, ผู้แปล) //สถานที่
พิมพ์://สำนักพิมพ์.

Author/A./A.//(Year.//Book title(Subtitle)#[Original Manuscript]//
(Translator./T./T./Translator.//)(Edition ed.)//Place/Publisher.

****ตัวอย่าง / Example****

โอสมัน/อิลิส.//(2566).//แต่เธอผู้เจ็บปวด[SOLITAIRE].//(วลัยลักษณ์
จิตตะยโสธร,ผู้แปล).//กรุงเทพฯ:นามมีบุ๊ค.

Süskind, /P.//(2010).//Perfume: The Story of a Murderer.//
(John./E./W./Translator).//London:/Hamish Hamilton.

หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (E-Book)

ชื่อ-สกุลผู้แต่ง.//(ปีพิมพ์).//ชื่อหนังสือ.//(พิมพ์ครั้งที่).//สืบค้นเมื่อ/วัน/
เดือน/ปี./จาก/http://www.xxxxxx

Author./A./A.//(Year.//Title of the book.//)(Edition ed.)//Retrieved/
Month/Day./Year./from/http://www.xxxxxxxx

****ตัวอย่าง / Example****

สอ-สช-รา.//(2567).//เติม *เต็ม *รัก (Special Part).//สืบค้นเมื่อ/8/
มกราคม/2567./จาก/https://www.mebmarket.com/ebook-
279307เติมbullเติมbullรัก-Special-Part

Kellerman./A.//(2010).//A Complete Grammar of Esperanto.//Retrieved/
December/15./2023, /from/https://libro.eb20.net/Reader
/rdr.aspx?b=553941#

วิทยานิพนธ์ ปริญญาคุณวุฒิปบัณฑิตและปริญญามหาบัณฑิตรูปเล่ม / ตีพิมพ์
ชื่อ-สกุลผู้แต่ง.//ปีพิมพ์.//ชื่อวิทยานิพนธ์.//วิทยานิพนธ์ปริญญาคุณวุฒิป
บัณฑิต หรือวิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต//สาขาวิชาหรือ
ภาควิชา คณะ มหาวิทยาลัย.

Author./A./A./Year./Title of thesis/dissertation./[Description:
Unpublished doctoral dissertation]/Department/Faculty/
University.

****ตัวอย่าง / Example****

เทียนชัย/สุริมาศ.(2560).//พลวัตของการใช้ประโยชน์ผืนนาเกษตรใน
การขับเคลื่อนทางสังคม.//วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต.//
พัฒนามนุษย์และสังคม (สหสาขาวิชา),บัณฑิตวิทยาลัย,
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

Sombutpoothon./P./.(2021).//Factors on drug store with good
pharmacy practice to abide the criterion of the quality
pharmacy at Chonburi province.//[Master
Thesis].//Philosophy (Environment and resource
studies),/faculty of graduate studies,/Mahidol university.

วิทยานิพนธ์ ปริญาคุชฎีบัณฑิตและปริญาหมหาบัณฑิตจากเว็บไซต์หรือ
ฐานข้อมูล

ชื่อ-สกุลผู้แต่ง./[ปีที่เผยแพร่]./ชื่อวิทยานิพนธ์./[วิทยานิพนธ์ปริญาคุชฎี
บัณฑิต หรือวิทยานิพนธ์ปริญาหมหาบัณฑิต]./สาขาวิชา./คณะ./
มหาวิทยาลัย./สืบค้นเมื่อ/วัน/เดือน/ปี./จาก/http://www.xxxxxx

Author./A./A./[Year]./Title of thesis/dissertation./[Description:
Unpublished doctoral dissertation]./Field of study,
Faculty./Institution./Retrieved/Month/Day./Year./from/
http://www.xxxxxxxx

****ตัวอย่าง / Example****

ลออวรรณ/อิงสกุล./[2544]./การศึกษาพฤติกรรมมนุษย์สัมพันธ์ของ
หัวหน้าภาควิชาตามทัศนะของหัวหน้าภาควิชาและอาจารย์
พยาบาล วิทยาลัยพยาบาล ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ./
[วิทยานิพนธ์ปริญาครุศาสตรมหาบัณฑิต]./สาขาการบริหาร
การศึกษา./คณะครุศาสตร์./สถาบันราชภัฏนครราชสีมา./สืบค้น
จาก/https://tdc.thailis.or.th/tdc/dccheck.php?Int_code=4
&RecId=109&obj_id=520&showmenu=no

Gurung./B./[2020]./Effective Management of School Scouting
Program by Applying Plan-Do-Check-Act Model./[Thesis
Master]./Educational Administration./Faculty of Education./
Naresuan University./Retrieved/November/12./2022./from/

<https://nuir.lib.nu.ac.th/dspace/bitstream/123456789/2566/3/62061757.pdf>

บทความในวารสารวิชาการ ในรูปแบบรูปเล่ม / ดิจิทัล

ชื่อ-สกุลผู้แต่ง./ (ปีที่พิมพ์)./ ชื่อบทความ./ ชื่อวารสาร./ ปีที่(ฉบับที่)./
เลขหน้า.

Author,/A,/A/(Year)/Title of article./Title of Journal./Volume(Number)/
pages.

****ตัวอย่าง / Example****

ฤชุตา./ เทพายุกุล/และอิศริฐฐ์./ รินโรสง./ (2559)./ ความหมายและ
องค์ประกอบของการบริหารคนเก่งในองค์กร: การทบทวน
วรรณกรรม./ วารสารเทคโนโลยีภาคใต้./ 9(2), 77-84.

Parra-Martinez,/F./A./and/Wai,/J./ (2023) ./ Talent identification
research: A bibliometric study from multidisciplinary and
global perspectives./ *Frontiers in Psychology*./ 14(1), 1-22.

บทความในวารสารวิชาการ ในออนไลน์ (กรณีไม่มีเลข DOI)

ชื่อ-สกุลผู้แต่ง./ (ปีที่พิมพ์)./ ชื่อบทความ./ ชื่อวารสาร./ ปีที่(ฉบับที่)./
หน้า-หน้า./ สืบค้นเมื่อ/วัน/เดือน/ปี./ จาก/<http://www.xxxxxx>

Author,/A,/A/(Year)/Title of article./Title of Journal./Volume(Number)/
pages./ Retrieved/ Month/Date, Year,/from/<http://www.xxxxxx>

****ตัวอย่าง / Example****

จอมขวัญ//สุทธินนท์.//(2564).//การเปลี่ยนแปลงของเสียงที่สะกดตามเสียงพูดแบบมีเงื่อนไขร่วมกับการเปลี่ยนแปลงของเสียงที่สะกดตามเสียงพูดที่ส่งผลกระทบต่อการใช้ภาษาไทยด้านเสียงปัจจุบันในสติกเกอร์ไลน์ภาษาไทย.//วารสารมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัยวิทยาเขตร้อยเอ็ด.//10(2),91-105.//สืบค้นเมื่อ/5/มิถุนายน/2566./จาก/https://so01.tcithaijo.org/index.php/AJMBU/article/view/239924/167284

Pattaratumrong,/M./and/Wongkhamhaeng,/K.//(2019).//The Molecular Identification of Nephtys species (Polychaeta: Phyllodocida) from Songkhla Lake, Southern Thailand.//Naresuan University Journal: Science And Technology (NUJST).//27(3),/1-9.//Retrieved/January/10,/2023/from/http://www.journal.nu.ac.th/NUJST/article/view/Vol-27-No-3-2019-1-9

บทความในวารสารวิชาการ ในออนไลน์ (กรณีมีเลข DOI)

ชื่อ-สกุลผู้แต่ง.//(ปีที่พิมพ์).//ชื่อบทความ.//ชื่อวารสาร.//ปีที่(ฉบับที่),/หน้า-หน้า.//สืบค้นเมื่อ/วัน/เดือน/ปี./doi:/xxxxxxxx
Author,/A./A.//(Year).//Title of article.//Title of Journal./Volume(Number),/pages.//Retrieved/Month/Date,/Year.//doi:/xxxxxxxx

****ตัวอย่าง / Example****

สิริลักษณ์/มดัยมี/และวัชร//ยี่ลุ่มเทศ./(2563).//กลยุทธ์การส่งเสริม
การตลาดที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าในร้านสะดวกซื้อ 7-
ELEVEN ในเขตลาดกระบัง.//วารสารมหาวิทยาลัย
พายัพ.//30(1),/1-15.//สืบค้นเมื่อ/24มีนาคม/2564.//doi/
10.14456/pyuj.2020.1

Chantana./C.//.(2019).//A Cooling System for a Mushroom House
for Use in the Upper Central Region Climate of Thailand.//
Naresuan University Journal: Science And Technology
(NUJST).//27(3),/10-19.//doi/10.14456/nujst.2019.22

รายงานการประชุมวิชาการที่มี Proceeding ในรูปแบบรูปเล่ม / ตีพิมพ์
ชื่อ-สกุลผู้แต่ง.//ปี(ที่พิมพ์).//ชื่อบทความ.//ใน/ชื่อบรรณาธิการ/(บ.ก.)/
ชื่อการประชุม.//เลขหน้า. สำนักพิมพ์
Author./A./A.//.(Year).//Title.//In/Editor/(Ed. or Eds.).//Title of
conference.//.(page).//Publisher.

****ตัวอย่าง / Example****

โพธิ์ชัย//สินลาร์ตัน.//(2549).//การศึกษาไทยในยุคปัจจุบัน.//ใน/
กนกวรรณ/สินสุข/(บ.ก.)/รายงานการสัมมนา เรื่องการศึกษาไทย
ในยุคโลกาภิวัตน์.//หน้า 12-19.//จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

Saichan./K. /Tepaamordech./S. /Techawivattanaboon./T. /and/
Patarakul./K.//.(2023).//Identification of Lactobacillus spp.

isolated from stool and colon biopsy tissues of Thai healthy elderly using MALDI-TOF mass spectrometry.// *Proceedings of 61st Kasetsart University Annual Conference: Science, Engineering and Architecture, Agro-Industry, Natural Resources and Environment.*//990-996.

รายงานการประชุมวิชาการที่มี Proceeding ในรูปแบบออนไลน์

ชื่อ-สกุล.// (ปีที่พิมพ์).// ชื่อบทความ.// ใน/ ชื่อบรรณาธิการ/ (บ.ก.).// ชื่อการประชุม.// (เลขหน้า).// สืบค้นเมื่อ/ วัน/ เดือน/ ปี/ จาก/
<http://www.xxxxxxx>

Author.// A./ A./ (Year).// Title.// In/ Editor/ (Ed. or Eds.).// of
conference.// (page).// Retrieved/ Month/ Day, Year, /from/
<http://www.xxxxxxxx>

****ตัวอย่าง / Example****

ชาวีณา.// นอโรเอ.// นุรอัชวีดา.// จารง.// ณัฐพร.// นุสสิณีเจริญ.// และ
วเรศพิสิข.// ชคศิริ.// (2561).// ลักษณะการใช้ภาษาบนสื่อสังคม
ออนไลน์ของวัยรุ่นไทยในปัจจุบัน.// *พลวัตการศึกษายุคเศรษฐกิจ
และสังคมดิจิทัล การประชุมมหาดใหญ่วิชาการระดับชาติและ
นานาชาติ ครั้งที่ 9.*// (940-952).// สืบค้นเมื่อ/ 19/ มกราคม/
2560.// จาก/ [https://wb.yru.ac.th/bitstream/yru/6190/1/
2561-HNICSarina940-952.pdf](https://wb.yru.ac.th/bitstream/yru/6190/1/2561-HNICSarina940-952.pdf)

Chuetaleng,/T.,/Tasaboomrung,/N.,/and/Nillapun,/M.,/(2022),/
The Curriculum Administration Model for Empowerment
of Persons with Disabilities According to the ASEAN
University Network-Quality Assurance (AUN-QA),/ In/
M./Nillapun/(Ed.),/The 9th International Conference on
Education (ICE 2022),/(136-151),/Retrieved/ July/ 21,/ 2023,/ from/ <https://drive.google.com/drive/folders/1seqn5jOmZCwy7Z9DM-CwFyzlMAPTaBEJ>

เอกสารประกอบการประชุม/การประชุมวิชาการ ที่ไม่มี Proceeding
(Symposium)

ชื่อ-สกุลผู้แต่ง./ (ปี)./เรื่องการประชุม./ใน/ชื่อ/(ประธาน)./ชื่อการประชุม/
[Symposium]./ชื่องานที่จัดประชุม/สถานที่ประชุม.

Author,/A./A./ (Year)./Title of contribution./In/Chairname/(Chair),/
Title of the Symposium/[Symposium]./Conference Name,/ Location.

****ตัวอย่าง / Example****

สุชาติ/อัมสราญ./ (2563)./งานศิลปะสื่อผสมที่ได้แรงบันดาลใจมาจาก
จิตรกรรมฝาผนัง วัดภูมินทร์จังหวัดน่าน : “คันทกรรมารชาดก”./
ใน/วิภารัตน์/ตื้อออง/(ประธาน)./มทกรรมงานวิจัยแห่งชาติ
2563/[Symposium]./(363-376)./โรงแรมเซ็นทาราแกรนด์
และบางกอกคอนเวนชันเซ็นเตอร์ เซ็นทรัลเวิลด์ กรุงเทพฯ.

Deci, E./L.,/and/Ryan, R./M./ (1991)./A motivational approach to self: Integration in personality./In/R./ Dienstbier/ (Ed.),/ Nebraska Symposium on Motivation: Vol. 38 Perspectives on motivation/[Symposium]./(237-288)./University of Nebraska Press.

การนำเสนองานวิจัยหรือการนำเสนอโปสเตอร์ (Paper/ Poster Presentation)

ชื่อ-สกุลผู้แต่ง./ (ปีที่พิมพ์)./ชื่อเอกสาร หรือโปสเตอร์/[เอกสารนำเสนอในที่ประชุม หรือโปสเตอร์นำเสนอในที่ประชุม]./ชื่อการประชุม./ (เลขหน้า).

Author./A./A./ (Year)./Title of conference paper or poster/[Paper presentation or Poster presentation]./Conference Name./ (page).

****ตัวอย่าง / Example****

สดใส./อังกาบอุบล./ (2564)./กลยุทธ์การสร้างเครือข่ายความร่วมมือเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการอาชีวศึกษา ของวิทยาลัยเทคนิคภูเก็ต/[โปสเตอร์นำเสนอในที่ประชุม]./การประชุมวิชาการระดับชาติด้านการศึกษา วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และนวัตกรรม ครั้งที่ 4./คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร.

Leckenby,/S./and/Acklaghi,/H.//(2017).//*Is point-of-care troponin enough in decision making process in emergency departments/*
[Poster Presentation].//ACEM ASM 2017 “Impossible is Just a Perspective” Darling Harbour, Sydney, Australia.//
<https://tinyurl.com/cpkjbsu5>

กรณีที่ไม่มีการเผยแพร่ปรากฏ ให้ใส่ (ม.ป.ป.) หรือ (n.d.)

กรณีไม่ปรากฏสำนักพิมพ์ ให้ใส่ (ม.ป.พ.) หรือ (n.p.)

กรณีไม่ปรากฏสถานที่พิมพ์ ให้ใส่ (ม.ป.ท.) หรือ (n.p.)

กรณีที่ปรากฏเฉพาะ พ.ศ. หรือ ค.ศ. ให้ใส่แค่ (ปี) เท่านั้น

หนังสือพิมพ์ รูปแบบฉบับตีพิมพ์

ชื่อ-สกุลผู้แต่ง.//ปี/วัน/เดือน.//ชื่อคอลัมน์.//ชื่อหนังสือพิมพ์.//เลขหน้า).

Author,/A./A.//Year,/Day/Month)./Title of the Cullum.//Title of the Newspaper.//page).

****ตัวอย่าง / Example****

ธวัช//วิรัตน์พงศ์.//(2549,/14/มีนาคม).//ปฏิวัตินักวิจัยรุ่นใหม่.//มติชน.//8).

Bangprapa,/M.//and/ Nanuam,/W.// (2017,/ 31/ January). //NRSA
refuses to back down on media bill despite pressure.//
Bangkok Post.//(1).

หนังสือพิมพ์ รูปแบบออนไลน์

ชื่อ-สกุลผู้แต่ง.// (ปี./วัน/เดือน).// ชื่อคอลัมน์.// ชื่อหนังสือพิมพ์.// (เลข
หน้า).// สืบค้นเมื่อ/วัน/เดือน/ปี./จาก/http://www.xxxxxxx
Author./A./A./ (Year./Day/Month).// Title of the Cullum.// Title of
the Newspaper.// (page).// Retrieved/ Month/Day./Year./
from/http://www.xxxxxxxx

****ตัวอย่าง / Example****

เลนซ์ซูม.// (2566./9/ธันวาคม).// สังคมโลก : กอดตัวแก้เครียด.//
เดลินิวส์ออนไลน์.// สืบค้นเมื่อ/15/ธันวาคม/2566./จาก/
https://www.dailynews.co.th/articles/2974649/
Sarmiento./P./ (2023./1/September).// First Bullet Train ushers in new
era of connectivity for Southeast Asia.// The Nation.//
Retrieved/ October/ 25./ 2023./ from/ https://www.nation
thailand.com/blogs/world/asean/40030701

เว็บไซต์

ชื่อ-สกุลผู้เขียน.// (ปีที่เผยแพร่).// ชื่อบทความ.// สืบค้นเมื่อ/วัน/เดือน/ปี./
จาก/http://www.xxxxxxx
Author./A./A./ (Year).// Title of the work Subtitle.// Retrieved/ Month/Day./
Year./from/http://www.xxxxxxxx

****ตัวอย่าง / Example****

สรญา//แสงเย็นพันธ์.//(2566)//10 เว็บไซต์จับคู่สี ออกแบบงานได้สวยงามได้สวยงามตา.//
สืบค้น/5/มกราคม/2566,จาก <https://www.nupress.grad.nu.ac.th/>
จับคู่สี/

Brown,/E.//(2018).//The Good Book Of Colors: The Essential
Guide for Business.// Retrieved/ 2020,/ 29/ April,/ from/
[https://www.designmantic.com/blog/infographics/good-](https://www.designmantic.com/blog/infographics/good-book-of-colors/)
book-of-colors/

ข้อมูลจาก Facebook (ต้องเป็นข้อมูลจากองค์กรหรือบุคคลที่น่าเชื่อถือ)
ชื่อ-สกุลผู้เขียนหรือโพสต์.//(ปีที่เผยแพร่).//ชื่อเนื้อหา/[อ้างอิงจากสถานะ
เฟซบุ๊ก].//สืบค้นเมื่อ/วัน/เดือน/ปี,/จาก/<http://www.xxxxxx>
Author,/A,/A.//(Year).//Title of work/[Status Facebook].//Retrieved/
Month/Day,/Year,/from/<http://www.xxxxxxxx>

****ตัวอย่าง / Example****

สำนักงานการวิจัยแห่งชาติ.//(2567).//พลเอก ดาว์พงษ์ รัตนสุวรรณ
องคมนตรี เป็นประธานในพิธีเปิดการประชุมเชิงปฏิบัติการ
โครงการพัฒนาแบบทดสอบมาตรฐานคุณลักษณะวิศวกรรม
สำหรับนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏ/อ้างอิงจากสถานะเฟซบุ๊ก.//
สืบค้นเมื่อ 21 กุมภาพันธ์ 2567, จาก [https://www.facebook.com/](https://www.facebook.com/nrctofficial/posts/pfbid0TpaVHuLSasSeAfU3edTDJKg8fTddNfovYj9i4oJAWN3Dfk69YCZquyuA2MzVK4S!?__cft__[0])
nrctofficial/posts/pfbid0TpaVHuLSasSeAfU3edTDJKg8fT
ddNfovYj9i4oJAWN3Dfk69YCZquyuA2MzVK4S!?__cft__[0]

=AZVqgP8g3x06ctZo2gMtBYoJ4733AkfwTCZzC9mZmC8q
gZ5zsPL7SylH_z6HLeubvBf8NjctHd2DkEMbpSZyrdLfDN
NWGjmw0BXPGp-GwNa9o5n4x8dlmUkqxdcNpkian4t1ID
APPPUWseeH-d58tmY_e1ezdRB9rZ8zWA8GV669xu6T96
9YZPyTryPui8TJQ&__tn__=%2CO%2CP-R

Gates./B./ / (2023)./ / *Nelson Mandela's courage and wisdom
changed the world. His leadership in battling HIV/AIDS
still inspires me* / [Status Facebook] ./ / Retrieved / October /
3 / 2023, ./ from / [https://www.facebook.com/BillGates/posts/
pfbid02QoAe6Kh76xVwGgix5jJ34kht4BYLg9Un41LFMR53
LxxkhvM36QGN3ik7ziqy3VYl?locale=th_TH](https://www.facebook.com/BillGates/posts/pfbid02QoAe6Kh76xVwGgix5jJ34kht4BYLg9Un41LFMR53LxxkhvM36QGN3ik7ziqy3VYl?locale=th_TH)

วิดีโอยูทูบ หรือวิดีโอสตรีมมิ่ง (YouTube หรือ streaming video)

ชื่อ-สกุลผู้อัปโหลดวิดีโอ. / (ปีที่เผยแพร่). / ชื่อวิดีโอที่โพสต์ / [วิดีโอ ยูทูบ]. /
สืบค้นเมื่อ / วัน / เดือน / ปี. / จาก / <http://www.xxxxxx>

Uploader. / U. / U. / (Year). / Title of work / [Video YouTube]. /
Retrieved / Month / Day, / Year. / from / <http://www.xxxxxxxx>

****ตัวอย่าง / Example****

Kru-Ngor ครูเงาะ รสสุคนธ์ // กองเกตุ. / (2566). / 3 วิถีจัดการคนหัวแข็งอีโก้ !! /
LIVE Replay EP.57 / [วิดีโอ ยูทูบ]. / สืบค้นเมื่อ / 10 / ตุลาคม /
2566. / จาก / <https://www.youtube.com/watch?v=jAXLBXmwx-I>

graphlly93.// (2022).// *Remove Objects From Photos with PATCH TOOL | Adobe Photoshop* // [Video YouTube].// Retrieved/ June/17,/2023,/from/https://www.youtube.com/watch?v=8l_oAmPTUx0

ราชกิจจานุเบกษา

ชื่อประกาศ.// (ปีที่ประกาศ).// *ราชกิจจานุเบกษา*.// เล่มที่/xxx/ตอนที่/xx,/ หน้า/x-xx.

Title of announce.// (Year).// *Title of Gazette*.// Vol./xxx/Part/xx/p./xx.

****ตัวอย่าง / Example****

ราชกิจจานุเบกษา.// (2520).// เล่มที่/94/ตอนที่/79,/ หน้า/3616.

Government Gazette.// (2017).// *Constitution of the Kingdom of Thailand*.// Vol./134/Part/40 a./p./1-115.

การสัมภาษณ์

ชื่อผู้ให้สัมภาษณ์.// (ปี,/วัน/เดือน).// *เรื่องที่สัมภาษณ์*/[สัมภาษณ์].// ตำแหน่ง (ถ้ามี).

Interviewee./ I./ I.// (Year./ Day/ Month).// *Title of Interview* [Interview].// Position.

****ตัวอย่าง / Example****

สุวรรณ.// การหุงส.// (2566./13/มิถุนายน).// *น้ำส้มควันไม้*/[สัมภาษณ์].// ผู้ใหญ่บ้านบ้านอ่างทอง.

Jolie./ A./ (2016./30/January).// *Being a Mother*/[Interview].

รูปแบบบทความฉบับเต็ม ไม่เกิน 25 หน้ากระดาษ A5
 ระยะขอบบน 1.5 นิ้ว ระยะขอบล่าง ข้าย และขวา 1 นิ้ว
 ใช้ฟอนต์แบบ TH Sarabun New ตลอดทั้งบทความ

ขีดเส้นใต้ที่ชื่อ
ผู้เขียนคนแรก

ชื่อบทความวิชาการภาษาไทย

TITLE IN ENGLISH

เว้น 1 บรรทัด (8 พอยท์)

เว้น 1 บรรทัด (8 พอยท์)

TH Sarabun New

16 พอยท์ ตัวหนา และ

ชื่อบทความภาษาอังกฤษ

ใช้ตัวพิมพ์ใหญ่เท่านั้น

ชื่อ - นามสกุลผู้เขียนบทความ^{1*} และชื่อ - นามสกุลผู้เขียนบทความร่วม²

First Author^{1*} and Co - Author²

เว้น 1 บรรทัด (8 พอยท์)

บทคัดย่อ TH Sarabun New 16 พอยท์ ตัวหนา

เนื้อหาไม่เกิน 250 คำ

TH Sarabun New 14 พอยท์ ตัวธรรมดา

เว้น 1 บรรทัด (8 พอยท์)

คำสำคัญ : คำสำคัญ 1, คำสำคัญ 2, คำสำคัญ 3 TH Sarabun New 14 พอยท์ ตัวธรรมดา

เว้น 1 บรรทัด (8 พอยท์)

Abstract TH Sarabun New 16 พอยท์ ตัวหนา

เนื้อหาไม่เกิน 250 คำ

TH Sarabun New 14 พอยท์ ตัวธรรมดา

เว้น 1 บรรทัด (8 พอยท์)

Keyword: Keyword 1, Keyword 2, Keyword 3

TH Sarabun New 14 พอยท์ ตัวธรรมดา

¹ ตำแหน่ง และสังกัดของผู้เขียนบทความ

² ตำแหน่ง และสังกัดของผู้เขียนบทความร่วม

* Corresponding author, E-mail: Sample@mail.com ของผู้แต่งหลัก

TH Sarabun New

12 พอยท์ ตัวบางปกติ

1. บทนำ TH Sarabun New 16 พอยท์ ตัวหนา

..... } TH Sarabun New 14 พอยท์ ตัวธรรมดา

เว้น 1 บรรทัด (8 พอยท์)

2. ส่วนเนื้อหาย่อ TH Sarabun New 16 พอยท์ ตัวหนา

..... } TH Sarabun New 14 พอยท์ ตัวธรรมดา

2.1 หัวข้อย่อ (ถ้ามี) TH Sarabun New 14 พอยท์

..... } TH Sarabun New 14 พอยท์ ตัวธรรมดา

2.1.1 หัวข้อย่อ (ถ้ามี) TH Sarabun New 14 พอยท์ ตัวหนา

..... }

เว้น 1 บรรทัด (8 พอยท์)

3. แนวคิด ทฤษฎี กรอบแนวคิด TH Sarabun New 16 พอยท์ ตัวหนา

..... } TH Sarabun New 14 พอยท์ ตัวธรรมดา

3.1 หัวข้อย่อ (ถ้ามี) TH Sarabun New 14 พอยท์ ตัวหนา

..... } TH Sarabun New 14 พอยท์ ตัวธรรมดา

3.1.1 หัวข้อย่อ (ถ้ามี) TH Sarabun New 14 พอยท์ ตัวหนา

..... } TH Sarabun New 14 พอยท์ ตัวธรรมดา

หมายเหตุ / คือ เว้นระยะ 1 ครั้ง

TH Sarabun New 14 พอยท์ ตัวบางปกติ

รูปแบบการอ้างอิง / บรรณานุกรม (รูปแบบ APA 6th)

หนังสือ ที่มีผู้แต่ง 1 คน และพิมพ์ครั้งที่ 1 (ไม่ต้องลงรายการครั้งที่พิมพ์
หากเป็นการพิมพ์ครั้งที่ 1)

ชื่อ-สกุลผู้แต่ง.//ปีพิมพ์.//ชื่อเรื่อง.//สถานที่พิมพ์.//สำนักพิมพ์.

Author./A./A.//Year.//Title of the book.//Place:/Publisher.

****ตัวอย่าง / Example****

นฤมล.//ด้านตระกูล.//(2560).//พฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของ
ประชาชนในองค์การบริหารส่วนตำบลชนงพระอำเภอบางบาล
จังหวัดนครราชสีมา.//ชลบุรี/มหาวิทยาลัยบูรพา.

Shah./K./L.//(2000).//Basic of Solid and Hazardous Waste Management
Technology.//New Jersey:/Prentice-Hall.

หนังสือ ที่มีผู้แต่ง 2 คน

ชื่อ-สกุล¹และชื่อ-สกุล².//ปีพิมพ์.//ชื่อเรื่อง.//พิมพ์ครั้งที่.//สถานที่
พิมพ์.//สำนักพิมพ์.

Author./A./A.¹/and/Author./B./B.²//Year.//Title of the book.//
(Edition ed.).//Place:/Publisher.

****ตัวอย่าง / Example****

ปิยวัฒน์.//เกตุวงศาและกรกนก.//พงษ์ประดิษฐ์.//(2563).//พื้นที่กิจกรรม
ทางกายในประเทศไทยหลังวิกฤตโควิด-19.//พิมพ์ครั้งที่ 2.//
นนทบุรี:ภาพพิมพ์.

Neal,/H./A./and/Schubel,/H./A.//(1987).//*Solid Waste Management the Mounting Garbage and Trash Crisis.*//New Jersey:/Prentice-Hall.

หนังสือ ที่มีผู้แต่ง 3 - 6 คน (โดยให้ใส่ชื่อ นามสกุลให้ครบทุกคน ใส่คำว่า และหน้าชื่อสกุลคนสุดท้าย)

ชื่อ-สกุล¹/ชื่อ-สกุล²/ชื่อ-สกุล³/ชื่อ-สกุล⁴/ชื่อ-สกุล⁵/และชื่อ-สกุล⁶//(ปีที่พิมพ์)//ชื่อเรื่อง//(ครั้งที่พิมพ์)//สถานที่พิมพ์/สำนักพิมพ์.

Author,/A./A.¹/Author,/B./B.²/Author,/C./C.³/Author,/D./D.⁴/Author,/E./E.⁵/and/Author,/F./F.⁶/(Year)//*Title of the book.*/(Edition ed.)//Place:/Publisher.

****ตัวอย่าง / Example****

ปิยวรรณ//แสงสว่าง/วิสุทธิ//ตรีเงิน/สุวนิตย์//จิระวงส์/สิริพร//ปลอดเงิน/อัญญา//พรหมศร/และรณิมาศ//จันทร์ขาว.//(2547).//เอกสารคำสอนวิทยาศาสตร์เพื่อคุณภาพชีวิต SC 101.//(พิมพ์ครั้งที่ 3).//กรุงเทพฯ://โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.

Luffman,/J./M./Bulleen,/C./V./Liano,/A./D./McLeod,/P./K./Nash,/E./O./and/Neuman,/C./C.//(2004).//*Information technology resources management.*/(2nd ed.).//NJ:/John & Sons Press.

หนังสือ ที่มีผู้แต่งมากกว่า 6 คน (โดยให้ใส่ชื่อ 6 คนแรก และคนถัดไปให้ใช้
“และคณะ”)

ชื่อ-สกุล¹/ชื่อ-สกุล²/ชื่อ-สกุล³/ชื่อ-สกุล⁴/ชื่อ-สกุล⁵และชื่อ-สกุล⁶/และ
คณะ. //(ปีที่พิมพ์). //ชื่อเรื่อง. //(ครั้งที่พิมพ์) //สถานที่พิมพ์/
สำนักพิมพ์.

Author, /A.¹/Author, /B./B.²/Author, /C./C.³/Author, /D./D.⁴/Author, /
E./E.⁵and/Author, /F./F.⁶/and et al. //(Year). //Title of the
book. //(Edition ed.). //Place:/Publisher.

****ตัวอย่าง / Example****

ปรีดา/อุ้นเรือน/สมชาย/ตระกูลกิจ/ไพบุลย์/ใจดี/วัฒนา/เกียรติรัตน์/
สุวรรณ//เปี่ยมไสว/วิไลพร//คล่องการเรียน/และคณะ. //
(2553) //การจัดการระบบสารสนเทศสำหรับ CEO. //(พิมพ์ครั้งที่
3) //กรุงเทพฯ: ซีอีโอเพรส.

Crawley, /R./B., /Dockery, /L./M., /Branson, /T./S., /Carmichael, /L./E., /
Carson, /J./C., /Findlay, /A./F./and/et al. //(2015). //Manor houses
of the early 1900s. //London: //Taylor & Francis.

กรณีไม่ปรากฏชื่อผู้แต่ง (โดยให้นำ “ชื่อเรื่อง” แทนที่ในตำแหน่งของชื่อผู้แต่ง)

ชื่อเรื่อง. //(ปีที่พิมพ์). //(ครั้งที่พิมพ์). //สถานที่พิมพ์/สำนักพิมพ์.

Title of the book. //(Year). //(Edition ed.). //Place:/Publisher.

****ตัวอย่าง / Example****

หลากหลายชีวิตคนทำงาน //(2551)//กรุงเทพฯ:แผนงานสุขภาวะองค์กร
ภาคเอกชน สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ.
Collection of Speeches of Field Marshal Srisdi Dhanarajata,
1959-1961 //(1964)//Bangkok:/Office of The Prime Minister Press.

กรณีผู้แต่งเป็นองค์กร (โดยให้ใส่ชื่อองค์กรแทนที่ “ชื่อผู้แต่ง”)
ชื่อองค์กร //(ปีที่พิมพ์) //ชื่อเรื่อง //(ครั้งที่พิมพ์) //สถานที่พิมพ์/สำนักพิมพ์.
Organization name //(Year) //Title of the book //(Edition ed.) //
Place:/Publisher.

****ตัวอย่าง / Example****

กระทรวงศึกษาธิการ //(2551) //หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน
พุทธศักราช 2551 //กรุงเทพฯ:โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตร
แห่งประเทศไทย.
World Health Organization //(2020) //Guidelines on Physical
Activity and Sedentary Behavior //Geneva/World Health
Organization.

หนังสือแปล

ชื่อ-สกุลผู้แต่งต้นฉบับ.// (ปีที่พิมพ์ผู้แปล).// ชื่อเรื่องหนังสือ(ของผู้แปล).//
[ชื่อหนังสือต้นฉบับ].// (ครั้งที่พิมพ์).// (ชื่อ-สกุล, ผู้แปล).// สถานที่
พิมพ์.// สำนักพิมพ์.

Author./A./A./ (Year).// Book title(Subtitle)/[Original Manuscript].//
(Translator./T./T./Translator).// (Edition ed.).// Place./Publisher.

****ตัวอย่าง / Example****

โอสมเมน// อลิส.// (2566).// แต่เธอผู้เจ็บปวด/[SOLITAIRE].// (วิทยาลัยเกษณ
จิตตะยโสธร, ผู้แปล).// กรุงเทพฯ: นามมีบุ๊ค.

Süskind, /P./ (2010).// *Perfume: The Story of a Murderer*.//
(John./E./W./Translator).// London: Hamish Hamilton.

หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (E-Book)

ชื่อ-สกุลผู้แต่ง.// (ปีที่พิมพ์).// ชื่อหนังสือ.// (พิมพ์ครั้งที่).// สืบค้นเมื่อ/วัน/
เดือน/ปี./จาก/ <http://www.xxxxxxx>

Author./A./A./ (Year).// Title of the book.// (Edition ed.).// Retrieved/
Month/Day./Year./from/ <http://www.xxxxxxxx>

****ตัวอย่าง / Example****

สอ-สละ-รา.// (2567).// เติ้ม *เติ้ม *รัก (Special Part).// สืบค้นเมื่อ/8/
มกราคม/2567.// จาก/ <https://www.mebmarket.com/ebook-279307เติ้มbullเติ้มbullรัก-Special-Part>

Kellerman, A. (2010). *A Complete Grammar of Esperanto*. Retrieved December 15, 2023, from <https://libro.eb20.net/Reader/rdr.aspx?b=553941#>

วิทยานิพนธ์ ปรินญาตฺชฎิบัณฑิตและปรินญามหาบัณฑิตรูปเล่ม / ตีพิมพ์
ชื่อ-สกุลผู้แต่ง. / (ปีที่เผยแพร่). / ชื่อวิทยานิพนธ์. / [วิทยานิพนธ์ปรินญาตฺชฎิ
บัณฑิต หรือวิทยานิพนธ์ปรินญามหาบัณฑิต] / สาขาวิชาหรือ
ภาควิชา คณะ มหาวิทยาลัย.

Author, A. A. / (Year). / *Title of thesis/dissertation*. / [Description:
Unpublished doctoral dissertation]. / Department / Faculty /
University.

****ตัวอย่าง / Example****

เทียนชัย / สุริมาศ. / (2560). / *พลวัตของการใช้ประโยชน์ภาษาชนิดในฐานะ
การขัดเกลาทางสังคม*. / [วิทยานิพนธ์ปรินญามหาบัณฑิต]. /
พัฒนามนุษย์และสังคม (สหสาขาวิชา), / บัณฑิตวิทยาลัย,
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

Sombutpoonthon, P. / (2021). / *Factors on drug store with good
pharmacy practice to abide the criterion of the quality
pharmacy at Chonburi province*. / [Master
Thesis]. / Philosophy (Environment and resource
studies), faculty of graduate studies, Mahidol university.

วิทยานิพนธ์ ปริญาคุชฎีบัณฑิตและปริญาหมหาบัณฑิตจากเว็บไซต์หรือ
ฐานข้อมูล

ชื่อ-สกุลผู้แต่ง./[ปีที่เผยแพร่]./ชื่อวิทยานิพนธ์./[วิทยานิพนธ์ปริญาคุชฎี
บัณฑิต หรือวิทยานิพนธ์ปริญาหมหาบัณฑิต]./สาขาวิชา./คณะ./
มหาวิทยาลัย./สืบค้นเมื่อ/วัน/เดือน/ปี./จาก/http://www.xxxxxx

Author./A./A./[Year]./Title of thesis/dissertation./[Description:
Unpublished doctoral dissertation]./Field of study,
Faculty./Institution./Retrieved/Month/Day./Year./from/
http://www.xxxxxxxx

****ตัวอย่าง / Example****

ลออวรรณ/อิงสกุล./[2544]./การศึกษาพฤติกรรมมนุษย์สัมพันธ์ของ
หัวหน้าภาควิชาตามทัศนะของหัวหน้าภาควิชาและอาจารย์
พยาบาล วิทยาลัยพยาบาล ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ./
[วิทยานิพนธ์ปริญาครุศาสตรมหาบัณฑิต]./สาขาการบริหาร
การศึกษา./คณะครุศาสตร์./สถาบันราชภัฏนครราชสีมา./สืบค้น
จาก/https://tdc.thailis.or.th/tdc/dccheck.php?Int_code=4
&RecId=109&obj_id=520&showmenu=no

Gurung./B./[2020]./Effective Management of School Scouting
Program by Applying Plan-Do-Check-Act Model./[Thesis
Master]./Educational Administration./Faculty of Education./
Naresuan University./Retrieved/November/12./2022./from/

<https://nuir.lib.nu.ac.th/dspace/bitstream/123456789/2566/3/62061757.pdf>

บทความในวารสารวิชาการ ในรูปแบบรูปเล่ม / ดิจิทัล

ชื่อ-สกุลผู้แต่ง./ (ปีที่พิมพ์)./ ชื่อบทความ./ ชื่อวารสาร./ ปีที่(ฉบับที่)./
เลขหน้า.

Author,/A,/A/(Year)/Title of article./Title of Journal./Volume(Number)/
pages.

****ตัวอย่าง / Example****

ฤชุตา./เทพยากุล/และอิศริฐฐ์./รินโรสง./ (2559)./ ความหมายและ
องค์ประกอบของการบริหารคนเก่งในองค์กร: การทบทวน
วรรณกรรม./วารสารเทคโนโลยีภาคใต้./9(2), 77-84.

Parra-Martinez,/F./A./and/Wai,/J./ (2023) ./Talent identification
research: A bibliometric study from multidisciplinary and
global perspectives./Frontiers in Psychology./14(1), 1-22.

บทความในวารสารวิชาการ ในออนไลน์ (กรณีไม่มีเลข DOI)

ชื่อ-สกุลผู้แต่ง./ (ปีที่พิมพ์)./ ชื่อบทความ./ ชื่อวารสาร./ ปีที่(ฉบับที่)./
หน้า-หน้า./ สืบค้นเมื่อ/วัน/เดือน/ปี./จาก/http://www.xxxxxx

Author,/A,/A/(Year)/Title of article./Title of Journal./Volume(Number)/
pages./Retrieved/Month/Date, Year,/from/http://www.xxxxxx

****ตัวอย่าง / Example****

จอมขวัญ//สุทธินนท์.//(2564).//การเปลี่ยนแปลงของเสียงที่สะกดตามเสียงพูดแบบมีเงื่อนไขร่วมกับการเปลี่ยนแปลงของเสียงที่สะกดตามเสียงพูดที่ส่งผลกระทบต่อการใช้ภาษาไทยด้านเสียงปัจจุบันในสติกเกอร์ไลน์ภาษาไทย.//วารสารมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัยวิทยาเขตร้อยเอ็ด.//10(2),91-105.//สืบค้นเมื่อ/5/มิถุนายน/2566./จาก/https://so01.tcithaijo.org/index.php/AJMBU/article/view/239924/167284

Pattaratumrong,/M./and/Wongkhamhaeng,/K.//(2019).//The Molecular Identification of Nephtys species (Polychaeta: Phyllodocida) from Songkhla Lake, Southern Thailand.//Naresuan University Journal: Science And Technology (NUJST).//27(3),/1-9.//Retrieved/January/10,/2023/from/http://www.journal.nu.ac.th/NUJST/article/view/Vol-27-No-3-2019-1-9

บทความในวารสารวิชาการ ในออนไลน์ (กรณีมีเลข DOI)

ชื่อ-สกุลผู้แต่ง.//(ปีที่พิมพ์).//ชื่อบทความ.//ชื่อวารสาร.//ปีที่(ฉบับที่),/หน้า-หน้า.//สืบค้นเมื่อ/วัน/เดือน/ปี./doi:/xxxxxxxx
Author,/A./A.//(Year).//Title of article.//Title of Journal./Volume(Number),/pages.//Retrieved/Month/Date,/Year.//doi:/xxxxxxxx

****ตัวอย่าง / Example****

สิริลักษณ์/มายุมี/และวัชร//ยี่ลุ่มเทศ./(2563).//กลยุทธ์การส่งเสริม
การตลาดที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าในร้านสะดวกซื้อ 7-
ELEVEN ในเขตลาดกระบัง.//วารสารมหาวิทยาลัย
พายัพ.//30(1)/1-15.//สืบค้นเมื่อ/24มีนาคม/2564.//doi/
10.14456/pyuj.2020.1

Chantana./C.//(2019).//A Cooling System for a Mushroom House
for Use in the Upper Central Region Climate of Thailand.//
Naresuan University Journal: Science And Technology
(NUJST).//27(3)/10-19.//doi/10.14456/nujst.2019.22

รายงานการประชุมวิชาการที่มี Proceeding ในรูปแบบรูปเล่ม / ตีพิมพ์
ชื่อ-สกุลผู้แต่ง.//(ปีที่พิมพ์).//ชื่อบทความ.//ใน/ชื่อบรรณาธิการ/(บ.ก.)/
ชื่อการประชุม.// (เลขหน้า). สำนักพิมพ์
Author./A./A.// (Year).// Title.// In/ Editor/ (Ed. or Eds.).// Title of
conference.// (page).// Publisher.

****ตัวอย่าง / Example****

โพธิ์สุริย์//สินลาร์ตัน.//(2549).//การศึกษาไทยในยุคปัจจุบัน.//ใน/
กนกวรรณ/สินสุข/(บ.ก.).//รายงานการสัมมนา เรื่องการศึกษาไทย
ในยุคโลกาภิวัตน์.// (หน้า 12-19).//จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

Saichan,/K./,Tepaamorndech,/S./,Techawiwattanaboon,/T./,and/
Patarakul,/K./,(2023)./Identification of Lactobacillus spp.
isolated from stool and colon biopsy tissues of Thai
healthy elderly using MALDI-TOF mass spectrometry.//
Proceedings of 61st Kasetsart University Annual
Conference: Science, Engineering and Architecture, Agro-
Industry, Natural Resources and Environment./990-996.

รายงานการประชุมวิชาการที่มี Proceeding ในรูปแบบออนไลน์

ชื่อ-สกุล./ (ปีที่พิมพ์)./ชื่อบทความ./ใน/ชื่อบรรณาธิการ(บ.ก.)./ชื่อการ
ประชุม./ (เลขหน้า)./สืบค้นเมื่อ/วัน/เดือน/ปี./จาก/
<http://www.xxxxxxx>

Author,/ A./ A./ (Year)./ / Title./ / In/ Editor/ (Ed. or Eds.)/ / of
conference./ (page)./ Retrieved/ Month/ Day,/ Year,/ from/
<http://www.xxxxxxxx>

****ตัวอย่าง / Example****

ชารีณา./ นอรอเอ./ นุรอัชวีตา./ จารง./ ณัฐพร./ มุลิกเจริญ/ และ
วเรทย์พิสิข./ ขศสิริ./ (2561)./ ลักษณะการใช้ภาษาบนสื่อสังคม
ออนไลน์ของวัยรุ่นไทยในปัจจุบัน./ *พลวัตการศึกษายุคเศรษฐกิจ
และสังคมดิจิทัล การประชุมมหาดใหญ่วิชาการระดับชาติและ
นานาชาติ ครั้งที่ 9*./ (940-952)./ สืบค้นเมื่อ/ 19/มกราคม/

2560./จาก/https://wb.yru.ac.th/bitstream/yru/6190/1/
2561-HNICSarina940-952.pdf

Chuetaleng./T./Tasaboomrung./N./and/Nillapun./M./.(2022)./ /
The Curriculum Administration Model for Empowerment
of Persons with Disabilities According to the ASEAN
University Network-Quality Assurance (AUN-QA)./ / In/
M./Nillapun/(Ed.).//The 9th International Conference on
Education (ICE 2022)./(136-151)./ / Retrieved/ July/ 21./
2023./ from/ https://drive.google.com/drive/folders/1seq
n5jOmZCwy7Z9DM-CwFyzlMAPTaBEJ

**เอกสารประกอบการประชุม/การประชุมวิชาการ ที่ไม่มี Proceeding
(Symposium)**

ชื่อ-สกุลผู้แต่ง./ (ปี)./เรื่องการประชุม./ใน/ชื่อ/(ประธาน)/ชื่อการประชุม/
[Symposium]./ชื่องานที่จัดประชุม/สถานที่ประชุม.

Author./A./A./.(Year)./Title of contribution./In/Chairname/(Chair)/
Title of the Symposium/[Symposium]./Conference Name./
Location.

****ตัวอย่าง / Example****

สุชาติ/อัมสราภรณ์./ (2563)./งานศิลปะสื่อผสมที่ได้แรงบันดาลใจมาจาก
จิตรกรรมฝาผนัง วัดภูมินทร์จังหวัดน่าน : "คันทอกรมารชาตก" ./ /
ใน/วารัตน์/ (ต่อองค์/ประธาน)./มทกรรมงานวิจัยแห่งชาติ

2563/[Symposium]./(363-376).//โรงแรมเซ็นทาราแกรนด์
และบางกอกคอนเวนชันเซ็นเตอร์ เซ็นทรัลเวิลด์ กรุงเทพฯ.

Deci,/E./L./and/Ryan,/R./M.//(1991).//A motivational approach to
self: Integration in personality.//In/R./Dienstbier/(Ed.),/
Nebraska Symposium on Motivation: Vol. 38 Perspectives
on motivation/[Symposium]./(237-288).//University of
Nebraska Press.

**การนำเสนองานวิจัยหรือการนำเสนอโปสเตอร์ (Paper/ Poster
Presentation)**

ชื่อ-สกุลผู้แต่ง.//ปีพิมพ์.//ชื่อเอกสาร หรือโปสเตอร์/[เอกสารนำเสนอในที่
ประชุม หรือโปสเตอร์นำเสนอในที่ประชุม].//ชื่อการประชุม.//
(เลขหน้า).

Author,/A./A.//(Year).//Title of conference paper or poster/[Paper
presentation or Poster presentation].//Conference Name.//
(page).

****ตัวอย่าง / Example****

สดีโส//อังกาบอุบล.//กลยุทธ์การสร้างเครือข่ายความร่วมมือเพื่อ
เพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการอาชีวศึกษา ของ
วิทยาลัยเทคนิคภูเก็ต/[โปสเตอร์นำเสนอในที่ประชุม].//
การประชุมวิชาการระดับชาติด้านการศึกษา วิทยาศาสตร์

เทคโนโลยี และนวัตกรรม ครั้งที่ 4.//คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร.

Leckenby./S./and/Acklaghi./H.//(2017).//*Is point-of-care troponin enough in decision making process in emergency departments*/[Poster Presentation].//ACEM ASM 2017 “Impossible is Just a Perspective” Darling Harbour, Sydney, Austalia.//
<https://tinyurl.com/cpkjbsu5>

กรณีที่ไม่มีการเผยแพร่ปรากฏ ให้ใส่ (ม.ป.ป.) หรือ (n.d.)

กรณีไม่ปรากฏสำนักพิมพ์ ให้ใส่ (ม.ป.พ.) หรือ (n.p.)

กรณีไม่ปรากฏสถานที่พิมพ์ ให้ใส่ (ม.ป.ท.) หรือ (n.p.)

กรณีที่ปรากฏเฉพาะ พ.ศ. หรือ ค.ศ. ให้ใส่แค่ (ปี) เท่านั้น

หนังสือพิมพ์ รูปแบบฉบับตีพิมพ์

ชื่อ-สกุลผู้แต่ง.//ปี/วัน/เดือน.//ชื่อคอลัมน์.//ชื่อหนังสือพิมพ์.//เลขหน้า.

Author./A./A.//Year./Day/Month./Title of the Cullum./Title of the Newspaper.//page).

****ตัวอย่าง / Example****

ธวัช//วิรัตน์พงศ์.//(2549,/14/มีนาคม)//ปฏิวัตินักวิจัยรุ่นใหม่//มติชน.//(8).

Bangprapa./M.//and/ Nanuam./W.//(2017,/31/January).//NRSA refuses to back down on media bill despite pressure.//Bangkok Post.//(1).

หนังสือพิมพ์ รูปแบบออนไลน์

ชื่อ-สกุลผู้แต่ง.// (ปี./วัน/เดือน).// ชื่อคอลัมน์.// ชื่อหนังสือพิมพ์.// (เลข
หน้า).// สืบค้นเมื่อ/วัน/เดือน/ปี./จาก/http://www.xxxxxxx
Author./A./A./ (Year./Day/Month).// Title of the Cullum.// Title of
the Newspaper.// (page).// Retrieved/ Month/Day./Year./
from/http://www.xxxxxxxx

****ตัวอย่าง / Example****

เลนซ์ซูม.// (2566./9/ธันวาคม).// สังคมโลก : กอดวัวแก้เครียด.//
เดลินิวส์ออนไลน์.// สืบค้นเมื่อ/15/ธันวาคม/2566./จาก/
https://www.dailynews.co.th/articles/2974649/
Sarmiento./P./ (2023./1/September).// First Bullet Train ushers in new
era of connectivity for Southeast Asia.// The Nation.//
Retrieved/ October/ 25./ 2023./ from/ https://www.nation
thailand.com/blogs/world/asean/40030701

เว็บไซต์

ชื่อ-สกุลผู้เขียน.// (ปีที่เผยแพร่).// ชื่อบทความ.// สืบค้นเมื่อ/วัน/เดือน/ปี./
จาก/http://www.xxxxxxx
Author./A./A./ (Year).// Title of the work Subtitle.// Retrieved/ Month/Day./
Year./from/http://www.xxxxxxxx

****ตัวอย่าง / Example****

สรญา//แสงเย็นพันธ์.//(2566)//10 เว็บไซต์จับคู่สี ออกแบบงานได้สวยงามได้สวยทันตา//
สืบค้น/5/มกราคม/2566,จาก [https://www.nupress.grad.nu.ac.th/
จับคู่สี/](https://www.nupress.grad.nu.ac.th/จับคู่สี/)

Brown,/E.//(2018).//The Good Book Of Colors: The Essential
Guide for Business.// Retrieved/ 2020,/ 29/ April,/ from/
[https://www.designmantic.com/blog/infographics/good-
book-of-colors/](https://www.designmantic.com/blog/infographics/good-book-of-colors/)

ข้อมูลจาก Facebook (ต้องเป็นข้อมูลจากองค์กรหรือบุคคลที่น่าเชื่อถือ)
ชื่อ-สกุลผู้เขียนหรือโพสต์.//(ปีที่เผยแพร่).//ชื่อเนื้อหา/[อ้างอิงจากสถานะ
เฟซบุ๊ก].//สืบค้นเมื่อ/วัน/เดือน/ปี./จาก/<http://www.xxxxxx>
Author,/A,/A.//(Year).//Title of work/[Status Facebook].//Retrieved/
Month/Day,/Year,/from/<http://www.xxxxxxxx>

****ตัวอย่าง / Example****

สำนักงานการวิจัยแห่งชาติ.//(2567).//พลเอก ดาวพงษ์ รัตนสุวรรณ
องคมนตรี เป็นประธานในพิธีเปิดการประชุมเชิงปฏิบัติการ
โครงการพัฒนาแบบทดสอบมาตรฐานคุณลักษณะวิศวกรรม
สำหรับนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏ/อ้างอิงจากสถานะเฟซบุ๊ก.//
สืบค้นเมื่อ 21 กุมภาพันธ์ 2567, จาก [https://www.facebook.com/
nrctofficial/posts/pfbid0TpavVHuLSasSeAfU3edTDJKg8fT
ddNfovYj9i4oJAWN3Dfk69YCZquyuA2MzVK4S!?__cft__\[0\]](https://www.facebook.com/nrctofficial/posts/pfbid0TpavVHuLSasSeAfU3edTDJKg8fTddNfovYj9i4oJAWN3Dfk69YCZquyuA2MzVK4S!?__cft__[0])

=AZVqgP8g3x06ctZo2gMtBYoJ4733AkfwTCZzC9mZmC8q
gZ5zsPL7SylH_z6HLeubvBf8NjctHd2DkEMbpSZyrdLfDN
NWGjmw0BXPgp-GwNa9o5n4x8dlmUkqxdcNpkian4t1ID
APPPUWseeH-d58tmY_e1ezdRB9rZ8zWA8GV669xu6T96
9YZPyTryPui8TJQ&__tn__=%2CO%2CP-R

Gates, / B. / (2023). / *Nelson Mandela's courage and wisdom
changed the world. His leadership in battling HIV/AIDS
still inspires me* / [Status Facebook]. / Retrieved / October /
3 / 2023, / from / [https://www.facebook.com/BillGates/posts/
pfbid02QoAe6Kh76xVwGgix5jJ34kht4BYLg9Un41LFMR53
LxxkhvM36QGN3ik7ziqy3VYl?locale=th_TH](https://www.facebook.com/BillGates/posts/pfbid02QoAe6Kh76xVwGgix5jJ34kht4BYLg9Un41LFMR53LxxkhvM36QGN3ik7ziqy3VYl?locale=th_TH)

วิดีโอยูทูบ หรือวิดีโอสตรีมมิ่ง (YouTube หรือ streaming video)

ชื่อ-สกุลผู้อัปโหลดวิดีโอ. / (ปีที่เผยแพร่). / *ชื่อวิดีโอที่โพสต์* / [วิดีโอ ยูทูบ]. /
สืบค้นเมื่อ/วัน/เดือน/ปี./จาก/<http://www.xxxxxx>

Uploader, / U. / U. / (Year). / *Title of work* / [Video YouTube]. /
Retrieved / Month / Day, / Year, / from / <http://www.xxxxxxxx>

****ตัวอย่าง / Example****

Kru-Ngor ครูเงาะ รสสุคนธ์ // กองเกตุ. // (2566). // 3 วิถีจัดการคนหัวแข็งอีโก้ !! /
LIVE Replay EP.57 / [วิดีโอ ยูทูบ]. // สืบค้นเมื่อ / 10 / ตุลาคม /
2566, // จาก / <https://www.youtube.com/watch?v=jAXLBXmwx-I>

graphlly93.// (2022).// *Remove Objects From Photos with PATCH TOOL | Adobe Photoshop* // [Video YouTube].// Retrieved/ June/17,/2023,/from/https://www.youtube.com/watch?v=8l_oAmPTUx0

ราชกิจจานุเบกษา

ชื่อประกาศ.// (ปีที่ประกาศ).// *ราชกิจจานุเบกษา*.// เล่มที่/xxx/ตอนที่/xx,/ หน้า/x-xx.

Title of announce.// (Year).// *Title of Gazette*.// Vol./xxx/Part/xx/p./xx.

****ตัวอย่าง / Example****

ราชกิจจานุเบกษา.// (2520).// เล่มที่/94/ตอนที่/79,/ หน้า/3616.

Government Gazette.// (2017).// *Constitution of the Kingdom of Thailand*.// Vol./134/Part/40 a./p./1-115.

การสัมภาษณ์

ชื่อผู้ให้สัมภาษณ์.// (ปี,/วัน/เดือน).// *เรื่องที่สัมภาษณ์*/[สัมภาษณ์].// ตำแหน่ง (ถ้ามี).

Interviewee./ I./ I.// (Year./ Day/ Month).// *Title of Interview* [Interview].// Position.

****ตัวอย่าง / Example****

สุวรรณ.// การหุงส.// (2566./13/มิถุนายน).// *น้ำส้มควันไม้*/[สัมภาษณ์].// ผู้ใหญ่บ้านบ้านอ่างทอง.

Jolie./ A./ (2016./30/January).// *Being a Mother*/[Interview].